

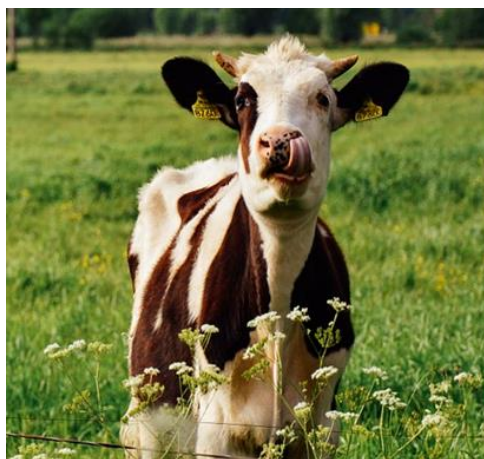
Miljø- og Fødevareministeriet
Landbrugsstyrelsen

FAGINSTRUKS DYR

2018

DYRESUNDHED OG -VELFÆRD, FODERHYGIEJNE,
MÆRKNING OG REGISTRERING

4. januar 2018

INSTRUKS TIL KO-KONTROL I BESÆTNINGER MED DYR

Indholdsfortegnelse

Indledning.....	6
Krav 2.1 Øremærkning af kreaturer	14
Krav 2.2 Indberetning af kvæg og førelse af besætningsregister.....	23
Krav 2.3 Registrering af besætninger i CHR.....	31
Krav 2.4 Øremærkning af får og geder	34
Krav 2.5: Førelse af besætningsregister for får og geder	41
Krav 2.5B Mærkning af svin og førelse af besætningsregister	45
Krav 2.6 Anmeldelse af mistanke om BSE hos et kreatur.....	49
Krav 2.7 Anmeldelse af mistanke om TSE hos et får eller en ged	51
Krav 2.8 Regler for kvægbesætninger under offentligt tilsyn på grund af mistanke eller fund af BSE.....	53
Krav 2.9 Regler om fåre- og gedebesætninger under offentligt tilsyn pga. mistanke eller fund af TSE	55
Krav 2.10 Import og samhandel med kvæg, får og geder samt avlsmateriale fra får og geder	57
Krav 2.14 Anvendelse af veterinære lægemidler, alle landbrugsdyr	59
Krav 2.15 Foder og vegetabiliske fødevarer må ikke være farligt, håndtering af foderlægemidler, farlige stoffer og affald	64
Krav 2.16 Anvendelse af fodertilsætningsstoffer i ren form eller forblandinger	68
Krav 2.17 Forbud vedrørende animalsk protein.....	73
Krav 2.20 Håndtering af farligt affald og affald fra medicinanvendelse, alle landbrugsdyr.....	76
Krav 2.21 Tilbagetrækning af sundhedsskadelige fødevarer	80
Krav 2.22 Forebyggelse af smitsomme sygdomme, alle landbrugsdyr	84
Krav 2.23 Sporbarhed af dyr og fødevarer	87
Krav 2.24 Journaler til dyr og fødevarer	90
Krav 2.25 Sundhedskrav for produktion af mælk og colostrum.....	98
Krav 2.26 Brucellose og tuberkulose i mælkeleverende besætninger	101
Krav 2.27 Lokaler og udstyr til mælkeproduktion	104
Krav 2.28 Hygiejne under malkning og indsamling	109
Krav 2.29 Æg til konsum	112
Krav 2.30 Anvendelse af biocid og journal over biocid	113
Krav 2.31 Sporbarhed af foder samt forsyning kun fra registreret virksomhed	116
Krav 2.32 Journaler over analyseresultater og reaktion til myndigheder	120
Krav 2.34 Journal over anvendelse af genetisk modificeret frø (GMO-frø)	123
Krav 3.1 Personale	125
Krav 3.2 Tilsyn med dyr og passende behandling af syge dyr	128
Krav 3.3 Optegnelser over medicin og døde dyr	155

Krav 3.4 Bevægelsesfrihed og vejr og vind, alle landbrugsdyr	158
Krav 3.5 Rum og bygninger samt belysning – alle landbrugsdyr	164
Krav 3.6 Beskyttelse mod rovdyr og smitterisici, alle udegående landbrugsdyr	169
Krav 3.7 Automatiseret og mekanisk udstyr	171
Krav 3.8 Foder og vand, alle landbrugsdyr	174
Krav 3.9 Avlsmetoder	184
Krav 3.10 Operative indgreb.....	186
Krav 3.11 Arealkrav og enkeltbokse, kalve.....	192
Krav 3.12 Indretning af stalden, kalve.....	202
Krav 3.13 Elektriske installationer, kalve.....	204
Krav 3.14 Isolering, opvarmning og ventilation, kalve	206
Krav 3.15 Automatiseret eller mekanisk udstyr, kalve.....	208
Krav 3.16 Belysning, kalve	210
Krav 3.17 Tilsyn, pasning og pleje, kalve	212
Krav 3.18 Bevægelsesfrihed, kalve	214
Krav 3.19 Opbinding, kalve.....	217
Krav 3.20 Rengøring og desinfektion, kalve	219
Krav 3.21 Gulve og lejearealer, kalve	222
Krav 3.22 Foder, kalve	225
Krav 3.23 Fodring, kalve	228
Krav 3.24 Vand, kalve	230
Krav 3.25 Udstyr til fodring og vand, kalve.....	232
Krav 3.26 Råmælk, kalve.....	234
Krav 3.27 Arealkrav, svin	236
Krav 3.28 Opbinding, svin.....	241
Krav 3.29 Drægtige Søer og gylte i flok, svin	243
Krav 3.30 Beskæftigelsesmaterialer, søer og gylte	246
Krav 3.31 Fodersystem til søer og gylte i flok.....	248
Krav 3.32 Foder, søer og gylte.....	250
Krav 3.33 Isolation, svin.....	252
Krav 3.34 Støjniveau, svin.....	255
Krav 3.35 Belysning, svin	257
Krav 3.36 Indretning af stalden, svin	260
Krav 3.37 Beskæftigelsesmaterialer, svin.....	264
Krav 3.38 Gulvflader, svin.....	270
Krav 3.39 Fodring, svin	273

Krav 3.40 Vand, svin	275
Krav 3.41 Operative indgreb, svin	278
Krav 3.42 Særlige bestemmelser for orner	284
Krav 3.43 Særlige bestemmelser for søer og gylte.....	287
Krav 3.44 Særlige bestemmelser for pattegrise	291
Krav 3.45 Sammenblanding og aggressivitet, fravænnede grise og avls-/fedesvin	294

KONTAKTPERSONER & INFO

Regitze Cecilie Charmac Fysisk Jordbrugskontrol
6188 7996 recech@LBST.dk

Anne-Lise Jensen Kontrolafdeling Odense
6188 7944 anlije@LBST.dk

Tine Flarup Kontrolafdeling Randers
6188 7945 tinfla@LBST.dk

Tina Klijnstra Kontrolafdeling Kolding
2260 9310 tinkli@LBST.dk

Workzone-link: 18-0521-000001
ISBN: 978-87-7120-974-7

©2018

Indledning

Denne instruks er skrevet til de kontrollører fra Landbrugsstyrelsen, der skal udføre kontrol med krydsoverensstemmelse i besætninger med dyr. Instruksen opdateres årligt, mens eventuelle ændringer løbende meddeles kontrollørerne.

1 FORMÅL

Formålet med krydsoverensstemmelseskontrollen i besætninger med dyr er at kontrollere, at landbrugere, der modtager direkte støtte eller tilskud efter visse ordninger under landdistriktsprogrammet, opfylder de betingelser inden for sundheds- og dyrevelfærdsområdet, der kræves for at kunne modtage den fulde støtte.

Formålet med sundhedskravene er at sikre sporbarhed ved f.eks. sygdomsudbrud og at sikre folke-, dyre- og plantesundhed.

Formålet med dyrevelfærdskravene er at sikre, at alle landbrugsdyr huses, fordres, vandes, plejes etc. på en måde, der tilgodeser deres behov og velfærd, og som sikrer, at dyrene ikke lider nød.

Der findes mange nationale bestemmelser indenfor både sundheds- og dyrevelfærdsområdet, som ikke er omfattet af krydsoverensstemmelse. I denne instruks fokuseres der udelukkende på de bestemmelser, der er omfattet af krydsoverensstemmelse.

Reglerne om krydsoverensstemmelse erstatter ikke det almindelige strafferetlige system.

Derfor vil der for forhold, som er en overtrædelse af krydsoverensstemmelse, både ske støttetræk samt eventuelt også politianmeldelse, hvis reglerne om krydsoverensstemmelse er knyttet til en straffebestemmelse, der foreskriver, at landbrugeren kan politianmeldes.

Sundheds- og dyrevelfærdsområdet omfatter en række krav, der er relevante i forhold til krydsoverensstemmelseskontrol i besætninger med dyr. Nogle af disse krav er generelle krav, der er gældende for alle landbrugsdyr, og nogle er specifikke for de enkelte dyrearter. I denne instruks gennemgås kravene i kronologisk rækkefølge.

2 OVERTRÆDELSE AF DYREVELFÆRDSOMRÅDET

I vurderingen af alvoren for overtrædelser af dyrevelfærdskravene sondres der imellem "**væsentlig ulempe**", "**uforsvarlig behandling**", "**groft uforsvarlig behandling**" eller "**mishandling**". Ved fund af syge og tilskadede dyr, der ikke er taget hånd om, skal én af Landbrugsstyrelsens dyrlæger altid kontaktes for at få en vurdering af forholdet samt vurdering af alvor og varighed. Ved sondringen mellem ovenstående fire grupper kan følgende vurderinger som hovedregel lægges til grund:

Væsentlig ulempe er forhold, der ikke kan betegnes som uforsvarlige, men som er til ulempe for dyrenes velfærd. F.eks. stilles der i loven krav om, at udstyr til fodring og vanding skal være udført og anbragt på en sådan måde, at der er mindst mulig risiko for forurening af foder og vand. I situationer, hvor denne bestemmelse ikke er opfyldt, f.eks. fordi fodertruget er anbragt sådan, at der kan ske forurening med jord eller gødning, vil der normalt være tale om, at forholdet vurderes som væsentlig ulempe.

Uforsvarlig behandling af dyr er forhold, hvor der normalt ikke er baggrund for at anmelde forholdet til politiet, hvis det rettes straks. I tvivlstilfælde kontaktes en dyrlæge fra Landbrugsstyrelsen med henblik på at få en dyrlægefaglig vurdering af, om forholdet er uforsvarlig behandling eller groft uforsvarlig behandling af dyr. Hvis forholdet er uforsvarlig behandling af dyr, kan dyrlægen bede landbruger om at sikre, at forholdet bringes til ophør straks. Hvis forholdet rettes straks, skal det ikke politianmeldes.

Grovere uforsvarlig behandling af dyr skal anmeldes til politiet. Et eksempel kan være et dyr med en smertefuld kronisk lidelse, der ikke er i sygesti/sygeboks, behandlet, tilset af en dyrlæge eller aflivet i tide. Tilkald af dyrlæge fra Landbrugsstyrelsen er nødvendigt med henblik på at foretage politianmeldelse.

Mishandling er endnu alvorligere end grovere uforsvarlig behandling og skal altid anmeldes til politiet. Det kan f.eks. være tilfælde af vanrøgt, hvor dyr er døde eller stærkt påvirkede af sult og tørst pga. manglende pasning. Tilkald af dyrlæge fra Landbrugsstyrelsen er nødvendigt med henblik på at foretage politianmeldelse.

Til hjælp til en ensartet bedømmelse af overtrædelser af dyrevelfærdskravene er der, hvor det er relevant, beskrevet retningslinjer for bedømmelse af alvoren under de enkelte krav.

2.1 PROCEDURE FOR FORSÆT

I forbindelse med krydsoverensstemmelse gælder som udgangspunkt det almindelige forsætbegreb. Herudover er der ved Landbrugsstyrelsens afgørelse af, hvornår en overtrædelse er forsættelig, dannet sig en praksis, hvorefter en overtrædelse som udgangspunkt alene kan anses som forsættelig, når der foreligger en forudgående skriftlig indskærpelse af reglerne inden for en periode på 3 kalenderår forud for kontrolbesøget, eller kontrolmyndigheden kan dokumentere, at reglerne på anden måde er skriftligt tydeliggjort over for landbruger. Derudover skal der foreligge en meget klar objektiv overtrædelse af reglerne, dvs. overtrædelse af væsentlig betydning i forhold til formålet med kravet, hvilket efter Landbrugsstyrelsens praksis er en overtrædelse, hvis samlede karakter er mindst 8.

Det er op til kontrolløren at tage stilling til, hvilken hensigt landbruger har haft i forbindelse med en overtrædelse. Hvis I vurderer, at landbruger på overtrædelsestidspunktet har handlet eller undladt at handle, selv om vedkommende godt ved, eller anser det som overvejende sandsynligt, at det vil medføre en overtrædelse af ét eller flere KO-krav, så bør I indberette overtrædelsen som forsættelig. Samtidig skal der også være tale om en overtrædelse af en vis alvor. Dvs. hvis der er en reel risiko for, at formålet med kravet er væsentligt tilsidesat.

Det er jeres vurdering på baggrund af det samlede indtryk af landbrugers bedrift, der har indflydelse på, om overtrædelsen skal indberettes med forsæt. Giver landbruger direkte udtryk for, at han godt kender reglerne og kravene, men ikke har tænkt sig at overholde dem, er dette et stærkt argument i forhold til forsæt.

2.2 SÆRLIGT FOR FJERKRÆ

Dyrene skal inspiceres ved gennemgang af alle huse, der rummer dyr. Der er oftest tale om så store flokke af fjerkræ, at et egentligt tilsyn med hvert enkelt dyr er vanskeligt. Kontrolløren skal dog passere så tæt på alle dyr, at de bliver forstyrret og bevæger sig, så deres helbredstilstand kan iagttages. Der bør følges en bestemt rute, som sikrer, at der højst er 2 m til hvert enkelt dyr.

Der er fastsat specifikke dyrevelfærds-mæssige bestemmelser for æglæggende høner, slagtekyllinger og kalkuner. Disse er imidlertid ikke omfattet af KO-bestemmelserne. De KO-bestemmelser, der finder anvendelse, er således bestemmelserne i direktiv 98/58/EF om beskyttelse af dyr, der holdes til landbrugsformål.

3 BEGREBSDEFINITIONER

Begreb	Definition
Dyregruppe	Dyregruppen defineres som den gruppe dyr, der holdes i samme staldafsnit. Således skal f.eks. alle smågrise i én grisestald, alle søer i løbeafdelingen, alle kalve opstaldet i hytter m.v. betragtes som en dyregruppe for sig.
Ko	Hundyr, der har kælvet mindst én gang.
Kalv	Kreatur på indtil 6 måneder.
Kvie	Hundyr på 6 måneder eller derover, som endnu ikke har kælvet.
Tyr	Handyr på 6 måneder eller derover.
Stud	Kastreret handyr.
Svin	Ved svin forstås et svin i enhver alder, uanset om det opdrættes til avl eller opfødning
Pattegris	En gris fra fødsel til fravænning.
Fravænnet gris/smågris	En gris fra fravænning, og indtil den er 10 uger gammel.
Avls- og slagtesvin	En gris fra den er 10 uger gammel og indtil avlsbrug, indsættelse i løbeafdeling eller indtil slagtning.
So	Hundyr efter første faring.
Gylt	Hundyr efter kønsmodning og inden faring. Kønsmodenhed hos hundyr indtræder, når dyret er fra 5½ til 7(8) måneder gammelt afhængigt af race og miljøpåvirkninger (f.eks. tilstedeværelse af orne).
Diegivende so	Et hundyr fra tidspunktet for faring og til fravænning af pattegrisene
Goldso	En so efter fravænning og faring (inden en ny drægtighed).
Orne	Et handyr efter kønsmodning, som indgår i avl / er bestemt til avl. Kønsmodenhed hos handyr indtræder i 6-7 måneders alderen med en vis individuel variation. Her spiller miljøpåvirkninger også ind (f.eks. sinker opvækst sammen med sopolte puberteten, mens opvækst med andre orner inducerer puberteten).
Sopolt	I perioden fra en hungris (sogris) udtages til avl og indtil løbning betegnes den som en sopolt i daglig tale. Betegnelsen sopolt nævnes ikke i lovgivningen.
Galt	En kastreret hangris.

4 KONTROLBESØGET

Følgende beskriver kontrolbesøgets forberedelse og gennemførelse – særligt i forhold til kontrol i besætninger. Øvrig information fremgår af den generelle kontrolvejledning.

4.1 KONTROLBESØGETS FORBEREDELSE

Besøget forberedes med opslag i relevante databaser. Der foretages - afhængig af besætning - opslag i følgende:

- Oplysninger fra kontrolgrundlaget (marker og dyr), herunder bl.a. CVR-nr./P-nr. eller CPR-nr., adresseoplysninger, afgræsningsaftaler/markbloksnummer, samdrift, naboaftaler, antal hændelser, stikprøvekontrol for slagtepræmieordningen, bestilte øremærker mv.
- CHR-registret for information om antal dyr, dyrearter og flytninger (leveringserklæringer, svin) registreret for besætningen, samt eventuelle veterinære restriktioner.
- Vetstat for information om besætningens medicinforbrug.
- Dyreregistrering/DMS for information om medicinanvendelse i kvægbesætninger med tilvalgsmodul 2 og 9 mdr. ordination, evt. udtræk af CKR liste.
- SPF SuS for information om besætningens sundhedsstatus, herunder særlige forholdsregler vedr. besøgsstatus.
- Svineflyttedatabasen for information om flytninger af svin samt indgåede leveringserklæringer.
- Vetreg for type af sundhedsrådgivningsaftale, besøgsfrekvens, ordinationsperiode mv. Viser om landbrugeren selv må foretage behandling af dyr, og om de dermed må have medicin stående. Information om den praktiserende dyrlæge, som er tilknyttet besætningen ved en eventuel aftale om sundhedsrådgivning.
- Oversigtskort over bedriften til brug for sikring af, at alle staldbygninger kontrolleres.

Opmærksomheden henledes ligeså på, at enkelte besætninger kan være ophørt eller have fået en ny ejer siden udpegningen. Div. telefonnumre medtages. Der kan ofte være en del mobiltelefonnumre tilknyttet en besætning.

4.1.1 Særligt for fjerkræ

Kun fjerkræ, som indgår i kommerciel produktion, skal være registreret i CHR (nationalt krav ikke KO krav). Hvis æg og/eller slagtefjerkræ sælges eller videregives til anden mand, eller der sker omsætning af levedyr, skal der leves op til KO-kravene.

Typiske fjerkræbesætninger er slagtekyllinger og æglæggere: Burhøner, skrabe-høns og fritgående høner. Derudover er der de økologiske æglæggere, der som udgangspunkt holdes som konventionelle fritgående høns. I mindre udstrækning ses hold af slagtekalkuner, gæs, ænder og struds. Hobbyhøns i haven er kun omfattet af KO reglerne, hvis der sker salg af æg til forbruger (stalddørssalg). Fjervildt-produktion er også omfattet.

4.1.2 Særligt for heste

Heste, der ikke er udtaget fra konsum, og dermed indgår i fødevarekæden, er underlagt kontrol af krydsoverensstemmelseskrav for **dyresundhed samt foderhygiejne, hvis støtteansøger ejer hestene**. Hestepas bruges som dokumentation for hvorvidt dyrene indgår i fødevarekæden. Observeres der heste på ejendommen, skal der således spørges ind til dyrenes konsumstatus og udføres KO-kontrol for heste der indgår i fødevarekæden, hvis støtteansøger ejer hestene. Heste der er chipmærkede, har en mikrochip siddende på venstre side af halsen på overgangen mellem nakkekammen og halsmuskulaturen.

4.2 BESØGSREGLER

Specifikt for svinebesætninger skal der tages højde for de enkelte besætningers besøgsregler. Det er vigtigt, at kontrolløren efterkommer de krav, der stilles vedrørende beklædning og besøgsregler. I enkelte besætninger kan kontrolløren blive anmodet om at tage et bad, inden kontrollen påbegyndes. Dette krav bør efterkommes, medmindre der tilbydes urimelige forhold til dette. For svinebesætninger med speciel status henvises til www.spf-sus.dk. Det tilrådes, at der kun besøges én svinebesætning om dagen, samt at højstatus besætninger besøges således, at der er gået mindst 48 timer siden sidste kontakt med svin. Ofte ses udpeget landbruger at have flere besætninger. Landbruger bestemmer i videst muligt omfang besøgsrækkefølgen.

Ligeledes skal der i minkbesætninger tages højde for besætningens plasmacytosestatus. Besøgene i minkbesætninger planlægges således, at der kun besøges én minkbesætning pr. dag.

I fjerkræbesætninger bør flere besøg samme dag undgås. I det tilfælde, at der besøges flere fjerkræbesætninger på samme dag, skal rækkefølgen af besøgene planlægges således, at besætninger med levedyr besøges før besætninger med slagtedyr, og besætninger med unge dyr før besætninger med ældre dyr. Dette gøres af hensyn til forebyggelse af smittespredning. Endvidere bør der ved kontrolbesøget spørges ind til, om der er kendt sygdomsstatus i besætningen - sådan at evt. planlagt besøg i anden besætning herefter kan undgås, hvis der er sygdom i besætningen. For slagtekyllinger kan man i KIK-databasen (Kvalitet i kyllingeproduktionen) søge oplysninger om besætningens registreringer og smittebeskyttelse:

KIK Brugersupport tlf. 7022 5545 hverdage mellem 8.00 og 16.00, alternativt send e-mail med beskrivelse af problemet til: kik.helpdesk@lyngsoesystems.com.

4.3 SÆRLIGE FORHOLD DER KRÆVER DYRLÆGEFAGLIG VURDERING

Nogle forhold i besætningerne særligt omkring vurdering af alvor og varighed ved fund af syge og tilskadede dyr, men også brug af medicin, kræver dyrlægefaglige kompetencer at vurdere. I nogle tilfælde fremgår det allerede i forbindelse med gennemgang af det kontrolforberedende materiale, at der kan være tale om en besætning, hvor det med stor sandsynlighed bliver nødvendigt at få dyrlægefaglig assistance til kontrollen. I disse tilfælde kan dyrlægen med fordel deltage i kontrolbesøget. I andre tilfælde viser det kontrolforberedende materiale ikke et behov for, at dyrlægen deltager i kontrolbesøget, men det viser sig alligevel, at der skal tilkaldes en dyrlæge.

4.3.1 Dyrlæge med på kontrol

Én af Landbrugsstyrelsens dyrlæger tages med på råd, med henblik på at kortlægge, om en dyrlæge eventuelt skal deltage i kontrolbesøget, hvis opslag i de databaser, der fremgår af afsnit 4.1 viser følgende:

- Hvis opslag i CHR-registret viser veterinære problemer, f.eks. Salmonella Dublin niveau 3 hos kvæg, der medfører restriktioner for landbruger.
- Vetstat viser, at besætningen har et usædvanligt lille eller højt medicinforbrug. Spørg under alle omstændigheder en dyrlæge ifm. kontrolforberedelsen, hvad medicinforbruget viser om besætningen.
- Hvis opslag i dyreregistrering/DMS viser mange reguleringer i forbindelse med medicinalanvendelse i kvægbesætninger.
- Hvis opslag i SPF Sus om svinebesætningers sundhedsstatus viser, at besætningen er Salmonella niveau 3, klassifikation C, som angiver aktivitet af de uønskede Salmonellatyper i svinebesætningen.
- Hvis nøgletal for information om sundhedstilstand, dødelighed, celletal osv. viser store afvigelser fra normalt.

Derudover kan én dyrlæge fra Landbrugsstyrelsen eventuelt medtages på baggrund af tidligere sanktionshistorik. Hvis der under "Veterinære problemer" i CHR-oversigten står JA, kontaktes dyrlæge for afklaring af, om der kan køres kontrol nu.

4.3.2 Kontakt til eller tilkald af dyrlæge til kontrol

I vurderingen af, hvorvidt én af dyrlægerne skal kontaktes under kontrolbesøget, inddrages en vurdering af dyrets eventuelle skader samt en samlet vurdering af dyrets adfærd, almentilstand og dets omgivelser. Forud for kontakt til dyrlægen undersøges forholdene omkring dyret med henblik på at kunne beskrive dem for dyrlægen telefonisk. Beskrivelserne skal bruges af dyrlægen til at vurdere, om tilkald er nødvendigt (se evt. skema på næste side).

Følgende vurderes og beskrives:

- På hvilken måde er dyret sygt eller tilskadekommet?
- Er dyrets almentilstand påvirket? Dehydrering, afmagring, drikke og ædelyst, åndedrætsbesvær mv.
- Afviger dyrets adfærd fra normalen?
- Findes der skader ledsaget af hævelse, rødme, smerte og varme? Halter dyret / tager det støtte?
- Hvordan er omgivelserne indrettet – er dyret isoleret og i sygesti/-boks? Er lejet blødt?
- Hvad fortæller landbruger om varigheden – og kan den i øvrigt bedømmes?
- Er dyret ifølge landbruger blevet behandlet – og i givet fald hvornår og hvor længe?

Ved fund af syge og tilskadekomne dyr, der ikke er taget hånd om, skal én af Landbrugsstyrelsens dyrlæger altid kontaktes for at få en vurdering af forholdet samt vurdering af alvor og varighed.

Såfremt det vurderes, at landbruger har handlet korrekt i sagen, og dyret er opstaldet i et tilfredsstillende miljø, kan tilkald af dyrlæge undlades – dette betyder i så fald, at det vurderes, at der ingen overtrædelse er. Ved den mindste smule tvivl kan en dyrlæge altid kontaktes telefonisk for rådgivning. Er sagen af alvorlig karakter, er tilkald af dyrlæge fra Landbrugsstyrelsen altid nødvendigt med henblik på at foretage politianmeldelse og dokumentation for overtrædelse af krav 3.2.

Ved telefonisk kontakt til dyrlæge kan følgende skema "Registrering af syge og tilskadekomne dyr" med fordel benyttes. Dette vil give dyrlægen de bedste forudsætninger for at vurdere den enkelte situation.

Dyr nr.		
Syggesti / opstaldningsforhold		
Symptomer <ul style="list-style-type: none"> - Hvad kan du se? - Hvad kan du høre? - Hvad kan du mærke? 		
Registrerede behandlinger <ul style="list-style-type: none"> - Hvilken lidelse? - Hvilket præparat? - Hvornår? - Hvor lang tid? 		
Tilset af dyrlæge <ul style="list-style-type: none"> - Hvem? - Hvornår? 		
Bemærkninger		
Foto nr.		

4.4 KONTROLBESØGETS INDLEDNING

Kontrolbesøget skal foretages uanmeldt. Oftest vil der være personale tilstede i store besætninger, så kontrolløren vil oftest kunne gennemføre kontrolbesøget, også selvom ejeren ikke er til stede. Principielle spørgsmål til produktionen kan så gennemføres senere. Det vigtigste er, at kontrolbesøget bliver gennemført, når en myndig person træffes på stedet. **Hvis der i en besætning aflægges ét forgæves besøg, kan besøget varsles.** Retningslinjerne for varsling fremgår af den generelle kontrolinstruks.

Der er forskellige erfaringer med, hvordan besøget indledes, når kontrollen foretages af mere end 1 kontrollør, hvilket er tilfældet ved de fleste KO-kontrolbesøg. Begge kontrollører kan ankomme samtidigt, eller kontrollørerne kan ankomme med en tidsmæssig forskydning, der passer med, at den 1. kontrollør er færdig med at fortælle landbruger om besøgets formål og indhold samt den indledende kontrol af journaler eller registreringer. Eller kontrollørerne kan komme med kortere tidsinterval, så det virker mindre voldsomt på landbruger, end hvis der ankommer flere kontrollører på én gang til bedriften.

4.5 KONTROLBESØGETS GENNEMFØRELSE

Alle dyr i besætningen skal tilses, såvel dyr der går ude som dyr på stald. Herunder skal alle staldafsnit gennemgås. Det er ikke nødvendigt at se alle dyr stående eller i bevægelse, men hvis et dyr er isoleret pga. sygdom, eller hvis dyr er opmærket (spray eller kridt) - f.eks. i forbindelse med en behandling - skal disse dyr tilses nøjere, f.eks. ved at kontrolløren eller ejeren prøver at få det op at stå eller til at gå. Dette gælder også, hvis dyret udviser afvigende adfærd, ”putter” sig i et hjørne eller på anden måde adskiller sig fra de øvrige. Vær opmærksom på, at udegående dyr i visse tilfælde kan være på græsarealer, som ligger langt væk fra gården, f.eks. på engarealer. Spørg derfor ind til, hvor landbrugeren har sine dyr gående.

Det er hensigtsmæssigt at danne sig et overblik over forholdene i besætningen, inden evt. fejl og mangler påpeges, idet den gode dialog derved opretholdes.

Mange besætninger er store, og det kan være vanskeligt at holde styr på de forskellige staldafsnit. Det kan være en fordel at få landbrugeren til at skitsere sine stalde - og hvilke dyr, der holdes i hvilke staldafsnit, inden kontrollen påbegyndes. Evt. kan oversigtskort over gårdens bygninger bruges til dette.

Optegnelser over døde dyr og medicinsk behandling kan kontrolleres enten ved besøgets start eller mere naturligt ved staldgennemgangens afslutning. Det er vigtigt, at det af bemærkninger nøje fremgår, hvad der er observeret og gennemgået under besøget.

Særligt for svinebesætninger

I en so-besætning er den naturlige gennemgang: Farestalde - klimastalde – løbeafdeling - drægtighedsstald – smågrisestald – slagtesvinestald. I so-besætninger kan der være karantæneafsnit. Kontrol af disse dyr skal ske som det sidste. Den naturlige gennemgang af en slagtesvinebesætning: Mindste dyr først og afslutte med de ældste. Det er dog besætningsejeren/ den besætningsansvarlige der afgør rækkefølgen.

Særligt for fjerkræ

Alle dyr i besætningen skal tilses, hvorfor alle fjerkræhuse skal gennemgås. Færden i et fjerkræhus skal foregå med rolige bevægelser, da disse dyr er nemme at skræmme. Hos dyr, der holdes på gulv, foretages en rundgang i fjerkræ-huset, og hvis dyrene har adgang til det fri, foretages ligeledes en rundgang på ude-arealet. Burhøner tilses ved, at man går op/ ned af mellemgangene, mens hønerne tilses.

Konventionel slagtekyllingeproduktion gennemløber ca. 8 hold om året. Kyllingerne indsættes som daggamle kyllinger indkøbt fra godkendt rugeri, og slagtes som regel omkring dag 39.

Ved konventionel æglæggerproduktion, indsættes hønniker (unge høner) ved ca. 17- 18 ugers alderen. Ægproduktionen starter ca. ved 21 ugers alderen. Et almindeligt produktionsforløb varer ca. til 70 ugers alderen, hvorefter hønerne slagtes/aflives.

Slagtekalkuner/ænder/gæs indsættes som daggamle dyr, indkøbt fra godkendt rugeri. Kalkuner kan være inddelt i høner og haner. Høner slagtes ca. ved 16 ugers alderen, og haner slagtes ved 21 ugers alderen. Slagteænder slagtes ved ca. 14-16 ugers alder og slagtegæs ved ca. 21. ugers alder.

4.6 EFTER KONTROLBESØGET

Der henvises til den generelle kontrolinstruks for krydsoverensstemmelse kapitel 8.

4.6.1 Vejledning til obduktion

Det kan være nyttigt at medtage bevismateriale til dokumentation af en overtrædelse. I sager om dyrevelfærd kan der, når et dyr er aflivet, medtages den del af dyret, der er omfattet af overtrædelsen (fx et ben eller et øre). Præparatet mærkes med label, hvoraf fremgår dato for kontrolbesøg, CHR-nummer samt evt. ID på dyret. Endvidere noteres hvilke dele af dyret der er medtaget. Der skal dokumentation for, hvorfra præparatet stammer (dyret skal i levende live være opmærket således, at mærkes kan genfindes på præparatet – tag evt. fotos af dette).

Ved kontrollen kan det ske, at der er syge og tilskadekomne dyr, der kræver en yderligere vurdering af lidelsen ved patologisk undersøgelse. Dette forudsætter at dyret er aflivet. Det er kun en dyrlæge, som må opfordre til aflivning, idet der skal ligge en faglig vurdering af dyrets muligheder for helbredelse. Derfor skal

Landbrugsstyrelsens dyrlæge altid med på råd, når der er syge og tilskadekomne dyr i besætningen. Hvis det vurderes af Landbrugsstyrelsens dyrlæge, at dyret er uhelbredeligt sygt, kan der mundtligt opfordres landbruger om at aflive dyret. Det er også muligt, at landbruger selv vælger at aflive dyret. Efter aftale med Landbrugsstyrelsens dyrlæge, kan materiale til obduktion skæres af, eller Landbrugsstyrelsens dyrlæge tilkaldes. Det patologiske materiale køres til nærmeste kontor og indfryses. Obduktion foretages af Landbrugsstyrelsens dyrlæge, og udtalelse om lidelse, årsag og varighed udfærdiges med billede dokumentation.

Krav 2.1 Øremærkning af kreaturer

1 DELKRAV

1	<p>Ejeren eller den besætningsansvarlige skal sørge for, at kvæg senest 20 dage efter fødsel, og inden det føres fra oprindelsesbesætningen, er forsynet med to godkendte øremærker, ét i hvert øre. Mindst det ene af mærkerne skal være husgavlsformet og have en højde på mindst 45 mm og en bredde på mindst 55 mm.</p> <p>Øremærker og elektroniske øremærker til kvæg må kun anvendes til mærkning af kvæg på det husdyrbrug, hvortil øremærkerne eller de elektroniske øremærker er udleveret. Øremærker og elektroniske øremærker kan dog anvendes til mærkning af kvæg i andre besætninger med samme ejer.</p> <p>Chip til kvæg må kun anvendes til mærkning af kvæg på det husdyrbrug, hvortil chippen er udleveret.</p>
2	<p>Isatte godkendte øremærker og godkendte elektroniske øremærker må ikke fjernes eller ændres uden Fødevarestyrelsens tilladelse. Tabs eller ødelægges et godkendt øremærke eller et godkendt elektronisk øremærke, skal der snarest isættes et nyt med samme nummer¹.</p>
3	<p>Kvæg, der er importeret fra tredjelande til Danmark, skal til stadighed være mærket med røde øremærker i samarbejde med Fødevarestyrelsen, senest fem arbejdsdage efter indførslen².</p>
4	<p>Ejeren eller den besætningsansvarlige skal sørge for at der ikke er uidentificerbart kvæg i besætningen.</p>
5	<p>Kvæg der er indført fra et andet EU-land skal til stadighed være mærket med et oprindeligt øremærke.³</p>

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Kvæg født før 1/1 1998 behøver kun være mærket med ét godkendt øremærke. Kvæg under 7 dage, der dør eller aflives, skal ikke mærkes. Mærkning af kalve, der afgræsser områder godkendt til naturpleje, kan udskydes i op til 6 måneder, såfremt Fødevarestyrelsen har givet tilladelse hertil⁴.

Mærkning af kalve af bisonokser (arten *Bison bison species*) kan ifølge artikel 1 i forordning 509/1999 udskydes i op til 9 måneder efter fødsel, dog skal de mærkes, såfremt de fjernes fra deres mødre inden 9 måneder efter fødsel, og under alle omstændigheder inden de føres fra oprindelsesbesætningen. Kvæg i zoologiske haveanlæg kan forsynes med én chip i stedet for to øremærker.

Der står i de nationale regler, at kvæg, der er født efter 31. maj 2010⁵, skal være mærket med ét godkendt elektronisk øremærke i venstre øre og ét godkendt øremærke i højre øre. Hvis du overtræder dette krav, kan du blive straffet i henhold til de nationale regler, men du vil ikke have overtrådt reglerne om krydsoverensstemmelse.

¹ Det er dog et nationalt krav, at erstatningsøremærket har samme farve.

² Kvæg, der indføres direkte til et slagteri eller et samlested for slagtedy, skal ikke mærkes med røde øremærker.

³ Fødevarestyrelsen sørger for at denne mærkning er korrekt foretaget ved indførsel til Danmark, men hvis kvæget tager øremærkerne, kan landbruger komme til at overtræde kravet.

⁴ For mere information se Kommissionens beslutning 2006/28/EF.

⁵ Der sanktioneres ikke nationalt for dyr født før 31-12-2010.

1.2 KRAVETS RELEVANS

Kravet er relevant for alle besætninger med kvæg.

2 KONTROLMETODE

Alle nyfødte kalve skal være mærket inden 20 dage efter fødslen (undtagen bisonokser og kalve på naturarealer). Kalvene skal øremærkes, hvis de forlader besætningen inden de 20 dage.

Kvæg under 7 dage, der dør eller aflives, skal ikke mærkes.

Alle dyr født før 1. januar 1998 behøver kun at være mærket med ét godkendt øremærke.

Alle dyr født fra og med den 1. januar 1998 skal være mærket med to godkendte CKR-øremærker, for at være korrekt øremærket.

Kvæg der er indført fra et andet EU-land skal til stadighed være mærket med et oprindeligt øremærke.

På tjeklisten er markeret "*" ud for dyr født efter 31. december 2010, da disse dyr skal være mærket med et godkendt elektronisk øremærke i det venstre øre og et godkendt almindeligt øremærke i det højre øre.

2.1 FORBEREDELSE AF KONTROLLEN

Hver CHR-liste indeholder bl.a. oplysninger om CKR-øremærkenumre for de dyr, som er på bedriften, og de dyr der er afgang til bl.a. slagtning i de foregående 12 måneder.

Inden kontrolbesøget tjekkes CHR-listen for, om alle dyr født efter 1. januar 1998 har moders CKR-nummer, om der er indgangsdato for alle indgåede dyr i besætningen og om der er afgang til slagtning eller destruktion.

Er CHR-listen "gammel" (op til max. 10 dage), og har der været hændelser på bedriften siden udskrivningsdatoen, træk da straks efter kontrolbesøget en opdateret liste fra CHR.

Dyr der er registreret med indgang i anden besætning/destruktion/slagteri (dyr under stregen).

På CHR-listen vil der være oplysninger om:

- Dato for hvornår dyret er meldt med indgang i anden besætning/destruktionsanstalt/slagteri sammen med
- Hvilket CHR-nr. dyret er meldt ind i.

Hvis antallet af dyr overstiger 50 dyr, så kan det ved forberedelsen overvejes om en stikprøvekontrol kan komme på tale. En stikprøvekontrol kan gennemføres hvis følgende er opfyldt ved forberedelsen:

1. Der må ikke være nogen dyr under stregen, hvor flyttedatoen er mere end 7 dage gammel
2. Antallet af for sene indberetninger udløser ikke et KO-støttetræk (en samlet karakter på maksimalt 5 og alvorskaracter maksimalt 1 svarende til en human error vurdering – se senere).

Ved forberedelsen noteres det på tjeklisten hvordan stikprøven forventes sammensat.

2.2 KONTROL AF DELKRAV 1

Ud for hvert CKR-nr. markeres tydeligt, når man har aflæst øremærker og noterer "-2ø/-1ø" hvis dyret har tabt øremærker. Hvis et dyr aldrig har været mærket med to øremærker og/eller er fejlmærket, markeres

tydeligt på tjeklisten, hvad fejlen er. Hvis dyr, der er listet på tjeklisten, mangler afgang noteres ”-afg” samt eventuelt en dato. Hvis dyret er afgået inden for de seneste 7 dage, noteres dato og hændelse (slagtet, solgt eller lignende). Hvis dyret er tilgået inden for de seneste 7 dage, noteres (på tjeklisten) dyrets CKR-nr. samt dato for indgang/fødsel.

Stikprøve og den fysiske kontrol

Start med at fortælle landbruger, at kontrollen køres som en stikprøvekontrol, samt hvad dette betyder for kontrollens udførelse. Det er ikke nødvendigt at tælle samtlige dyr i besætningen, men stikprøvens størrelse beregnes ud fra det antal dyr, der fremgår af besætningslisten på kontroldagen. Alle dyr i besætningen skal fortsat beses ift. kontrol af kravene i område 3 om dyrevelfærd.

Stikprøvens størrelse fremgår af bilag 9 og 10 til den nationale mærkningsinstruks, der kan findes på KO kontrolportalen. Stikprøven sammensættes af kontrolløren, og det eneste krav til stikprøven er, at den skal være repræsentativ for besætningens sammensætning af dyr (handyr, kvier, køer). Dvs. hvis der er fx 1/3 kvier og 2/3 køer i en besætning, så skal stikprøven også bestå af ca. 1/3 kvier og 2/3 køer. Så længe sammensætningen af dyrene i stikprøven svarer nogenlunde til sammensætningen i hele besætningen, er der ikke krav om, at stikprøven skal bestå af dyr fra alle staldafsnit.

Hvis blot ét dyr i den 1. stikprøve har en mærknings- eller registreringsfejl udløser det en anden stikprøve. Hvis blot ét dyr i den 2. stikprøve har en mærknings- eller registreringsfejl udløser det en fuld kontrol. Hvis man får øje på åbenlys mærkningsfejl på et dyr, så skal dyret indgå i stikprøven uanset, om det pågældende dyr var udvalgt til stikprøven eller ej. Det fejlbehæftede dyr udløser automatisk en 2. stikprøve, og ser man en åbenlys mærkningsfejl på et nyt dyr, indgår dyret automatisk i den 2. stikprøve. Det fejlbehæftede dyr udløser en fuld kontrol af alle dyr i besætningen.

Fejl ved køn eller race udløser **ikke** en 2. stikprøve eller en fuld kontrol.

Tjekliste

Inden kontrolstart skal det noteres, hvor mange dyr der er i besætningen ifølge besætningsregisteret. Derudover noteres, hvor stor stikprøven skal være, og hvordan stikprøven fordeler sig på hhv. handyr, kvier og køer. Under kontrollen skal det markeres tydeligt på tjeklisten, hvilke dyr der er kontrolleret, og om de var OK eller ej.

2.2.1 Bisonokser

Kalve af ren-racede bisonokser skal ikke være øremærket, før de er 9 måneder gamle⁶. Hvis kalvene fjernes fra deres mødre inden de er 9 måneder gamle, eller hvis de forlader oprindelsesbesætningen inden denne alder, skal de øremærkes (alle andre registreringer af bisonokser følger de generelle regler).

2.2.2 Kalve på arealer der er godkendt til naturpleje

Øremærkningen af kalve født i besætninger der afgræsser godkendte naturarealer, kan udskydes i op til 6 måneder, hvis der foreligger dispensation fra Fødevarestyrelsen. Hvis dyrene flyttes fra området, skal de øremærkes inden flytningen. Der er kun godkendt meget få naturkalvebesætninger, som alle kontrolleres én gang årligt af Fødevarestyrelsen.

⁶ For mere information se Forordning 509/1999 om forlængelse af minimumsfristen for øremærkning af bisonokser (arten *Bison bison* spp.), art. 1.

2.2.3 Elektronisk aflæsning af øremærkerne

Hvis en producent benytter elektronisk aflæsning af øremærkning i forbindelse med malkning, fodring eller lignende, kan oplysningerne benyttes i kontrollen. De øremærker, der er aflæst elektronisk inden for de sidste 12 timer inden kontrolbesøget, behøver ikke at blive aflæst fysisk.

2.2.4 OK øremærkning

Dyr betragtes som korrekt mærket på kontroldagen under forudsætning af:

- At dyret er mærket med ét øremærke (hvis dyret er født før 1. januar 1998)
- At dyret er mærket med to øremærker (*hvis dyret er født i perioden 1. januar 1998 til 31. december 2010, begge dage inkl.*)
- At dyret er øremærket med ét godkendt elektronisk øremærke i venstre øre og et godkendt øremærke i højre øre (hvis dyret er født efter 31. december 2010).

Husk at tjekke "Dyreregistrering" efter kontrolbesøget, for at få bekræftet at øremærkebestillingen er sket i forbindelse med kontrolbesøget.

2.2.5 Fejl-øremærkning

Sager der skal sendes i høring:

- Hvis ét eller flere dyr aldrig har været øremærket korrekt
- Hvis tidligere modtagne erstatningsøremærker isættes under kontrolbesøget
- Hvis antallet af fejl ifm. øremærkning vurderes at medføre en samlet KO-karakter på over 5
- Hvis antallet af fejl ifm. øremærkning vurderes at medføre en samlet KO-karakter på maksimalt 5, og der *ikke* er isat eller bestilt øremærker/erstatningsøremærker indenfor en frist på 24 timer.

Kontrolløren bør altid forsøge at få landmanden til at isætte modtagne øremærker/erstatningsøremærker og/eller bestille manglende øremærker/erstatningsøremærker, før I forlader bedriften.

HENSTILLINGER – NYT I 2018

Fra 2018 indføres et nyt princip, hvor der kan gives henstillinger til landbruger under kontrol af visse mærkningskrav. Hvis det på kontrollen af disse krav findes, at overtrædelsen falder ind under en samlet karakter for alvor, omfang og varighed på maksimalt 5, skal landbruger gives en frist på 24 timer til at rette op på fejlen, fx ved bestilling af erstatningsøremærker. Kontrolløren skal efter fristens udløb kontrollere, at fejlen er rettet af landbruger. Hvis fejlen rettes rettidigt, får landbruger en henstilling, og der afkrydes i feltet "henstilling" ud for overtrædelsen i VAKS. Herved 0-stilles overtrædelsen så at sige, så landbruger ikke risikerer at få en sanktion for gentagen overtrædelse, hvis overtrædelse af samme krav konstateres inden for en periode på 3 år. Kontrolløren skal notere overtrædelsen og bedømmelsen af overtrædelsen på kontrolrapporten, og hvis landbruger har rettet fejlen inden for 24 timer, beskrives også, hvordan landbruger har afhjulpet fejlen og dokumenteret det.

Under krav 2.1 er det muligt at give henstillinger for følgende delkrav: **2.1 d1, 2.1 d2, 2.1 d3, 2.1 d5.**

2.3 KONTROL AF DELKRAV 2

De godkendte øremærker til danske kreaturer er gule, mens importerede dyr skal have røde øremærker. De er præget med Fødevarestyrelsens logo og dyrets CKR-nummer (identifikationsnummer).

De gule øremærker skal bestilles og isættes af dyrets ejer. De røde øremærker til importerede dyr sættes i efter aftale med veterinærkontrollenheden.

Det er ikke tilladt at anvende andre gule eller røde øremærker end de officielt godkendte.

Hvide øremærker bruges til uidentificerbare kreaturer. Disse dyr må ikke flyttes fra besætningen.

2.3.1 Øremærkning af kreaturer, som har flænget øret mm.

Hvis det ikke er muligt at isætte øremærker i et eller flere dyr pga. iturevne/flængede ører, kan der søges dispensation hos Fødevarestyrelsen. Der er en særlig ansøgningsblanket, som kan udleveres til producenten under besøget. Blanketten kan også findes på Fødevarestyrelsens hjemmeside www.fvst.dk under "Selvbetjening", "Blanketter" og "Besætningsejer". Den udfyldte blanket sendes via kontaktformularen på styrelsens hjemmeside eller som brev til Fødevarestyrelsen, Stationsparken 31-33, 2600 Glostrup. Har producenten ikke denne dispensation under kontrolbesøget, beskrives forholdet i kvitteringsbrevet og producenten skal opfordres til at søge denne dispensation.

2.4 KONTROL AF DELKRAV 3

Kvæg, der er importeret fra tredjelande til Danmark, skal til stadighed være mærket med røde øremærker, senest fem arbejdsdage efter indførslen⁷.

De røde øremærker til importerede dyr sættes i efter aftale med veterinærkontrollenheden, senest fem arbejdsdage efter indførslen.

2.5 KONTROL AF DELKRAV 4

Ejeren eller den besætningsansvarlige skal sørge for, at der ikke er uidentificerbare kvæg i besætningen.

⁷ Kvæg, der indføres direkte til et slagteri eller et samlested for slagtedyr, skal ikke mærkes med røde øremærker. For kvæg, der indføres direkte til zoologiske haver, kan der benyttes gule øremærker.

3 BEDØMMELSE

Krav 2.1

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BE- TYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅLET MED KRAVET
ALVOR	<p>Delkrav 1 og 3: Under 5,0 % af dyrene (eller mindre end 5 dyr) har ikke tidligere været korrekt øremærket, men er identificerbare.</p> <p>Delkrav 2 og 5: Under 15,0 % af dyrene (eller mindre end 10 dyr) mangler et eller to erstatningsmærker, men er identificerbare.</p>	<p>Delkrav 1 og 3: 5,0 – 9,9 % af dyrene (eller 5-9 dyr) har ikke tidligere været korrekt øremærket, men er identificerbare.</p> <p>Delkrav 2 og 5: 15,0 – 25,0 % af dyrene (eller 10 -15 dyr) mangler et eller to erstatningsmærker, men er identificerbare.</p>	<p>Delkrav 1 og 3: 10,0 – 15,0 % af dyrene (eller 10-15 dyr) har ikke tidligere været korrekt øremærket, men er identificerbare.</p> <p>Delkrav 2 og 5: Mere end 25,0 % af dyrene (eller mere end 15 dyr) mangler et eller to erstatningsmærker, men er identificerbare.</p> <p>Delkrav 4: 1 - 4 dyr er uidentificerbare.</p>	<p>Delkrav 1 og 3: Mere end 15,0 % af dyrene (eller mere end 15 dyr) har ikke tidligere været korrekt øremærket, men er identificerbare.</p> <p>Delkrav 4: Mere end 4 dyr er uidentificerbare.</p>
OMFANG	Ingen dyr er flyttet fra den kontrollerede besætning	Dyrene i den kontrollerede besætning er kun flyttet mellem ansøgers egne besætninger	Der er flyttet dyr til levedrug fra den kontrollerede besætning til en eller to andre besætninger	Der er flyttet dyr til levedrug fra den kontrollerede besætning til tre eller flere besætninger
VARIGHED	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Overtrædelser deles som udgangspunkt i tre niveauer:

- Mindre alvorlige overtrædelser**
Delkrav med ubetydelig risiko for fødevarer sikkerheden eller dyresundheden.
- Alvorlige overtrædelser**
Delkrav med nogen eller blandet risiko for fødevarer sikkerheden og dyresundheden.
- Meget alvorlige overtrædelser**
Delkrav med stor risiko for fødevarer sikkerheden eller dyresundheden.

Alvor	Vurderes ud fra typen af overtrædelser og antallet af overtrædelser. Fejlprocenten beregnes altid i forhold til det fysiske antal dyr i besætningen på kontroltidspunktet. Hvis der på kontroltidspunktet ikke findes dyr i besætningen, beregnes fejlprocenten i forhold til antallet af dyr noteret på besætningsregistret.
Omfang	<p>Kvæg der ikke tidligere har været øremærket korrekt, men er identificerbare (delkrav 1 og 3): Tæl antal flytninger til levebrug i perioden fra det ældste dyrs fødsel til kontroldato, minus 20 dage. Ved dyr der er indkøbt til besætningen, beregnes perioden som værende flytninger fra dyrets indgang i besætningen til kontroldato.</p> <p>Kvæg der mangler et eller to erstatningsøremærker, men er identificerbare (delkrav 2): Der ses på flytninger til levebrug i perioden overtrædelserne omfatter. Kan denne ikke fastslås vælges lavest mulige karakter.</p> <p>Flytninger af dyr til slagterier og forarbejdningsanlæg indgår ikke i vurderingen af omfang, da det alene er flytninger til levebrug i perioden, hvor overtrædelserne har fundet sted, der skal indgå i vurderingen. Samtlige flytninger til levebrug indgår i vurderingen, uanset om de flyttede dyr er fejlbehæftede eller ej.</p>
Varighed	Vurderes ud fra perioden, hvor overtrædelserne har fundet sted.

Såfremt en besætningsejer har flere besætninger med samme dyreart registreret på samme ejendom, skal antallet af dyr og overtrædelser summeres, sådan at der gives én samlet karakter for alvor, omfang og varighed på ejendomsniveau (CHR-niveau).

Besætninger, der indgår i en samdrift eller en naboaftale, vurderes samlet.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afgivelsen beskrives i kontrolrapporten.

3.3 MAIL TIL FØDEVARESTYRELSEN VED UIDENTIFICERBARE DYR/MERE END 20% FEJL

Der skal sendes en mail til Fødevarestyrelsen, når der konstateres uidentificerbare dyr eller mere end 20 % fejl ved en kontrol. Dog skal der for bedrifter med højst 10 dyr kun sendes bilag II, hvis der er mere end 2 dyr, der ikke opfylder kravene om identificering og registrering. I KSK'et vil der komme en valideringsfejl, hvis der er uidentificerbare dyr, mere end 20 % fejl i besætningen og/eller mindst 2 fejl, ved besætninger med højst 10 dyr. Bilag II dannes på CHR/KSK-niveau – kan dannes både Off-line og i DCK. Bilag II skal indsendes til Fødevarestyrelsen (10-,11- eller 12@fvst.dk) umiddelbart efter den fysiske kontrol er afsluttet eller senest dagen efter. Husk at notere i mailen, hvor mange dyr der fysisk befinder sig på bedriften.

Det er vigtigt at få sendt bilag II hurtigst muligt, da Fødevarestyrelsen er forpligtet til at lukke disse besætninger ifølge EU-reglerne.

3.4 AFSLUTNING AF KONTROLLEN

Alle KO høringsager sendes pr. mail til den veterinære kontrolenhed. Mailen gemmes på sagen i Workzone, og i DCK tages den dato, hvor sagen er sendt (besøgsdata/Videresendt til FVST) og sagen afsluttes i Workzone.

Der henvises i øvrigt til "Generel kontrolinstruks for krydsoverensstemmelse 2018".

Krav 2.2 Indberetning af kvæg og førelse af besætningsregister

4 DELKRAV

1A Ejeren eller brugeren af en kvægbesætning skal sikre, at tilstedeværende kvæg samt hændelser vedrørende kvæg til stadighed er registreret i CHR. Registreringen i CHR skal være foretaget senest 7 dage efter, at fødsel, dødsfald, slagtning eller flytning har fundet sted.

Følgende oplysninger skal registreres efter fødsel har fundet sted⁸:

- Besætningsnummer for den besætning, hvor dyret er født.
- Kalvens CKR-nr. når denne er levende.
- Fødselsdato og køn
- Moders CKR-nr. I tilfælde af embryontransplantation registreres både donor- og recipientmoder.

Følgende oplysninger skal registreres efter, at dødsfald eller slagtning har fundet sted:

- Besætningsnummer for den besætning, hvor dødsfald eller slagtning har fundet sted.
- CKR-nr.
- Dato for dødsfald eller slagtning.

Følgende oplysninger skal registreres efter indførsel til Danmark har fundet sted⁹:

- Besætningsnummer for den besætning hvortil indførsel har fundet sted.
- CKR-nr.
- Identifikationskode.
- Fødselsdato, køn og race.
- Moders identifikationskode

Følgende oplysninger skal indberettes efter, at flytning har fundet sted¹⁰:

- CKR- nr.
- Dato for flytning.
- Afhænderen af et dyr skal indberette eget besætningsnummer samt besætningsnummer for den besætning, hvortil dyret er flyttet. Hvis dyret er udført direkte til udlandet, registreres modtagerlandet i stedet for besætningsnummer for modtagerbesætningen. Modtageren af et dyr skal registrere eget besætningsnummer, samt besætningsnummer for den besætning, hvorfra dyret er flyttet. Hvis dyret er indført til Danmark, registreres afsenderlandet i stedet for besætningsnummeret for afsenderbesætningen.

Følgende er undtaget fra delkrav 1A:

- Flytninger af kalve under 7 dage, der dør eller aflives
- Flytninger af dyr til og fra græsningsarealer
- Flytninger af kvæg mellem besætninger, der indgår i en samdrift eller en naboaftale

⁸ Hvis køn og/eller race er forkert registreret eller moders CKR-nr. mangler, er kravet ikke overtrådt i henhold til reglerne om krydsoverensstemmelse.

⁹ Hvis køn og/eller race er forkert registreret eller moders CKR-nr. mangler, er kravet ikke overtrådt i henhold til reglerne om krydsoverensstemmelse.

¹⁰ Undtaget fra kravet er 1) flytninger af kalve under 7 dage, der dør eller aflives 2) flytninger af dyr til og fra afgræsning 3) flytninger af kvæg mellem besætninger, der indgår i en samdrift eller en naboaftale.

1B	Registreringer i CHR af tilstedeværende kvæg samt hændelser vedrørende kvæg skal være foretaget senest 7 dage efter, at fødsel, dødsfald, slagtning eller flytning har fundet sted. For yderligere information om specifikke krav for registrering af hændelser, se da KO-krav 2.2 delkrav 1A.
2	Ejeren eller brugeren af en kvægbesætning skal til stadighed føre optegnelser ¹¹ , der indeholder ajourførte oplysninger. Optegnelserne anses for at være ajourførte, såfremt disse er noteret senest 3 dage efter hændelsen. Følgende oplysninger skal registreres for hvert enkelt kreatur: <ul style="list-style-type: none"> • CKR-nr. • Fødselsdato, køn, race. • Moders CKR-nr. eller for indførte dyr, moders identifikationskode. • Dato for dødsfald eller slagtning. • Dato og besætningsnummer for den besætning, hvorfra dyret er flyttet. Hvis dyret er indført til Danmark, registreres afsenderlandet i stedet for besætningsnummeret¹². • Dato og besætningsnummer for den besætning, hvortil dyret er flyttet. Hvis dyret er udført til udlandet, registreres modtagerlandet i stedet for besætningsnummeret¹³.
3	Optegnelserne skal opbevares i mindst 3 år efter seneste hændelse og skal på anmodning forevises Fødevarestyrelsen eller Landbrugsstyrelsen ¹⁴ .
4	Ejeren eller den besætningsansvarlige skal sørge for, at der ikke er uidentificerbare kvæg i besætningen.

4.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Alle hændelser skal være tastet i Dyreregistrering, i webdyr.dk eller indsendt til CHR-afdelingen i Skejby senest 7 dage efter hændelsen, og alle hændelser skal registreres i staldregistreringsblokken senest 3 dage efter hændelsen. Der kan ikke rettes op på manglende registreringer efter en eventuel varsling af kontrolbesøget.

4.2 DEFINITIONER

En hændelse: Fødsel, flytning, død, slagtning, eksport, salg mm.

4.3 KRAVETS RELEVANS

Kravet er relevant for alle besætninger med kvæg.

5 KONTROLMETODE

5.1 REGISTRERING I CHR

Alle hændelser skal være tastet i Dyreregistrering, i webdyr.dk eller indsendt til CHR-afdelingen i Skejby senest 7 dage efter hændelsen.

Besætninger, der er omfattet af samme samdrift eller naboaftale er undtaget fra kravet om registrering af flytninger mellem de besætninger, der indgår i samdriften/naboaftalen. Det betyder at producenten hverken

¹¹ Optegnelserne kan bestå af CHR-besætningslisten og løbende optegnelser i et af Fødevarestyrelsen godkendt staldregistreringsskema eller foretages elektronisk

¹² Undtaget fra kravet er 1) flytninger af kvæg til og fra græsningsarealer 2) flytninger af kvæg mellem besætninger, der indgår i en samdrift eller en naboaftale.

¹³ Undtaget fra kravet er 1) flytninger af kvæg til og fra græsningsarealer 2) flytninger af kvæg mellem besætninger, der indgår i en samdrift eller en naboaftale.

¹⁴ Landbrugere skal opbevare optegnelser mindst tre år efter kreaturet er flyttet fra besætningen.

behøver at notere de interne flytninger i besætningsregisteret eller indberette dem til CHR. Producenten skal dog altid kunne gøre rede for, hvor samtlige dyr befinder sig.

En hændelse: Fødsel, flytning, død, slagtning, eksport, salg mm.

Alle hændelser, der er sket efter kontrollen er startet i VAKS, skal noteres med dato for hændelsen på tjeklisten, der bruges under kontrolbesøget. Det skal tydeligt fremgå, om hændelser, der er mere end 7 dage gamle, er tastet i Dyreregistrering eller [Webdyr](#), om staldregistreringsblokken er indsendt inden kontrolbesøget er påbegyndt/før en eventuel varsling. Hvis dyret er listet på tjeklisten, noteres dato for hændelsen ud for dyrets nummer.

Har producenten indberettet hændelser efter at kontrollen er forberedt, skal man under kontrolbesøget bede producenten om at udskrive en liste over for sene indberetninger fra Dyreregistrering eller [Webdyr](#). Såfremt at landmanden indberetter via staldregistreringsblok, skal der straks efter kontrolbesøget trækkes en liste fra Dyreregistrering eller [Webdyr](#).

5.2 BESÆTNINGSREGISTER

Producenten skal have en opdateret besætningsliste på bedriften. Besætningslisten skal, sammen med nye hændelser registreret i staldregistreringsblokken og hændelser, der er sket inden for de seneste 3 dage, indeholde:

- Alle kreaturer på bedriften
- Den entydige identifikation af dyret, dvs. CKR-nr.
- Dyrets fødselsdato/måned/år
- Indgangsdato, hvis dyret ikke er født på bedriften Dato for afgang (herunder dødsfald og hjemmeslagtninger) og besætnings nr. for den besætning, slagteri, destruktionsanstalt, eksportør, marked eller auktion, hvortil dyret er afhændet
- Dyrets køn
- Dyrets race (eventuel krydsning)
- Moders CKR-nr., hvis dyret er født efter 1. januar 1998

Hvis en producent ikke benytter staldregistreringsblok, skal hændelserne være tastet i Dyreregistrering eller Webdyr senest 3 dage efter hændelsen.

Besætninger, der er omfattet af samme samdrift eller naboaftale, er undtaget fra kravet om registrering af flytninger mellem de besætninger, der indgår i samdriften/naboaftalen. Det betyder at producenten hverken behøver at notere de interne flytninger i besætningsregisteret eller indberette dem til CHR. Producenten skal dog altid kunne gøre rede for, hvor samtlige dyr befinder sig.

En hændelse: Fødsel, flytning, død, slagtning, eksport, salg mm.

5.2.1 Afgræsningsarealer, fælles græsgange, samdrifter og naboaftaler.

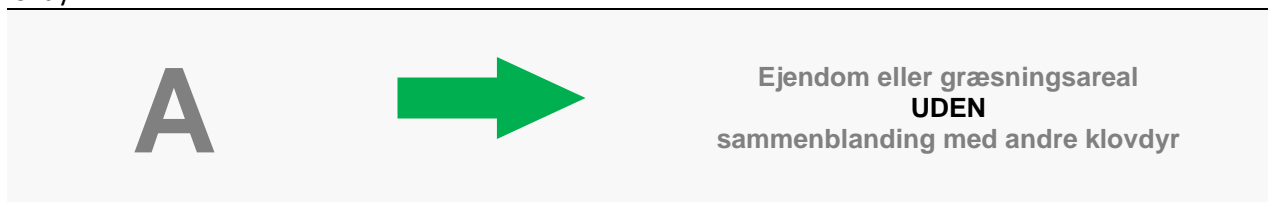
Afgræsning på anden ejendom – uden sammenblanding med dyr fra en anden besætning

Ved flytning af kreaturer til afgræsning på arealer uden for egen ejendom er det afgørende for registreringen, om dyrene bliver blandet med andre klovdyr på det CHR-nummer eller græsningsareal, der modtager dyrene. Hvis kreaturerne **ikke** blandes med andre klovdyr, dvs. dyrene lukkes **ikke** inde i en indhegning med andre klovdyr, skal flytningen ikke registreres i besætningsregistret og heller ikke indberettes til CHR (se figur 1).

Hvis dyrene flyttes til afgræsning på arealer, der fra staldanlægget kun kan tilgås via anden ejendom og benyttes mere end 30 dage, skal afgræsningsarealet registreres i CHR, med et markbloknummer eller et CHR-nummer. I tjeklisten kan man se om producenten har registreret afgræsningsarealer i CHR.

FIGUR 1.

Producent A flytter kreaturer til et areal uden for egen ejendom. Dyrene blandes **ikke** sammen med andre klovdyr.

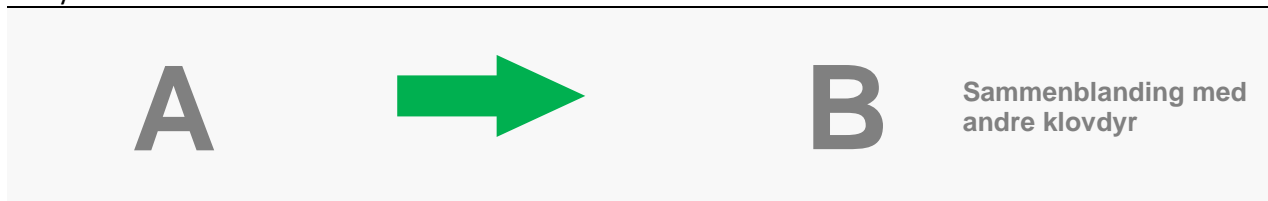
Her er der ingen krav om registrering af flytningerne i CHR og heller intet krav om registrering af flytningerne i besætningsregisteret.

Afgræsning på anden ejendom – med sammenblanding med dyr fra en anden besætning

Hvis kreaturerne blandes med andre klovdyr på det CHR-nummer, hvor dyrene skal afgræsse, skal flytningen registreres i CHR på normal vis (dvs. registrering i både afsender- og modtagerbesætning) (se figur 2).

FIGUR 2.

Producent A flytter kreaturer (f.eks. en foldtyr) til **Producent B's** marker, hvor dyrene blandes med andre klovdyr:

Her er der krav om registrering af flytningerne i CHR. A melder dyrene ind i en besætning hos B. Hvis producent A af præmiemæssige årsager ønsker at bevare ejerskabet af kreaturerne, skal han i CHR være registreret som ejer af denne besætning.

Fælles græsgang:

En fælles græsgang, hvor der kommer dyr fra forskellige besætninger, skal være oprettet i CHR med et CHR nummer. Eksempler på fælles græsgange er Saltholm, Tipperne ved Ringkøbing Fjord og de sønderjyske kurve/marsken. Der skal udpeges en ansvarlig person (en "bruger") for den fælles græsgang, der skal registreres i CHR med CVR/Cpr.nr, navn, adresse og telefonnummer.

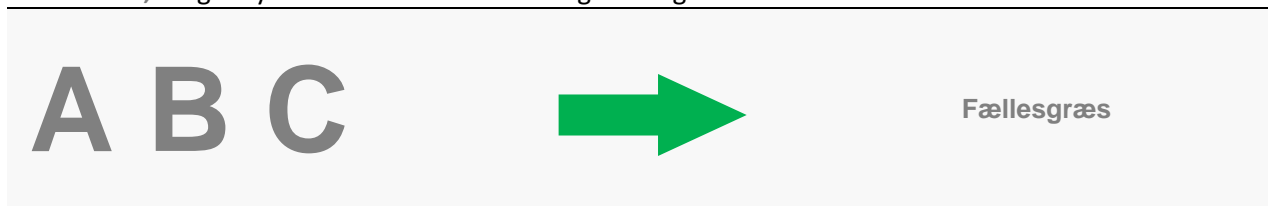
Ved flytning til græsgangen udstationeres dyrene fra besætningen med kode 50, og indmeldes i græsgangens CHR-nummer (se figur 1).

Ved hjemtagning sker indmeldelse i egen besætning med kode 51.

I forbindelse med anvendelse af kode 50 og 51 vil det fremgå af CHR-listen, hvilke dyr der er eller har været midlertidig udstationeret.

FIGUR 3.

Producent A, B og C flytter kreaturer til et fælles græsningsareal:

Producent A, B og C udstationerer deres dyr med kode 50 og "tager dem hjem" med kode 51.

5.2.2 Samdrifter

Fødevarestyrelsen kan give dispensation til samdrift, hvis disse betingelser er opfyldt:

- De besætninger, der skal indgå i samdriften, har samme ejer.
- Der findes ikke besætninger med klovdyr med andre ejere på de involverede husdyrbrug.
- Afstanden mellem de besætninger, der skal indgå i samdriften, overstiger ikke 4 km målt i fugleflugtslinje fra den ene besætnings staldkoordinater i CHR til den anden besætnings staldkoordinater i CHR.
- Ingen af de besætninger, der skal indgå i samdriften, er omfattet af en naboaftale.

Hvis flytninger foretages mellem besætninger, der indgår i samme samdrift, er der ikke krav om at flytningerne registreres i besætningsregisteret eller indberettes til CHR. Det vil fremgå af CHR, om en besætning indgår i samdrift og samtlige besætnings-numre på de besætninger, der er omfattet af samdriften vil fremgå. Dispensation til samdrift fremgår af mærkningsbekendtgørelsens § 10, stk. 2 og § 15, stk. 1.

5.2.3 Naboaftale

Hvis flytninger foretages mellem besætninger, der indgår i samme naboaftale, er der ikke krav om at flytningerne registreres i besætningsregisteret eller indberettes til CHR. Fødevarestyrelsen kan give dispensation til en naboaftale, hvis flytninger af dyr foretages mellem to fysiske naboejendomme, hvor dyrene permanent er sammenblandet på udendørsarealer. Dispensationerne fremgår af CHR, hvor man kan se hvilke besætninger, der er omfattet af naboaftalen.

Alle producenter, der har dyr gående på arealet/arealerne skal kontrolleres. Hvis en besætning er udpeget til kontrol og det konstateres at besætningen har fået en dispensation efter mærkningsbekendtgørelsens § 10, stk. 3 og § 15, stk. 1 skal den anden besætning, der også er omfattet af dispensationen, kontrolleres samtidig. Hvis begge besætninger ikke allerede er udpeget til kontrol kontaktes Koordinering for at få udpeget den manglende besætning.

Dispensationen kan kun omfatte 2 besætninger og besætningerne kan have samme ejer eller forskellige ejere. Der findes kun ganske få naboaftaler.

HENSTILLINGER – NYT I 2018

Fra 2018 indføres et nyt princip, hvor der kan gives henstillinger til landbruger under kontrol af visse mærkningskrav. Hvis det på kontrollen af disse krav findes, at overtrædelsen falder ind under en samlet karakter for alvor, omfang og varighed på maksimalt 5, skal landbruger gives en frist på 24 timer til at rette op på fejlen, fx ved bestilling af erstatningsøremærker. Kontrolløren skal efter fristens udløb kontrollere, at fejlen er rettet af landbruger. Hvis fejlen rettes rettidigt, får landbruger en henstilling, og der afkrydes i feltet "henstilling" ud for overtrædelsen i VAKS. Herved 0-stilles overtrædelsen så at sige, så landbruger ikke risikerer at få en sanktion for gentagen overtrædelse, hvis overtrædelse af samme krav konstateres inden for en periode på 3 år. Kontrolløren skal notere overtrædelsen og bedømmelsen af overtrædelsen på kontrolrapporten, og hvis landbruger har rettet fejlen inden for 24 timer, beskrives også, hvordan landbruger har afhjulpet fejlen og dokumenteret det.

Under krav 2.2 er det muligt at give henstillinger for følgende delkrav: **2.2 d1A, 2.2 d2, 2.2 d3.**

HUMAN ERROR – NYT I 2018

Fra 2018 indføres et nyt princip, hvor en overtrædelse kan vurderes som en "human error". Dette gælder kun i forhold til for sene indberetninger (krav 2.2, delkrav 1B), og hvor den samlede karakter for overtrædelser er maksimalt 5.

Første gangs overtrædelser under "human error"

Hvis der konstateres overtrædelser af krav 2.2, delkrav 1B, hvor alvorlighedsgraden er 1, og som sammenlagt giver en karakter på maksimalt 5, afkrydser kontrolløren i feltet "human error" ud for overtrædelsen i VAKS, og overtrædelsen beskrives på kontrolrapporten, men det skal *ikke* medføre et støttetæk eller henstilling om, at landbruger skal rette op inden for en tidsfrist, på kontrolrapporten eller i afgørelsesbrevet. Derved trækkes landbruger ikke i støtte for overtrædelsen. I VAKS og på kontrolrapporten skal det således fremgå, at der har været en overtrædelse under "human error" af delkravet. Forholdet er heller ikke omfattet af reglerne om støttetæk ifm. gentagne overtrædelser.

Gentagen overtrædelse under "human error"

Hvis landbruger overtræder krav 2.2, delkrav 1B igen inden for en periode på 3 år, hvor alvorlighedsgraden igen er 1 og den samlede karakter på 5 eller der under, skal det vurderes i den konkrete situation, om overtrædelsen på ny skal vurderes som en human error fejl, eller om den skal vurderes som en overtrædelse, der medfører et støttetæk på 1 %. Denne vurdering beror på, om der fra 1. til 2. overtrædelse kan ses en forbedring i landbrugerens regelefterlevelse. Landbrugsstyrelsen udvikler i 2018 i samarbejde med Fødevarestyrelsen objektive kriterier for, hvornår der kan gives en gentagen overtrædelse som en human error fejl, og hvornår den gentagne overtrædelse skal medføre støttetæk. De objektive kriterier er først relevante at tage i brug i 2019, da 2018 er første år, hvor der er indført human error vurderinger.

"Human Error" finder udelukkende anvendelse på **krav 2.2 d1B.**

6 BEDØMMELSE

Krav 2.2

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BE- TYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅLET MED KRAVET
ALVOR	<p>Delkrav 1A og 2: Under 5,0 % af dyrene (eller mindre end 5 dyr) mangler indberetning* til CHR og/eller mangler ajourføring* i besætningsregistret</p> <p>Delkrav 1B: Under 30,0 % (eller mindre end 5) af indberetningerne* til CHR er foretaget senere</p>	<p>Delkrav 1A og 2: 5,0 -9,9 % af dyrene (eller 5-9 dyr) mangler indberetning* til CHR og/eller mangler ajourføring* i besætningsregistret</p> <p>Delkrav 1B: 30,0-59,9 % (dog mindst 5) af indberet-</p>	<p>Delkrav 1A og 2: 10,0 – 15,0 % af dyrene (eller 10-15 dyr) mangler indberetning* til CHR og/eller mangler ajourføring i besætningsregistret</p> <p>Delkrav 1B: 60,0 -80 % (dog mindst 5) af indberetningerne</p>	<p>Delkrav 1A og 2: Mere end 15,0 % af dyrene (eller mere end 15 dyr) mangler indberetning* til CHR og/eller mangler ajourføring* i besætningsregistret.</p> <p>Producenten vil ikke føre besætningsregister og/eller indberette til CHR.</p>

	end 7 dage efter hændelsen*	ningerne* til CHR er foretaget senere end 7 dage efter hændelsen*	til CHR er foretaget senere end 7 dage efter hændelsen* Delkrav 4: 1-4 dyr er uidentificerbare	Delkrav 1B: Mere end 80% (dog mindst 5) af indberetningerne til CHR er foretaget mere end 7 dage efter hændelsen* Delkrav 3: Producenten kan ikke fremvise besætningsregister. Delkrav 4: Mere end 4 dyr er uidentificerbare.
OMFANG	Ingen dyr er flyttet fra den kontrollerede besætning	Dyrene i den kontrollerede besætning er kun flyttet mellem ansøgers egne besætninger	Der er flyttet dyr til levedrug fra den kontrollerede besætning til en eller to andre besætninger.	Der er flyttet dyr til levedrug fra den kontrollerede besætning til tre eller flere besætninger.
VARIGHED	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor.	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor.	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor.	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor.

*Indberetning/ajourføring/hændelse vedr. fødsel, dødsfald, slagting og/eller flytning.

6.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Overtrædelser deles som udgangspunkt op i tre niveauer:

Mindre alvorlige overtrædelser

Delkrav med ubetydelig risiko for fødevarer sikkerheden eller dyresundheden.

Alvorlige overtrædelser

Delkrav med nogen eller blandet risiko for fødevarer sikkerheden og dyresundheden.

Meget alvorlige overtrædelser

Delkrav med stor risiko for fødevarer sikkerheden eller dyresundheden.

Alvor

Vurderes ud fra typen af overtrædelser og antallet af overtrædelser. Fejlprocenten beregnes i forhold til det fysiske antal dyr i besætningen på kontroltidspunktet. Det gælder dog ikke for sene indberetninger, hvor antallet af for sene indberetninger opgøres i forhold til det samlede antal indberetninger i perioden. Hvis der på kontroltidspunktet ikke findes dyr i besætningen, beregnes fejlprocenten i forhold til antallet af dyr noteret på besætningsregistret. Hvis et dyr er flyttet mellem to besætninger med samme ejer, og flytningen ikke er ajourført i hverken afgang- eller indgangsbesætningen, tæller fejlen alene i indgangsbesætningen, det vil sige der, hvor dyret befinder sig på kontroltidspunktet.

Omfang	Manglende indberetninger: antal flytninger til levebrug i perioden fra det fejlbehæftede dyrs indgang/fødsel til besætningen. Kendes datoen ikke ses der 12 måneder tilbage. Ved for sene indberetninger ses der udelukkende på flytninger fra 1. januar frem til kontroldato. Flytninger af dyr til slagterier og forarbejdningsanlæg indgår ikke i vurderingen af omfang, da det alene er flytninger til levebrug i perioden, hvor overtrædelserne har fundet sted, der skal indgå i vurderingen. Samtlige flytninger til levebrug indgår i vurderingen, uanset om de flyttede dyr er fejlbehæftede eller ej.
Varighed	Varigheden følger alvorsskarakteren.

Såfremt en besætningsejer har flere besætninger med kvæg registreret på samme ejendom, skal antallet af dyr og overtrædelser summeres, sådan at der gives én samlet karakter for alvor, omfang og varighed på ejendomsniveau (CHR niveau).

Besætninger, der indgår i en samdrift eller en naboaftale, vurderes samlet. Flytninger af kvæg mellem besætninger, der indgår i en samdrift eller en naboaftale, indgår ikke i bedømmelsen.

6.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Krav 2.3 Registrering af besætninger i CHR

7 DELKRAV

- 1 Kvæg-, svine-, fåre- og gedebesætninger skal være registreret i CHR (Centrale Husdyrbrugs Register). Det er ejerens ansvar, at besætningen er registreret korrekt i CHR. Blot ét dyr er en besætning.

7.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Formålet med kontrollen er at kontrollere at alle kvæg-, får-, gede- og svinebesætninger er registreret i CHR. En besætning er en samling af dyr af samme dyreart, med samme ejer. Blot ét dyr er en besætning. Hygiejneforanstaltninger ved besøg i stalde og på marker, hvor der færdes dyr, sikkerhedsforskrifter ved kontrolarbejde samt retssikkerhedsbestemmelser er beskrevet i den generelle kontrolinstruks.

Hvis der konstateres overtrædelse af krav 2.3 på får, geder og/eller kvæg, skal der altid gennemføres en mærknings- og registreringskontrol.

Manglende afmelding af en besætning, der er registreret i CHR, er ikke omfattet af reglerne om krydsoverensstemmelse.

7.2 KRAVETS RELEVANS

Kravet er relevant for alle besætninger med svin, får, geder og kvæg.

8 KONTROLMETODE

Det skal kontrolleres, at CHR-oplysningerne hentet fra forberedelsen af sagen stemmer overens med forholdene på stedet. Der skal tage udgangspunkt i oplysninger og dokumentation fra ejeren. Afviger de fra forholdene på stedet, foretages en beskrivelse og samlet bedømmelse af etableringstidspunktet. Af kontrolgrundlaget eller den kontrolforberedende rapport (marker og dyr) fremgår besætningsoplysninger på de husdyrbesætninger, som ansøgeren råder over, og som er registreret i CHR.

På stedet udføres kontrollen ved at:

1. Spørge landbrugeren, om han har dyr på bedriften (kvæg, svin, får eller geder)
2. Besigtige stalde og marker for evt. dyrehold
3. Registrere evt. tegn på dyrehold (f.eks. mødding, foder, andet)

Disse oplysninger sammenholdes med oplysningerne hentet i CHR.

Hvis der på bedriften konstateres besætninger, der ikke er registreret i CHR, skal kontrolløren:

1. Fastslå dyreart
2. Tælle/estimere antal dyr
3. Notere producentens oplysning om etableringstidspunkt for besætningen
4. Notere producentens oplysninger om dyrene evt. er flyttet til bedriften
5. Umiddelbart efter kontrolbesøget sendes en orientering om kontrolfundet til Fødevarerstyrelsens lokale veterinær kontrolenhed samt Administrativ Jordbrugskontrol

Besigtigelsen omfatter de samme ejendomme, som i øvrigt indgår i kontrollen.

En umiddelbart ukendt varighed skal altid forsøges afklaret ved, at der foretages en konkret vurdering af relevante faktorer, herunder ejers oplysninger, eventuel skriftlig dokumentation af forholdene på stedet, således at varigheden efterfølgende kan indplaceres i forhold til de tidsmæssige grænser for de respektive varigheds karakterer.

Der er tale om en uregistreret besætning når:

- Der går dyr på en adresse og ejeren (CVR/Cpr-nr.) ikke har registreret en besætning med denne dyretype på adressen. Dette gælder dog ikke, hvis der er tale om dyr, der midlertidigt afgræsser arealer og ikke har adgang til staldanlæg på adressen.
- Dyr er registreret i ét CHR-nr. men fysisk går på en anden adresse eller et areal med adgang til staldbygninger på en adresse, hvor der ikke er registreret en besætning med denne dyretype.

9 BEDØMMELSE

Krav 2.3

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Lille, tydeligt ikke-kommerciel besætning	Besætninger, som ikke entydigt er ikke-kommercielle, uanset deres størrelse	Kommercielle besætninger uanset deres størrelse
OMFANG		Antallet af uregistrerede besætninger er 1.	Antallet af uregistrerede besætninger er 2.	Antallet af uregistrerede besætninger er mere end 2.
VARIGHED		Besætningen er etableret for 8-30 dage siden.	Besætningen er etableret for 31-120 dage siden.	Besætningen er etableret for mere end 120 dage siden.

9.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor	Vurderes ud fra besætningens størrelse, samt ud fra om der er sket salg af dyr eller produkter fra dyrene.
Omfang	Vurderes efter, hvor mange uregistrerede besætninger der findes på bedriften.
Varighed	Vurderes ud fra perioden, hvor overtrædelsen har fundet sted.

9.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Krav 2.4 Øremærkning af får og geder

10 DELKRAV

1	<p>Ejeren af eller den besætningsansvarlige for en fåre- eller gedebesætning skal sørge for, at får eller geder¹⁵ senest 6 måneder efter fødslen¹⁶, dog 9 måneder efter fødslen for mufloner¹⁷, og inden de føres fra oprindelsesbesætningen, er forsynet med enten:</p> <ul style="list-style-type: none">a. to godkendte øremærker, ét i hvert øre, ellerb. ét godkendt øremærke og ét godkendt elektronisk øremærke, placeret i hver sit øre.c. Lam og kid, der bliver slagtet i Danmark inden en alder på 12 måneder, kan uanset kravet i 1.a og 1.b nøjes med at være forsynet med ét godkendt øremærke eller ét godkendt elektronisk øremærke. Øremærket eller det elektroniske øremærke skal være præget med enten CKR-nummer eller oprindelsesbesætningens CHR-nummer.d. Dyr født efter den 31. december 2009 som er mærket jf. kravet i 1.a eller 1.c, og som samhandles eller eksporteres, skal forsynes med mærkning i overensstemmelse med kravet i 1.b. <p>Øremærker, elektroniske øremærker og chip til får eller geder må kun anvendes til mærkning af får eller geder på det husdyrbrug, hvortil øremærkerne, de elektroniske øremærker eller chip er udleveret.</p>
2	<p>Isatte øremærker og elektroniske øremærker og chip må ikke fjernes eller ændres uden Fødevarestyrelsens tilladelse. Dog må et øremærke fjernes, hvis det samtidigt erstattes af et elektronisk øremærke til får og geder med samme CKR-nummer.</p> <p>Tabes eller ødelægges et gult, rødt eller hvidt øremærke eller et gult eller rødt elektronisk øremærke eller en chip, skal der snarest isættes et nyt med samme nummer¹⁸.</p> <p>Tabes eller ødelægges et bøjleøremærke eller et elektronisk bøjleøremærke med en anden farve end gul eller rød, skal der snarest isættes et nyt med samme nummer.</p> <p>Et tabt eller ødelagt øremærke eller elektronisk øremærke kan erstattes med et husgavlsformet øremærke, hvor dyrets CKR-nummer er skrevet i hånden, på begge sider af øremærket, inden isættelse (reserveøremærke). Får og geder må højst være forsynet med ét øremærke, hvor CKR-nummeret er skrevet i hånden¹⁹.</p>

¹⁵ Får og geder født før 9. juli 2005 behøver kun at være mærket med ét godkendt øremærke og lam og kid under 7 dage, der dør eller aflives skal ikke mærkes. Får og geder i zoologiske haver kan, i stedet for øremærkning, forsynes med én chip.

¹⁶ De nationale regler foreskriver at får og geder skal mærkes inden de flyttes fra oprindelsesbesætningen og senest 60 dage efter fødsel. EU-reglerne foreskriver at får og geder skal mærkes inden de flyttes fra oprindelsesbesætningen og senest 6 mdr. efter fødsel. Eksempelvis vil en producent, som ikke har mærket 3 mdr. gamle får eller geder, kunne straffes med bøde i henhold til nationale regler, men producenten har ikke overtrådt reglerne om krydsoverensstemmelse. Desuden foreskriver de nationale regler at får og geder skal mærkes senest 4 måneder efter fødsel for besætninger med minimum 500 moderdyr og hvor dyrene læmmer udendørs.

¹⁷ Fristen gælder kun for mufloner, der afgræsser ekstensive områder, såfremt Fødevarestyrelsen har givet tilladelse hertil. Lam, der føres fra området inden ni måneder efter fødslen, skal være mærket.

¹⁸ Det er dog et nationalt krav, at erstatningsøremærket har samme farve, så man kan identificere indførte dyr.

¹⁹ Får og geder vil være korrekt mærket, når de er mærket med ét af de oprindelige øremærker/erstatningsøremærker og et reserveøremærke. Et får eller en ged, der er mærket med to reserveøremærker, er ikke korrekt mærket.

3	Får eller geder, der er importeret fra tredjelande til Danmark, skal til stadighed være mærket med røde øremærker, senest 14 arbejdsdage ²⁰ efter indførslen. ²¹
4	Ejeren eller den besætningsansvarlige skal sørge for, der ikke er uidentificerbare får eller geder i besætningen.
5	Får og geder født efter den 31. december 2009, og som udføres til EU-medlemslande, skal være mærket i overensstemmelse med kravet i 1.b.
6	Får eller geder, der er indført fra et andet EU-land skal til stadighed være mærket med et oprindeligt øremærke.

10.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Delkrav 1-3 handler om ukorrekt mærkning, men hvor identifikation af dyrene stadig er muligt. Delkrav 4 finder anvendelse, når dyret ikke er muligt at identificere.

Her skal bemærkes, at der er forskel på de nationale krav og KO-kravene, se ”Instruks for kontrol med overholdelse af bestemmelserne for slagtepræmie til kvier, tyre og stude og om identifikation og registrering af dyr i besætninger med kvæg, får og geder 2017”

Ifølge EU-reglerne skal får og geder først mærkes senest 6 mdr. efter fødslen. Det betyder at de nationale regler overtrædes hvis dyrene ikke er mærket inden 60 dage/9 måneder/4 måneder (se punkt A til C nedenfor), mens der først er tale om en KO overtrædelse hvis dyrene ikke er mærket inden 6 måneder.

Ifølge EU-reglerne kan får og geder, der holdes i ekstensive systemer mærkes senest 9 måneder efter fødslen. For besætninger med mufloner, som beskrevet ovenfor i punkt B, er der derfor først tale om en KO overtrædelse, hvis dyrene mærkes senere end 9 måneder efter fødslen.

Alle dyr født før 9. juli 2005 behøver kun at være mærket med ét godkendt øremærke, og lam og kid under 7 dage, der dør eller aflives, skal ikke mærkes. Får og geder i zoologiske haver kan i stedet for øremærkning forsynes med en chip.

Får og geder, der er importeret fra tredjelande direkte til et slagteri, skal ikke mærkes med rød øremærker. Får og geder, der indføres direkte til zoologiske haver, kan mærkes med gule øremærker eller en chip.

Får og geder vil være korrekt mærket, når de er mærket med et af de oprindelige øremærker/erstatningsøremærker og et reserveøremærke. Et får eller en ged, der er mærket med to reserveøremærker, er ikke mærket korrekt.

A. Slagtelam

Lam og kid født efter den 1. april 2011 kan mærkes med kun ét øremærke med påtrykt CHR eller CKR nummer, hvis de slagtes inden de er 12 måneder gamle. Dyr mærket efter denne såkaldte ”slagtelamsordning” skal slagtes senest når de er 12 måneder gamle, eller mærkes med to øremærker med CKR nummer.

B. Besætninger med mufloner, der afgræsser ekstensive områder

Kan ansøge Fødevarestyrelsen om en dispensation til at øremærke muflonerne senest 9 måneder efter fødslen.

²⁰ De nationale regler foreskriver, at får og geder, der er importeret fra tredjelande til Danmark, skal være mærket senest 5 dage efter indførslen.

²¹ Får og geder, der er importeret fra tredjelande direkte til et slagteri, skal ikke mærkes med røde øremærker. Får eller geder, der indføres direkte til zoologiske haver, kan mærkes med gule øremærker eller én chip.

C. Besætninger med minimum 200 moderdyr og hvor samtlige læmninger sker udendørs
Øremærkning af lam og kid i besætninger, hvor der pr. 1. april i kontrol året er registreret mere 200 hundyr,
og hvor samtlige læmninger sker udendørs, skal være foretaget senest 4 måneder efter fødslen.

10.2 KRAVETS RELEVANS

Kravet er relevant for alle besætninger med får og / eller geder.

11 KONTROLMETODE

11.1 INDHOLD I KONTROLLEN

Kontrolløren skal ved kontrolbesøget foretage optælling af 100 % af de dyr, der er omfattet af ordningen (får og/eller geder), og som er på bedriften.

I alle besætninger kontrolleres om alle obligatoriske oplysninger er noteret i besætningsregisteret, og der udføres kontrol af, om dyrene er korrekt øremærket.

Alle hændelser skal noteres i besætningsregisteret senest 3 dage efter hændelsen.

Kopi af besætningsregisteret vedlægges Workzone-sagen.

Delkrav 5: Bilagskontrol. Ved gennemgang af besætningsregistret og/eller flytteindberetninger til CHR undersøges det, om der er udført dyr til EU-medlemslande i **kontrolåret**. Tjek at et tilsvarende antal elektroniske øremærker blev bestilt inden dyrene blev udført til EU-medlemslandet. Overtrædelse vil være, når dyrene ikke var øremærkede med ét godkendt øremærke samt ét elektronisk øremærke på datoen for udførsel til EU-medlemsland (når dyrene krydser den danske grænse). Derfor må man gå ud fra, at dyrene var korrekt øremærkede på datoen for udførsel til EU-medlemsland, hvis der er bestilt et tilsvarende antal elektroniske øremærker inden udførsel.

En hændelse: Fødsel, flytning, død, slagtning, eksport, salg, mm.

Lam/kid født i producentens egen besætning, må ikke registreres som uidentificerbare, selvom de ikke er øremærkede og ikke er registret på besætningslisten. Producenten kan som regel godt anføre måned og år for fødsel og dernæst øremærke dyrene, og så vil der altså være tale om dyr, der mangler registrering af tilgang, og aldrig har været øremærket korrekt.

Til kontrollen af får og geder er der 2 siders tjekliste:

På den første side noteres:

- Hvor mange dyr, der er i besætningen ifølge besætningsregisteret, samt hvor mange der er optalt. Er der uoverensstemmelse mellem disse oplysninger, skal sagen i høring
- De aflæste øremærker. Husk at tjekke bilag III for se hvor stor stikprøven skal være.

På den anden side noteres:

- At der er set sundhedsdokumenter for indkøbte får/geder.

11.1.1 OK-øremærkning:

Dyr betragtes som korrekt mærket under forudsætning af:

- At dyret er mærket med ét godkendt øremærke (dyr født før 9. juli 2005)
- At dyret er mærket med to godkendte øremærker (dyr født 9. juli 2005 og derefter)
- At dyret er mærket med ét godkendt øremærke og ét godkendt elektronisk øremærke (dyr født 9. juli 2005 og derefter)
- At dyret er mindre end 12 mdr. gammelt og mærket med ét øremærke med påtrykt CHR eller CKR nummer (mærket efter den såkaldte slagtelamsordning)

11.1.2 Fejl-øremærkning:

Sager der skal sendes i høring:

- Hvis antallet af fejl ifm. øremærkning vurderes at medføre en samlet KO-karakter på over 5
- Hvis antallet af fejl ifm. øremærkning vurderes at medføre en samlet KO-karakter på, og der ikke er isat/bestilt øremærker/erstatningsøremærker indenfor en frist på 24 timer.
- Hvis der benyttes ikke godkendte øremærker (dette er en KO-overtrædelse og der skal gives karakterer).

Kontrolløren bør altid forsøge at få landmanden til at isætte modtagne øremærker/erstatningsøremærker og/eller bestille manglende øremærker/erstatningsøremærker, før I forlader bedriften.

Se reglerne for 1. og 2. stikprøveudtagning bilag III.

Ved fejl i både 1. og 2. stikprøveudtagning, udvides kontrollen til en fuld kontrol.

Stikprøven skal være repræsentativ for besætningens sammensætning.

De aflæste CKR-nr. skal noteres på tjeklisten, som er sidste side i kontrolgrundlaget.

De godkendte øremærker til danske får og geder er gule, mens importerede dyr skal have røde øremærker. De er præget med Fødevarestyrelsens logo og dyrets CKR-nummer (identifikationsnummer) eller besætningsnummer (slagtelam).

De gule øremærker skal bestilles og isættes af dyrets ejer. De røde øremærker til importerede dyr sættes i efter aftale med veterinærenheden.

Det er ikke tilladt at anvende andre gule eller røde øremærker end de officielt godkendte.

Hvide øremærker bruges til får og geder af ukendt oprindelse. Disse dyr må ikke flyttes fra besætningen.

11.1.3 Øremærkning af får og geder, som har flænget øret mm.:

Hvis det ikke er muligt at isætte øremærker i et eller flere dyr pga. iturevne/flængede ører, kan der søges dispensation hos Fødevarestyrelsen. Der er en særlig ansøgningsblanket, som kan udleveres til producenten under besøget. Blanketten kan også findes på Fødevarestyrelsens hjemmeside www.fvst.dk under "Selvbetjening", "Blanketter" og "Besætningsejer". Den udfyldte blanket sendes via kontaktformularen på styrelsens hjemmeside eller som brev til **Fødevarestyrelsen, Stationsparken 31-33, 2600 Glostrup.**

Har producenten ikke denne dispensation under kontrolbesøget, beskrives forholdet i kvitteringsbrevet og producenten skal opfordres til at søge denne dispensation.

11.1.4 Røde øremærker til dyr som indføres til Danmark

De røde øremærker til importerede dyr skal sættes i efter aftale med veterinærkontrollenheden, senest 14 arbejdsdage efter indførslen. Det nationale krav er fem arbejdsdage efter indførslen.

HENSTILLINGER – NYT I 2018

Fra 2018 indføres et nyt princip, hvor der kan gives henstillinger til landbruger under kontrol af visse mærkningskrav. Hvis det på kontrollen af disse krav findes, at overtrædelsen falder ind under en samlet karakter for alvor, omfang og varighed på maksimalt 5, skal landbruger gives en frist på 24 timer til at rette op på fejlen, fx ved bestilling af erstatningsøremærker. Kontrolløren skal efter fristens udløb kontrollere, at fejlen er rettet af landbruger. Hvis fejlen rettes rettidigt, får landbruger en henstilling, og der afkrydes i feltet "henstilling" ud for overtrædelsen i VAKS. Herved 0-stilles overtrædelsen så at sige, så landbruger ikke risikerer at få en sanktion for gentagen overtrædelse, hvis overtrædelse af samme krav konstateres inden for en periode på 3 år. Kontrolløren skal notere overtrædelsen og bedømmelsen af overtrædelsen på kontrolrapporten, og hvis landbruger har rettet fejlen inden for 24 timer, beskrives også, hvordan landbruger har afhjulpet fejlen og dokumenteret det.

Under krav 2.4 er det muligt at give henstillinger for følgende delkrav: **2.4 d1, 2.4 d2, 2.4 d3, 2.4 d5, 2.4 d6.**

12 BEDØMMELSE

Krav 2.4

	1	2	3	4
KARAKTER	MEGET LILLE	MINDRE BE-	VÆSENTLIG	MEGET STOR
KRITERIUM	BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	TYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅLET MED KRAVET

ALVOR	<p>Delkrav 1 og 3: Under 5,0 % af dyrene (eller mindre end 5 dyr) har ikke tidligere været korrekt øremærket, men er identificerbare.</p> <p>Delkrav 2 og 6: Under 15,0 % af dyrene (eller mindre end 10 dyr) mangler et erstatningsøremærke/reserveøremærke eller to erstatningsmærker, men er identificerbare.</p> <p>Delkrav 5: Under 5,0 % af dyrene (eller mindre end 5 dyr) er ikke korrekt øremærkede på datoen for udførsel til EU-medlemsland.</p>	<p>Delkrav 1 og 3: 5,0 – 9,9 % af dyrene (eller 5-9 dyr) har ikke tidligere været korrekt øremærket, men er identificerbare.</p> <p>Delkrav 2 og 6: 15,0 – 25,0 % af dyrene (eller 10-15 dyr) mangler et erstatningsøremærke/reserveøremærke eller to erstatningsmærker, men er identificerbare.</p> <p>Delkrav 5: 5,0 – 9,9% af dyrene (eller 5-9 dyr) er ikke korrekt øremærkede på datoen for udførsel til EU-medlemsland.</p>	<p>Delkrav 1 og 3: 10,0 – 15,0 % af dyrene (eller 10 - 15 dyr) har ikke tidligere været korrekt øremærket, men er identificerbare.</p> <p>Delkrav 2 og 6: Mere end 25,0 % af dyrene (mere end 15 dyr) mangler et erstatningsøremærke/reserveøremærke eller to erstatningsmærker, men er identificerbare.</p> <p>Delkrav 5: 10,0-15 % af dyrene (eller 10-15 dyr) er ikke korrekt øremærkede på datoen for udførsel til EU-medlemsland.</p> <p>Delkrav 4: 1 - 4 dyr er uidentificerbare.</p>	<p>Delkrav 1 og 3: Mere end 15,0 % af dyrene (eller mere end 15 dyr) har ikke tidligere været korrekt øremærket, men er identificerbare.</p> <p>Delkrav 4: Mere end 4 dyr er uidentificerbare.</p> <p>Delkrav 5: Mere end 15,0% af dyrene (eller mere end 15 dyr) er ikke korrekt øremærkede på datoen for udførsel til EU-medlemsland.</p>
OMFANG	Ingen dyr er flyttet fra den kontrollerede besætning	Dyrene i den kontrollerede besætning er kun flyttet mellem ansøgers egne besætninger	Der er flyttet dyr til levebrug fra den kontrollerede besætning til en eller to andre besætninger	Der er flyttet dyr til levebrug fra den kontrollerede besætning til tre eller flere besætninger
VARIGHED	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor.	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor.	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor.	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor.

12.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Overtrædelser deles som udgangspunkt op i tre niveauer:

Mindre alvorlige overtrædelser

Delkrav med ubetydelig risiko for fødevarer sikkerheden eller dyresundheden.

Alvorlige overtrædelser

Delkrav med nogen eller blandet risiko for fødevarer sikkerheden og dyresundheden.

Meget alvorlige overtrædelser

Delkrav med stor risiko for fødevarer sikkerheden eller dyresundheden.

Alvor

Vurderes ud fra typen af overtrædelser og antallet af overtrædelser. Fejlprocenten beregnes altid i forhold til det fysiske antal dyr i besætningen på kontroltidspunktet. Hvis der på kontroltidspunktet ikke findes dyr i besætningen, beregnes fejlprocenten i forhold til antallet af dyr noteret på sættningsregistret.

Omfang

Omfang vurderes ud fra antal flytninger til levebrug i perioden overtrædelsen omfatter. Hvis dyr aldrig har været øremærket korrekt, ses der på perioden fra ældste ukorrekt øremærkede dyrs fødsel frem til kontroldato minus 6 måneder, da får og geder først skal øremærkes efter 6 måneder. For manglende erstatningsøremærker ses på perioden overtrædelsen omfatter. Kan denne ikke fastslås, vælges lavest mulige karakter.

Flytninger af dyr til slagterier og forarbejdningsanlæg indgår ikke i vurderingen af omfang, da det alene er flytninger til levebrug i perioden, hvor overtrædelserne har fundet sted, der skal indgå i vurderingen. Samtlige flytninger til levebrug indgår i vurderingen, uanset om de flyttede dyr er fejlbehæftede eller ej.

Varighed

Følger alvorskarakteren.

Såfremt en besætningsejer har flere besætninger med får eller geder registreret på samme ejendom, skal antallet af dyr og overtrædelser summeres, sådan at der gives én samlet karakter for alvor, omfang og varighed på ejendomsniveau (CHR-niveau). Dette gælder uanset om der er tale om f.eks. én fårebesætning og én gedebesætning eller 2 fårebesætninger.

Besætninger, der indgår i en naboaftale, vurderes samlet.

12.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelsesskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelsesskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelsesskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Krav 2.5: Førelse af besætningsregister for får og geder

13 DELKRAV

1	Udgået
2	<p>Ejeren eller brugeren af en fåre- eller gedebesætning skal til stadighed føre optegnelser, der indeholder ajourførte oplysninger. Optegnelserne kan føres elektronisk og anses for at være ajourførte, såfremt disse er noteret senest 3 dage efter hændelsen.</p> <p>For hvert enkelt dyr skal følgende oplysninger registreres²²:</p> <ul style="list-style-type: none">a CKR-nummer eller CHR-nummer, alt efter hvilken mærkningsordning der anvendes.b Identifikationskoden, såfremt, der er tale om et får eller en ged, der er indført til Danmark fra et EU-land eller et tredjeland.c Måned og år for fødsel²³d Dato for dødsfald eller slagtning af dyrete Om muligt køn og race²⁴f Dato for tilflytning og besætningsnummer for den besætning, hvorfra dyret er flyttet. Hvis dyret er indført til Danmark, registreres afsenderlandet i stedet for besætningsnummeret.g Dato for fraflytning og besætningsnummer for den besætning, hvortil dyret er flyttet. Hvis dyret er udført, registreres modtagerlandet i stedet for besætningsnummeret.h For dyr, der er flyttet fra besætningen, indregistreringsnummer på transportmidlet anvendt ved flytningen.
3	Optegnelserne skal opbevares i mindst 3 år efter seneste hændelse og skal på anmodning forevises Fødevarestyrelsen eller Landbrugsstyrelsen ²⁵ .
4	Ejeren eller den besætningsansvarlige skal sørge for, at der ikke er uidentificerbare får eller geder i besætningen.
5	Ejeren eller den besætningsansvarlige skal sørge for, at det samlede antal får eller geder i besætningen skal være indberettet til CHR inden for det seneste år.

13.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Naboaftaler

Hvis flytninger foretages mellem besætninger, der indgår i samme naboaftale, er der ikke krav om at flytningerne registreres i besætningsregisteret. Fødevarestyrelsen kan give dispensation til en naboaftale, hvis flytninger af dyr foretages mellem to fysiske naboejendomme, hvor dyrene permanent er sammenblandet på udendørsarealer. Dispensationerne fremgår af CHR, hvor man kan se hvilke besætninger, der er omfattet af naboaftalen.

²² Undtaget fra kravet i punkt f-h er 1) flytninger af dyr til og fra græsningsarealer 2) flytninger af dyr mellem besætninger, der indgår i en naboaftale.

²³ For dyr født før 9. juli 2005 blot fødselsår.

²⁴ Hvis køn og race ikke er registreret – eller er forkert registreret, er kravet ikke overtrådt i henhold til reglerne om krydsoverensstemmelse.

²⁵ Landbrugere skal opbevare optegnelser mindst tre år, efter dyret er flyttet fra besætningen.

Alle producenter, der har dyr gående på arealet/arealerne skal kontrolleres. Hvis en besætning er udpeget til kontrol og det konstateres at besætningen har fået en dispensation efter mærkningsbekendtgørelsens § 54, stk. 2 og § 59, stk. 1 skal den anden besætning, der også er omfattet af dispensationen, kontrolleres samtidig. Hvis begge besætninger ikke allerede er udpeget til kontrol, kontaktes Fysisk Jordbrugskontrol for at få udpeget den manglende besætning.

Dispensationen kan kun omfatte 2 besætninger og besætningerne kan have samme ejer eller forskellige ejere. Der findes kun ganske få naboaftaler.

Afgræsningsaftale

Ved flytning af får og geder til afgræsning på arealer uden for egen ejendom, er det afgørende for registreringen, om dyrene bliver blandet med andre klovdyr på det CHR-nummer eller græsningsareal, der modtager dyrene.

Hvis dyrene **ikke** blandes med andre klovdyr, dvs. dyrene lukkes **ikke** inde i en indhegning med andre klovdyr, skal flytningen ikke registreres i besætningsregistret og heller ikke indberettes til CHR.

Hvis dyrene flyttes til afgræsning på arealer, der fra staldanlægget kun kan tilgås via anden ejendom og benyttes mere end 30 dage, skal afgræsningsarealet registreres i CHR, med et markbloknummer eller et CHR-nummer. I tjeklisten kan man se om producenten har registreret afgræsningsarealer i CHR.

13.2 KRAVETS RELEVANS

Kravet er relevant for alle besætninger med får og / eller geder.

14 KONTROLMETODE

Alle hændelser (fødsel, flytning, død, slagtning, eksport, salg, mm.) skal noteres i besætningsregisteret senest 3 dage efter hændelsen.

Registrering af køn og race på dyrene er ikke omfattet af krydsoverensstemmelse, men af den nationale lovgivning. Se bekendtgørelse nr. 598 af 31. maj 2017, §58, stk. 2, nr. 2, litra e.

Delkrav 5: Fødevarestyrelsens nationale procedure er, at landbruger modtager et brev præcis på årsdagen for den seneste indberetning til CHR, og har så 2 måneders frist til at foretage ny indberetning. Dette gælder dog ikke for landbrugere, der også skal indberette Gødningsregnskab til Landbrugsstyrelsen, idet fristen for disse er fast hvert år den 31. marts. Det kontrolleres om landbruger har opdateret antal dyr indenfor fristen. Det fremgår af CHR internet (chr.fvst.dk), hvor der står en dato for hvornår antal dyr er ajourført. Vær opmærksom på at landbruger har 2 måneders frist til at foretage den årlige ajourføring, hvorfor der kan være op til 14 måneder mellem to indberetninger af antal dyr i besætningen.

Fødevarestyrelsen har udarbejdet en skabelon til et besætningsregister. Skabelonen er tilgængeligt på Fødevarestyrelsens hjemmeside her:

<https://www.foedevarestyrelsen.dk/SiteCollectionDocuments/Dyresundhed/Blanketter/Besætningsregister%20til%20får%20og%20geder.pdf>

Det er en god ide, hvis kontrolløren medbringer skabelonen og udleverer den til de producenter, der kan have gavn af den. Andre registreringsystemer, der indeholder samtlige krævede oplysninger i en **ajourført og let tilgængelig form**, kan også bruges.

Selvom et dyr mangler flere af de obligatoriske oplysninger, som skal være i registeret, tæller det kun som én fejl. Alle registreringsfejl skal dog noteres i KSK'et.

HENSTILLINGER – NYT I 2018

Fra 2018 indføres et nyt princip, hvor der kan gives henstillinger til landbruger under kontrol af visse mærkningskrav. Hvis det på kontrollen af disse krav findes, at overtrædelsen falder ind under en samlet karakter for alvor, omfang og varighed på maksimalt 5, skal landbruger gives en frist på 24 timer til at rette op på fejlen, fx ved bestilling af erstatningsøremærker. Kontrolløren skal efter fristens udløb kontrollere, at fejlen er rettet af landbruger. Hvis fejlen rettes rettidigt, får landbruger en henstilling, og der afkrydses i feltet "henstilling" ud for overtrædelsen i VAKS. Herved 0-stilles overtrædelsen så at sige, så landbruger ikke risikerer at få en sanktion for gentagen overtrædelse, hvis overtrædelse af samme krav konstateres inden for en periode på 3 år. Kontrolløren skal notere overtrædelsen og bedømmelsen af overtrædelsen på kontrolrapporten, og hvis landbruger har rettet fejlen inden for 24 timer, beskrives også, hvordan landbruger har afhjulpet fejlen og dokumenteret det.

Under krav 2.5 er det muligt at give henstillinger for følgende delkrav: **2.5 d2, 2.5 d3**.

15 BEDØMMELSE

Krav 2.5

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BE- TYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅLET MED KRAVET
ALVOR	<p>Delkrav 1: Udgår</p> <p>Delkrav 2: Under 5,0 % af dyrene (eller mindre end 5 dyr) mangler ajourføring af oplysninger i besætningsregister</p> <p>Delkrav 5 Årlig indberetning har ikke fundet sted i de seneste 14 måneder.</p>	<p>Delkrav 1: Udgår.</p> <p>Delkrav 2: 5,0 -9,9 % af dyrene (eller 5-9 dyr) mangler ajourføring af oplysninger i besætningsregister</p> <p>Delkrav 5 Årlig indberetning har ikke fundet sted i mere end 28 måneder.</p>	<p>Delkrav 1: Udgår</p> <p>Delkrav 2: 10,0 -15,0 % af dyrene (Eller 10-15 dyr) mangler ajourføring af oplysninger i besætningsregister</p> <p>Delkrav 4: 1 - 4 dyr er uidentificerbare</p>	<p>Delkrav 1: Udgår</p> <p>Delkrav 2: Mere end 15,0 % af dyrene (mere end 15 dyr) mangler ajourføring af oplysninger i besætningsregisteret</p> <p>Delkrav 3: Producenten kan ikke fremvise et besætningsregister.</p> <p>Delkrav 4: Mere end 4 dyr er uidentificerbare.</p>
OMFANG	Ingen dyr er flyttet fra den kontrollerede besætning	Dyrene i den kontrollerede besætning er kun flyttet mellem ansøgers egne besætninger	Der er flyttet dyr til levedrug fra den kontrollerede besætning til en eller to andre besætninger	Der er flyttet dyr til levedrug fra den kontrollerede besætning til tre eller flere besætninger

VARIGHED	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor.	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor.	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor.	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor.
-----------------	--	--	--	--

15.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Overtrædelser deles som udgangspunkt op i tre niveauer:

Mindre alvorlige overtrædelser

Delkrav med ubetydelig risiko for fødevarer sikkerheden eller dyresundheden.

Alvorlige overtrædelser

Delkrav med nogen eller blandet risiko for fødevarer sikkerheden og dyresundheden.

Meget alvorlige overtrædelser

Delkrav med stor risiko for fødevarer sikkerheden eller dyresundheden.

Alvor	Vurderes ud fra typen af overtrædelser og antallet af overtrædelser. Fejlprocenten beregnes i forhold til det fysiske antal dyr i besætningen på kontroltidspunktet. Hvis der på kontroltidspunktet ikke findes dyr i besætningen, beregnes fejlprocenten i forhold til antallet af dyr noteret på besætningsregistret. Hvis et dyr er flyttet mellem to besætninger med samme ejer, og flytningen ikke er ajourført i hverken afgangsbesætningen eller indgangsbesætningen, tæller fejlen alene i indgangsbesætningen, dette vil sige der, hvor dyret befinder sig på kontroltidspunktet.
Omfang	Der ses på flytninger fra 1. januar i kalenderåret kontrollen udførtes frem til kontrol dato. Flytninger af dyr til slagterier og forarbejdningsanlæg indgår ikke i vurderingen af omfang, da det alene er flytninger til levebrug i perioden hvor overtrædelserne har fundet sted, der skal indgå i vurderingen. Samtlige flytninger til levebrug indgår i vurderingen, uanset om de flyttede dyr er fejlbehæftede eller ej.
Varighed	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor.

Såfremt en besætningsejer har flere besætninger med får eller geder registreret på samme ejendom, skal antallet af dyr og overtrædelser summeres, sådan at der gives én samlet karakter for alvor, omfang og varighed på ejendomsniveau (CHR-niveau). Dette gælder uanset om der er tale om fx én fårebesætning og én gedebesætning eller 2 fårebesætninger.

Besætninger, der indgår i en naboaftale, vurderes samlet. Flytninger af får/geder mellem besætninger, der indgår i en naboaftale, indgår ikke i bedømmelsen.

15.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelsesskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelsesskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelsesskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Krav 2.5B Mærkning af svin og førelse af besætningsregister

16 DELKRAV

- 1** Svin skal være forsynet med et øremærke til svin, før de forlader oprindelsesbesætningen. Dog skal svin ikke øremærkes, hvis:

 - a. De flyttes mellem besætninger på samme CHR-nummer.
 - b. De flyttes mellem besætninger, der er omfattet af en leveringserklæring.
 - c. De flyttes direkte til et slagteri efter bestemmelserne om gruppevis levering af slagtesvin.
 - d. De dør eller aflives.
 - e. Det drejer sig om slagtesvin, der flyttes direkte, eller via et samlested, til et slagteri i Danmark fra oprindelsesbesætningen eller en besætning omfattet af en leveringserklæring. Disse svin kan i stedet for øremærkning forsynes med en skinketatovering. Det gælder også for slagtesvin på vej til slagtning, der midlertidig opstaldes i en besætning, hvor et slagteri er ejer eller bruger af denne besætning.
 - f. De er identificeret med én chip og opholder sig i et zoologisk anlæg, i cirkus eller i en kælegrisebesætning.
- 2** Isatte øremærker må ikke fjernes eller ændres uden Fødevarestyrelsens tilladelse, dog må et øremærke fjernes, hvis det samtidig erstattes af en chip. Tabes eller ødelægges et øremærke, skal der snarest isættes et nyt øremærke med samme nummer. Dog kan tabte eller ødelagte øremærker hos svin erstattes med et øremærke med CHR-nummeret for den besætning, hvori dyret befinder sig. For indførte svin skal erstatningsøremærket dog altid være præget med identifikationskoden, som fremgår af det tabte eller ødelagte mærke.
- 3** Ejeren eller brugeren af en svinebesætning, skal til stadighed føre løbende optegnelser, der indeholder ajourførte oplysninger. Optegnelserne anses for at være ajourførte, såfremt disse er noteret senest 3 dage efter hændelsen. Følgende oplysninger skal fremgå af optegnelserne:

 - a. Antal svin.
 - b. Dato for tilflytning, antal modtagne svin og besætningsnummer for den besætning, hvorfra flytningen er foretaget. Hvis dyret eller dyrene er indført til Danmark, registreres afsenderlandet i stedet for besætningsnummeret.
 - c. Dato for fraflytning, antal afsendte svin og besætningsnummer for den besætning, hvortil flytning er foretaget. Hvis dyret eller dyrene er udført, registreres modtagerlandet i stedet for besætningsnummeret.
 - d. Dato for bestilling af erstatningsøremærke samt nummeret på erstatningsøremærket og på det tabte eller ødelagte øremærke, hvis disse er forskellige.
 - e. Identifikationskode og øvrige oplysninger anført på udenlandsk øremærke for svin indført til Danmark.
 - f. Zoologiske haver, cirkus eller kælegrisebesætninger, der har mærket et svin med en chip, skal tillige registrere oplysning om chipnummer, placering af chip samt oplysning om besætningsnummer for dyrets oprindelsesbesætning. Oplysningerne skal videregives til ny ejer ved eventuel overdragelse.
- 4** Optegnelserne skal opbevares i mindst 3 år efter seneste hændelse og skal på anmodning forevises Fødevarestyrelsen eller Landbrugsstyrelsen.

16.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Landbrugere med svin skal sørge for, at svinene er korrekt mærkede, og føre et besætningsregister. Hvis svin flyttes fra oprindelsesbesætningen skal de, før de forlader besætningen, forsynes med et øremærke. Dog er der visse undtagelser fra dette krav. Landbrugeren skal føre et besætningsregister med ajourførte oplysninger. Besætningsregisteret anses for at være ajourført, hvis hændelserne noteres senest 3 dage efter, de er forekommet. Besætningsregisteret skal opbevares i mindst 3 år.

16.2 KRAVETS RELEVANS

Kravet er relevant for alle besætninger med svin.

17 KONTROLMETODE

En stor del af kontrollen er forberedelsen. Forud for besætningsbesøget vil det være relevant at undersøge, om besætningen indgår i leveringsaftaler med andre besætninger. For at skabe overblik over hvilke dyr, der skal være mærkede, kontrolleres det, hvorfra der leveres dyr, og det sammenholdes med de leveringserklæringer, der eventuelt er registreret i CHR. Flytninger af svin kan ses på svineflyt.fvst.dk og leveringserklæringer fremgår af chr.fvst.dk

Ved besætningsgennemgang skal det kontrolleres, at landbruger fører et besætningsregister, og at det indeholder de lovpligtige oplysninger. Der spørges ind til, hvorvidt landbruger modtager svin fra andre besætninger. Hvis dette er tilfælde, kontrolleres det, at disse svin er øremærkede eller er fra en besætning, med hvilken der findes en leveringserklæring, eller er fra en besætning på samme CHR-nummer. Oplysninger sammenholdes med oplysninger fra CHR-registeret hentet ved forberedelse af kontrolbesøget.

Ved vurdering af antallet af dyr, er det oftest tilstrækkeligt, at antallet af dyr sandsynliggøres. Kun ved meget tydelige og store uoverensstemmelser mellem det oplyste og det konstaterede antal, vil det komme på tale at foretage en egentlig tælling. Udskrifter fra svineflyttedatabasen og/eller CHR er ikke tilstrækkelig dokumentation for antallet af dyr, men skal suppleres med besætningsregistreringer.

17.1.1 Svineflytninger

Kravet om indberetning af svineflytninger til svineflyttedatabasen er ikke KO belagt. Det er tilstrækkeligt for en besætningsejer at have egne optegnelser om flytninger i sit besætningsregister i en anden form end indberetningerne til svineflyttedatabasen. Men en besætningsejer kan godt vælge at anvende de registrerede flytninger i svineflyttedatabasen som en elektronisk optegnelse af flytninger i sit besætningsregister. Anvendes denne mulighed til at føre besætningsregister, og konstateres der manglende registrering af flytninger eller mangelfuld registrering af flytninger, skal det bedømmes som fejl ved besætningsregistret.

HENSTILLINGER – NYT I 2018

Fra 2018 indføres et nyt princip, hvor der kan gives henstillinger til landbruger under kontrol af visse mærkningskrav. Hvis det på kontrollen af disse krav findes, at overtrædelsen falder ind under en samlet karakter for alvor, omfang og varighed på maksimalt 5, skal landbruger gives en frist på 24 timer til at rette op på fejlen, fx ved bestilling af erstatningsøremærker. Kontrolløren skal efter fristens udløb kontrollere, at fejlen er rettet af landbruger. Hvis fejlen rettes rettidigt, får landbruger en henstilling, og der afkrydes i feltet "henstilling" ud for overtrædelsen i VAKS. Herved 0-stilles overtrædelsen så at sige, så landbruger ikke risikerer at få en sanktion for gentagen overtrædelse, hvis overtrædelse af samme krav konstateres inden for en periode på 3 år. Kontrolløren skal notere overtrædelsen og bedømmelsen af overtrædelsen på kontrolrapporten, og hvis landbruger har rettet fejlen inden for 24 timer, beskrives også, hvordan landbruger har afhjulpet fejlen og dokumenteret det.

Under krav 2.5B er det muligt at give henstillinger for følgende delkrav: **2.5B d1, 2.5B d2, 2.5B d3.**

18 BEDØMMELSE

Krav 2.5B

KARAK-TER	1 MEGET LILLE BE- TYDNING I FOR- HOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FOR- MÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYD- NING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Delkrav 3: Besætningsregisteret er ikke opdateret med antal dyr. Delkrav 1 og 2: Under 5 % af dyrene (eller færre end 5 dyr) mangler et øremærke eller et erstatningsøremærke.	Delkrav 3: Besætningsregisteret er ikke opdateret med antal dyr. Delkrav 1 og 2: 5-9,9 % af dyrene (eller 5-9 dyr) mangler et øremærke eller et erstatningsøremærke.	Delkrav 3: Besætningsregisteret er mangelfuldt - flere flytninger er ikke registreret. Delkrav 1 og 2: 10,0-15,0 % af dyrene (eller 10-15 dyr) mangler et øremærke eller et erstatningsøremærke.	Delkrav 3: Producenten vil ikke føre besætningsregister. Delkrav 4: Producenten kan ikke fremvise et besætningsregister. Delkrav 1 og 2: Mere end 15,0 % af dyrene (eller mindst 15 dyr) mangler et øremærke eller et erstatningsøremærke.
OMFANG	Ingen dyr er flyttet fra den kontrollerede besætning.	Dyrene i den kontrollerede besætning er kun flyttet mellem ansøgers egne besætninger.	Der er flyttet dyr til levebrug fra den kontrollerede besætning til en eller to andre besætninger.	Der er flyttet dyr til levebrug fra den kontrollerede besætning til tre eller flere besætninger.
VARIGHED	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor.	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor.	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor.	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor.

18.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor Ved besætningskontrol vurderes alvor ud fra typen af overtrædelse og antallet af overtrædelser. Fejlprocenten beregnes altid i forhold til det fysiske antal dyr i besætningen på kontroltidspunktet.

Omfang Ved besætningskontrol vurderes omfanget efter i hvor høj grad, overtrædelsen har påvirket andre besætninger. Karakteren 2 gives, hvis overtrædelsen kun har omfattet den kontrollerede besætning. Karakteren 3 gives, hvis der er flyttet dyr til levebrug fra den kontrollerede besætning til en eller to andre besætninger. Karakteren 4 gives, hvis der er flyttet dyr til levebrug fra den kontrollerede besætning til tre eller flere besætninger.

Flytninger af dyr til slagterier og forarbejdningsanlæg indgår ikke i vurderingen af omfang ved besætningskontrol, da det alene er flytninger til levebrug i perioden, hvor overtrædelserne har fundet sted, der skal indgå i vurderingen. Samtlige flytninger til levebrug indgår i vurderingen, uanset om de flyttede dyr er fejlbehæftede eller ej.

Varighed Varighedskarakteren følger alvor-karakteren.

Såfremt en besætningsejer har flere besætninger med svin registreret på samme ejendom, skal antallet af dyr og overtrædelser summeres, sådan at der gives én samlet karakter for alvor, omfang og varighed på ejendomsniveau (CHR-niveau).

18.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Krav 2.6 Anmeldelse af mistanke om BSE hos et kreatur

1 DELKRAV

- 1 Bruger af en besætning skal ved mistanke om, at der hos et kreatur optræder BSE, straks tilkalde en dyrlæge. KO-kravet er også overholdt, hvis anmeldelsen sker til Fødevarestyrelsen. Et levende, selvdødt eller aflivet kreatur kan mistænkes for at lide af BSE, når det fremviser eller har fremvist et fremadskridende sygdomsbillede med neurologiske og adfærdsmæssige symptomer eller en gradvis forringelse af den generelle tilstand som følge af forstyrrelser i centralnervesystemet, og hvor det ikke har været muligt at stille en anden sikker diagnose på grundlag af kliniske eller andre undersøgelser, reaktion på behandling eller laboratorieanalyser.

1.1 KRAVETS RELEVANS

Kravet er relevant for alle besætninger med kvæg.

2 KONTROLMETODE:

Krav 2.6 kontrolleres kun ved forekomst af BSE, og Fødevarestyrelsen varetager denne kontrol.

Ved overtrædelser indberettes disse til Landbrugsstyrelsen som anden kontrol (AKO).

3 BEDØMMELSE

Krav 2.6

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR				Har ikke tilkaldt dyrlæge trods specifikke sygdomstegn hos et eller flere dyr i besætningen
OMFANG				Hvis der for alvor gives karakteren 4, gives også karakteren 4 for omfang.

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
VARIGHED				Hvis der for alvor gives karakteren 4, gives også karakteren 4 for varighed.

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMEELSE

Alvor Vurderes ud fra om producenten har reageret på specifikke sygdomstegn.

Omfang Omfanget af en overtrædelse følger vurderingen for alvor.

Varighed Varigheden af en overtrædelse følger vurderingen for alvor.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Krav 2.7 Anmeldelse af mistanke om TSE hos et får eller en ged

1 DELKRAV:

- 1 Den ansvarlige for en fåre- eller gedebesætning skal tilkalde en dyrlæge ved mistanke om, at TSE forekommer i besætningen. KO-kravet er også overholdt, hvis anmeldelsen sker til Fødevarestyrelsen. Et levende, selvdødt eller aflivet får eller en levende, selvdød eller aflivet ged skal mistænkes for at lide af TSE, når dyret fremviser eller har fremvist følgende symptomer, og hvor det ikke har været muligt at stille en anden sikker diagnose på grundlag af kliniske undersøgelser, reaktion på behandling eller laboratorieanalyser:
 - a. Et fremadskridende sygdomsbillede med neurologiske og adfærdsmæssige symptomer,
 - b. En gradvis forringelse af den generelle tilstand som følge af forstyrrelser i centralnervesystemet, eller
 - c. Intens kløe af ikke påviselig årsag

1.1 KRAVETS RELEVANS

Kravet er relevant for besætninger med får og/eller geder.

2 KONTROLMETODE

Krav 2.7 kontrolleres kun ved forekomst af TSE, og Fødevarestyrelsen varetager denne kontrol. Ved overtrædelser indberettes disse til Landbrugsstyrelsen som anden-kontrol (AKO).

3 BEDØMMELSE

Krav 2.7

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR				Har ikke tilkaldt dyrlæge trods specifikke sygdomstegn hos et eller flere dyr i besætningen
OMFANG				Hvis der for alvor gives karakteren 4, gives også karakteren 4 for omfang.

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
VARIGHED				Hvis der for alvor gives karakteren 4, gives også karakteren 4 for varighed.

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor Vurderes ud fra om producenten har reageret på specifikke sygdomstegn.

Omfang Omfanget af en overtrædelse følger vurderingen for alvor.

Varighed Varigheden af en overtrædelse følger vurderingen for alvor.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Krav 2.8 Regler for kvægbesætninger under offentligt tilsyn på grund af mistanke om BSE eller fund af BSE

1 DELKRAV

- 1 Drøvtyggere, som er sat under offentligt tilsyn, må kun flyttes fra ejendommen med Fødevarestyrelsens tilladelse, og kun hvis de føres direkte til slagtning eller til et kategori 1-forarbejdningsanlæg.
- 2 Foder og andet materiale, som kan være kontamineret med BSE-smitte, må ikke flyttes fra ejendomme, som har drøvtyggere under offentligt tilsyn, jf. § 16, medmindre det føres til destruktion efter Fødevarestyrelsens anvisning.

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Der har indtil videre været krav vedr. flytning af dyr fra ejendomme under offentligt tilsyn på grund af mistanke om BSE/fund af BSE. Der bliver tilføjet et nyt delkrav vedr. flytning af foder fra sådanne ejendomme.

1.2 KRAVETS RELEVANS

Kravet er relevant for alle besætninger med drøvtyggere.

2 KONTROLMETODE

Krav 2.8 kontrolleres kun ved forekomst af BSE, og kravet kontrolleres af Fødevarestyrelsen. Ved overtrædelser af kravet indberettes dette til Landbrugsstyrelsen som anden kontrol (AKO).

3 BEDØMMELSE

Krav 2.8

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Delkrav 1 og 2: Drøvtyggere, foder og /eller andet materiale flyttet til ejers anden ejendom.	Delkrav 1 og 2: Drøvtyggere, foder og/eller andet materiale flyttet til anden ejers ejendom.	Delkrav 1: Drøvtyggere flyttet til slagting eller kategori-1-forarbejdningsanlæg uden Fødevestyrelsens tilladelse eller flyttet uden at ejer kan redegøre herfor. Delkrav 2: Foder og/eller andet materiale flyttet uden at ejer kan redegøre herfor.
OMFANG		Hvis der for alvor gives karakteren 2, gives også karakteren 2 for omfang.	Hvis der for alvor gives karakteren 3, gives også karakteren 3 for omfang.	Hvis der for alvor gives karakteren 4, gives også karakteren 4 for omfang.
VARIGHED		Hvis der for alvor gives karakteren 2, gives også karakteren 2 for varighed.	Hvis der for alvor gives karakteren 3, gives også karakteren 3 for varighed.	Hvis der for alvor gives karakteren 4, gives også karakteren 4 for varighed.

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

- Alvor** Vurderes ud fra, hvor dyr, foder og andet materiale er flyttet hen.
- Omfang** Omfanget af en overtrædelse følger vurderingen for alvor.
- Varighed** Varigheden af en overtrædelse følger vurderingen for alvor.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelsesskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelsesskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelsesskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Krav 2.9 Regler om fåre- og gedebesætninger under offentligt tilsyn pga. mistanke om TSE eller fund af TSE

1 DELKRAV

- 1 Får og geder, som er sat under offentligt tilsyn, må kun flyttes fra ejendommen med Fødevarestyrelsens tilladelse og kun hvis de føres direkte til slagtning eller til et kategori-1-forarbejdningsanlæg.

Embryoner, æg, mælk og mejeriprodukter fra får og geder, som er sat under offentligt tilsyn, må kun flyttes fra ejendommen med Fødevarestyrelsens tilladelse, og kun hvis de føres direkte til slagtning eller til et kategori-1-forarbejdningsanlæg.
- 2

1.1 KRAVETS RELEVANS

Kravet er relevant for alle besætninger med får og/eller geder.

2 KONTROLMETODE

Krav 2.9 kontrolleres kun ved forekomst af TSE, og kravet kontrolleres af Fødevarestyrelsen. Ved overtrædelser af kravet indberettes dette til Landbrugsstyrelsen som anden kontrol (AKO).

3 BEDØMMELSE

Krav 2.9

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Delkrav 1 og 2: Får eller geder eller embryoner, æg, mælk eller mejeriprodukter fra får eller geder flyttet til ejers anden ejendom.	Delkrav 1 og 2: Får eller geder eller embryoner, æg, mælk eller mejeriprodukter fra får eller geder flyttet til anden ejers ejendom.	Delkrav 1: Får eller geder flyttet til slagting eller kategori-1-forarbejdningsanlæg uden Fødevarestyrelsens tilladelse eller flyttet uden at ejeren kan redegøre herfor. Delkrav 2: Embryoner, æg, mælk eller mejeriprodukter fra får eller geder flyttet uden at ejeren kan redegøre herfor.
OMFANG		Hvis der for alvor gives karakteren 2, gives også karakteren 2 for omfang.	Hvis der for alvor gives karakteren 3, gives også karakteren 3 for omfang.	Hvis der for alvor gives karakteren 4, gives også karakteren 4 for omfang.
VARIGHED		Hvis der for alvor gives karakteren 2, gives også karakteren 2 for varighed.	Hvis der for alvor gives karakteren 3, gives også karakteren 3 for varighed.	Hvis der for alvor gives karakteren 4, gives også karakteren 4 for varighed.

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor	Vurderes ud fra, hvor dyr eller embryoner, æg, mælk og mejeriprodukter fra får og geder er flyttet hen.
Omfang	Omfanget af en overtrædelse følger vurderingen for alvor.
Varighed	Varigheden af en overtrædelse følger vurderingen for alvor.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelsesskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelsesskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelsesskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Krav 2.10 Import og samhandel med kvæg, får og geder samt avlsmateriale fra får og geder

1 DELKRAV

- 1 Får og geder, herunder deres avlsmateriale²⁶, der samhandles fra EU-/samhandelslande eller importeres fra tredjelande til Danmark, skal være ledsaget af de jf. EU-lovgivningen foreskrevne dokumenter (sundhedscertifikater).²⁷
- 2 Kvæg, der samhandles fra EU-/samhandelslande eller importeres til Danmark, skal være ledsaget af de jf. EU-lovgivningen foreskrevne dokumenter (sundhedscertifikater).²⁸

1.1 KRAVETS RELEVANS

Delkrav 1 er relevant for alle besætninger med får og geder, mens delkrav 2 er relevant for alle besætninger med kvæg.

2 KONTROLMETODE

Der spørges ind til, hvorfra landbruger modtager kvæg, får og geder, og hvorfra landbruger evt. modtager avlsmateriale for så vidt angår får og geder. Hvis landbruger oplyser at have fået dyr eller avlsmateriale fra udlandet i kontrolåret, kontrolleres det om landbruger har sundhedscertifikater på det, der er indført. Det originale sundhedscertifikat skal følge dyrene/sendingen til det endelige bestemmelsessted, og modtageren af dyrene/sendingen skal opbevare dokumentet i mindst 5 år fra modtagelsen. Dokumentet skal kunne forevises, når kontrolløren beder om at se det.

²⁶ Sæd, embryoner og æg (oocytter)

²⁷ Modtagelse af får og geder, herunder deres avlsmateriale, skal ske i overensstemmelse med TSE forordning 999/2001 artikel 15 og bilag VIII og IX med senere ændringer. Kravet opfyldes ved at fremvise et sundhedscertifikat, der er udstedt af den kompetente myndighed i afsenderlandet, da dette indeholder attestationer som nævnt i forordningen.

²⁸ Modtagelse af kvæg skal ske i overensstemmelse med TSE forordning 999/2001 artikel 15 og bilag VIII og IX med senere ændringer. Kravet opfyldes ved at fremvise et sundhedscertifikat, der er udstedt af den kompetente myndighed i afsenderlandet, da dette indeholder attestationer som nævnt i forordningen.

3 BEDØMMELSE

Krav 2.10

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR				Får og geder samt avlsmateriale heraf er indført eller importeret til Danmark uden et sundhedscertifikat, der er udstedt af den kompetente kontrolmyndighed i afsenderlandet. Kvæg er indført eller importeret til Danmark uden et sundhedscertifikat, der er udstedt af den kompetente kontrolmyndighed i afsenderlandet.
OMFANG		Overtrædelse af reglen er kun sket én gang	Overtrædelse af reglen er sket 2 gange	Overtrædelse af reglen er sket mere en 2 gange
VARIGHED				Hvis der for alvor er givet karakteren 4, gives også karakteren 4 for varighed

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor	Vurderes ud fra, om dyrene og/eller avlsmaterialet er indført med eller uden sundhedscertifikat.
Omfang	Vurderes i forhold til hvor mange gange kravet er overtrådt.
Varighed	Karakteren for varighed følger karakteren for alvor.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelsesskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelsesskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelsesskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Krav 2.14 Anvendelse af veterinære lægemidler, alle landbrugsdyr

1 DELKRAV:

1	Landbrugere, der opdrætter, høster eller jager fødevarerproducerende dyr eller producerer primærprodukter af animalsk oprindelse, skal anvende receptpligtige lægemidler til dyr i overensstemmelse med dyrlægens anvisninger.
2	Landbrugere der markedsfører, sælger eller overdrager fødevarerproducerende dyr, er forpligtet til kun at levere dyr eller produkter fra dyr <ol style="list-style-type: none">Som ikke har fået indgivet ikke-tilladte stoffer,Som ikke har været underkastet ulovlig behandling²⁹, ogFor hvilke den fastsatte tilbageholdelsestid er overholdt.
3	Udgået.
4	Fødevarerproducerende dyr, der er indgivet stoffer med thyreostatisk, østrogen, androgen eller gestagen virkning samt betaagonister ³⁰ , må ikke have ophold i en besætning, med mindre dyrene er under offentlig kontrol, og dyrene må ikke markedsføres eller slagtes med henblik på konsum.
5	Udgået
6	Udgået

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Kravet gælder kun for fødevarerproducerende dyr. Receptpligtige lægemidler skal anvendes i overensstemmelse med dyrlægens anvisninger. Kravet gælder også for stalddørssalg.

I forbindelse med markedsføring af fødevarerproducerende dyr må dyr ikke leveres, hvis de er indgivet ikke-tilladte stoffer, har fået ulovlig behandling³¹, eller hvis den fastsatte tilbageholdelsestid ikke er overholdt.

Produkter fra dyr, som har fået indgivet ikke-tilladte stoffer, har været underkastet ulovlig behandling, eller for hvilke den fastsatte tilbageholdelsestid ikke er overholdt, som nævnt i delkrav 2 kan potentielt være farlige. Den endelige vurdering vil dog bero på en risikovurdering i den konkrete sag.

²⁹ Ulovlig behandling er anvendelse af ikke-tilladte stoffer eller produkter samt anvendelse af lægemidler til andre formål eller på andre betingelser end fastsat i gældende regler.

³⁰ I bilag II og III i Rådets direktiv 96/22/EF af 29. april 1996 om forbud mod anvendelse af visse stoffer med hormonal og thyreostatisk virkning og af beta-agonister i husdyrbrug og om ophævelse af direktiv 81/602/EØF, 88/146/EØF og 88/299/EØF er listet de hormoner og stoffer med hormonlignende virkning, som det, jf. artikel 3 er forbud at besidde og indgive til fødevarerproducerende dyr.

³¹ Ulovlig behandling er anvendelse af ikke-tilladte stoffer eller produkter samt anvendelse af øvrige lægemidler til andre formål eller på andre betingelser end fastsat i gældende regler.

Efter fødevarereforordningens artikel 14 betragtes fødevarer for farlige, hvis de anses for at være-sundheds-skadelige eller uegnede til menneskeføde. Fødevarestyrelsen klassificerer produkter som nævnt i delkrav 2 som potentielt sundhedsskadelige. Ved afgørelsen af, om fødevareren er sundhedsskadelig, skal der efter artikel 14 tages hensyn til følgende:

- Fødevarerens sandsynlige umiddelbare eller kortsigtede og / eller langsigtede indvirkning på sundheden hos personer, der indtager fødevareren, samt hos kommende generationer
- Sandsynlige kumulative toksiske indvirkninger
- Det forhold, at en bestemt kategori af forbrugere kan være særligt sundhedssensitive over for en føde-
vare, der er bestemt til den pågældende kategori af forbrugere.

Fødevarestyrelsen foretager en konkret vurdering fra sag til sag af, hvorvidt en fødevarer er farlig. Fødevarer-
styrelsen vil i sin vurdering lægge vægt på den af DTU foretagne toksikologiske vurdering.

Listen over de tilladte stoffer til fødevarereproducerende dyr findes i tabel 1 i bilaget til Kommissionens forordning (EU) 37/2010. Listen opdateres løbende. Definitionen af ikke-tilladte stoffer defineres som komplementærmængden i forhold til de tilladte stoffer. Herudover er de forbudte stoffer en delmængde af de ikke-tilladte stoffer.

Delkrav 4 angiver, at fødevarereproducerende dyr ikke må behandles med visse stoffer af hormonal og thy-
reostatisk virkning og med betaagonister. Dyr, der er indgivet disse stoffer, må ikke opholde sig i en besæt-
ningen, medmindre dyrene er under offentlig kontrol. Dyrene må heller ikke markedsføres, eller slagtes
med henblik på konsum. De stoffer, det drejer sig om, er (jf. bilag II og III i Rådets direktiv 96/22/EF af 29.
april 1996):

- Thyreostatika
- Stilbener, stilbenderivater og salte og estere heraf
- Østradiol 17 β og esterlignende derivater heraf
- Beta-agonister (forbudt med visse undtagelser)

Stoffer med østrogen (bortset fra østradiol 17 β og esterlignende derivater heraf).

1.2 KRAVETS RELEVANS

Kravet gælder for besætninger med landbrugsdyr inklusiv besætninger med heste til konsum og hjorte –
med undtagelse af besætninger med pelsdyr.

2 KONTROLMETODE

Dette krav kontrolleres såvel fysisk i besætningen i forbindelse med kontrol af medicinanvendelsen (delkrav
1) som administrativt (delkrav 2 og 4). Den fysiske kontrol består af dokumentkontrol (landbrugers medicin-
optegnelser, som vurderes ift. dyrlægens anvisninger) og gennemgang af medicinbeholdningen i besætning-
gen.

2.1 FORBEREDELSE AF KONTROLLEN

Værktøjer til forberedelse af medicinkontrol:

- Udtræk fra Vetstat, Vetreg og Dyreregistrering (DMS)
- Udtræk fra Vetreg om type af sundhedsrådgivningsaftale
- Udtræk fra Vetstat-medicinoversigt for periode samt ordinationsoversigt
- Desuden tjekliste til medicinkontrol (regneark).

KO krav på medicinrådet udgøres af Krav 2.14, 2.20 og 2.24.

2.2 KONTROL AF MEDICINANVENDELSE, DELKRAV 1

2.2.1 For at minimere tidsforbruget til sagsbehandling bygges kontrollen således op, at kontrolløren så vidt muligt på kontrolbesøget dokumenterer overtrædelser af delkrav 1. I forbindelse med høringsen har landbruger mulighed for at redegøre for medicinanvendelsen og indsende yderligere dokumentation. Kontrollører genvurderer efterfølgende overtrædelserne, idet landbrugers høringssvar og indsendte dokumentation inddrages i vurderingen. Kontrol af, om landbrugeren anvender lægemidlerne som foreskrevet af dyrlægen

Landbruger skal kunne fremvise dyrlægens anvisning eller vejledning (det kan også stå i besætningsdiagnosen / behandlingsvejledning/besøgsrapport fra sundhedsrådgivningsbesøg). Det sammenholdes med landbrugers optegnelser, som landbruger også skal kunne fremvise.

- Til brug for kontrollen udvælges eksempelvis en stikprøve på ét præparat fra hver dyregruppe.
- For disse udvalgte præparater, tages der foto af optegnelser med flere eksemplere fra de seneste 7 mdr. tilbage.
- Det kontrolleres, om landbrugeren anvender lægemidler i det tidsrum og i den rigtige mængde til de dyr, som dyrlægen har anvist det til. Denne gennemgang kan foretages hjemme på kontoret.

Udfordringer:

Hvis der ikke kan fremvises anvisningssedler/behandlingsvejledninger på kontroltidspunktet, kan kontrolløren ikke kontrollere, om dyrlægens anvisning er fulgt.

Landbruger skal fremsende dokumentationen i form af anvisning eller vejledning (det kan også stå i besætningsdiagnosen / behandlingsvejledning/besøgsrapport) indenfor 2 dage.

Hvis landbrugers optegnelser mangler eller er mangelfulde, kan kontrolløren ikke læse ud af optegnelserne, hvor længe behandlingen har fundet sted, dosis og dyregruppe. Der gives en overtrædelse af KO-krav 2.24.

2.3 ADMINISTRATIV KONTROL, DELKRAV 2 OG 4

Den administrative kontrol består af gennemgang af eventuelle prøveresultater for restkoncentrationer over grænseværdier og ikke-tilladte stoffer udtaget i besætningen og/eller på slagteri. Fødevarestyrelsen har implementeret et overvågningsprogram for restkoncentrationer og ikke-tilladte stoffer i dyr og fødevarer, og dette program er baseret på prøveudtagning (blod, urin, mælk, kød, æg etc.) i besætninger og på slagteri, mejeri etc. Prøveresultaterne fra overvågningsprogrammet samt faglige vurderinger heraf (udført af Fødevarestyrelsens dyrlæger) benyttes i Landbrugsstyrelsens kontrol af krydsoverensstemmelseskrav 2.14. Prøveresultater samt faglig vurdering rekvireres fra Fødevarestyrelsen, og på baggrund af disse oplysninger vurderes det, om der er sket en overtrædelse af et eller flere af delkravene (delkrav 2-6).

3 BEDØMMELSE

Krav 2.14

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	<p>Delkrav 1 (anvendelse): Anvendelse af lægemiddel efter dyrlægens tidligere forskrifter, uanset at dyrlægen ved ny anvisning har ændret til andet lægemiddel.</p> <p>Delkrav 2 og 4: Levering med rester af lovligt lægemiddel, hvor den ansvarlige straks har foretaget tilbagetrækning. Andre formildende omstændigheder</p>	<p>Delkrav 1 (anvendelse): Anvendelse af lægemiddel i et andet tidsrum eller anvendelse af anden dosis end anvist, men til samme dyregruppe.</p> <p>Delkrav 2 og 4: Levering med rester af lovligt lægemiddel, hvor den ansvarlige ikke straks har foretaget tilbagetrækning.</p>	<p>Delkrav 1 (anvendelse): Anvendelse af lægemiddel til andre dyregrupper end anvisningen foreskriver.</p> <p>Delkrav 2 og 4: Levering med rest af et ulovligt erhvervet men ellers lovligt lægemiddel (ikke gennem apotek eller dyrlæge, men fx fra udland eller 3. mand)</p>	<p>Delkrav 1 (anvendelse): Anvendelse af et forbudt lægemiddel.</p> <p>Delkrav 2 og 4: Levering med forbudte lægemiddelrester, eller overtrædelser vedr. flere lægemidler, uafhængigt af lægemidlets art/mængde</p>
OMFANG	<p>Delkrav 1 (anvendelse): 1-2 lægemidler og hvor der er givet 1 i alvor</p> <p>Delkrav 2 og 4: Hvis der for alvor gives karakteren 1, gives også karakteren 1 for omfang</p>	<p>Delkrav 1 (anvendelse): 1-2 lægemidler, hvor der ikke er givet 1 i alvor</p> <p>Delkrav 2 og 4: Hvis der for alvor gives karakteren 2, gives også karakteren 2 for omfang</p>	<p>Delkrav 1 (anvendelse): 3-5 lægemidler</p> <p>Delkrav 2 og 4: Hvis der for alvor gives karakteren 3, gives også karakteren 3 for omfang</p>	<p>Delkrav 1 (anvendelse): 6 eller flere lægemidler</p> <p>Delkrav 2 og 4: Hvis der for alvor gives karakteren 4, gives også karakteren 4 for omfang</p>
VARIGHED	<p>Delkrav 1 (anvendelse): Fejl i anvendelsen har fundet sted inden for den seneste uge.</p> <p>Delkrav 2 og 4: Hvis der for alvor gives karakteren 1, gives også karakteren 1 for varighed</p>	<p>Delkrav 1 (anvendelse): Fejl i anvendelsen har fundet sted i de seneste 2-4 uger.</p> <p>Delkrav 2 og 4: Hvis der for alvor gives karakteren 2, gives også karakteren 2 for varighed</p>	<p>Delkrav 1 (anvendelse): Fejl i anvendelsen har fundet sted i de seneste 5 uger - 6 mdr.</p> <p>Delkrav 2 og 4: Hvis der for alvor gives karakteren 3, gives også karakteren 3 for varighed</p>	<p>Delkrav 1 (anvendelse): Fejl i anvendelsen har fundet sted i mere end seneste 6 mdr.</p> <p>Delkrav 2 og 4: Hvis der for alvor gives karakteren 4, gives også karakteren 4 for varighed</p>

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor Anvendelse: Vurderes ud fra, om det anvendte lægemiddel er lovligt, men anvendt forkert (andet tidsrum eller dosis eller til andre dyregrupper end angivet), eller om lægemidlet er forbudt.

Levering (delkrav 2 og 4): Vurderes ud fra, om resterne er fra et lovligt eller et forbudt lægemiddel. Derudover lægges der vægt på, om den ansvarlige har foretaget tilbagetrækning.

Omfang Anvendelse: Vurderes ud fra antallet af lægemidler, der er omfattet af overtrædelsen.

Levering: Karakteren følger alvorskarakteren.

Varighed Anvendelse: Vurderes ud fra, hvor længe overtrædelse har fundet sted.

Levering: Karakteren følger alvorskarakteren.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelsesskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelsesskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelsesskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

3.3 ADVARSLER

Der er for kravet mulighed for at vurdere, at overtrædelsen er af "mindre betydning" (bagatelovertredelse med en samlet karakter på højst 5).

Krav 2.15 Foder og vegetabiliske fødevarer må ikke være farligt, håndtering af foderlægemidler, farlige stoffer og affald

1 DELKRAV

1	Landbrugere, som opbevarer vegetabiliske fødevarer, foder eller fodrer fødevareproducerende dyr, skal især opbevare og håndtere affald og farlige stoffer separat og sikkert, så farlig forurening undgås. ³²
2	Foderlægemidler (foder med indhold af veterinærmedicin) skal opbevares og håndteres isoleret fra resten af fodret. Herunder andre foderlægemidler. ^{33 34}
3	Udgået
4	Foder og vegetabiliske fødevarer dyrket, høstet eller opbevaret ³⁵ på virksamheden, må ikke indeholde rester af pesticider over grænseværdierne, eller rester af pesticider, som ikke er godkendt til den pågældende afgrøde. ³⁶
5	Landbrugeren skal straks, hvis han konstaterer, at foder ikke opfylder kravene til fodersikkerhed, ophøre med brugen af foderet, informere Fødevarestyrelsen og tilbagekalde eventuelt videresolgt foder. Foder der fx indeholder uønskede stoffer over grænseværdi, indeholder forbudte stoffer, indeholder animalsk protein eller er udsat for forurening, overholder ikke krav til fodersikkerhed. ³⁷

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

For at undgå farlig forurening af foder og fødevarer må det/de ikke opbevares sammen med farlige stoffer eller farligt affald. Endvidere gælder regler for brug og opbevaring af foderlægemidler.

Farlige stoffer er eksempelvis pesticider, biocider, lægemidler, opløsningsmidler m.m. Farligt affald er eksempelvis emballage fra og rester af farlige stoffer.

Ved "opbevaring sammen" forstås opbevaring så nær ved, at en forurening kan ske, f.eks. med dampe fra farlige stoffer, med direkte kontakt med farlige stoffer, eller ved at farlige stoffer bruges/iblandes foder/fødevarer ved en fejl.

Det er ikke et krav, at farlige stoffer og affald opbevares separat med lukket dør i mellem.

Ved foderlægemidler skal der være særlig fokus på foderlægemidler med indhold af antibiotika, som kan medvirke til udvikling af resistens. Foderlægemidler må i så fald ikke opbevares i siloer, som også bruges til andet foder, og de må ikke udfodres via det foderanlæg, som også bruges til andet foder.

³² Eksempelvis pesticider, olie, gødning, bejdset såsæd, emballage, fast byaffald.

³³ Dette fremgår af midlets etikette, brugsanvisning eller off-label godkendelse.

³⁴ Med fodermidler menes færdigblandet foder med indhold af et eller flere veterinære lægemidler. Veterinære lægemidler må ikke tilsættes i blandede anlæg eller lign. og foderlægemidler må ikke opbevares eller transporteres i samme silo eller foderanlæg, som andet foder, da der er en risiko for, at efterfølgende foder herved forurenes med lægemidlet.

³⁵ Delkrav 4 omfatter produkter anvendt til foder, som er dyrket eller høstet på virksamheden, samt ethvert produkt, der anvendes til foder, herunder indkøbt foder.

³⁶ Grænseværdierne er reguleret i forordning nr. 396/2005, artikel 18 jf. bilag 2 og 3.

³⁷ Det kan f.eks. være foder, som indeholder uønskede stoffer over grænseværdi, indeholder animalsk protein eller har været udsat for forurening.

Hvis landbrugeren konstaterer, at foderet indeholder forbudte stoffer eller overskrider grænserne for uønskede stoffer eller er blevet forurennet, skal han straks holde op med at bruge det og tilbagekalde evt. videre solgt foder og informere Fødevarestyrelsen.

2 KONTROLMETODE

Selvsyn, spørgsmål og analyse af foder.

Eksempler på spørgsmål:

- Bruges foderlægemidler med antibiotika?
- Hvordan opbevares og udfodres foderlægemidler?
- Hvordan opbevares rengøringsmidler?
- Hvordan opbevares biocider, som fluegift og lusemidler?
- Hvordan opbevares rester og brugt emballage fra f.eks. sprøjtemidler, fluegift?
- Synlige tegn på at foder indeholder spor af forbudte stoffer, f.eks. rester af emballage, bejdset såsæd eller fæces/husdyrgødning.

3 BEDØMMELSE

Krav 2.15

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	<p>Delkrav 1: Både foder/fødevarer og farlige stoffer/affald er i intakt emballage</p> <p>Delkrav 2: Kan ikke tildeles</p> <p>Delkrav 4: Afgrøden indeholder mindre end 1% mere end tilladt af én pesticidrest (foderprøve afleveret til FVST).</p> <p>Delkrav 5: Landbrugeren har været bekendt med at foderet ikke overholder krav til fodersikkerhed i mere end 18 timer, men under 24 timer</p>	<p>Delkrav 1: Emballagen på farlige stoffer/affald er intakt og lukket, men foderet/fødevarer er ikke emballeret.</p> <p>Delkrav 2: Foderlægemidler opbevares eller håndteres sammen med foder uden lægemidler til samme kategori af dyr</p> <p>Delkrav 4: Afgrøden indeholder mindst 1%, men under 5% mere end tilladt af én pesticidrest (foderprøve afleveret til FVST).</p> <p>Delkrav 5: Landbrugeren har været bekendt med at foderet ikke overholder</p>	<p>Delkrav 1: Emballagen på farlige stoffer/affald er åben og foderet/fødevarer er ikke emballeret.</p> <p>Delkrav 2: Foderlægemidler opbevares eller håndteres sammen med foder uden lægemidler til samme dyreart</p> <p>Delkrav 4: Afgrøden indeholder mindst 5%, men under 25% mere end tilladt af én pesticidrest (foderprøve afleveret til FVST).</p> <p>Delkrav 5: Landbrugeren har været bekendt med at foderet ikke overholder krav til fodersikkerhed i mindst 3 døgn</p>	<p>Delkrav 1: Farlige stoffer/affald er ikke emballeret og foderet/fødevarer er ikke emballeret eller foderet er forurennet</p> <p>Delkrav 2: Foderlægemidler opbevares eller håndteres sammen med foder uden lægemidler til andre dyrearter</p> <p>Delkrav 4: Afgrøden indeholder mindst 25% mere end tilladt af én pesticidrest eller pesticidrester fra et middel, der ikke er godkendt til anvendelse på afgrøden (foderprøve afleveret til FVST).</p>

		krav til fodersikkerhed i mindst 1 døgn men mindre end 3 døgn.	men ikke over en uge.	Delkrav 5: Landbruger har været bekendt med at foderet ikke overholder krav til fodersikkerhed i mindst en uge.
OMFANG	Delkrav 1-2, 5: Foder-/fødevare-partiets størrelse er maks. 100 kg Delkrav 4: 0 til og med 5% af det dyrkede areal	Delkrav 1-2, 5: Foder-/fødevare-partiets størrelse er større end 100 kg men maks. 500 kg Delkrav 4: Mere end 5% til og med 10% af det dyrkede areal	Delkrav 1-2, 5: Foder-/fødevare-partiets størrelse er større end 500 kg men maks. 5 tons Delkrav 4: Mere end 10% til og med 20% af det dyrkede areal	Delkrav 1-2, 5: Foder-/fødevare-partiets størrelse er større end 5 tons Delkrav 4: Mere end 20% af det dyrkede areal
VARIGHED	Delkrav 1-2, 5: Foderet/fødevaren er ikke anvendt. Delkrav 4: Afgrøden er høstet for under en uge siden	Delkrav 1-2, 5: Foderet/fødevaren er anvendt i under 1 uge Delkrav 4: Afgrøden er høstet for mindst en uge siden, men under 1 måned siden	Delkrav 1-2, 5: Foderet/fødevaren er anvendt i mindst en uge, men under 6 måneder Delkrav 4: Afgrøden er høstet for mindst en måned siden, men under 1 år siden	Delkrav 1-2, 5: Foderet/fødevaren er anvendt i 6 måneder eller mere Delkrav 4: Afgrøden er høstet for mindst 1 år siden

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor

Delkrav 1: Alvoren vurderes ud fra, om farlige stoffer og affald er emballeret, om foderet/fødevaren er emballeret eller ej, og om foderet reelt er forurenet.

Delkrav 2: Alvoren vurderes ud fra, om foderet uden lægemidler i det berørte parti er til samme dyrekategori eller dyreart som foderet med lægemiddel i.

Delkrav 4: Vurderes ud fra hvor stor en overskridelse af det tilladte niveau af pesticidrester, der er fundet i afgrøden, opgjort i procent af det tilladte niveau, samt ud fra om pesticidet er godkendt til anvendelse i den pågældende afgrøde.

Delkrav 5: Vurderes ud fra, hvor længe landbruger har været klar over, at foderet ikke opfylder kravene til fodersikkerhed uden at have reageret.

Omfang	<p>Delkrav 1: Omfanget vurderes ud fra størrelsen på det berørte parti foder/fødevarer.</p> <p>Delkrav 2: Omfanget af den manglende overholdelse vurderes ud fra størrelsen på det berørte parti foder uden indhold af lægemiddel.</p> <p>Delkrav 4: Vurderes ud fra procent af bedriftens samlede dyrkede arealer, som den undersøgte afgrøde stammer fra.</p> <p>Delkrav 5: Omfanget af den manglende overholdelse vurderes ud fra størrelsen på det berørte parti foder.</p>
Varighed	<p>Delkrav 1: Varigheden vurderes ud fra længden af perioden, hvor den manglende overholdelse har fundet sted.</p> <p>Delkrav 2: Varigheden vurderes ud fra længden af perioden, hvor den manglende overholdelse har fundet sted.</p> <p>Delkrav 4: Vurderes ud fra, hvornår afgrøden er høstet.</p> <p>Delkrav 5: Varigheden vurderes ud fra, om foderet er brugt, og hvor længe det evt. er brugt efter at landbruger er blevet bekendt med, at foderet er farligt.</p>

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

3.3 ADVARSLER

Der er for kravet mulighed for at vurdere, at overtrædelsen er af "mindre betydning" (bagatelovertrædelse med en samlet karakter på højst 5).

Krav 2.16 Anvendelse af fodertilsætningsstoffer i ren form eller forblandinger³⁸

1 DELKRAV

1

Landbrugeren skal bruge fodertilsætningsstoffer³⁹, herunder forblandinger, korrekt.

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Fodertilsætningsstoffer skal bruges korrekt i henhold til den relevante lovgivning

2 KONTROLMETODE

2.1 HVAD INDEBÆRER KORREKT BRUG AF FODERTILSÆTNINGSSTOFFER?

Korrekt brug indebærer, at landbrugeren:

- a. skal anvende godkendte fodertilsætningsstoffer⁴⁰.
- b. skal opfylde betingelserne⁴¹ for anvendelsen af fodertilsætningsstoffer og forblandinger⁴².
- c. ved beregning af mængden af tilsætningsstoffer, som også forekommer i naturlig tilstand i nogle fodermidler, skal sørge for at det samlede indhold af tilsat og naturligt forekommende stof ikke overstiger det maksimale indhold, der er fastsat i godkendelsen.
- d. kun blander tilsætningsstoffer i forblandinger og i foderstoffer, hvis der sikres fysisk, kemisk og biologisk forenelighed mellem blandingens forskellige bestanddele under hensyn til de tilsigtede virkninger.
- e. skal sørge for, at tilskudsfoder, fortyndet som angivet, ikke indeholder tilsætningsstoffer i mængder, der overstiger dem, der er fastsat for fuldfoder.
- f. kun mærkede tilsætningsstoffer og forblandinger må anvendes.

2.2 HVAD MÅ TILSÆTTES TIL DYRENES DRILLEVAND

Om et foder må anvendes i drikkevandet afhænger af hvilken fodertype, der er tale om. Foderblandinger, altså tilskudsfoder, fuldfoder og mineralsk foder samt diætetisk foder må gerne gives i drikkevandet. Tilsætningsstoffer og forblandinger må ikke gives i drikkevandet med mindre tilsætningsstoffet er specifikt godkendt til drikkevand.

³⁸ Forblandinger er koncentrerede blandinger af et eller flere fodertilsætningsstoffer. Fodertilsætningsstofferne indgår i blandingen i ren form eller med et bærestof. Bærestoffet skal være et fodermiddel (f.eks. hvedeklid eller sojaolie) eller vand. Foderblandinger som fuldfoder, tilskudsfoder, mineralsk foder, diætetisk foder er ikke forblandinger. Fodermidler, som korn, sojaskrå, foderkridt og grovfoder er ikke tilsætningsstoffer. Landbrugeren kan således bruge fodermidler og foderblandinger uden at være registreret.

³⁹ For mere information vedr. fodertilsætningsstoffer se venligst Europa-Parlamentets og Rådets Forordning (EF) nr. 1831/2003 af 2. september 2003 om fodertilsætningsstoffer, art. 3 samt bilag IV.

⁴⁰ Tilsætningsstoffet skal være godkendt i henhold til Tilsætningsstofforordningen.

⁴¹ Emballagen eller beholderen til fodertilsætningsstoffer og forblandinger er forsynet med følgende oplysninger: brugsvejledning, sikkerhedsforskrifter for anvendelse samt, hvor det er relevant, de særlige krav, der er fastsat i godkendelsen, herunder dyrearter og -kategorier samt dosis og tilsætningsmåde, som tilsætningsstoffet eller forblandingen af tilsætningsstoffer er beregnet til.

⁴² For blandinger af tilsætningsstoffer skal de betingelser for anvendelsen, der er fastsat ved godkendelsen af hvert enkelt tilsætningsstof, være opfyldt, medmindre andet er fastsat.

Skemaet her under kan bruges til at afklare om et foder eller andet produkt må gives i drikkevandet eller ej.

	TILSKUDS-FODER ELLER ANDRE FODERBLANDIN- GER	TILSÆTNINGS- STOF ELLER FOR- BLANDING	RENGØRINGS- OG DESINFICE- RINGSMIDDEL	BIOCID, TIL VAN- DESINFEKTION PRODUKT- GRUPPE 5 (PT 5)	LÆGEMIDLER
HVAD KENDE- TEGNER DENNE TYPE PRODUKT	Det skal stå tilskuds-foder på mærkningen	Tilsætningsstof-fer er godkendte af EU. Tilsætningsstof-fet er ikke speci-elt mærkede, der står oftest kun "stoffet", f.eks. "Myresyre" eller "Biotin"	Produkter, der anvendes til rengøring og desinfi-cering af rør m.m. Skal holdes ad-skilt fra foder og drikkevand. Må ikke komme ind i dyrene!	Skal have en eti-kette med infor-mation om bl.a. hvordan midlet skal bruges, i hvilke mængder, til hvilket formål, faresymbol m.m. Ingen krav om, at ordet "biocid" står på etiketten.	Lægemidler ordi-neret af dyrlæ-gen. Der er derfor al-tid en "apotek etikette" på og præparaterne fremgår af dyrlæ-gens ordinations-liste.
EKSEMPLER	Mange produkter af typen: "Drikke-jern", "Organiske syrer" og "E-vitamin"	Konserverings-midler, f.eks. my-resyre, propion-syre		Mange produkter af typen: "Blegeessens" hypoclorid, Hy-drogenperoxid	
ER DET TILLADT I DRIKKEVAND	Tilladt	Kun meget få stoffer er tilladt (eks. E-vitamin). Kræver i så fald HACCP	Ikke tilladt	Tilladt	Tilladt, fordi det foregår efter dyr-lægens anvisning
LOV & REGLER	Foderlov-givnin-gen	Foderlov-givnin-gen. Tilsætnings-stofforordningen. Husk Foderhygi-ejneforordnin-gens regler om HACCP	Vedr. opbeva-ring: Foderhygiejne-forordningens: Bilag III, krav til stald- og fod-ringsudstyr	Miljøstyrelsens regler	Regler om læge-midler

2.3 HVAD ER TILSÆTNINGSSTOFFER OG HVAD ER FODERMIDLER

Det kan i nogle tilfælde være svært umiddelbart at vurdere, om et stof er et fodermiddel eller et tilsætningsstof. Skemaet kan bruges til en foreløbig kategorisering af stoffet, men den endelige kategorisering vil ofte først kunne ses efter en nærmere undersøgelse af evt. mærkningsseddel eller andre bilag. Foderblandinger, altså tilskuds-foder, fuldfoder og mineralisk foder samt diætetisk foder og mælkeerstatninger kræver aldrig HACCP.

EKSEMPLER	FODERMIDLER	TILSÆTNINGSSTOFFER OG FORBLANDINGER
"TOMMELFINGERREGEL"	Kridt/Foderkridt/Calciumcarbonat (Bidrager med Calcium, Ca) Salt/Fodersalt (Bidrager med Natrium, Na) Magnesiumoxid eller magnesiumfosfat (Bidrager med Magnesium, Mg)	Kridt/Foderkridt/Calciumcarbonat (Bidrager med Calcium, Ca) Salt/Fodersalt (Bidrager med Natrium, Na) Magnesiumoxid eller magnesiumfosfat (Bidrager med Magnesium, Mg)
FREMGÅR AF	Bidrager med stoffer, som står i gram eller % på en almindelig fodermærkningsseddel	Bidrager med stoffer, som står i gram eller % på en almindelig fodermærkningsseddel
KRAV TIL BRUGEREN	Fodermiddelfortegnelsen (forordning 68/2013 med senere ændringer) og fodermiddelregistret.	Registeret over tilsætningsstoffer, tilsætningsstofforordningen. Forordning 1831/2003.

2.4 SELVSYN OG SPØRGSMÅL, F.EKS.:

- Bruges forblandinger eller fodertilsetningsstoffer i ren form i foderet.
F.eks. benzoesyre, myresyre, zinkoxid (ikke VetZink!), urea, "vitaminforblanding" m.v.
- Bruges tilsætningsstoffer eller forblanding på anden måde end tilladt?
F.eks. Udstrøs tilsætningsstoff på gulv (ses nogle gange i forbindelse med zinkoxid) så dyrene kan indtage dem?
Gives tilsætningsstof i drikkevand uden at tilsætningsstoffet er godkendt til dosering via drikkevand?

2.5 BEMÆRKNINGER

Eksempler på ukorrekt brug kunne være, hvis tilsætningsstoffer ikke er blandet eller opbevaret korrekt, er umærkede (f.eks. fordi stofferne er omhældt), eller hvis stoffet stofferne gives direkte i krybbe eller på gulv til dyrene eller gives i forkert dosis. Alternativ brug af stofferne er kun omfattet af denne bestemmelse, når stofferne kan komme ind i dyrene, f.eks. ved brug af stoffer til udtørring og desinfektion af stier, hvor der går dyr.

3 BEDØMMELSE

Krav 2.16

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Tilsætningsstoffer eller forblanding, som indeholder tilsætningsstoffer, er ikke opblandet homogent eller er ikke forenelig, men det er anvendt korrekt i henhold til godkendelsen.	Tilsætningsstoffer eller forblanding, som indeholder tilsætningsstoffer, er anvendt i en anden mængde end det fremgår af godkendelsen.	Tilsætningsstoffer eller forblanding, som indeholder tilsætningsstoffer, er anvendt til samme dyreart, men til en anden dyrekategori, end det fremgår af godkendelsen. Eller der er anvendt tilsætningsstoffer, som ikke er mærkede. Eller tilsætningsstof og forblanding er anvendt på en anden måde end det fremgår af godkendelsen.	Tilsætningsstoffer eller forblanding, som indeholder tilsætningsstoffer, er anvendt til en anden art af dyr end det fremgår af godkendelsen. Der er anvendt tilsætningsstoffer, som ikke er godkendt.
OMFANG	Forblanding / tilsætningsstoffer er anvendt til dyr, som indgår i fødekæden om 12 måneder eller mere	Forblanding / tilsætningsstoffer er anvendt til dyr, som indgår i fødekæden om mere end 6, men under 12 måneder	Forblanding / tilsætningsstoffer er anvendt til dyr, som indgår i fødekæden om mere end 1, men under 6 måneder	Forblanding/tilsætningsstoffer er anvendt til dyr, som indgår i fødekæden om 1 måned eller mindre
VARIGHED	Forblanding / tilsætningsstoffer er anvendt i mindre end 3 måneder	Forblanding / tilsætningsstoffer er anvendt i mindst 3 måneder, men under 6	Forblanding / tilsætningsstoffer er anvendt i mindst 6 måneder, men under 12	Forblanding / tilsætningsstoffer er anvendt i mindst 12 måneder

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor	Alvoren vurderes ud fra, om tilsætningsstoffet eller blandingen med indhold af tilsætningsstoffer er anvendt korrekt.
Omfang	Omfanget vurderes ud fra, hvornår de berørte dyr indgår i fødekæden.
Varighed	Varigheden vurderes ud fra længden af perioden, hvor den manglende overholdelse har fundet sted.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

3.3 ADVARSLER

Der er for kravet mulighed for at vurdere, at overtrædelsen er af "mindre betydning" (bagatelovertrædelse med en samlet karakter på højst 5).

Krav 2.17 Forbud vedrørende animalsk protein

1 DELKRAV

1	<p>Fødevarereproducerende dyr må ikke fodres med forbudt animalsk protein, og der stilles krav til opbevaring og håndtering af foder med animalsk protein.</p> <ol style="list-style-type: none">Det er forbudt at fodre fødevarereproducerende dyr med foder, som indeholder protein af landdyr.Det er forbudt at fodre drøvtyggere med foder, som indeholder protein af animalske oprindelse, f.eks. fiskemel, forarbejdet animalske protein, blodprodukter samt di- og tricalciumfosfat af animalsk oprindelseDet er forbudt at fodre drøvtyggere med foder, som har påtrykt advarsel om, at foderet kan indeholde protein af animalske oprindelse, f.eks. fiskemel, forarbejdet animalske protein, blodprodukter samt di- og tricalciumfosfat af animalsk oprindelseUdgåetPå blandede bedrifter⁴³ skal landbruger opbevare, håndtere og udfodre foder med indhold af protein af animalsk oprindelse, så det hindres, at foderet gives til et fødevarereproducerende dyr, som det ikke er bestemt til.Foder til selskabsdyr og pelsdyr skal opbevares og udfodres, så der ikke er risiko for, at fødevarereproducerende dyr får det, hvis foderet indeholder produkter af animalsk oprindelse, som er forbudt til fødevarereproducerende dyr.
---	--

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Det er forbudt at fodre drøvtyggere (kvæg/får/geder/hjorte) med foder, som indeholder protein af animalsk oprindelse, eksempelvis fiskemel, blodprodukter, forarbejdet animalsk protein og di- og tricalciumfosfat. Dog må unge drøvtyggere få mælkeerstatning med indhold af fiskemel. Flere typer af foder skal have advarselsmærkning om forbud mod fodring til drøvtyggere, hvis foderet indeholder produkter af animalsk oprindelse. Det er derfor forbudt at fodre drøvtyggere og andre fødevarereproducerende dyr med foder, som har påtrykt advarsel, eksempelvis "indeholder forarbejdet animalsk protein fra ikke-drøvtyggere – må ikke gives til opdrættede⁴⁴ dyr, bortset fra akvakultur og pelsdyr."

2 KONTROLMETODE

Selvsyn, spørgsmål og analyse af foder.

Eksempler på spørgsmål:

- Er der en risiko for at foder kan blive forurenede med forbudt animalsk protein?
- Opbevares og udfodres foder til katte og hunde i stald, hvor fødevarereproducerende dyr kan komme til det?

⁴³ Blandede bedrifter er bedrifter med drøvtyggere og andre opdrættede dyr, som gerne må få de pågældende foderblandinger.

⁴⁴ Opdrættede dyr er ikke selskabsdyr. Det betyder, at dette krav ikke gælder for foder til hunde og katte.

- Opbevares og udfodres foder til katte og hunde i foderlade, hvor sammenblanding med foder til fødevareproducerende dyr kan ske?
- Fodres drøvtyggere (kvæg, får m.m.) med foder, der eksempelvis indeholder fiskemel eller har en påtrykt advarsel om fiskemel?
- Opbevares foder med fiskemel sammen med foder til drøvtyggere, så der er risiko for sammenblanding af foder?

3 BEDØMMELSE

Krav 2.17

KARAKTER	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	<p>a-c: Foder til drøvtyggere indeholder fiskemel.</p> <p>e: Foder med og foder uden indhold af forarbejdet animalsk protein opbevares eller håndteres sammen, men begge typer er i lukket/intakt emballage</p>	<p>a-c: Foder til andre fødevareproducerende dyr end drøvtyggere indeholder forbudte animalske bestanddele af ikke-drøvtyggere.</p> <p>e: Foder med og foder uden indhold af forarbejdet animalsk protein opbevares eller håndteres sammen, men den ene type af foder er i lukket/intakt emballage</p>	<p>a-c: Foder til drøvtyggere indeholder forbudte animalske bestanddele fra ikke-drøvtyggere.</p> <p>Foder til andre fødevareproducerende dyr end drøvtyggere indeholder forbudte animalske bestanddele fra drøvtyggere.</p> <p>e: Foder med og foder uden forarbejdet animalsk protein til forskellige dyrearter opbevares eller håndteres sammen.</p>	<p>a-c: Foder til drøvtyggere indeholder forbudte animalske bestanddele fra drøvtyggere.</p> <p>e: Foder med indhold af forarbejdet animalsk protein er tilgængelig for fødevareproducerende dyr, som ikke må få det.</p> <p>f: foder til selskabsdyr og pelsdyr med indhold af indeholde produkter af animalsk oprindelse, som er forbudt til fødevareproducerende dyr, opbevares, så der er risiko for, at fødevareproducerende dyr får dette foder</p>
OMFANG	<p>a-c: Foderet indeholder mindre end 0,5 % forbudt animalsk protein.</p> <p>e: Det udsatte partis størrelse er maks. 100 kg.</p> <p>f: Partiet med forbudt animalsk protein er på maks. 10 kg</p>	<p>a-c: Foderet indeholder mindst 0,5 % men under 1 % forbudt animalsk protein.</p> <p>e: Det udsatte partis størrelse er større end 100 kg, men maks. 500 kg.</p> <p>f: Partiet med forbudt animalsk protein er større end 10 kg, men maks. 100 kg</p>	<p>a-c: Foderet indeholder mindst 1 % men under 5 % forbudt animalsk protein.</p> <p>e: Det udsatte partis størrelse er større end 500 kg, men maks. 5 tons.</p> <p>f: Partiet med forbudt animalsk protein er større end 100 kg, men maks. 500 kg.</p>	<p>a-c: Foderet indeholder 5 % eller der over forbudt animalsk protein.</p> <p>e: Det udsatte partis størrelse er større end 5 tons.</p> <p>f: Partiet med forbudt animalsk protein er større end 500 kg.</p>

KA- RAK- TER	1 MEGET LILLE BETYD- NING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYD- NING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRA- VET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
VA- RIG- HED	a-c: Foderet er ikke anvendt. e-f: Forholdet er foregået i mindre end 1 uge.	a-c: Foderet er anvendt i 1 uge eller mindre. e-f: Forholdet er foregået i mindst 1 uge, men under 1 måned.	a-c: Foderet er anvendt i mere end 1 uge, men under 1 måned. e-f: Forholdet er foregået i mindst 1 måned, men mindre end 6 måneder	a-c: Foderet er anvendt i mindst 1 måned. e-f: Forholdet er foregået i mindst 6 måneder.

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor	Alvoren vurderes ud fra typen af forbudt animalsk protein (fiskemel, kødbenmel m.m.) og den dyreart, som har fået fiskemel, kødbenmel m.m.
Omfang	Omfanget af den manglende overholdelse vurderes ud fra foderets indhold af fiskemel, kødbenmel m.m.
Varighed	Varigheden vurderes ud fra længden af perioden, hvor overtrædelsen har fundet sted.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelsesskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelsesskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelsesskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

3.3 ADVARSLER

Der er for kravet mulighed for at vurdere, at overtrædelsen er af "mindre betydning" (bagatelovertrædelse med en samlet karakter på højst 5).

Krav 2.20 Håndtering af farligt affald og affald fra medicinanvendelse, alle landbrugsdyr

1 DELKRAV

1	Landbrugere, der opdrætter, høster eller jager dyr eller producerer primærprodukter af animalsk oprindelse, skal især træffe passende foranstaltninger til alt efter omstændighederne at opbevare og håndtere affald fra medicinanvendelse således, at kontaminering undgås.
2	Landbrugere, der opdrætter, høster eller jager dyr eller producerer primærprodukter af animalsk oprindelse, skal især træffe passende foranstaltninger til alt efter omstændighederne at opbevare og håndtere affald og farlige stoffer således, at kontaminering undgås.

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Landbrugere skal sørge for at opbevare og håndtere affald og farlige stoffer således, at kontaminering undgås for så vidt angår primærprodukter af animalsk oprindelse. Der skal heriblandt sikres passende adskillelse mellem fødevarer og farligt affald.

Derudover er receptpligtige lægemidler til dyr efter ordinationsperiodens udløb kategoriseret som affald, der skal bortskaffes, idet det ikke lovligt kan opbevares. Det er dog kun en overtrædelse af delkrav 1, når det konstateres, at opbevaringen af lægemidler kan udgøre en risiko for forurening af fødevarer. Bortskaffelse kan ske til apoteket. Indtil bortskaffelsen skal medicinresterne opbevares således, at kontaminering undgås. Den udløbne medicin må således ikke opbevares i køleskabet sammen med "gangbar" medicin, da der er tale om affald, der skal bortskaffes.

1.2 KRAVETS RELEVANS

Kravet gælder alle besætninger med landbrugsdyr, inklusiv besætninger med heste i konsum samt hjorte. Kravet gælder dog ikke for besætninger med pelsdyr.

2 KONTROLMETODE

Det kontrolleres, at landbrugeren har procedurer for bortskaffelse af stoffer og farligt affald samt affald fra medicinanvendelse, og at det opbevares på en måde så kontaminering undgås.

2.1 INDHOLD I KONTROLLEN

Landbruger skal have passende foranstaltninger til efter omstændighederne at opbevare og håndtere affald og farlige stoffer, så kontaminering undgås.

Herunder skal det kontrolleres, at landbruger sikrer en tilstrækkelig adskillelse mellem animalske fødevarer og farlige stoffer / farligt affald.

Ulovligt opbevaret medicin er:

- Lægemidler som ikke er anvist/genordineret.

Disse skal betragtes som medicinaffald og skal som sådan opbevares, så kontamination undgås.

2.1.1 Kontrol af, om lægemidler er medicinaffald.

Hvis medicinen ikke er ordineret eller genordineret inden for ordinationsperioden (se aftale i Vetreg) skal medicinen bortskaffes, da det er medicinaffald. Følgende kontrolleres:

- Anvisningssedler/genordinationer sammenholdes med den faktiske beholdning af lægemidler på kontroltidspunktet.

Dokumentation for overtrædelse af KO-kravet:

- Foto eller kopi af anvisningssedler/genordinationer.
- Foto og notater om opbevaringen af farlige stoffer og medicinaffald på kontroltidspunktet.

Udfordringer:

Hvis landbruger ikke kan fremvise anvisningssedler / genordinationer på kontroltidspunktet, kan man ikke kontrollere, om lægemidlerne er medicinaffald.

Landbruger skal fremsende dokumentationen (anvisningssedler, genordinationer) indenfor 2 dage.

Kontrolløren tager stilling til - ud fra anvisningssedler og genordinationer sammenholdt med beholdningen på stedet - om det er medicinaffald.

2.2 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for bedømmelse af overtrædelsen:

ALVOR	Hvordan vurderes risikoen for fødevarer sikkerheden? Hvilket stof drejer det sig om? Opbevares andet affald eller farlige stoffer med utilstrækkelig adskillelse til fødevarer? Kontakt Landbrugsstyrelsen-dyrlæge, hvis du er i tvivl.
OMFANG	Hvor meget medicin drejer det sig om? Hvor meget andet affald eller farlige stoffer drejer det sig om?
VARIGHED	Hvor mange dage er det siden udløb? Er medicinen opbevaret adskilt eller sammen med anden medicin? Hvor længe har affaldet/farlige stoffer været opbevaret?

3 BEDØMMELSE

Krav 2.20

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	<p>Delkrav 1: Medicinaffald, som ikke har været i risiko for at blive anvendt</p> <p>Delkrav 1 og 2: Ingen risiko for fødevarer-sikkerhed.</p>	<p>Delkrav 1: Medicinaffaldet er lægemidler med udløbet ordinationsperiode</p> <p>Ingen eller lille risiko for fødevarer-sikkerhed</p> <p>Delkrav 2: Andet affald og farlige stoffer opbevaret med lille risiko for fødevarer-sikkerhed</p>	<p>Delkrav 1: Forbudte lægemidler</p> <p>Risiko for fødevarer-sikkerhed</p> <p>Delkrav 1 og 2: Andet affald og farlige stoffer opbevaret med risiko for fødevarer-sikkerhed</p>	<p>Delkrav 1: Stor risiko for fødevarer-sikkerhed.</p> <p>Hvis formildende omstændigheder, karakter 3.</p> <p>Delkrav 2: Andet affald og farlige stoffer opbevaret med stor risiko for fødevarer-sikkerhed.</p>
OMFANG	Hvis der for alvor gives karakteren 1, gives også karakteren 1 for omfang	Ikke stor mængde	Stor mængde	Hvis der for alvor gives karakteren 4, gives også karakteren 4 for omfang Hvis formildende omstændigheder, karakter 3
VARIGHED	Hvis der for alvor gives karakteren 1, gives også karakteren 1 for varighed	<p>Delkrav 1: Medicinaffaldet opbevaret 1-5 dage ud over ordinationsperioden og det er tydeligt at medicinen skal destrueres. Opbevares adskilt fra øvrig medicin. Hvis ikke opbevares adskilt: karakter 3.</p> <p>Delkrav 2: Affald og farlige stoffer opbevaret i 1-5 dage. Hvis ikke opbevares adskilt: karakter 3</p>	<p>Delkrav 1: Medicinaffaldet opbevaret ud over 5 dage. Hvis medicinaffaldet tydeligvis er glemt, gives karakteren 1 (ingen risiko for fødevarer-sikkerheden)</p> <p>Delkrav 2: affald og farlige stoffer opbevaret ud over 5 dage.</p>	Hvis der for alvor gives karakteren 4, gives også karakteren 4 for varighed. Hvis formildende omstændigheder, karakter 3

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor Vurderes ud fra, hvorvidt lægemidlet er lovligt eller forbudt. Derudover vurderes hvorvidt medicinaffaldet / farlige stoffer/ farligt affald udgør en risiko for fødevarer-sikkerheden.

Omfang Hvis der er givet karakteren 1 eller 4 i alvor, følger omfangskarakteren disse, dog kan der være formildende omstændigheder. Hvis der er givet karakteren 2 eller 3 i alvor, vurderes omfangskarakteren ud fra, hvor stor mængde affald/farlige stoffer/farligt affald, der er tale om.

Varighed Hvis der er givet karakteren 1 eller 4 i alvor, følger omfangskarakteren disse, dog kan der være formildende omstændigheder. Hvis der er givet karakteren 2 eller 3 i alvor, vurderes varighedskarakteren ud fra, hvor længe det farlige affald/medicinalaffaldet har været opbevaret.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

3.3 ADVARSLER

Der er for kravet mulighed for at vurdere, at overtrædelsen er af "mindre betydning" (bagatelovertrædelse med en samlet karakter på højst 5).

Krav 2.21 Tilbagetrækning af sundheds-skadelige fødevarer

1 DELKRAV

- 1** Hvis en landbruger antager eller har grund til at antage, at en fødevarer, som virksomheden har importeret, produceret, tilvirket, forarbejdet eller distribueret, ikke overholder kravene til fødevarer sikkerhed, og fødevareren ikke umiddelbart kontrolleres af denne fødevarer virksomhed, træffer han straks forholdsregler med henblik på at trække den pågældende fødevarer tilbage fra markedet og informerer de kompetente myndigheder (den lokale kontrolenhed) herom.
Hvis et produkt er solgt til forbrugeren, skal lederen effektivt og præcist informere dem om baggrunden for, at varen trækkes tilbage, og skal om nødvendigt kalde varen tilbage fra forbrugere, som allerede er i besiddelse af den pågældende varen, såfremt andre foranstaltninger er utilstrækkelige til opnåelse af et højt sundhedsbeskyttelsesniveau.⁴⁵
- 2** Landbrugeren skal straks underrette de kompetente myndigheder (Fødevarerstyrelsen), hvis han antager eller har grund til at antage, at en fødevarer, virksomheden markedsfører, kan have sundhedsskadelig virkning på mennesker. Lederen underretter de kompetente myndigheder (Fødevarerstyrelsen) om de forholdsregler, der træffes, for at afværge, at den endelige forbruger udsættes for risiko, og må ikke forhindre nogen i eller afskrække nogen fra i overensstemmelse med national ret og retspraksis at samarbejde med de nationale myndigheder, hvis dette kan forebygge, reducere eller eliminere risiko ved en fødevarer.
- 3** Landbrugeren samarbejder med de kompetente myndigheder om de forholdsregler, der træffes med henblik på at undgå eller mindske risiciene ved de fødevarer, virksomheden leverer eller har leveret.
- 4** Landbrugere skal træffe passende afhjælpende foranstaltninger⁴⁶, når de underrettes om problemer med betydning for fødevarer sikkerheden, der konstateres ved den offentlige kontrol.

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Hvis en landbruger får mistanke om eller bliver bekendt med, at en fødevarer, som landbrugers virksomhed har importeret, tilvirket, forarbejdet eller distribueret, ikke lever op til kravene til fødevarer sikkerhed, skal han sørge for straks at trække produktet tilbage fra markedet. Landbrugeren skal ligeledes underrette Fødevarerstyrelsen om forholdet. Hvis en landbruger underrettes om problemer konstateret ved den offentlige kontrol og med betydning for fødevarer sikkerheden, skal han træffe passende afhjælpende foranstaltninger. Dette gælder både problemer konstateret ved offentlig kontrol hos primærproducenten og offentlig kontrol foretaget andre steder, men hvor primærproducentens produkter er involveret. Det kan f.eks. være resultater af slagtedyrs kontrol på slagterier.

⁴⁵ Landbrugeren skal straks, hvis han konstaterer, at en fødevarer ikke opfylder kravene til fødevarer sikkerhed, ophøre med salg af fødevareren, informere Fødevarerstyrelsen og tilbagekalde eventuelt videresolgt foder.

⁴⁶ Forpligtelsen til at træffe passende afhjælpende foranstaltninger gælder både problemer konstateret ved offentlig kontrol hos primærproducenten og offentlig kontrol foretaget andre steder, men hvor primærproducentens produkter er involveret. Det kan fx være resultater af slagtedyrs kontrol på slagteriet.

Vedrørende delkrav 4 tolker Fødevarestyrelsen det således, at delkravet kan være relevant i sammenhæng med alle regler i hygiejneforordningerne (EF) nr. 852/2004 og 853/2004, uanset om disse regler er KO-belagt. Det vil sige, at landbrugere skal træffe passende afhjælpende foranstaltninger, når de underrettes om problemer med betydning for fødevarerens sikkerhed, der konstateres ved den offentlige kontrol. Hvis det efterfølgende konstateres, at landbrugeren ikke har truffet de afhjælpende foranstaltninger, vil dette være en overtrædelse af kravet, uanset om bestemmelsen, der ikke var overholdt i første omgang, er omfattet af krydsoverensstemmelse.

1.2 KRAVETS RELEVANS

Kravet gælder for alle besætninger med fødevarerproducerende landbrugsdyr, inklusiv besætninger med heste i konsum samt hjorte, men ikke for besætninger med pelsdyr. Kravet er ligeledes relevant for vegetabilsk fødevarerproducerende landbrug (fx maltbyg, jordbær mv.).

2 KONTROLMETODE

Det skal kontrolleres, at landbruger er bekendt med, hvilke procedurer der skal iværksættes, hvis der er mistanke om, at fødevarerens sikkerhed er truet for et eller flere produkter fra hans virksomhed. Hvis der hos landbruger er eller har været reelle tilfælde, hvor landbruger burde have trukket en fødevarer tilbage, kontrolleres det, at landbruger har iværksat tilbagetrækning og underrettet Fødevarestyrelsen. Hvis ikke der har været reelle tilfælde, spørges der ind til, om landbruger kan redegøre for procedurerne for tilbagetrækning.

Hvis der ved offentlig kontrol, f.eks. i besætningen eller på slagteri, er konstateret problemer, der kan have betydning for fødevarerens sikkerhed, skal det kontrolleres, at landbruger har foretaget afhjælpende foranstaltninger. Konstaterede problemer, der kan have betydning for fødevarerens sikkerhed, er f.eks. Salmonella, Campylobacter, BSE, listeriose, tuberkulose, brucellose og aviær influenza.

2.1 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for bedømmelse af overtrædelsen:

ALVOR	Er landbruger vidende eller uvidende om leveret risikodyr? Kan der redegøres for procedurerne ved tilbagetrækning? Er fødevareregionen orienteret om risikodyr? Er der iværksat afhjælpende foranstaltninger?
OMFANG	Hvor mange besætninger omfattet af overtrædelsen?
VARIGHED	Hvor længe har overtrædelsen stået på?

3 BEDØMMELSE

Krav 2.21

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Har ikke haft mistanke, men kan ikke på tilfredsstillende vis gøre rede for proceduren for tilbagetrækning	Har ikke underrettet Fødevarestyrelsen og iværksat tilbagetrækning trods relevante tegn på, at fødevarerikigheden var truet. Har ikke foretaget afhjælpende foranstaltninger i forhold til konstaterede problemer ved tidligere offentlig kontrol	Har ikke underrettet Fødevarestyrelsen og iværksat tilbagetrækning trods viden om, at fødevarerikigheden var truet. Har ikke efterkommet påbud om afhjælpende foranstaltninger
OMFANG		Gives hvis overtrædelser kun har omfattet produkt/dyr fra den kontrollerede besætning.	Gives hvis overtrædelser har omfattet produkt/dyr fra en anden besætning ud over den kontrollerede	Gives hvis overtrædelser omfatter produkter/dyr fra flere end to besætninger
VARIGHED		Nyetableret besætningsejer (etableret for højst en måned siden), og landbruger vil gerne samarbejde med Fødevarestyrelsen, eller varighed kan ikke fastslås	Nyetableret besætningsejer (etableret for højst ½ år siden), og landbruger vil gerne samarbejde med Fødevarestyrelsen	Landbruger vil generelt ikke samarbejde med Fødevarestyrelsen

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor Vurderes ud fra, om landbruger kan redegøre for tilbagetrækningsprocedurer, og om landbruger har iværksat tilbagetrækning og underretning af Fødevarestyrelsen ved mistanke eller konstatering af, at fødevarerikigheden er truet. Ved problemer konstateret ved offentlig kontrol vurderes alvoren ud fra, om landbruger har foretaget afhjælpende foranstaltninger.

Omfang Vurderes ud fra, hvor mange besætninger ud over den kontrollerede, der er omfattet af overtrædelser.

Varighed Vurderes ud fra, hvor længe besætningen har eksisteret og ud fra, om landbruger vil samarbejde med Fødevarestyrelsen eller ej.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelsesskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelses-

skemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Krav 2.22 Forebyggelse af smitsomme sygdomme, alle landbrugsdyr

1 DELKRAV:

- 1 Landbrugere, der opdrætter, høster eller jager dyr eller producerer primærprodukter af animalsk oprindelse skal især træffe passende foranstaltninger til alt efter omstændighederne at forebygge indslæbning og spredning af smitsomme sygdomme, der kan overføres til mennesker gennem fødevarer, bl.a. ved at træffe forholdsregler ved indsættelse af nye dyr og indberette formodede udbrud af sådanne sygdomme til Fødevarestyrelsen.

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

En besætningskontakt til andre besætninger og det omkringliggende miljø udgør en risiko for indslæbning og udbredelse af smitsomme sygdomme. Specielt zoonoser, som er sygdomme, som kan angribe både dyr og mennesker, truer fødevarerens sikkerhed. Kontakten med omgivelserne skal, hvor det er muligt, indskrænkes, men ved nødvendig og uundgåelig kontakt skal risikoen for overførsel af smitte reduceres. Landbrugere skal træffe passende foranstaltninger til at forebygge indslæbning og spredning af smitsomme sygdomme, der kan overføres til mennesker gennem fødevarer. Dette skal gøres ved blandt andet at indføre procedurer for hygiejne ved besøg i besætningen, ved at træffe forholdsregler ved indsættelse af nye dyr i besætningen og ved at indberette formodede udbrud af smitsomme sygdomme til myndighederne.

1.2 KRAVETS RELEVANS

Kravet gælder alle besætninger med landbrugsdyr, inklusiv besætninger med heste i konsum samt hjorte, men ikke besætninger med pelsdyr, da de ikke udgør en risiko for spredning til fødevarer eller foder.

2 KONTROLMETODE

Vurderingen af, om KO-kravet er opfyldt omfatter mange delelementer og den endelige bedømmelse, vil altid være en samlet vurdering af disse. I tilfælde af, at der er tale om forhold, som ikke umiddelbart kan konstateres, vil det oftest være tilstrækkeligt, at ejer mundtligt kan komme med en tilfredsstillende redegørelse, f.eks. for smittebeskyttelsesprocedurer. Delelementerne er blandt andet:

- a. Ved ind- og udgang fra besætningsområdet bør der være umiddelbar mulighed for at vaske hænder.
- b. Ved ind- og udgang fra besætningsområdet bør der være umiddelbar mulighed for at rengøre og desinficere fodtøj, overtrækstøj og udstyr, som skal medbringes i besætningsområdet.
- c. Personer, herunder specielt staldpersonale, med zoonotiske lidelser bør ikke have kontakt med besætningsens dyr.
- d. Besøgende, som skal ind i besætningsområdet, bør oplyses om besætningsens sygdomsstatus.
- e. Hvis der indkøbes dyr til besætningen, skal leverandørbesætningsens sygdomsstatus søges oplyst.
- f. Hvis der indkøbes dyr med ukendt, tvivlsom eller lavere sygdomsstatus end besætningsens, bør disse anbringes uden kontakt til besætningsens øvrige dyr, eller der bør træffes andre foranstaltninger, der forhindrer en eventuel smitteudbredelse til besætningsens øvrige dyr.

- g. Transporter til og fra ejendommen bør kunne foregå uden, at besætningen udsættes for unødigt smitterisiko⁴⁷.
- h. Affald, der har været i kontakt med syge dyr, fx strøelse eller foderrester bør håndteres, så det ikke udgør en smitterisiko. Døde dyr og affald, der skal afhentes af biler fra et forarbejdningsanlæg, bør placeres på god afstand af besætningsområdet eller ved anden indretning placeres, så smitte undgås⁴⁸.
- i. Hvis der i en besætning optræder symptomer, som er forenelige med en anmeldepligtig sygdom, som kan overføres til mennesker gennem fødevarer, er den besætningsansvarlige forpligtet til at kontakte en dyrlægepraksis eller Fødevestyrelsen og oplyse om symptomerne.
- j. Sygdomsramte dyr bør kunne isoleres fra besætningens øvrige dyr.
- k. Der bør gennemføres skadedyrsbekæmpelse.

2.1 INDHOLD I KONTROLLEN

Det skal kontrolleres, at der ved ind- og udgang fra besætningsområdet er mulighed for at vaske hænder og rengøre og desinficere fodtøj, overtrækstøj og udstyr, som skal medbringes i besætningen. Det skal ligeledes kontrolleres, at landbrugeren ved indkøb af dyr til besætningen, har undersøgt leverandørbesætningens sygdomsstatus, og hvis denne er ukendt eller lavere end besætningens egen status, skal det sikres, at landbruger har truffet foranstaltninger, der forhindrer en eventuel smitte til den øvrige besætning. Dette kan for eksempel være ved at sætte de nyindkøbte dyr i karantæne. Det skal ligeledes kontrolleres, at der er mulighed for isolation af syge dyr, ligesom affald, der har været i kontakt med syge dyr håndteres således, at der ikke er risiko for smitte. Endelig skal det kontrolleres, at der i besætningen foretages skadedyrsbekæmpelse.

Vedr. punkt 'h' understreges det, at smittefarligt affald, herunder døde dyr, indtil afhentning skal forblive på ejendommen og placeres under hensyntagen til at undgå smitte og anden forurening af staldområder. Der er dog mulighed for at landbrugere med flere besætninger opretter en afhentningsplads på ét af CHR-numrene, hvorfra DAKA kan afhente de døde dyr fra flere af landbrugerenes besætninger. Det forudsætter dog, at de døde dyr også flyttes i CHR.

2.2 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for bedømmelse af overtrædelsen:

ALVOR	Hvilke procedurer har landbruger til forhindring af indslæbning og spredning af smitte?
OMFANG	Hvilken udbredelse har manglerne? Er de få, omfattende eller totale?
VARIGHED	For hvor lang tid siden er opstået?

⁴⁷ For yderligere information om relevante sygdomme, henvises til Lov om hold af dyr nr. 432 af 9. juni 2004 og Bekendtgørelse nr. 954 af 13. oktober 2005 om lister over smitsomme sygdomme til lov om hold af dyr.

⁴⁸ Afstanden beror på en konkret vurdering af forhold omkring ejendommen.

3 BEDØMMELSE

Krav 2.22

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		a-b: vanskelig besøgs-hygijne c: ingen forholdsregler ved akut sygdom hos personale d-g: enkelte dele af ekstern smittebeskyttelse ikke på plads h-k: enkelte dele af intern smittebeskyttelse ikke på plads	a-b: installationer til besøgs-hygijne ude af drift c: sene forholdsregler ved sygdom hos personale d-g: flere dele af ekstern smittebeskyttelse ikke på plads h-k: flere dele af intern smittebeskyttelse ikke på plads	a-b: installationer til besøgs-hygijne ikke etableret c: ingen forholdsregler ved kroniske tarm, lunge- og hudlidelser hos personale d-g: konsekvent mangel på ekstern smittebeskyttelse h-k: konsekvent mangel på intern smittebeskyttelse
OMFANG		Mangler er få og tilfældige	Mangler er omfattende	Mangler er konsekvente
VARIGHED		Mangler er opstået indenfor de sidste 12 uger eller varighed kan ikke fastslås	Mangler er opstået for mere end 12 uger siden og for højst ½ år siden	Forholdet har været over ½ år eller er tilsyneladende af permanent karakter

3.1 RETNINGSLINJE FOR BEDØMMELSE

Alvor Vurderes ud fra omfanget af manglerne for god besøgs-hygijne (delkrav 1a-1b). Vurderes ud fra manglerne ved forholdsregler ved sygdom hos personale (delkrav 1c). Vurderes ud fra, om enkelte, flere eller alle elementer af smittebeskyttelsen mangler (delkrav 1d-1k).

Omfang Vurderes ud fra antallet af mangler. Der lægges vægt på, om manglerne er få og tilfældige, eller om de er omfattende eller konsekvente.

Varighed Vurderes ud fra, hvor længe manglerne har stået på.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afgivelsen beskrives i kontrolrapporten.

Krav 2.23 Sporbarhed af dyr og fødevarer

1 DELKRAV:

- 1 Sporbarhed skal i alle produktions-, tilvirknings- og distributionsled sikres for fødevarer og dyr, der anvendes i fødevarereproduktionen, samt for ethvert andet stof, der er bestemt til, eller som kan forventes at blive tilsat en fødevare.
- 2 Landbrugere skal være i stand til at identificere, hvorfra de har fået leveret en fødevare eller et dyr, der anvendes i fødevarereproduktionen, og ethvert stof, der er bestemt til, eller som kan forventes at blive tilsat en fødevare. Til det formål skal der etableres systemer og procedurer, hvorved sådanne oplysninger kan stilles til rådighed for de kompetente myndigheder på deres anmodning.
- 3 Landbrugere skal kunne identificere og etablere systemer og procedurer til identifikation af de virksomheder, hvortil deres produkter bliver leveret. Disse oplysninger skal stilles til rådighed for de kompetente myndigheder på deres anmodning og forklares nedenfor.
- 4 Til opfyldelse af det generelle sporbarhedskrav i forhold til andre fødevarereproducerende dyr end kvæg, svin, får og geder, skal ejeren eller brugeren af besætningen have passende systemer og procedurer til identifikation af, hvorfra eller hvortil dyr er leveret. Sådanne systemer skal indeholde entydige oplysninger om besætning eller anden samling af dyr, hvorfra eller hvortil dyr er leveret, samt oplysninger om antal dyr, der er leveret fra eller til besætningen samt dato herfor.
- 5 For animalske produkter til fødevarerebrug gælder:
 - a. Til opfyldelse af det generelle sporbarhedskrav i forhold til produkter, som stammer fra husdyr, fx mælk og æg, skal ejeren eller brugeren af besætningen have passende systemer og procedurer til identifikation af, hvortil produkter er leveret. Sådanne systemer skal indeholde entydige oplysninger om virksomhed, hvortil produkter er leveret, samt oplysninger om mængde, der er leveret fra besætningen samt dato herfor. Undtaget herfor er direkte salg til den endelige forbruger. Systemet kan bestå af omsætningsdokumenter, fx købs- og salgsfakturaer, som i nødvendigt omfang suppleres af oversigter med henblik på at lette overskueligheden. Dokumentation skal være dækkende, umiddelbart tilgængelig og overskuelig.
 - b. Til opfyldelse af det generelle sporbarhedskrav i forhold til vegetabiliske produkter, som skal anvendes som fødevarer, skal primærproducenten have passende systemer og procedurer til identifikation af, hvortil produkter er leveret. Sådanne systemer skal indeholde entydige oplysninger om virksomhed, hvortil produkter er leveret, samt oplysninger om mængde, der er leveret fra primærbedriften samt dato herfor. Undtaget herfor er direkte salg til den endelige forbruger. Systemet kan bestå af omsætningsdokumenter, fx købs- og salgsfakturaer, som i nødvendigt omfang suppleres af oversigter med henblik på at lette overskueligheden. Dokumentation skal være dækkende, umiddelbart tilgængelig og overskuelig.

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Sporbarheden skal sikres i alle produktions-, tilvirknings- og distributionsled for fødevarer og dyr, der anvendes i fødevarereproduktionen. Landbrugere skal kunne identificere, hvorfra og hvortil et dyr eller en fødevare er leveret, og der skal etableres systemer og procedurer, hvorved disse oplysninger kan stilles til rådighed for de kompetente myndigheder på deres anmodning.

Vedr. delkrav 4 kan systemet bestå af omsætningsdokumenter, fx købs- og salgsfakturaer, som i nødvendigt omfang suppleres af oversigter med henblik på at lette overskueligheden. Dokumentationen skal være dækkende, umiddelbar tilgængelig og overskuelig.

1.2 KRAVETS RELEVANS

Kravet gælder for alle besætninger med fødevareproducerende landbrugsdyr, inklusiv besætninger med heste i konsum samt hjorte, men ikke for besætninger med pelsdyr. Kravet er ligeledes relevant for vegetabilske fødevareproducerende landbrug (fx maltbyg, jordbær etc.).

2 KONTROLMETODE

Det skal kontrolleres, at landbruger kan identificere og dokumentere, hvorfra dyr i besætningen kommer, og hvortil de er leveret. For kvæg, svin, får og geder anses dette for at være opfyldt, hvis besætningsejeren overholder de for arterne relevante krydsoverensstemmelseskrav, som er følgende: 2.1: Øremærkning af kreaturer med godkendte øremærker, 2.2: Indberetning af kvæg og deres flytning samt førelse af besætningsregister samt 2.3: Registrering af husdyrbrug med kvæg, svin, får og geder i CHR. Kontrollen med disse krav og indberetning af overtrædelser sker under disse krav.

For andre fødevareproducerende dyr end kvæg, svin, får og geder skal det kontrolleres, at landbruger kan identificere hvorfra og hvortil, dyrene er leveret. Landbruger skal kunne fremvise entydige oplysninger om besætningen: Hvorfra og hvortil dyrene er leveret, antallet af dyr, der er modtaget eller leveret, samt dato for levering og modtagelse. Disse oplysninger skal være overskuelige og tilgængelige, og landbruger skal derfor have et system til at samle disse oplysninger. Systemet kan for eksempel bestå af købs- og salgsfakturaer eventuelt suppleret med en oversigt for at lette overskueligheden.

Hvis landbruger får leveret eller selv leverer (til andre virksomheder) fødevarer (fx maltbyg, jordbær, mælk, æg mv.) eller andre stoffer, der er bestemt til fødevarer, skal det kontrolleres, at landbruger har sikret sporbarheden, ved at kunne identificere hvorfra og hvortil produkterne leveres. Også her skal det kontrolleres, at landbruger har et system til disse oplysninger, eventuelt i form af købs- og salgsfakturaer eller en oversigt.

For direkte salg til den endelige forbruger af animalske og vegetabilske produkter til fødevarebrug er der ikke krav om, at landbruger skal kunne identificere aftagere.

2.1 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for bedømmelse af overtrædelser:

ALVOR	Er optegnelserne eller dokumenterne lettere mangelfulde, kan de skaffes til veje, eller mangler de helt og kan ikke skaffes til veje?
OMFANG	Hvilke og hvor mange typer dokumenter/optegnelser, drejer det sig om?
VARIGHED	Hvor lang tid har optegnelser/dokumenter manglet?

3 BEDØMMELSE

Krav 2.23

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Optegnelse/dokument lettere mangelfuld. Helheden er tilfredsstillende	Optegnelser/dokumenter er mangelfulde eller mangler men kan sandsynligvis skaffes til veje	Optegnelser / dokumenter mangler og kan ikke skaffes til veje.
OMFANG		En enkelt optegnelse/dokument	Enkelt type optegnelse/dokument	Flere eller alle typer optegnelser/dokument er.
VARIGHED		Højst en måned eller varighed kan ikke fastslås	Højst ½ år	Forholdet har varet over ½ år eller er tilsyneladende af permanent karakter

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor Vurderes ud fra hvor omfattende manglerne ved sporbarheden er. Det vurderes, om optegnelserne er lettere mangelfulde, men helheden tilfredsstillende, eller om manglerne ved optegnelserne er mere omfattende. Hvis optegnelserne mangler helt, vurderes det, hvorvidt de kan skaffes til veje. At optegnelser/dokumenter kan "skaffes til veje" betyder ikke, at oplysningerne/ optegnelserne skal kunne rekonstrueres, men at de midlertidigt ligger hos fx revisoren eller på en anden ejendom, og at de kan rekvireres derfra.

Omfang Vurderes ud fra, om det er enkelte eller flere typer optegnelser/dokumenter der mangler.

Varighed Vurderes ud fra, hvor længe den manglende sporbarhed har varet.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

3.3 ADVARSLER

Der er for kravet mulighed for at vurdere, at overtrædelsen er af "mindre betydning" (bagatelovertrædelse med en samlet karakter på højst 5).

Krav 2.24 Journaler til dyr og fødevarer

1 DELKRAV

- 1 Landbrugere, som opdrætter dyr eller producerer primærprodukter af animalsk oprindelse, skal føre journaler eller optegnelser over veterinærlægemidler eller andre behandlinger⁴⁹, som dyrene har fået, behandlingsdatoer og tilbageholdelsesperioder⁵⁰. Journalerne skal indeholde optegnelser over medicinanvendelse og sikre, at der for hver enkelt behandling noteres følgende ved behandlingens indledning:
 - a. Dato for behandlingens indledning og afslutning.
 - b. Hvilke og hvor mange dyr, der er behandlet (entydig identifikation eller hvis dette ikke er muligt, antal, anslået vægt og stinummer eller staldafsnit eller tilsvarende opdeling).
 - c. Hvilket lægemiddel eller anden behandling, der er anvendt, dosering⁵¹ og hvordan lægemidlet eller produktet er indgivet
- 2 Landbrugere, som opdrætter dyr eller producerer primærprodukter af animalsk oprindelse, skal føre journaler over resultaterne af analyser af prøver fra dyrene eller andre prøver, der er taget i en diagnostisk sammenhæng, og som har betydning for menneskers sundhed⁵².
- 3 Landbrugere, som opdrætter dyr eller producerer primærprodukter af animalsk oprindelse, skal føre journaler over alle relevante rapporter om kontrol af dyr eller animalske produkter⁵³.
- 4 Journalerne og optegnelserne i delkrav 1-3 og delkrav 5 skal opbevares i mindst 4 år⁵⁴.
- 5 Såfremt dyrlægen har foretaget terapeutisk eller zooteknisk behandling af dyr i besætningen som anført i artikel 4 og 5 i hormondirektivet (direktiv 96/22/EF)⁵⁵, skal landbrugeren kunne forevise kopi af dyrlægens anvisning, hvoraf de meddelte tilbageholdelsestider fremgår i mindst 4 år efter behandlingen. Disse optegnelser skal på forlangende forevises for eller udleveres til kontrolmyndigheden.

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Enhver, der holder dyr, skal føre optegnelser over medicinsk behandling og anden behandling, analysere-resultater af betydning for menneskers sundhed, samt relevante kontrolrapporter.

Andre behandlinger dækker eksempelvis over behandling med biocider, som f.eks. kan være midler til behandling af utøj, flueafskrækkelsesmidler eller midler til desinfektion af dyrenes drikkevand.

⁴⁹ "Andre behandlinger" dækker eksempelvis over biocider, som f.eks. kan være midler til behandling af utøj eller midler til desinfektion af dyrenes drikkevand.

⁵⁰ Landbruger skal opbevare informationer om tilbageholdelsestider. Dette kan enten være i form af opbevaring af dyrlægens anvisning, eller ved at notere tilbageholdelsestiden i sine optegnelser.

⁵¹ Dosering af lægemidlet (anvendt mængde pr. indgift og antal behandlinger per dag).

⁵² Journalen skal omfatte analyseresultater fra f.eks. salmonellakontrol.

⁵³ Journalen skal omfatte kontrolrapporter fra kontrolbesøg foretaget af Fødevarestyrelsen og Landbrugsstyrelsen.

⁵⁴ Undtaget fra kravet om opbevaring i 4 år er støtteordninger, som tildeles et af de af forordning 1306/2013, artikel 97 omhandlede støtteprogrammer for omstrukturering eller omstilling. For disse støtteprogrammer, som er støtteordninger vedr. vinproduktion, gælder, at journaler og optegnelser skal opbevares i 3 år fra den 1. januar i året efter det kalenderår, hvor landbrugeren modtog den første betaling.

⁵⁵ Rådets direktiv 96/22/EF af 29. april 1996 om forbud mod anvendelse af visse stoffer med hormonal og thyreostatisk virkning og af beta-agonister i husdyrbrug og om ophævelse af direktiv 81/602/EØF, 88/146/EØF og 88/299/EØF.

Mangelfulde optegnelser eller helt manglende optegnelser vil være en overtrædelse af bestemmelserne om optegnelser.

Delkrav 5 angiver, at landbruger skal forevise kopi af dyrlægens optegnelser, når dyrlægen har foretaget terapeutisk eller zooteknisk behandling af dyr i besætningen, som anført i artikel 4 (vedr. behandling i terapeutisk øjemed) og artikel 5 (vedr. zooteknisk behandling) i hormondirektivet 96/22/EF.

1.2 KRAVETS RELEVANS

Kravet er relevant for alle besætninger med landbrugsdyr, inklusiv besætninger med heste i konsum samt hjorte. Kravet gælder ikke for besætninger med pelsdyr.

2 KONTROLMETODE

Indholdet i kontrollen er beskrevet for hhv. medicinoptegnelser, optegnelser over analyseresultater og kontrolrapporter.

2.1 MEDICINOPTEGNELSER

Landbrugere skal føre optegnelser over medicinsk behandling. Optegnelserne skal være læselige, hvilket er ensbetydende med, at dyrlægen og myndighederne let og uden besvær kan orientere sig om hvilke behandlinger, der er foretaget.

Formålet med, at landbruger skal lave optegnelser eller føre journaler er for det første at dokumentere, at tilbageholdelsestiderne er overholdt og medvirke til, at der ikke markedsføres dyr med medicinrester. Dernæst er det afgørende, at den besætningsansvarlige til enhver tid er i stand til at redegøre for hvilke lægemidler, dyrene er behandlet med, og at det er sket i overensstemmelse med dyrlægens anvisninger. Tilbageholdelsestiden fremgår af dyrlægens anvisning. Det er således ikke et krav, at landbruger fører særskilte optegnelser over tilbageholdelsestider, når disse fremgår af dyrlægens anvisning, men landbruger skal gemme dyrlægens anvisning. Endelig er det vigtigt, at både den besætningsansvarlige og dyrlægen har et overblik over omfanget af sygdomme og behandlinger i besætningen for på den baggrund at kunne prioritere og målrette indsatsen for at forbedre sundhedstilstanden i besætningen og reducere medicinforbruget. Optegnelserne er den besætningsansvarliges dokumentation for de udførte behandlinger i besætningen, og optegnelserne kan ikke erstattes af dyrlægens anvisninger.

Kravet om optegnelser gælder også anvendelse af receptpligtige lægemidler til udvortes brug som f. eks salver og spray. Der stilles ikke krav til den besætningsansvarlige om at foretage optegnelser ved sera, vacciner og v-mærkede jern- og vitaminpræparater.

Der er krav om entydig identifikation hvis muligt. Dette betyder, at hvis dyrene er entydigt mærket, skal identifikationsnummeret anføres. Kravet om optegnelser er lempet betydeligt i forhold til tidligere regler, hvor der var krav om daglige optegnelser for hver behandling. Der skal nu kun føres optegnelser ved behandlingens indledning. Dato for behandlingens indledning og afslutning kan noteres ved behandlingens indledning.

Afbrydes indledt behandling af dyrlægen, for eksempel på baggrund af laboratoriesvar, skal dette også føres til optegnelserne med præcisering af, hvor længe den oprindeligt indledte behandling varede.

Det kan tilføjes, at fremvisning af tilbageholdelsessedler og/eller dyrlægens behandlingsanvisning ikke opfylder kravet om dyreejeres optegnelser over anvendt medicin. Der skal føres særskilte optegnelser, og der skal

være entydighed mellem behandling, lægemiddel og det/de behandlede dyr. Landbruger skal endvidere opbevare oplysninger om tilbageholdelsestider, hvilket fremgår af dyrlægens anvisning. Derfor skal landbruger opbevare denne.

Obs: Manglende optegnelser over medicinsk behandling for pelsdyr indberettes kun under krav 3.3. For øvrige dyrearter indberettes denne overtrædelse kun under krav 2.24.

Det skal kontrolleres, at landbruger fører optegnelser over alle medicinske behandlinger foretaget i besætningen. Det skal kontrolleres, at optegnelserne indeholder oplysninger om dato for behandlingens indledning og afslutning, hvilke og hvor mange dyr der er behandlet, hvilket lægemiddel og hvilken dosering, der er behandlet med, og hvordan det er indgivet. Hvis der ved gennemgang i besætningen konstateres et eller flere dyr, der er i behandling, vil det være relevant at kontrollere, om landbruger har ført optegnelser over disse aktuelle behandlinger.

2.1.1 Kontrol af, at landbruger fører optegnelser over al anvendelse af lægemidler.

Kontrol med, om alle registreringer føres, forudsætter kendskab til startmængde og status på beholdning på kontroltidspunktet.

Følgende kontrolleres:

- Mængden af medicin, som fremgår af anvisningernes ordinationer og genordinationer sammenholdes med aktuel beholdning = forbrug. Dette sammenholdes med landbrugers registreringer af forbrug på medicinoptegnelserne.
- Det kontrolleres, om alle oplysninger fremgår af optegnelserne.
- På baggrund af anvisningssedlen, inddeles lægemidlerne til de forskellige dyregrupper.
- Det kontrolleres, om optegnelser findes for alle de anviste og forbrugte præparater.
- Det kontrolleres, om optegnelserne indeholder: Dato for behandling, id, dosis, præparat navn jf. afsnittet om kontrol af de rette oplysninger nedenfor.
- Stikprøvevist udvælges ét præparat fra hver dyregruppe, og det kontrolleres, om forbruget siden sidste anvisning svarer til optegnelserne.

Dokumentation for mangler eller fejl:

- Foto/kopi af anvisningssedler/genordinationer.
- Status for beholdning (fotos og opgørelse).
- Foto/ kopi af optegnelser.
- Udskrift fra Vetstat.

Udfordringer:

Hvis der ikke kan fremvises anvisningssedler/genordinationer, kan kontrolløren ikke fastlægge, hvilket forbrug der bør være registreret.

Landbruger skal fremsende dokumentationen (anvisningssedler, genordinationer) indenfor 2 dage.

Foto tages af optegnelser for de udvalgte præparater.

Hvis landbrugers optegnelser er mangelfulde, er det en overtrædelse, som beskrives under næste afsnit om kontrol af de rette oplysninger.

I kvægbesætninger giver medicinopgørelsen i Dyreregistrering/DMS et godt overblik over, om alle registreringer føres, idet den aktuelle beholdning af lægemidler skal svare overens med status på medicinopgørelsen.

I KO-sammenhæng stilles der ikke krav om, at optegnelser skal føres elektronisk, og hvis landbruger kan redegøre for sit forbrug på anden vis, er det tilstrækkeligt. En difference på medicinopførelsen kan være opbygget over en længere periode - og ikke kun siden sidste anvisning/ genordination.

Det vil til enhver tid være landbrugers ansvar at vise, at han/hun fører de krævede optegnelser. Derfor kan landbruger i disse tilfælde gives en tidsfrist til at fremsende et regnskab, hvor der er redegjort for differencen, herunder hvornår differencen er opstået. Herefter vurderer kontrolløren, om optegnelserne er retvisende og tilstrækkelige.

I **svinebesætninger** kan optegnelser være ført i lommebøger, på skemaer for enkelte sektioner på so-kort eller efter forskellige indsættelsesdatoer. Kontrol af, om alle anvendelser er registreret, er derfor ikke muligt i forbindelse med kontrolbesøget. Her kontrolleres stikprøvevist - dvs. ét udvalgt præparat fra hver dyregruppe - hvilken mængde, der skal være registreret, sammenholdt med landbrugers registrerede mængde anvendt i perioden siden sidste ordination/genordination. Der kan med fordel som stikprøve anvendes dem, som er udvalgt med henblik på kontrol af behandlingslængder, jf. KO krav 2.14.

2.1.2 Kontrol af, at optegnelser indeholder oplysninger om start og slutdato for behandling, hvilke og hvor mange dyr behandlet, hvilket lægemiddel, dosering, og hvordan det er indgivet.

Optegnelserne skal være tilstrækkelige til at synliggøre behandlingslængder, præparat og mængde. Dvs. der skal kunne differentieres mellem behandlede dyr, og hvilket præparat og mængde der er anvendt, og hvornår det er anvendt. Optegnelserne skal kunne bruges til at skabe et regnskab over medicinforbruget samt til at se, om behandlinger foretages efter dyrlægens anvisning (id, dyregruppe).

Optegnelserne skal indeholde:

- Dato (dag/måned/årstal) for behandlingens start og slut.
- Hvilke og hvor mange dyr, der er behandlet. Hvis muligt på individ-niveau (søer, kvæg). Ellers: Antal, anslået vægt og stinumner eller staldafsnit eller tilsvarende opdeling.
- Hvilket lægemiddel er anvendt, dosering, og hvordan det er indgivet.

Dokumentation for mangler og fejl:

- Fotos/kopi af landbrugers optegnelser
- Beskrivelser af, hvori mangler i optegnelserne består.

Udfordringer:

Landbrugers optegnelser kan være vanskelige at tolke, han han/hun bruger forkortelser og forskellige id-angivelser. Tag udgangspunkt i ét præparat ad gangen, og tag stilling til, om formålet med optegnelserne er opfyldt.

2.2 OPTEGNELSER OVER ANALYSERESULTATER (DELKRAV 2)

Kravet om optegnelser over analyseresultater indebærer, at landbruger skal føre optegnelser over relevante analyseresultater af prøver fra dyr eller andre prøver, der er taget i en diagnostisk sammenhæng, og som har betydning for menneskers sundhed. Det vil sige, at det kun er hændelser af betydning for menneskers sundhed, der skal føres optegnelser over, og altså ikke "rene husdyrsygdomme". Relevante emner kan f.eks. være salmonellakontrol, campylobacter, andre zoonoser, forgiftninger etc.

Der er intet formkrav til optegnelserne, blot skal det samlede indhold opfylde kravene. Optegnelserne kan føres på papir eller i elektronisk form, eller det kan bestå af en dækkende samling af analyseresultater.

Der spørges ind til, om der er udtaget prøver fra besætningen, og om der har været udtaget prøver på f.eks. slagteri. Der spørges ind til, hvad prøveresultaterne viste, og om der var behov for en reaktion. Det skal ligeledes kontrolleres, om landbruger kan fremvise optegnelser over prøveresultaterne.

2.3 OPTEGNELSER OVER KONTROLRAPPORTER (DELKRAV 3)

Kravet indebærer, at landbrugere skal føre optegnelser over relevante kontrolrapporter. Dette skal blandt andet omfatte Fødevarestyrelsens og Landbrugsstyrelsens kontrolrapporter.

Det skal kontrolleres, at landbruger fører optegnelser over relevante kontrolrapporter.

2.4 OPBEVARING AF JURNALER OG OPTEGNELSER (DELKRAV 4)

Journaler og optegnelserne skal opbevares i minimum 4 år. Kravet har tidligere været 5 år, hvilket har været et nationalt krav. Opbevaringsperioden på 4 år følger af Rådets forordning 2988/95 (svigsforordningen), artikel 3, stk. 1.

Der har også tidligere været krav om, at journaler og optegnelser skulle opbevares samlet, overskueligt og i datoorden. Dette har også været et nationalt krav og er ikke et krav i krydsoverensstemmelses-sammenhæng.

2.5 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for bedømmelse af overtrædelsen:

ALVOR	Er optegnelserne lettere mangelfulde, mangelfulde, eller mangler de helt. Har der været udtaget prøver eller været kontrol i besætningen? Hvad har evt. analyseresultater vist?
OMFANG	Hvor mange typer dokumenter/optegnelser mangler?
VARIGHED	Hvor lang tid kan manglen dokumenteres tilbage?

3 BEDØMMELSE

Krav 2.24

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	<p>Delkrav 1: Manglende / mangelfulde optegnelser/elektroniske indberetninger som er: - 2 år eller ældre, eller - yngre end 2 år og hvor helheden er tilfredsstillende.</p> <p>Delkrav 2-5: Optegnelser/dokumenter er lettere mangelfulde, men helheden er tilfredsstillende.</p>	<p>Delkrav 1: <u>Med SRA med tilvalgsmodul*</u> Lettere mangelfulde optegnelser / elektroniske indberetninger, og under 2 år gamle</p> <p><u>Uden SRA eller SRA med basismodul*</u> Lettere eller meget mangelfulde optegnelser/elektronisk indberetning, og helheden ikke tilfredsstillende.</p> <p>Delkrav 2-5: Optegnelser/dokumenter er lettere mangelfulde, men helheden er ikke tilfredsstillende.</p>	<p>Delkrav 1: <u>Med SRA med tilvalgsmodul*</u> Meget mangelfulde optegnelser/elektroniske indberetninger, og under 2 år gamle.</p> <p><u>Uden SRA eller SRA med basismodul*</u> Helt manglende optegnelser/elektroniske indberetninger</p> <p>Delkrav 2-5: Optegnelser/dokumenter er mangelfulde eller mangler, men kan sandsynligvis skaffes til veje.</p>	<p>Delkrav 1: <u>Med SRA med tilvalgsmodul*</u> Helt manglende optegnelser/elektroniske indberetninger, og under 2 år gamle.</p> <p><u>Uden SRA eller SRA med basismodul*</u> Højst 3 i karakter.</p> <p>Delkrav 2-5: Optegnelser / dokumenter er mangelfulde eller mangler og kan sandsynligvis ikke skaffes til veje.</p>
OMFANG	<p>Delkrav 1: Hvis der for alvor gives karakteren 1, gives også karakteren 1 for omfang</p> <p>Delkrav 2-5: Enkelte dokumenter fra hele opbevaringsperioden eller alle de ældste dokumenter mangler.</p>	<p>Delkrav 1: Hvis der for alvor gives karakteren 2, gives også karakteren 2 for omfang</p> <p>Delkrav 2-5: Enkelte væsentlige dokumenter/ optegnelser mangler.</p>	<p>Delkrav 1: Hvis der for alvor gives karakteren 3, gives også karakteren 3 for omfang</p> <p>Delkrav 2-5: Enkelt type dokument/optegnelse mangler.</p>	<p>Delkrav 1: Hvis der for alvor gives karakteren 4, gives også karakteren 4 for omfang</p> <p>Delkrav 2-5: Flere eller alle typer dokumenter/ optegnelser mangler.</p>

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
VARIGHED	<p>Delkrav 1: Hvis der for alvor gives karakteren 1, gives også karakteren 1 for varighed.</p> <p>Delkrav 2-5: Dokumenter er kasseret i forhold til den tidligste del af opbevaringsperioden, dog er højst de tidligste 10 % af opbevaringsperioden (dvs. de ældste dokumenter) kasseret.</p>	<p>Delkrav 1: Hvis der for alvor gives karakteren 2, gives også karakteren 2 for varighed.</p> <p>Delkrav 2-5: Manglende optegnelser/dokumenter er nyere end 1 måned, dog er manglende optegnelser/dokumenter vedr. veterinære lægemidler ældre end 1 år og nyere end 3 år, eller varigheden kan ikke fastslås.</p>	<p>Delkrav 1: Hvis der for alvor gives karakteren 3, gives også karakteren 3 for varighed.</p> <p>Delkrav 2-5: Forholdet har stået på i højst ½ år.</p>	<p>Delkrav 1: Hvis der for alvor gives karakteren 4, gives også karakteren 4 for varighed.</p> <p>Delkrav 2-5: Forholdet har været over ½ år eller er tilsyneladende af permanent karakter.</p>

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor Vurderes ift. medicinoptegnelser ud fra hvorvidt landbruger har sundhedsrådgivningsaftale eller ej, og hvor mangelfulde optegnelserne er. For øvrige optegnelser vurderes det ud fra, hvor mangelfulde optegnelserne er.

Omfang Omfangskarakteren følger alvorskarakteren for medicinoptegnelser. For øvrige optegnelser hvor mange optegnelser, der mangler.

Varighed Varighedskarakteren følger alvorskarakteren ift. medicinoptegnelser. For de øvrige optegnelser vurderes det ud fra, hvor længe de manglende/mangelfulde optegnelser har fundet sted.

Retningslinje for bedømmelse af alvor

Mindre alvorlige overtrædelser kan f.eks. være enkelte utilstrækkelige optegnelser, hvor f.eks. dato eller identifikation af det behandlede dyr ikke fremgår, eller hvor kravet om opbevaring af optegnelserne i 4 år ikke fuldt ud er opfyldt, men opbevaring dog har fundet sted over en periode, der nærmer sig det krævede.

Alvorlige overtrædelser kan f.eks. være manglende optegnelser, meget sporadiske optegnelser, eller så udbredte mangler ved optegnelserne, at størstedelen ikke opfylder kravene og dermed ikke har nogen informationsværdi. Hvis opbevaringsperioden for optegnelserne ligger meget langt fra det krævede, vil dette også være alvorligt.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelsesskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelsesskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering.

Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

3.3 ADVARSLER

Der er for kravet mulighed for at vurdere, at overtrædelsen er af ”mindre betydning” (bagatelovertredelse med en samlet karakter på højst 5).

Krav 2.25 Sundhedskrav for produktion af mælk og colostrum

1 DELKRAV:

- 1 Rå mælk og colostrum skal komme fra dyr, der har en god almen sundhedstilstand, ikke udviser nogen tegn på sygdom, som kan kontaminere mælk og colostrum, og navnlig ikke lider af sygdomme i kønsorganerne med flåd, enteritis med diarré og feber eller synlig yverbetændelse.
- 2 Rå mælk og colostrum skal komme fra dyr, der ikke har sår på yveret, som kan skade mælk og colostrum.
- 3 Udgået.
- 4 Dyr, som er smittet eller mistænkes for at være smittet med en af nedennævnte sygdomme, skal isoleres effektivt for at undgå, at de får uønskede virkninger på andre dyrs mælk og colostrum⁵⁶:
 - a. Infektiøse sygdomme, som kan overføres til mennesker gennem mælk og colostrum,
 - b. Sygdomme, som kan kontaminere mælk og colostrum og navnlig sygdomme i kønsorganerne med flåd, enteritis med diarré og feber eller synlig yverbetændelse,
 - c. Sår på yveret, som kan skade mælk og colostrum.
- 5 Udgået.

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Rå mælk og colostrum skal komme fra dyr, der er sunde og raske, og som ikke har sår på yveret, der kan skade mælk og colostrum. Endvidere er det forbudt at markedsføre mælk og colostrum, der stammer fra dyr, der er i behandling og/eller har synlige tegn på sygdomme, der påvirker mælken og colostrummets sensoriske og sundhedsmæssige kvalitet. Derudover skal dyr isoleres, hvis de er:

- smittet eller mistænkes for at være smittet med infektiøse sygdomme, som kan overføres til mennesker gennem mælk og colostrum,
- er smittet eller mistænkes for at være smittet med sygdomme, der kan kontaminere mælk og colostrum eller
- har sår på yveret, der kan skade mælk og colostrum.

1.2 KRAVETS RELEVANS

Kravet gælder for besætninger med kvæg, får og geder, hvori der finder mælkeproduktion sted.

⁵⁶ Isolation af dyr, som er smittet/mistænkes for at være smittet med brucellose og tuberkulose er gennemført i krav 2.26, delkrav 11.

2 KONTROLMETODE

I besætninger, hvor en fysisk adskillelse mellem raske dyr og dyr med for eksempel yverbetændelse ikke er mulig, skal bedriften have procedurer, der giver sikkerhed for, at mælk og colostrum fra syge dyr og dyr i behandling tilbageholdes f.eks. ved et effektivt mærkningssystem af dyrene⁵⁷.

2.1 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for bedømmelse af overtrædelsen:

ALVOR	Hvad er proceduren for at sikre adskillelse af syge og raske dyr eller mælk fra disse? Producers der mælk og/eller colostrum fra syge dyr? Og hvordan anvendes det? Hvordan identificeres dyr, hvis mælk skal isoleres? Hvordan er den generelle sundhedstilstand blandt dyrene (flåd fra kønsorganer, diarre, feber, synlig yverbetændelse)?
OMFANG	Hvor mange dyr er berørte?
VARIGHED	Hvor lang tid kan fejlen dokumenteres tilbage?

3 BEDØMMELSE

Krav 2.25

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Ikke tilfredsstillende adskillelse af syge og raske dyr	Ikke tilfredsstillende adskillelse af syge og raske dyr	Sår på yver, der kan skade mælken, let feber, ingen adskillelse af syge og raske dyr	Yverbetændelse, sygdom med flåd eller diarré, synlig skadet mælk, ingen adskillelse af syges og raskes dyrs mælk
OMFANG	Et enkelt dyr	Højst 1 % af dyrene dog mere end 1 dyr	Mere end 1 % af dyrene og under 5 % af dyrene	Mere end 5 % af dyrene
VARIGHED	Højst 1 dag, da dyrene skal tilses hver dag	Mere end én dag og højst en uge eller varighed kan ikke fastslås	Mere end én uge og højst en måned	Forhold har stået på i mere end en måned

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor Vurderes ud fra, om der er tilfredsstillende adskillelse af syge og raske dyr, eller at der alternativt er procedurer, der giver sikkerhed for, at mælk og colostrum fra syge dyr og dyr i behandling tilbageholdes f.eks.

⁵⁷ For mere information, se "Vejledning nr. 9048 af 23. december 2005 om mælkekontrol".

ved et effektivt mærkningssystem. Endvidere vurderes det ud fra, om der produceres mælk og/eller colostrum fra syge dyr.

Omfang Vurderes ud fra, hvor mange dyr der er berørte.

Varighed Vurderes ud fra, hvor længe overtrædelsen har fundet sted.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

3.3 ADVARSLER

Der er for kravet mulighed for at vurdere, at overtrædelsen er af "mindre betydning" (bagatelovertrædelse med en samlet karakter på højst 5).

Krav 2.26 Brucellose og tuberkulose i mælkeleverende besætninger

1 DELKRAV:

- 1 Med hensyn til brucellose skal rå mælk og colostrum komme fra køer eller bøfler, der tilhører en besætning, som er fri for eller officielt fri for brucellose i henhold til direktiv 64/432/EØF.
- 2 Med hensyn til brucellose skal rå mælk og colostrum komme fra får eller geder, der tilhører en bedrift, som er fri for eller officielt fri for brucellose i henhold til direktiv 91/68/EØF.
- 3 Med hensyn til brucellose skal rå mælk og colostrum komme fra hundyr af andre arter, der, hvis de er modtagelige for brucellose, tilhører besætninger, som regelmæssigt kontrolleres for denne sygdom efter en kontrolplan, der er godkendt af den kompetente myndighed.
- 4 Med hensyn til tuberkulose skal rå mælk og colostrum komme fra køer eller bøfler, der tilhører en besætning, som er officielt fri for tuberkulose i henhold til direktiv 64/432/EØF.
- 5 Med hensyn til tuberkulose skal rå mælk og colostrum komme fra hundyr af andre arter, der, hvis de er modtagelige for tuberkulose, tilhører besætninger, som regelmæssigt kontrolleres for denne sygdom efter en kontrolplan, der er godkendt af den kompetente myndighed.
- 6 Hvis der holdes geder sammen med køer, skal gederne undersøges og testes for tuberkulose⁵⁸.
- 7 Rå mælk fra dyr, der ikke opfylder kravene i delkrav 1-6, kan dog anvendes med Fødevarestyrelsens tilladelse: Når der er tale om køer eller bøfler, som ikke har reageret positivt på en tuberkulin- eller brucelloseprøve eller har nogen symptomer på disse sygdomme, efter at mælken er varmebehandlet, så den giver en negativ alkalisk fosfataseprøve.
- 8 Rå mælk fra dyr, der ikke opfylder kravene i delkrav 1-6, kan dog anvendes med Fødevarestyrelsens tilladelse: Når der er tale om får eller geder, som ikke har reageret positivt på en brucelloseprøve eller er blevet vaccineret mod brucellose i forbindelse med et godkendt udryddelsesprogram, og som ikke udviser nogen symptomer på denne sygdom, enten:
 - a) Til fremstilling af ost med modningstid på mindst to måneder,
 - b) Efter at mælken er blevet varmebehandlet, så den giver et negativt resultat på en alkalisk fosfataseprøve.
- 9 Rå mælk fra dyr, der ikke opfylder kravene i delkrav 1-6, kan dog anvendes med Fødevarestyrelsens tilladelse: Når der er tale om hundyr af andre arter, som ikke har reageret positivt på en tuberkulin- eller brucelloseprøve, og som ikke har symptomer på disse sygdomme, men som tilhører en besætning, hvor der er konstateret tuberkulose eller brucellose efter den kontrol, der er omhandlet i delkrav 3 eller delkrav 5, hvis mælken behandles, så den er sikker.

⁵⁸ For mere information om de nationale regler se bekendtgørelse nr. 1079 af 6. oktober 2014 om overvågning af bovin tuberkulose hos geder.

10	Rå mælk og colostrum fra dyr, som ikke opfylder kravene i krav 2.25, delkrav 1, 2 og 4, samt ovenstående delkrav 1-9, især dyr, der enkeltvis har reageret positivt på en profylaktisk prøve for tuberkulose eller brucellose (som omhandlet i direktiv 64/432/EØF og direktiv 91/68/EØF) - må ikke bruges til konsum.
11	Dyr, som er smittet eller mistænkes for at være smittet med brucellose eller tuberkulose, skal isoleres effektivt for at undgå, at de får uønskede virkninger på andre dyrs mælk og colostrum.

2 KONTROLMETODE:

Kontrollen foretages administrativt af Fødevarestyrelsen.

Kontrollen med delkrav 6 foregår ved, at landbrugeren bedes om at fremvise analyseresultater, hvis der er krav om, at geder skal være analyseret.

3 BEDØMMELSE

Krav 2.26

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Besætning officielt fri for brucellose / tuberkulose og rå mælk fra dyr, der ikke opfylder kravene i punkterne 1-6, anvendes uden Fødevarestyrelsens tilladelse.	Besætning smittet med brucellose / tuberkulose, og mælken anvendes uden Fødevarestyrelsens tilladelse men behandles, så den er sikker. Smittede eller mistænkt smittede dyr utilstrækkeligt isolerede fra raske dyr	Dyr i besætning har reageret positivt på profylaktisk prøve for brucellose / tuberkulose og mælk anvendes uden varmebehandling. Smittede eller mistænkt smittede dyr ikke isolerede fra raske dyr
OMFANG		Gives hvis overtrædelser kun har omfattet én besætning	Gives hvis overtrædelser omfatter to besætninger	Gives hvis overtrædelser omfatter flere end to besætninger
VARIGHED		Højst en uge eller varighed kan ikke fastslås	Højst en måned	Forhold har stået på i mere end en måned

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE:

Alvor Vurderes ud fra landbrugeren håndtering af mælk fra smittede kvæg og deres isolation.

Omfang Vurderes ud fra, hvor mange besætninger der er berørte.

Varighed Vurderes ud fra, hvor længe overtrædelser har fundet sted.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Krav 2.27 Lokaler og udstyr til mælkeproduktion

1 DELKRAV

- 1 Malkeanlæg og lokaler, hvor der opbevares, håndteres eller køles mælk og colostrum, skal være placeret og indrettet på en sådan måde, at risikoen for kontaminering af mælk og colostrum begrænses.⁵⁹:
- 2 De lokaler, hvor der opbevares mælk og colostrum, skal være beskyttet mod skadedyr, have en passende adskillelse fra de rum, hvor dyrene er opstaldet, og være forsynet med et passende køle- eller frostanlæg, hvis dette er nødvendigt for at opfylde forordningens krav til køling af mælk og colostrum, jf. krav 2.28, delkrav 3 og 4.
- 3 Overflader af udstyr, som kommer i kontakt med mælk og colostrum (redskaber, beholdere, tanke mv. til malkning, indsamling eller transport af mælken / colostrummet) skal være lette at rengøre og om nødvendigt desinficere og skal holdes i god stand. Det kræver anvendelse af glatte, afvaskelige og ikke-toksiske materialer.
- 4 Efter brugen skal sådanne overflader rengøres og om nødvendigt desinficeres. Efter hver transport eller række af transporter, hvis der kun forløber meget kort tid mellem tømningen og den næste påfyldning, men under alle omstændigheder mindst én gang om dagen, skal beholdere og tanke, der er blevet anvendt til transport af mælk og colostrum rengøres og desinficeres på en passende måde, inden de anvendes på ny.

1.1 KRAVETS RELEVANS

Kravet gælder for besætninger med kvæg, får og geder, hvori der finder mælkeproduktion sted.

2 KONTROLMETODE:

Ved bedømmelse af indretning skal følgende vurderes:

- a. Passende adskillelse fra mulige forureningskilder såsom mødding, toiletter, stald m.v.
- b. Mulighed for hygiejnisk malkning.
- c. Mulighed for effektiv rengøring.
- d. Tilstrækkelig ventilation.

Det vurderes at være god hygiejnepraksis, at mælketanke, malkeudstyr, beholdere, redskaber og andet udstyr, der kommer i kontakt med mælken, rengøres og desinficeres efter brug mindst én gang dagligt, medmindre landmanden kan dokumentere, at det er sundhedsmæssigt forsvarligt at undlade desinfektion.

⁵⁹ Begrænsningen for risikoen for kontaminering kan f.eks. opnås ved, at der er mulighed for effektiv rengøring af malkeanlægget, og at lokaler, hvor der opbevares, håndteres eller køles mælk og colostrum, er passende adskilt fra staldområder og andre forureningskilder.

Ved rengøring og desinfektion er det vigtigt at sikre dosering af rengørings- og desinfektionsmidler i overensstemmelse med leverandørens anvisninger, samt at vaskevandet er tilstrækkeligt varmt til at sikre opløsning af fedt- og proteinrester. Dette er en kontrol af, om rengøringen og desinfektionen har den ønskede effekt og dermed er en passende måde at rengøre og desinficere beholdere og tanke.

Hvis landmanden anvender automatisk malkesystem, skal han kunne redegøre for, hvordan det automatiske malkesystems rengøringsprogram fungerer.

Hvis landmanden anvender automatisk malkesystem, og dyr med yversygdomme eller dyr i medicinbehandling malkes på samme anlæg som raske dyr, skal han sikre, at rengøring efter malkning af disse dyr er tilstrækkelig effektiv til at sikre, at der ikke overføres forandret mælk eller mælk med lægemiddelrester til mælketanken. Landmanden skal desuden kunne redegøre for, hvordan han sikrer, at raske dyr ikke bliver smittet fra syge dyr via malkeanlægget.

Der er ikke specifikke krav til ventilation af lokaler til mælkeproduktion, så kontrolløren må vurdere, om luften er frisk og ikke lugter af ammoniak.

Ved passende adskillelse mellem mælkeopbevaringsrummet og de rum, hvor dyrene er opstaldet, forstås adskillelse med faste vægge og lofter samt tætsluttende døre.

2.1 EKSEMPLER

Malkemaskiner:

Snavsset malkeanlæg.

Ifølge krav 2.27, delkrav 4 skal overflader, der kommer i kontakt med mælken rengøres og om nødvendigt desinficeres.

Dette krav vurderes her at være overtrådt.

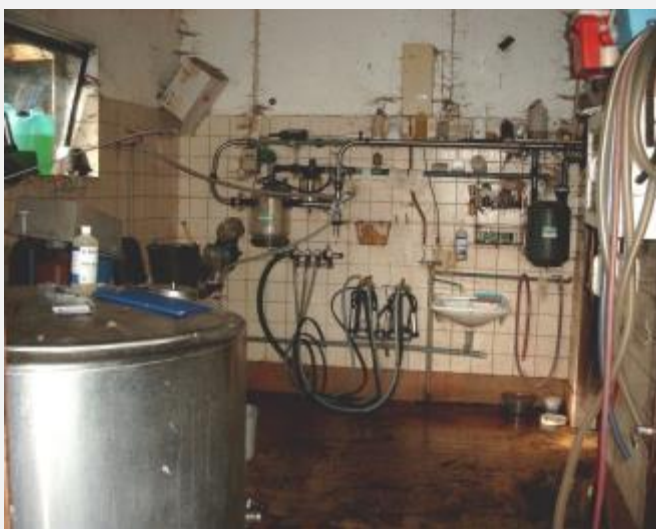

Kritiske områder – pakninger:

Malkemaskiner skal ikke rutinemæssigt skilles ad ifm. kontrollen mhp. at kontrollere pakningerne. Men hvis det af nøgletalsudskriften i Dyreregistrering (DMS) fremgår, at der er høje kimtal i mælken fra besætningen, tjekkes pakningerne ifm. kontrollen.

Denne pakning er helt brun af skidt og dermed en risiko for forurening af mælken.

Ifølge krav 2.27, delkrav 3 skal overflader, der kommer i kontakt med mælken, være lette at rengøre og om nødvendigt desinficere og de skal holdes i god stand. Dette krav vurderes dermed at være overtrådt her.

Mælkerum:

Snavset gulv, åbent vindue, desinfektionsmiddel på mælketanken, åben dør. Rummet er ikke skadedyrssikkert.

Skadedyrssikring beskrives i krav 2.27, delkrav 2, som er overtrådt i dette tilfælde.

KO-kravet beskriver ikke rengøring af rummet, men ifølge delkrav 1 skal lokaler være indrettet således, at risikoen for kontaminering af mælken undgås. Snavset gulv er ikke en del af indretningen, og er derfor ikke en overtrædelse af delkrav 1 i dette tilfælde.

2.2 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for bedømmelse af overtrædelsen:

ALVOR	Hvilken risiko udgør manglende rengøring og vedligehold for mælkenes kvalitet? Er mælkerummet skadedyrssikret – og er døre og vinduer lukkede? Er der risiko for overførsel af skimmel, desinfektionsmidler mv. til mælken?
OMFANG	Hvor omfattende er skaderne på lokaler og/eller udstyr, og er der evt. tegn på forurening?
VARIGHED	Hvor lang tid kan overtrædelsen dokumenteres tilbage?

3 BEDØMMELSE

Krav 2.27

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Lokaler utilstrækkeligt ventileret og/eller med lettere svigt i rengøringen	Overflader defekte eller på anden måde ikke rengøringsvenlige Utilstrækkelig adskillelse fra stald og andre forureningskilder Mangelfuld skadedyrsbekæmpelse	Manglende rengøring af malkeanlæg og andet udstyr, der kommer i berøring med mælken Manglende kølemulighed
OMFANG		Enkelte områder, mindre skader	Tydelige skader, risiko for men ikke tydelige tegn på forurening	Udbredte skader i lokaler og på udstyr Synlige tegn på forurening Synlige tegn på skadedyr
VARIGHED		Højst en måned eller varighed kan ikke fastslås	Højst ½ år	Forholdet har været over ½ år eller er tilsyneladende af permanent karakter

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor Vurderes ud fra graden af landbrugerens manglende vedligehold og rengøring.

Omfang Vurderes ud fra, hvor mange besætninger der er berørte.

Varighed Vurderes ud fra, hvor længe overtrædelsen har fundet sted.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Krav 2.28 Hygiejne under malkning og indsamling

1 DELKRAV:

- 1 Malkningen skal foregå på en hygiejnisk måde, idet navnlig følgende sikres:
 - a. I den malkning påbegyndes skal pletter, yver og de tilgrænsende dele være rene⁶⁰.
 - b. Dyr, der er i medicinsk behandling, så der er sandsynlighed for, at medicinrester overføres til mælk og colostrum, identificeres, og mælk og colostrum taget fra sådanne dyr før udløbet af den foreskrevne tilbageholdelsesperiode, må ikke anvendes til konsum.
- 2 Umiddelbart efter malkningen skal mælk og colostrum anbringes på et rent sted, der er indrettet og udstyret, så kontaminering undgås⁶¹.
- 3 Mælken skal øjeblikkelig nedkøles til højst 8 °C, hvis den afhentes dagligt, eller til højst 6 °C, hvis der ikke finder daglig afhentning sted.
- 4 Colostrummet skal opbevares separat og øjeblikkeligt nedkøles til højst 8 °C, hvis den afhentes dagligt, eller til højst 6 °C, hvis der ikke finder daglig afhentning sted, eller nedfrysning.
- 5 Landbrugere behøver ikke at opfylde ovenstående temperaturkrav, hvis mælken opfylder forordningens kriterier for kimtal og celletal og hvis:
 - a. Mælken forarbejdes senest to timer efter malkningen, eller
 - b. En højere temperatur er nødvendig af teknologiske årsager i forbindelse med fremstilling af bestemte mejeriprodukter, og den kompetente myndighed giver tilladelse hertil.

1.1 KRAVETS RELEVANS

Kravet gælder for besætninger med kvæg, får og geder, hvori der finder mælkeproduktion sted.

2 KONTROLMETODE:

Der observeres og spørges ind til landbrugers procedurer ifm. malkning og for temperaturmålinger af mælken.

Ved et rent sted til opbevaring af mælk og colostrum forstås fx en mælketank eller lignende beholder, som er placeret i et dertil indrettet lokale til håndtering, køling og opbevaring af mælk og colostrum (et mælkeopbevaringsrum jf. afsnittet om krav til lokaler og udstyr ovenfor), eller som er placeret udendørs. Placering af mælketank og samtlige betjening, herunder mandehul, udluftningsventil og haner m.v., skal sikre mælk og colostrum mod forurening, temperatursvingninger eller andre kvalitetsforringelser.

⁶⁰ Ved anvendelse af våd aftørring med klude skal kluden desinficeres mellem aftørring af hvert enkelt dyr.

⁶¹ Ved et rent sted forstås fx en mælketank eller lignende beholder, som er placeret i et dertil indrettet lokale til håndtering, køling og opbevaring af mælk og colostrum (et mælkeopbevaringsrum jf. afsnittet om krav til lokaler og udstyr ovenfor), eller som er placeret udendørs. Placering af mælketank og samtlige betjening, herunder mandehul, udluftningsventil og haner m.v., skal sikre mælk og colostrum mod forurening, temperatursvingninger eller andre kvalitetsforringelser.

Ved malkning med robot kontrolleres det, om robotten vasker yveret tilstrækkelig rent før malkning, og der spørges ind til robotens funktionalitet ift. rengøring af yveret.

2.1 EKSEMPLER

Mælkerum:

Snavs/støv på mælketank med risiko for forurening ned gennem mandehullet.

Ifølge krav 2.28, delkrav 2 skal alle betjeneringer, herunder bl.a. mandehul, sikre mod forurening af mælk. Dette krav er dermed overtrådt.

Mælketank:

Låg mangler til mandehul.

Ifølge krav 2.28, delkrav 2 skal mælken umiddelbart efter malkning anbringes på et sted, der er indrettet, så kontaminering undgås. Dette krav vurderes dermed at være overtrådt. Dette ville også være tilfældet, hvis låget havde været defekt og dermed ikke sikret mod forurening af mælken.

2.2 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for bedømmelse af overtrædelsen:

ALVOR	Holdes mælken adskilt fra forureningskilder? Hvilken risiko udgør malkningen og håndteringen af mælken for mælkens kvalitet?
OMFANG	Hvor mange besætninger er berørte?
VARIGHED	Hvor lang tid kan overtrædelsen dokumenteres tilbage?

3 BEDØMMELSE

Krav 2.28

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Utilfredsstillende rengøring af yvere og/eller desinfektion af klude	Ingen rengøring af yvere eller desinfektion af klude Mælken køles utilstrækkeligt Utilfredsstillende placering af mælketank	Behandlede dyrs mælk tilbageholdes ikke. Mælketank har utilstrækkelig kapacitet og/eller muliggør forurening. Mælken køles ikke
OMFANG		Vedrører enkelte dyr eller klude	Vedrører flere dyr. Nedkølingsfejl få grader	Udtrykker generel dårlig produktionsstandard
VARIGHED		Indenfor seneste måned eller varighed kan ikke fastslås	Har stået på i højst ½ år	Forholdet har varet over ½ år eller er tilsyneladende af permanent karakter

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor Vurderes ud fra omfanget af mangelfuld hygiejne og kølekapacitet samt manglende nedkøling.

Omfang Vurderes ud fra, hvor mange dyr, der er omfattet, og omfanget af manglende nedkøling.

Varighed Vurderes ud fra, hvor længe overtrædelsen har fundet sted.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Krav 2.29 Æg til konsum

1 DELKRAV:

- 1 Æg skal fra primærproducentens virksomhed, og indtil næste omsætningsled, holdes rene, tørre og fri for fremmed lugt og beskyttes effektivt mod stød og direkte sollys.

1.1 KRAVETS RELEVANS

Kravet gælder kun for fjerkræbesætninger med ægproduktion.

2 BEDØMMELSE

Krav 2.29

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Æg rene og tørre, men opbevaringsforhold ikke tilfredsstillende	Æg tilsmudsede men hele, opbevaringsforhold ikke tilfredsstillende	Tilsmudsede æg, flere med revnet skal
OMFANG		Få bakker	Mængde svarende til højst en dagsproduktion	Mængde svarende til mere end en dagsproduktion
VARIGHED		Forholdet opstået for højst 14 dage siden, eller varighed kan ikke fastslås	Forholdet opstået for højst en måned siden	Forholdet tilsyneladende af permanent karakter

2.1 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Krav 2.30 Anvendelse af biocid og journal over biocid

1 DELKRAV

1	Landbrugeren, der høster eller producerer vegetabiliske fødevarer ⁶² , skal anvende biocid korrekt efter kravene i den relevante lovgivning. ⁶³ Krav til anvendelsen fremgår af vejledningen til produktet.
2	Landbrugeren, der producerer eller høster foder eller vegetabiliske fødevarer, skal føre journal ⁶⁴ over enhver anvendelse af biocid ⁶⁵ .

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Biocider er midler til bekæmpelse af skadedyr andre steder end på planter. Det drejer sig om rottegift, musgift, fluegift samt stalddesinfektionsmidler. Dette krav omhandler brug af biocider alle andre steder end på/i dyr. Journal over biocider brugt på/i dyr er omfattet af krav 2.24, delkrav 1. **OBS:** Landbrugeren må ifølge Miljøstyrelsens regler ikke opbevare rottegift. Der er ikke KO på opbevaringen, og vi kan ikke påbyde landmanden at bortskaffe den. Hvis landbruger opbevarer rottegift, er vi forpligtet til at orientere Miljøstyrelsen herom. Kontrolløren formidler oplysningen pr. mail til Miljøstyrelses Kemikalieinspektion: kemikalieinspektionen@mst.dk. Læs evt. mere på Miljøstyrelses hjemmeside <http://mst.dk/>

Indhold i kontrollen

Hvis et biocid kræver autorisation for brug, er det forbudt at bruge det, hvis man ikke har den rette autorisation. Dette gælder f.eks. muldvarpegift. Der er krydsoverensstemmelse på anvendelsen, hvis det sker i forbindelse med vegetabiliske fødevarer. Øvrig anvendelse sanktioneres efter almindelig sanktionspraksis. Landbrugeren skal føre journal over en hver anvendelse af biocider. Journalen kan f.eks. være en dækkende samling af dokumenter, f.eks. behandlingsplaner eller indkøbsfakturer.

1.2 RELEVANS

Kravet er kun relevant, hvis landbruger høster eller producerer vegetabiliske fødevarer og/eller foder.

2 KONTROLMETODE

Selvsyn og spørgsmål, f.eks.:

- Anvendes der stalddesinfektionsmidler ("Stalosan"), fluegift, rottegift, eller lign. på bedriften?
- Må jeg se fakturaer for indkøb af biocider, f.eks. det sidste år.
- Hvem lægger rottegift ud?
- Må jeg se rapporten fra skadedyrsbekæmpelsesfirmaet?
- Opbevares der muldvarpegift, og er landbruger i så fald autoriseret til at udlægge dette?

⁶² Eksempelvis brødhvede, sukkerroer, frugt og grønt.

⁶³ Relevant lovgivning er eksempelvis: kravet om autorisation for anvendelse visse biocider (f.eks. rottegift) og bestemmelser om anvendelse, som fremgår af etiketten til produktet.

⁶⁴ Journalen kan f.eks. være rapporten fra et skadedyrsbekæmpelsesfirma.

⁶⁵ Journaler kan føres på papir eller i elektronisk form eller kan være en dækkende samling af dokumentation, f.eks. behandlingsplaner, fakturaer eller lignende.

3 BEDØMMELSE

Krav 2.30

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Delkrav 2: Journalen er lettere mangelfuld, men helheden er tilfredsstillende	Delkrav 2: Journalen er lettere mangelfuld, men helheden er ikke tilfredsstillende	Delkrav 1: Landbrugeren har anvendt et biocid ukorrekt. Delkrav 2: Journalen er mangelfuld eller mangler helt, men kan sandsynligvis skaffes til veje	Delkrav 2: Journalen er mangelfuld og kan sandsynligvis ikke skaffes til veje
OMFANG	Delkrav 1: Biocid er anvendt mindst 3 måneder før højt. Delkrav 2: Biocid er anvendt på/ved udendørsarealer, hvor dyr og foder/fødevarer ikke forekommer.	Delkrav 1: Biocid er anvendt mindre end 3 måneder, men max 1 måned før højt. Delkrav 2: Biocid er anvendt i bygninger, hvor dyr og foder/fødevarer ikke forekommer.	Delkrav 1: Biocid er anvendt mindre end 1 måned før højt. Delkrav 2: Biocid er anvendt i bygninger, hvor dyr normalt færdes og foder/fødevarer opbevares, men ikke har været i perioden.	Delkrav 1: Biocid er anvendt i forbindelse med vegetabiliske fødevarer efter deres høst. Delkrav 2: Biocid er anvendt i bygninger, hvor dyr færdes og foder/fødevarer opbevares.
VARIGHED	Delkrav 1: Biocid er anvendt 1 gang. Delkrav 2: Biocid er anvendt under 1 uge.	Delkrav 1: Biocid er anvendt 2 gange. Delkrav 2: Biocid er anvendt i mindst 1 uge, men under 1 måned.	Delkrav 1: Biocid er anvendt 3 gange. Delkrav 2: Biocid er anvendt i mindst 1 måned, men under 6 måneder.	Delkrav 1: Biocid er anvendt mere end 3 gange. Delkrav 2: Biocid er anvendt i mindst 6 måneder.

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor **Delkrav 1:** Alvoren bedømmes ud fra, om landbruger har anvendt biocid ukorrekt.

Delkrav 2: Alvoren vurderes ud fra, hvor mangelfuld journalen er.

Omfang	Delkrav 1: Vurderes ud fra, hvornår biocid er anvendt i forhold til høsttidspunktet af den vegetabiliske fødevare.
	Delkrav 2: Vurderes ud fra, hvilken afstand biocid er anvendt i forhold til den vegetabiliske fødevare.
Varighed	Delkrav 1: Vurderes ud fra, hvor ofte biocid er anvendt.
	Delkrav 2: Vurderes ud fra, hvor mange gange biocid er anvendt.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

1.3 ADVARSLER

Der er for kravet mulighed for at vurdere, at overtrædelsen er af "mindre betydning" (bagatelovertrædelse med en samlet karakter på højst 5).

Krav 2.31 Sporbarhed af foder samt forsyning kun fra registreret virksomhed

1 DELKRAV

1	<p>Landbrugere skal etablere systemer og procedurer for sporbarheden af foder, således at landbruger er i stand til at identificere hvorfra eller hvortil foder er leveret⁶⁶</p> <p>Landbruger skal for ethvert modtaget foderstof føre journal over:</p> <ol style="list-style-type: none">modtagelsesdatofodertypemængdeleverandør <p>Landbruger skal for ethvert udleveret foderstof føre journal over:</p> <ol style="list-style-type: none">udleveringsdatofodertypemængdebestemmelsessted
2	<p>Landbrugeren må kun forsyne sig hos⁶⁷ og anvende foder fra virksomheder, der er registreret eller godkendt i henhold til Foderhygiejneforordningen.</p>

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Oplysninger om indkøbt og solgt foder skal gemmes. Forbud mod at købe foder eller på anden måde, at forsyne sig hos en virksomhed, der ikke er registreret.

Indhold i kontrollen

Den som opdrætter dyr eller producerer primærprodukter af animalsk oprindelse skal føre journal over foderet til dyrene. Sporbarhedsjournalen skal indeholde følgende oplysninger: Fodertype, leverandør, leveringsdato og mængde. Sporbarhedsjournalen kan være en faktura. Hvis ikke alle oplysninger fremgår af selve fakturaen, skal både følgeseddel og faktura gemmes.

Landbrugeren må ikke købe eller anvende foder fra en virksomhed, herunder landbrug, der ikke er registreret eller godkendt i henhold til Foderhygiejneforordningen. Dette gælder også ved køb fra nabo.

Eneste undtagelse er hvis den pågældende sælger slet ikke skal være registreret i henhold til foderhygiejneforordningen. Man er undtaget kravet om registrering, hvis man på et år leverer mindre end 5 tons og det sker inden for en radius af 50 km. Et sådant landbrug skal ikke være registreret, og dermed er det fuldt lovligt at købe foder fra sådan en lille bedrift, uden at denne lille bedrift er registreret i henhold til foderhygiejneforordningen. Maskinstationen skal også være registreret, når den anvendes til f.eks. finsnitning, høst eller kørsel med korn.

⁶⁶ Dette vil ofte fremgå af følgeseddel/omsætningsdokument suppleret med den tilhørende faktura.

⁶⁷ "Forsyne sig hos" dækker alle aktiviteter i forbindelse med primærproduktionen, så som fx høst og transport af korn.

1.2 RELEVANS

Kravet er relevant for alle støttemodtagere, der køber eller sælger foder.

4. KONTROLMETODE

Selvsyn og spørgsmål, f.eks.

- Hvem foretager en modtagekontrol af foder?
- Hvor er oplysningerne om foderleverancer?
- Kan jeg se oplysninger for de sidste 3 foderleverancer?
- Købes foder hos virksomheder?
- Købes foder fra en anden landmand?
- Er han registreret i henhold til Foderhygiejneforordningen?
- Sælger du foder?
- Bruger du maskinstationer til finsnitning, høst eller kørsel med korn?
- Sender du dyr på græs hos naboer (fx kviehoteller)?
- Er græsningsstedet registreret i henhold til foderhygiejneforordningen?

5. BEDØMMELSE

Hvis landbruger får leveret foder fra en virksomhed, som skulle være registreret eller godkendt men ikke er det, har landbruger overtrådt kravet om kun at forsyne sig fra registrerede eller godkendte leverandører. Undtaget kravet om registrering er landbrug, som producerer under 5 tons tørstof pr. år, og som kun leverer lokalt i en radius på under 50 km. Det er således ikke en overtrædelse af kravet at få leveret foder fra en sådan leverandør.

Krav 2.31

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Delkrav 1: Landbrugeren har ikke opbevaret oplysninger om mængde af modtaget eller leveret foder	Delkrav 1: Landbrugeren har ikke opbevaret oplysninger om type af foder	Delkrav 1: Landbrugeren har ikke opbevaret oplysninger om modtagelses- eller leveringsdato Delkrav 2: Landbruger har forsynet sig hos eller har anvendt foder fra en virksomhed, som ikke er registreret eller godkendt.	Delkrav 1: Landbrugeren har ikke opbevaret oplysninger om leverandør eller modtager af foderet

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
OMFANG	Delkrav 1-2: Partiet af fodermiddel / foderblanding er på under 1.000 kg. Partiet af forblanding/ tilsætningsstof er på under 10 kg.	Delkrav 1-2: Partiet af fodermiddel/foderblanding er på mindst 1.000 kg, men under 5 tons. Partiet af forblanding/tilsætningsstof på mindst 10 kg, men under 50 kg.	Delkrav 1-2: Partiet af fodermiddel/foderblanding er på mindst 5 tons, men under 15 tons. Partiet af forblanding/tilsætningsstof er på mindst 50 kg, men under 150 kg.	Delkrav 1-2: Partiet af fodermiddel/foderblanding er på mindst 15 tons. Partiet af forblanding/tilsætningsstof er på mindst 150 kg.
VARIGHED	Delkrav 1: Foderet er modtaget eller leveret for mindre end 1 uge siden Delkrav 2: Der er leveret foder en gang	Delkrav 1: Foder er modtaget eller leveret for mindst 1 uge siden, men under 1 måned Delkrav 2: Der er leveret foder to gange	Delkrav 1: Foder er modtaget eller leveret for mindst 1 måned siden, men under 6 måneder Delkrav 2: Der er leveret foder tre gange	Delkrav 1: Foderet er modtaget eller leveret for mindst 6 måneder siden Delkrav 2: Der er leveret foder flere end 3 gange

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor	Delkrav 1: Alvor vurderes ud fra, hvilken af de fire sporbarhedsoplysninger, som mangler. Delkrav 2: Alvoren bedømmes ud fra, om landbruger har forsynet sig hos eller har anvendt foder fra en virksomhed, som ikke er registreret eller godkendt, men burde være det.
Omfang	Delkrav 1: Vurderes ud fra det modtagne eller leverede foderpartis størrelse afhængig af, om det drejer sig om fodermiddel/foderblanding eller forblanding/tilsætningsstof. Delkrav 2: Vurderes ud fra den samlede størrelse på det/de indkøbte parti(er) foder afhængig af, om det drejer sig om fodermiddel/foderblanding eller forblanding/tilsætningsstof.
Varighed	Delkrav 1-2: Vurderes ud fra, hvor ofte der er modtaget eller leveret foder, uden at journalen er ført korrekt.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelsesskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelsesskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelsesskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

3.3 ADVARSLER

Der er for kravet mulighed for at vurdere, at overtrædelsen er af "mindre betydning" (bagatelovertrædelse med en samlet karakter på højst 5).

Krav 2.32 Journaler over analyseresultater og reaktion til myndigheder

2 DELKRAV:

1	Ledere af fødevarer virksomheder, der producerer eller høster planteprodukter, skal specielt føre journaler over resultaterne fra relevant analyser af prøver fra planter eller andre prøver, der er betydningsfulde for menneskers sundhed.
2	Foderstofvirksomhedslederne skal, i påkommende tilfælde, træffe passende foranstaltninger med henblik på især at tage hensyn til resultaterne af relevante analyser af prøver fra primærprodukter eller andre prøver, der er relevante for foderstofsikkerheden.

2.1 KRAVETS RELEVANS

Kravet gælder alle landbrugsdyr, inklusiv besætninger med heste i konsum samt hjorte, dog ikke besætninger med pelsdyr.

3 KONTROLMETODE

Der spørges ind til, om der er udtaget prøver fra besætningen, og om der har været udtaget prøver på f.eks. slagteri. Der spørges ind til, hvad prøveresultaterne viste, og om der var behov for en reaktion. Det skal ligeledes kontrolleres, om landbruger kan fremvise optegnelser over prøveresultaterne.

Spørgsmål kan f.eks. være:

- Har du udtaget prøver af dit foder? Hvilke?
- Har andre udtaget prøver af foder eller mælk (f.eks. aflatoxin) for at afdække om foderet er farligt?
- Har du modtaget analyseresultater? (Hvor opbevares de? Hvad viste de? Krævede de en reaktion?)

Hvis analyseresultatet er modtaget for mindre end 24 timer siden og ikke ført i register, er der ikke tale om en overtrædelse af dette krav.

3.1 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for bedømmelse af overtrædelsen:

ALVOR	Er optegnelserne lettere mangelfulde, mangelfulde eller mangler de helt.
OMFANG	Hvor mange typer dokumenter eller optegnelser mangler?
VARIGHED	Hvor lang tid kan det dokumenteres tilbage?

4 BEDØMMELSE

Krav 2.32

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR			<p>Delkrav 1: Der er udtaget prøver, og landbrugeren har ikke ført register over analyseresultaterne.</p> <p>Delkrav 2: Landbruger har ikke reageret selvom analyseresultat viser, at der er risiko ved foder</p>	
OMFANG	<p>Delkrav 1-2: Det analyserede produkt indgår i fødekæden om 12 måneder eller mere.</p>	<p>Delkrav 1-2: Det analyserede produkt indgår i fødekæden om mere end 6, men under 12 måneder.</p>	<p>Delkrav 1-2: Det analyserede produkt indgår i fødekæden om mere end 1, men under 6 måneder.</p>	<p>Delkrav 1-2: Det analyserede produkt indgår i fødekæden om 1 måned eller mindre.</p>
VARIGHED	<p>Delkrav 1: Analyseresultatet er modtaget for mere end 24 timer, men under 3 døgn siden.</p> <p>Delkrav 2: Analyseresultatet er modtaget for mere end 12 timer, men under 24 timersiden</p>	<p>Delkrav 1: Analyseresultatet er modtaget for mindst 3 døgn, men mindre en uge siden.</p> <p>Delkrav 2: Analyseresultatet er modtaget for mindst 24 timer, men mindre 48 timer siden</p>	<p>Delkrav 1: Analyseresultatet er modtaget for mindst en uge, men ikke over en måned siden.</p> <p>Delkrav 2: Analyseresultatet er modtaget for mindst 48 timer, men under 7 døgn siden</p>	<p>Delkrav 1: Analyseresultatet er modtaget for mindst en måned siden.</p> <p>Delkrav 2: Analyseresultatet er modtaget for mindst 7 døgn siden</p>

4.1 RETNINGSLINJE FOR BEDØMMELSE

Delkrav 1:

Hvis analyseresultatet er modtaget for mindre end 24 timer siden, og landbruger ikke har reageret, er der ikke tale om en overtrædelse af dette krav.

Alvor Der er kun mulighed for at give karakteren 3 i alvor, og dette gøres hvis landbruger ikke har reageret, når analyseresultatet viser, at der er risiko ved foder.

Omfang Omfanget vurderes ud fra, hvornår det berørte produkt (planter, mælk, kød m.m.) indgår i fødekæden.

Varighed Vurderes ud fra, i hvor lang en periode, landbrugeren har undladt at reagere, når der var grund til det.

Delkrav 2:

Hvis analyseresultatet er modtaget for mindre end 24 timer siden og ikke ført i register (f.eks. sat i en fysisk eller elektronisk mappe til opbevaring af analyserapporter), er der ikke tale om en overtrædelse af dette krav. Kravene til journalerne fremgår af krav 2.24, delkrav 2 og delkrav 4.

Alvor Der er kun mulighed for at give karakteren 3 i alvor, og dette gøres, hvis landbruger ikke har ført optegnelser over analyseresultater.

Omfang Omfanget vurderes ud fra, hvornår det berørte produkt (planter, mælk, kød m.m.) indgår i fødekæden.

Varighed Vurderes ud fra, hvor lang tid det er siden, at landbruger har modtaget sit analyseresultat.

4.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

4.3 ADVARSLER

Der er for kravet mulighed for at vurdere, at overtrædelsen er af "mindre betydning" (bagatelovertredelse med en samlet karakter på højst 5).

Krav 2.34 Journal over anvendelse af genetisk modificeret frø (GMO-frø)

1 DELKRAV

1 Der skal føres et register over enhver anvendelse af genetisk modificerede frø.

1.1 GENERELLE BESTEMMELSER

Indhold i kontrollen

Hvis der bruges genetisk modificeret såsæd, skal der føres et register over enhver anvendelse af denne såsæd. Hvis genetisk modificeret (GM) såsæd er anvendt for mindre end 1 døgn siden og ikke ført i register, er der ikke tale om en overtrædelse af dette krav.

2 KONTROLMETODE

Hvis der bruges GM-såsæd, så skal journal forevises.

3 BEDØMMELSE

Krav 2.34

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR			Der anvendes GM såsæd, og der er ikke ført et register	
OMFANG	Mindre end 1 % af det anvendte GM såsæd er ikke ført i register	Mindst 1 %, men under 10 % af det anvendte GM såsæd er ikke ført i register	Mindst 10 %, men under 30 % af det anvendte GM såsæd er ikke ført i register	Mindst 30 % af det anvendte GM såsæd er ikke ført i register
VARIGHED	GM såsæd er anvendt for mere end 1 døgn, men under 3 døgn, siden	GM såsæd er anvendt for mindst 3 døgn, men under 1 uge siden	GM såsæd er anvendt for mindst 1 uge, men under 1 måned siden	GM såsæd er anvendt for mindst 1 måned siden

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor	Alvoren bedømmes ud fra, om landbruger ikke har ført register over enhver anvendelse af genetisk modificeret (GM) såsæd.
Omfang	Vurderes ud fra andelen af den anvendte genetisk modificeret (GM) såsæd, som ikke er ført i register.
Varighed	Vurderes ud fra, hvor længe siden det er, at den første uregistrerede anvendelse af genetisk modificeret (GM) såsæd fandt sted.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

3.3 ADVARSLER

Der er for kravet mulighed for at vurdere, at overtrædelsen er af ”mindre betydning” (bagatelovertredelse med en samlet karakter på højst 5).

Krav 3.1 Personale

1 DELKRAV

- 1 Dyrene skal passes af et tilstrækkeligt antal personer, der har de relevante faglige færdigheder, kvalifikationer og den relevante faglige viden, således at dyrene kan passes velfærdsmæssigt forsvarligt.

1.1 KRAVETS RELEVANS

Det er relevant at kontrollere dette krav i alle besætninger med landbrugsdyr.

1.2 FORMÅL MED KRAVET

Formålet med kravet er at sikre, at dyr passes på en velfærdsmæssig forsvarlig måde.

2 KONTROLMETODE

Det skal kontrolleres, hvorvidt der er et tilstrækkeligt antal personer med relevante faglige færdigheder, kvalifikationer og den relevante viden til at varetage pasningen af dyrene. Dette skal sikre, at dyrene kan passes velfærdsmæssigt forsvarligt. Det er ikke nok, at landbrugeren alene har kendskab til gældende lovgivning på dyreværnsområdet. Alle personer, der varetager pasningen, skal have de relevante færdigheder. Det er landbrugeren ansvar at sikre sig, at de personer, der varetager pasningen af dyrene, har modtaget instruktion og vejledning om relevant lovgivning.

2.1 INDHOLD I KONTROLLEN

Der spørges ind til antallet af personer, der varetager pasningen af dyrene. Det nødvendige antal personer til at passe en besætning på forsvarlig vis afhænger, ud over personalets kvalifikationer, også meget af, hvorledes bedriften er indrettet, omfanget og funktion af diverse teknisk udstyr til fodring, vanding, strøning, gødningshåndtering, overvågning af dyrene, undersøgelse og behandling af dyrene samt arbejdets fordeling og ledelse. Vurderingen af, om der er det nødvendige antal personale, sker derfor på baggrund af, om dyrene er velpassede. Det vurderes ved besigtigelse af dyrene i besætningen, om dyrene fremstår velpassede. Såfremt dyrene fremstår velpassede, vurderes det, at der er et tilstrækkeligt antal personale til stede.

Der spørges også ind til disse personers faglige baggrund, og det vurderes, om det ansvarlige personale besidder tilstrækkelige kompetencer og faglig viden. Derudover spørges der ind til rutiner vedrørende pasningen, og det er en god idé både at snakke med landbrugeren og dennes medhjælpere. Såfremt der er kritisable forhold, bør en ændring i arbejdets fordeling, tilrettelæggelse og ledelse også kunne indgå i relation til, at forholdene bringes i orden og ikke nødvendigvis udløse et krav om flere ansatte.

På denne måde sikres der et grundlag for at vurdere, om alle, der har med dyrenes pasning at gøre, har forståelse og kendskab til dyrenes pasning, pleje og velfærd.

2.2 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for bedømmelse af overtrædelsen:

ALVOR	Fremstår dyrene velpassede? Hvilken kompetencer har det personale, der passer dyrene? Er rutinerne omkring pasning af dyrene hensigtsmæssige?
OMFANG	Hvor mange passer dyrene, og hvor mange mangler kvalifikationer?
VARIGHED	Hvor lang tid har det stået på?

3 BEDØMMELSE

Krav 3.1

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Manglende eller forkert pasning som følge af et utilstrækkeligt antal personale med de relevante faglige færdigheder er til væsentlig ulempe for dyrene.	Uforsvarlig behandling af dyr som følge af manglende eller forkert pasning, der skyldes utilstrækkeligt antal personale med de relevante faglige færdigheder.	Visse typer af uforsvarlig behandling, groft uforsvarlig behandling eller mishandling af dyr som følge af manglende eller forkert pasning, der skyldes utilstrækkeligt antal personale med de relevante faglige færdigheder.
OMFANG		Enkelte dyr er ikke passet tilstrækkeligt eller håndteret korrekt som følge af et utilstrækkeligt antal personale med de relevante faglige færdigheder.	Op til 10% af dyrene er ikke passet tilstrækkeligt eller håndteret korrekt som følge af et utilstrækkeligt antal personale med de relevante faglige færdigheder.	Over 10% af dyrene er ikke passet tilstrækkeligt eller håndteret korrekt som følge af et utilstrækkeligt antal personale med de relevante faglige færdigheder.
VARIGHED		Kortere tid end ca. en måned	Mellem ca. en måned og ca. 6 måneder	Længere end ca. 6 måneder

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor Vurderes ud fra, hvorvidt dyrene fremstår velpassede, eller om dyrenes velfærd har lidt overlast pga. utilstrækkeligt antal personale eller personale uden tilstrækkelige kompetencer og faglig baggrund.

Omfang Vurderes ud fra, hvor mange dyr der ikke er passet velfærdsmæssigt forsvarligt, som følge af utilstrækkeligt personale eller manglende relevante færdigheder, kvalifikationer eller faglig viden.

Varighed Vurderes hvor længe forholdet har stået på.

Retningslinje for bedømmelse af alvor:

Væsentlig ulempe til uforsvarlig behandling: Det konstateres, at dyr lider overlast som følge af, at personalet ikke har de tilstrækkelige kompetencer og faglig indsigt. Eller at der ikke er tilstrækkeligt personale til at sikre en dyrevelfærdsmæssig forsvarlig pasning og behandling af dyrene. Bedriften bærer præg af manglende overblik og forståelse for dyrenes velfærd/pasning, og personalet har ikke modtaget vejledning eller kun mangelfuld vejledning om lovgivningen vedrørende dyrevelfærd.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Krav 3.2 Tilsyn med dyr og passende behandling af syge dyr

1 DELKRAV

- 1 Alle dyr, der holdes i produktionssystemer, hvor deres velfærd kræver, at de hyppigt bliver tilset af mennesker, tilses mindst én gang om dagen. Dyr, der opdrættes eller holdes i andre systemer, tilses så tilpas hyppigt, at de ikke lider nogen overlast
- 2 Der skal være passende fast eller mobil belysning af tilstrækkelig styrke til rådighed, så dyrene til enhver tid kan tilses nøje
- 3 Alle dyr, der synes at være syge eller tilskadekomne, skal omgående have en passende behandling. Hvis et dyr ikke kommer sig hurtigt af denne behandling, skal en dyrlæge konsulteres hurtigst muligt. Om fornødent skal syge eller tilskadekomne dyr isoleres i et passende rum med tør og bekvem strøelse, når dette er hensigtsmæssigt

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

En af de hyppigste KO-overtrædelser er syge eller tilskadekomne dyr, der ikke har fået den fornødne pleje eller dyrlægebehandling eller ikke er blevet rettidigt aflivet.

1.2 KRAVETS RELEVANS

Det er relevant at kontrollere dette krav i alle besætninger med landbrugsdyr.

1.3 FORMÅL MED KRAVET

Formålet med kravet er at sikre et tilstrækkeligt tilsyn, således at dyr, der er blevet syge eller har lidt overlast, identificeres og får en passende behandling, herunder om fornødent ved at konsultere en dyrlæge.

2 KONTROLMETODE:

Ved kontrollen skal alle dyr beses, både inde- og udegående dyr. Der spørges ind til, hvor ofte der føres tilsyn med dyrene, og hvilke procedurer der er for brug af sygesti. Dyr i sygesti og dyr i almindelige stier, der er opmærket, skal altid beses grundigt. Det er vigtigt, at alle syge og tilskadekomne dyr ses både stående og gående for at kunne vurdere deres tilstand ordentligt. Konstateres der syge eller tilskadekomne dyr, spørges ind til landbrugers behandling af dyret, og hvorvidt dyret/dyrene har været tilset af en dyrlæge. Syge og skadede dyr skal behandles i overensstemmelse med anvisningerne fra den praktiserende dyrlæge.

Når det vurderes, hvorvidt krav 3.2, delkrav 3 er overtrådt, finder det sted på baggrund af konstaterede fund i besætningen - og ikke på baggrund af fejl i landbrugers procedurer, hvis der ikke samtidig er syge eller tilskadekomne dyr i besætningen.

Hvis landbruger har behandlet dyret, efterspørges landbrugers optegnelser over dette. Hvis der er tale om en lidelse omfattet af en stalddiagnose, skal dyret behandles efter behandlingsforskriften.

Kontrolfund beskrives altid udførligt, ligesom der altid tages fotodokumentation og eventuelt også videodokumentation. Hvis der er tvivl om, hvordan forholdet bedst dokumenteres, kontaktes en dyrlæge fra Landbrugsstyrelsen.

Dyrlæge fra Landbrugsstyrelsen skal kontaktes for veterinærfaglig vurdering af, om forholdet er uforsvarlig behandling eller groft uforsvarlig behandling af dyr. Ligeledes bør en dyrlæge kontaktes, hvis der er tvivl om vurderingen af alvor og varighed. Se særskilt vejledning om håndtering af dyreværnsovertrædelser, herunder information til Fødevarestyrelsen.

Akut opstået sygdom

Ved akut opstået sygdom hos dyr, hvor landmanden endnu ikke har kunnet nå at håndtere dyret eller tilkalde dyrlæge, jf. krav om at dyr tilses én gang dagligt, er der ikke tale om en overtrædelse af reglerne, hvis dyret umiddelbart herefter håndteres på passende vis. Dyrlæge fra Landbrugsstyrelsen kontaktes med henblik på at få en vurdering af, om skaden eller sygdommen er akut opstået.

Sygesti / sygeboks / sygeplads

I Det Veterinære Sundhedsråds udtalelse af 4. marts 2004 om sygeafdeling til produktionsdyr står følgende om den løbende evaluering af syge eller tilskadekomne dyr: "I forbindelse med indsættelse af dyr i sygeafdeling stilles en så nøjagtig diagnose som muligt, og der foretages behandling efter dyrlægens anvisning. Herved opnår man, at det syge dyr kan få en mere effektiv og skånsom behandling og sufficient efterbehandling, ligesom der kan foretages en omhyggelig inspektion. Hvis dyret ikke herved hurtigt udviser bedring, skal besætningsdyrlægen straks kontaktes, eller dyret skal aflives. Dyr med kronisk invaliderende lidelser skal straks aflives". Det veterinære Sundhedsråd har i samme udtalelse sagt følgende om isolation af syge dyr: "Rådet finder det fornødent at udtage et dyr af flokken og anbringe det i sygeafdeling, når dyret på grund af sin tilstand er svækket i forhold til de andre dyr og således ikke kan klare sig i konkurrencen med disse. Vurderingen heraf er konkret for hvert enkelt dyr".

Som tommelfingerregel skal belægningsgraden i sygestier være det halve af almindelige stier, og der skal være blødt leje i mindst 2/3 del af minimumsgulvarealet (2/3 af det areal antallet af dyr i stien skal have). F.eks. kan der være 3 grise i en meget stor sti. Her skal kun 2/3 del af det faktiske minimumsareal de 3 dyr skal have, være med blødt leje, så dyrene ikke er i direkte kontakt med gulvet. Blødt leje kan etableres med tilstrækkelig strøelse eller en blød og eftergivelig gummimåtte. Der anvendes i mange besætninger hårde gummimåtter som underlag i dele af sygestien. Disse er ikke bløde og eftergivelige og mindsker derfor heller ikke den smertepåvirkning eller det ubehag, syge dyr udsættes for ved f.eks. smertevoldende haltheder og infektioner i lemmer og led. Måtternes hårdhed ændrer sig over tid pga. kemiske påvirkninger og kan derfor blive hårde og ueftergivelige.

For svin er det et nationalt krav, at der er afkølingsfacilitet og varmekilde tilstede i sygestien, således at dyrenes kropstemperatur kan reguleres. Dette er for at gøre dyrets ubehag f.eks. i forbindelse med feber mindre og sørge for, at dyret ikke skal bruge energi på at holde varmen. Varmekilde kan etableres med gulvvarme eller varmelampe foruden overdækning, så træk undgås. Halm kan i sig selv fungere som varmekilde, hvis der er tilstrækkelige mængder af det. Som afkøling kan overbrusning eller mulighed for at lægge sig på betongulv accepteres (Fødevarestyrelsens vurdering). I nogle tilfælde kan manuel afkøling også accepteres.

2.1 INDHOLD I KONTROLLEN OG EKSEMPLER

Når der i forbindelse med kontrollen konstateres syge eller tilskadekomne dyr, som kontrolløren umiddelbart vurderer ikke er behandlet forsvarligt, skal en dyrlæge fra Landbrugsstyrelsen kontaktes med henblik på en klinisk, veterinærfaglig vurdering.

Der skal altid tages kontakt til en af dyrlægerne fra Landbrugsstyrelsen, hvis:

- Der findes dyr med skader, som ikke er under passende behandling.
- Der findes dyr, som burde være aflivet (gælder dog ikke enkelte dyr, når det drejer sig om fjerkræ og pelsdyr, som landbruger vælger at aflive på stedet).

2.1.1 Kvægbesætninger

Herunder er nævnt almindeligt konstaterede lidelser i kvægbesætninger.

2.1.1.1 Forvoksede klove

Forvoksede klove er i sig selv ikke en overtrædelse af KO, men hvis disse forvolder skade på dyret, er forholdet en overtrædelse af KO-krav 3.2.

Undlades regelmæssig klovbeskæring, kan det medføre forvoksede klove, som ofte giver anledning til langvarigt gangbesvær og halthed dels på grund af unormale belastninger i dyrenes bevægeapparat og dels på grund af følgesygdomme i form af trykninger, senelidelser, betændelsestilstande m.v.

Alt for lange klove

Retningslinje for bedømmelse af alvor:

Uforsvarlig behandling: Forhold hvor forvoksede klove har medført ømbenede dyr, som har vanskeligt ved at gå, eller dyr med flækkede klove eller klovsåler, som medfører smerte og lidelse for dyret, eller dyr som har følgesygdomme forårsaget af forvoksede klove.

2.1.1.2 Forvoksede horn

Forvoksede horn er i sig selv ikke en overtrædelse af KO, men hvis disse forvolder skade eller impression på dyret, er forholdet en overtrædelse af KO-krav 3.2.

Der ses jævnligt kreaturer med for lange horn, som i nogle tilfælde er vokset så meget, at de gror igennem huden og helt ind til knoglen.

Ko med forvokset horn. Forholdet vurderes som væsentlig ulempe – der er ingen skade på huden og ingen indvirkning på koens syn på højre øje, men hornet trykker på huden, så der dannes impression.

Retningslinje for bedømmelse af alvor:

Væsentlig ulempe: Forhold, hvor hornet trykker på huden, så der dannes impression, men hvor huden ikke er skadet.

Uforsvarlig til groft uforsvarlig behandling: Forhold hvor et forvokset horn har penetreret huden og påført dyret smerte og lidelse. Graden af uforsvarlighed afhænger af en konkret vurdering af det enkelte dyr. I grove tilfælde skal forholdet meldes til politiet

2.1.1.3 Halthed som følge af digital dermatitis, sålesår, klovbrandbyld m.m.

Lidelser i klove og lemmer kan ses på såvel enkeltdyrniveau som på besætningsniveau. Klov- og lemmelidelser opstår bl.a. som følge af, at dyrene opholder sig på fugtige urin- og gødningsforurenede gulve og kan være meget smertefulde for dyrene. Dyrene vil udvise forskellige grader af halthed og på længere sigt manglende æde- og drikkelyst, og eventuelt andre følgelidelser f.eks. yverbetændelse. Dyrene skal flyttes til tørt underlag og skal eventuelt behandles, før tilstanden bedres.

Beskrivelser af klov- og lemmelidelser vil blive tilføjet i en kommende udgave af instruksen, herunder en nærmere beskrivelse af halthedsgrader samt vurderingen håndteringen af dyret i forhold til lidelsen.

Følgende er eksempler på kreatur med klov-lemmelidelser. I hvert enkelt tilfælde er det vigtigt, at en dyrlæge fra Landbrugsstyrelsen kontaktes med henblik på at få en vurdering af alvor og varighed.

I en sygeboks med dybstrøelse er der opstaldet en malkeko. Koen har en kronisk betændelse i klovranden på højre bagben med tydelig hævelse, rødme og sårdannelse. Lidelsen vurderes at være smertevoldende og behandlingskrævende. Ejer oplyser, at koen er blevet behandlet mod en klovbrandbyld for ca. 1 mdr. siden. Ved opslag i Dyreregistrering findes, at koen har været i behandling med antibiotika. Koen er ikke behandlet siden, men er ifølge oplysning fra ejer tilset af en dyrlæge for ca. 14 dage siden.

Den kroniske betændelse i klovranden vurderes at være flere uger i alder.

Samme ko.

Koen findes endvidere at have en akut betændelse i forknæddet på højre forben med tydelig hævelse, varme og ømhed for berøring. Koen vil ikke rejse sig.

Lidelsen i forknæet vurderes at være flere dage i alder.

Samlet vurdering: Dyret vurderes at være behandlet uforsvarligt, idet der ikke rettidigt er fulgt op på den indledende behandling.

Kvie med betændelse i balle/klov, hævelse og flåd fra ballen bagerst på yderkloven på højre bagben. Besætningsejer har ikke reageret på, at kvien i flere dage har været opstaldet sammen med de øvrige kvier/goldkøer i løsdriftsafdelingen på trods af, at kvien er tydelig støtthalt og har en smertevoldende betændelse med udfåd i ballen og mellem klovene.

Vurdering: Det vurderes, at kvien er udsat uforsvarlig behandling ved ikke at være blevet flyttet til en boks med blødt leje og behandlet/tilset af en dyrlæge rettidigt.

Retningslinje for bedømmelse af alvor:

Uforsvarlig til groft uforsvarlig behandling: Dyrene udviser moderat til svær halthed, og eventuelt magerhed eller afmagring. Opstaldningsforhold samt evt. medicinsk behandling medtages i vurderingen.

2.1.2 Svinebesætninger

Herunder er nævnt sygdomme / skader, som hyppigt er observeret i svinebesætninger:

LIDELSE	KORREKT BEHANDLING
Skulderrsår	Blødt underlag, antibiotika, evt. aflivning
Brok > 15 cm	Sygesti med tykt lag strøelse, hvis sår eller alment påvirket skal dyret aflives
Øre- og flankesår	Sygesti afhængig af graden og evt. antibiotika
Endearmsprolaps	Sygesti og smertebehandling evt. aflivning
Halebid	Sygesti afhængig af graden og evt. antibiotika
Ledbetændelse	Sygesti afhængig af graden, antibiotika og smertebehandling
Brækkede knogler og lammelser	Aflivning
Hjernebetændelse	Sygesti afhængig af graden og antibiotika, evt. aflivning
Mellemørebetændelse	Sygesti afhængig af graden og antibiotika
Blodøre	Sygesti og smertebehandling
Indgroet øremærke	Fjernelse af øremærke, sygesti, antibiotika
Urinætsninger	Rent leje

2.1.2.1 Skulderrsår hos søer

Hvad er skulderrsår?

Skulderrsår (ulcera i regio scapularis) er at opfatte som liggesår og opstår som følge af længerevarende trykning mod et hårdt underlag resulterende i nedsat eller ophævet blodforsyning (iskæmi) og efterfølgende vævsdød (nekrose) af hud og underliggende væv mellem huden og kammens udvækst (tuber spina scapulae) på skulderbladet. Sårene, der kan være ensidige eller dobbeltsidige, kan udvikle sig så kraftigt, at huden bliver gennembrudt, så tilstanden medinddrager underhuden alene eller dybereliggende strukturer som muskulatur og skulderbladsknogle, der i svære tilfælde kan være blotlagt. I svære tilfælde vil der ses voldsom granulationsvævsdannelse⁶⁸ eller knoglenydannelse som tegn på en længerevarende tilstand.

Hvorfor opstår skulderrsår?

Hyppigheden af skulderrsår i en besætning er relateret til en række disponerende faktorer såsom opstaldningsform, huld, temperament, liggeadfærd, pasning, stadie i produktionen m.m. Sårene udvikles især i laktationsperiodens første uger hos søer i farestalde, hvor søer ligger i sideleje på hårdt underlag i længere tid for at give die til deres afkom. Sårene (i de tidlige faser) heler forholdsvis hurtigt med dannelse af ar til følge, når søerne tilbydes en anden opstaldningsform med et blødere underlag.

⁶⁸ Granulationsvæv er fremvækst af blodkar og bindevæv i det ophelende sår (reparationsvæv). Tilstedeværelsen af granulationsvæv gør et sår modstandsdygtigt over for infektion, og det er dette karførende væv, som skal ernære de hudceller, der i helingsprocessens sidste fase vokser frem fra sårets rande.

Klinisk skala til vurdering af skuldersår

Skuldersår er siden 2003 blevet vurderet efter den veterinær-patologiske skala, men da det kan være vanskeligt på det levende dyr at fastlægge graden af et skuldersår ud fra denne skala, er der udviklet en ny, klinisk skala, der kan anvendes på det levende dyr af såvel landmand, praktiserende dyrlæge og kontrollør.

Når skuldersår vurderes efter den kliniske skala, skal man være opmærksom på, at skalaen kun beskriver typiske skuldersår. Dybe sår er som regel også store, men der kan være undtagelser. Det er derfor vigtigt, at man altid forholder sig kritisk til hvert enkelt sår og sideløbende laver en veterinærfaglig klinisk vurdering af såret samt sårets betydning for soens velbefindende.

Ved anvendelse af den kliniske skala skal vurderingen af skuldersår foretages på en stående so ved måling af såret, som vil være lokaliseret indenfor et område på 15 cm x 15 cm med skulderkammens udspring (tuber spina scapulae), som centrum. Skalaen har tre niveauer, som beskrevet i det følgende⁶⁹:

Ingen eller små skuldersår

Ingen hudforandringer eller hudforandringer og sår, der på det bredeste sted måler mindre end 2 cm.

Lette skuldersår

Et tilnærmelsesvist rundt sår med veldefinerede kanter, der på det bredeste sted måler mindst 2 cm, og som ikke er et svært skuldersår.

Svære skuldersår

Et tilnærmelsesvist rundt sår med veldefinerede kanter, der på det bredeste sted måler mindst 5 cm og er omgivet af en fortykket rand.

På billederne ses anvendt en såkaldt skuldersårsmåler⁷⁰.

⁶⁹ Billederne er venligst udlånt af Jens Tønnesen/LandbrugsMedierne.

⁷⁰ Skuldersårsmåleren er udviklet i et samarbejde mellem Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug ved Aarhus Universitet (DCA), KU-SUND, Den Danske Dyrlægeforening, Videncenter for Svineproduktion og Fødevarestyrelsen.

Uddybende vejledning til vurdering af skuldersår

Det er vigtigt for en korrekt vurdering, at soen står op ved undersøgelsen. Skuldersår findes inden for et område på 15 x 15 centimeter med skulderens højeste punkt i midten (der hvor du tydeligst kan mærke knoglen gennem huden). Hvis soen har et sår i dette område, måles størrelsen ved at lægge skuldersårsmåleren hen over såret.

Vurdering af såret:

1. Hvis der er mere end ét sår i området, skal du måle det største sår.
2. Den lille runde cirkel lægges hen over såret. Hvis såret er dækket, regnes det for "Ingen eller små skuldersår".
3. Hvis såret rager ud over den lille cirkel på 2 cm i diameter på det bredeste sted, og det ikke er et "svært skuldersår", er der tale om et "let skuldersår".
4. "Svære skuldersår" kendetegnes ved to ting: 1) Såret kan ikke dækkes af den store cirkel på 5 cm i diameter, og 2) såret har en fortykket rand. Den fortykkede sårrand er ikke nødvendigvis inflammatorisk og kan KUN bestemmes ved palpation. Den mærkes ved at knibe fra toppen af det berørte område og ned over såret. Hvis sårranden er fortykket, mærkes den som en forhøjning i kanten omkring skuldersåret. Der er omfattende granulationsvævsdannelse.
5. Et svært skuldersår vil normalt have en fortykket rand, hvis ikke så vil størrelsen alene afgøre, om der er tale om et svært skuldersår.
6. Granulationsvæv skal måles med, når såret måles. Kun områder dækket af epitel regnes ikke med i skuldersårets størrelse.

Hvis såret nærmer sig en størrelse, så den store ring bliver udfyldt, skal soen fravænnedes og i sygesti med blødt underlag. Producenten skal fravænne søerne, inden et sår er blevet til et svært skuldersår.

Derudover er det vigtigt at påpege, at skalaen kun beskriver typiske skuldersår. Dybe sår er som regel også store, men der er undtagelser. Det er derfor vigtigt, at du altid forholder dig kritisk til hvert enkelt sår og laver en sideløbende vurdering af sårenes betydning for soens velbefindende.

Retningslinje for bedømmelse af alvor:

Væsentlig ulempe til uforsvarlig behandling: Lette skuldersår, hvor der ikke er iværksat korrigerende handlinger for at forhindre, at det lette skuldersår udvikles til et svært skuldersår. Lette skuldersår er defineret som tilnærmelsesvist runde sår med veldefinerede kanter, der på det bredeste sted måler mindst 2 cm., og som ikke er et svært skuldersår. Skuldersår, som ikke defineres som svære skuldersår (over 5 cm i diameter), defineres også som "lette" skuldersår.

Groft uforsvarlig behandling: Svære skuldersår, hvor soen ikke er sat i sygesti, må typisk karakteriseres som grovere uforsvarlig behandling af dyr på grund af de lidelser, som såret indebærer for soen, og fordi besættelsejeren på trods af sårets udvikling har undladt at sætte soen i sygesti med adgang til et blødt og eftergiveligt underlag. Hvis soen derimod er sat i sygesti, er det som udgangspunkt ikke groft uforsvarlig behandling af dyret. Der skal dog altid foretages en konkret veterinærfaglig vurdering, og der vil f.eks. kunne forekomme tilfælde, som må karakteriseres som uforsvarlig behandling eller grovere uforsvarlig behandling, fordi soens tilstand tilsiger, at den burde være aflivet. Dette beror på den veterinærfaglige kliniske vurdering

2.1.2.2 Brok / udposning

Omkring en tredjedel af udposninger, der ses hos svin, er brok. Som udgangspunkt må det dog antages at en udposning er brok. Der kan ses forskellige former for brok hos grise. Mest almindeligt er navlebrok, men der kan også forekomme lyskebrok eller muskelbrok.

Brok er en tilstand, hvor det væv, som normalt holder de indre organer på plads ikke er tilstrækkeligt stærkt. Indholdet i en broksæk er tarmkrøns og ofte også tarme. Dyrene kan være helt upåvirkede af et brok, men der kan ske en vis indeklemning, så et stykke tarm ikke fungerer optimalt (mager, utrivelig gris som kan være smertepåvirket i større eller mindre grad) eller helt afsnøres for blodforsyning (grisen dør under store lidelser).

Hvis grise med brok opstaldes på hårdt underlag, kan der komme sår på broksækken. Såret kan udvikle sig og blive dybt med vævsdød med stor risiko for, at der går hul på brokket, så tarmene falder ud. Grisen dør i denne situation under store lidelser.

Som en retningslinje for håndtering af grise med brok kan angives, at den ansvarlige for dyrene skal sørge for, at grise med store brok (større end 15 cm i diameter) med sårdannelser og grise, hvor brokket har medført dårligt almenbefindende, væksthæmning eller tydelig bevægelsehindring aflives straks. Andre grise med store brok skal anbringes i en sygesti med et tykt lag strøelse, da det er stærkt udsat for stifællers bid, tråd, puf og stød, ligesom der er stor risiko for sårdannelse på broksækken. Se afsnittet om sygesti.

Følgende er eksempler på grise med brok. I hvert enkelt tilfælde er det vigtigt, at en dyrlæge fra Landbrugsstyrelsen kontaktes med henblik på at få en vurdering af alvor og varighed samt eventuel udtagning af præparater til obduktion.

Gris med brok med omfattende sår på. Grisen var nedstemt. Var ikke opstaldet i sti med dybstrøelse.

Vurdering: Groft uforsvarlig behandling af dyr. Obduktionsfund viste, at forholdet havde stået på i mindst et par måneder.

Svin med broksæk med 2 cm sår. Svinet var ikke isoleret og stod ikke i dybstrøelse.

Vurdering: Væsentlig ulempe til uforsvarlig behandling. Begrundelse: Grisen var ikke isoleret fra andre dyr og ikke i dybstrøelse.

Svin med brok med 1½ cm stort sår. Dyret går sammen med sine stifæller på spaltegulv.

Vurdering: Væsentlig ulempe til uforsvarlig behandling af dyr, da dyret ikke er isoleret i boks med dybstrøelse.

Retningslinje for bedømmelse af alvor:

Væsentlig ulempe til uforsvarlig behandling: Det konstateres, at grise med store brok ikke er opstaldet i sygesti med blødt leje. Hvis der er mindre og overfladiske sår, vurderes det at være til væsentlig ulempe for dyret. Hvis der er større eller dybere sår, eller grisen er alment påvirket, vurderes det som uforsvarlig behandling. Ved sår på brokken kontaktes en dyrlæge fra Landbrugsstyrelsen med henblik på at få en vurdering.

Groft uforsvarlig behandling: Det konstateres, at der i besætningen er grise med store brok med sår, hvor der er risiko for, at brokket springer. Der konstateres grise med sprængt brok, eller utrivelige, magre grise med store brok, hvor der er en vis indeklemning. Ved fund af grise med sprængt brok/stor risiko for sprængning eller grise med indeklemt brok foretages politianmeldelse.

Bemærk: Findes svin med store brok **uden** sår dannelse, der hverken er i sygesti eller under behandling, er der udelukkende tale om en KO-overtrædelse, hvis svinets almentilstand er påvirket. Her kan der fx være tale om, at broksækken leder til gangbesvær for dyret eller lignende.

2.1.2.3 Øresår og flankesår

Øresår og flankesår vil ofte tiltrække andre grise, som vil forsøge at bide i dem. Grise med øre- eller flankesår skal flyttes til aflastnings- eller sygesti hvis sårene er blodige pga. bid fra stifæller eller hvis grisen er alment påvirket. Hvis der er infektion i sårene behandles med antibiotika.

Øresår ses oftest hos smågrise. Øresår er sår i randen af ørene, og de findes hyppigst på ørenes nederste rand (ved ørebasis) og på ørespidserne. Øresår kan være meget varierende fra små sår med rødme og skorpedannelse til mere alvorlige sår, hvor dele af øret falder af.

Øresår rammer hovedsageligt yngre grise. Sårene opstår oftest 2 til 3 uger efter fravænning, topper oftest 6 til 8 uger efter fravænning og heler op igen først i slagtesvineperioden. Årsagen til øresår kendes ikke med sikkerhed. Der findes flere forskellige teorier om mekanismen bag øresår, herunder, at de skyldes:

1. Bid/sutten fra andre grise (ligesom halebid)
2. En bakterie (den bakterie, der oftest nævnes som årsag til øresår, er den samme, som giver sodeksem, *Staphylococcus hyicus*)
3. Skrammer (f.eks. efter slagsmål), som der går betændelse i
4. Svampetoksiner (giftstoffer) i foderet

For at vurdere varigheden af et øresår skal der mærkes efter, om området er hårdt at palperes, og om der er granulationsvæv. Er der varme, rødme og ømhed? Og hvordan er svinets reaktion ved berøring? Kontakt en dyrlæge fra Landbrugsstyrelsen for at få en vurdering. Følgende er eksempler på øresår.

En gris med ørespidssår venstre øre. Det ses, at 2 af sårene er blødende. Sårskorperne er bløde og svampede. Grisen væger sig for palpation. Der ses ikke umiddelbart tegn på forudgående slagsmål. Det vurderes, at sårene er af flere dages varighed.

Vurdering: Væsentlig ulempe til uforsvarlig behandling af dyr, da grisen ikke er isoleret fra sine stifæller. Kontakt dyrlæge for en konkret vurdering.

En gris med et ørebasissår højre øre. Sårskorpen er blød og svampet. Såret gennembryder huden. Der kan ses et tyndt lag granulationsvæv. Området ved ørebasis er væskende og hudløst. Grisen vægrer sig for palpation. Såret fylder ca. 1/3 del af øret. Det vurderes, at såret er af mindst 5 dages varighed.

Vurdering: Væsentlig ulempe til uforsvarlig behandling af dyr, da grisen ikke er isoleret fra sine stifæller. Kontakt dyrlæge for en konkret vurdering.

En gris med infektion i begge øreflapper kompliceret af ørerandssår, der er blødende. Begge ører er varme, ømme og hævede. Dyret er nedstemt og har feber. Det vurderes, at infektionen er ca. 1 døgn gammel. Sårene langs ørerandene er af flere dages varighed.

Vurdering: Væsentlig ulempe til uforsvarlig behandling af dyr, da grisen ikke er isoleret fra sine stifæller og ikke i behandling. Kontakt dyrlæge for en konkret vurdering.

Flankesår

Er sår i huden på grisens flanke. Sårene kan være blodige eller være dækket af en mørk sårskorpe. Flankesår ses oftest kun hos enkelte dyr i en besætning. Flankesår formodes generelt at skyldes puffen/bid/sutten fra andre grise, men det er muligt, at andre faktorer, som f.eks. infektion med bakterier, også kan spille en rolle.

Retningslinje for bedømmelse af alvor:

Væsentlig ulempe: Det konstateres, at grise med blodige øre- og flankesår ikke er opstaldet i aflastnings- eller sygesti.

Uforsvarlig behandling til groft uforsvarlig behandling: Det konstateres, at der i besætningen er grise med øre- og flankesår med infektion i sårene, og dyrene er alment påvirkede, og dyrene er ikke behandlet. Dette vil som hovedregel vurderes at være uforsvarlig behandling af dyr, men vurdering af graden af uforsvarlighed må afhænge af en konkret vurdering af de enkelte dyr.

2.1.2.4 Udskudt endetarm / rektalprolaps

Endetarmsprolaps er en lidelse, hvor en del af endetarmen er skudt ud gennem endetarmsåbningen. Årsagen til tilstanden er ukendt, men det antages, at flere faktorer spiller ind. Således menes dårligt foder og foderhygiejne, forstoppelse, genetik, diarré og hoste alle at kunne være medvirkende årsager til rektalprolaps.

Lidelsen, som kan opstå momentant eller over kortere eller længere tid, er meget smertefuld, og disse dyr skal omgående underkastes behandling i sygesti. Behandlingen vil afhænge af lidelsens grad, og der vil, bortset fra lette grader, være behov for iværksættelse af dyrelægeordineret behandling med mindre dyret aflives straks. Vurderes en rektalprolaps at være egnet til behandling, skal dyret sættes i sygesti, det skal smertebehandles, og det skal vurderes dagligt. Hvis det ikke kommer sig eller viser væsentlig bedring i løbet af den første uge, aflives det.

Det Veterinære Sundhedsråd skriver: "Vurderes et tilfælde af endetarmskrængning at være egnet til behandling, finder Rådet, at dyret skal isoleres i aflastnings- eller sygesti med passende og bekvem strøelse, tildeles smertebehandling og vurderes dagligt for evt. yderligere lokal eller universel behandling. Hvis dyret ikke inden for den første uge kommer sig af sin lidelse eller fremviser en væsentlig bedring, skal det aflives."

Følgende er eksempler på søer med udskudt endetarm. I begge tilfælde kontaktes en dyrlæge fra Landbrugsstyrelsen med henblik på at få en vurdering af alvor og varighed.

Denne so med rektalprolaps er placeret alene i en sygesti med gummi-måtte. Soens almenbefindende synes uforstyrret, og soen er i middel huld. Der er afsat gødning i stien. Ejer oplyser, at 9 dage før kontrolbesøget blev soen isoleret i sygesti på grund af akut prolaps. Soen har været under nøje overvågning flere gange dagligt. Der er en besætningsdiagnose for rektalprolaps, og ejeren fremviser dokumentation for, at dyret er i smerte- og antibiotikabehandling. Prolapsen er delvis reponibelt, og synes ikke at være smertevoldende ved berøring. Den er ca. 8 x 8 x 8 cm med lyserød og glinsende overflade og er en smule ødematøs. Ejer oplyser, at prolapsen næsten var reponeret, men så gled lidt ud igen for 2 dage siden.

Vurdering: Der sanktioneres ikke, da soen har været i bedring, prolapsen stadig er lyserød og med glinsende overflade, landmanden har styr på behandling, og der sørges for tilsyn af dyret.

Ved gennemgang af en farestald observeres en so med rektalprolaps. Soen står i en faresti med 12 pattegrise, ca. 14 dage gamle. Prolapsen er ca. 15 cm lang og lettere forrevet i de yderste dele. Der ses gullige belægninger på prolapsen, og på farebøjlen bag soen ses der indtørret blod. Flere af pattegrisene har tydelige spor af blod på trynen. Besætningsejer oplyser, at soen har haft udskudt endetarm siden fredag (besøget foregår mandag), men at de ikke har haft tid til at flytte den. Soen er ikke smertebehandlet.

Vurdering: Forholdet vurderes at være groft uforsvarlig behandling af dyr. Det skyldes, at landbruger har ladet soen stå ubehandlet i farebøjle med pattegrisene, når den har rektalprolaps.

Retningslinje for bedømmelse af alvor:

Uforsvarlig behandling til groft uforsvarlig behandling: Det konstateres, at grise med rektalprolaps ikke er opstaldet i sygesti og behandlet med smertestillende medicin. At undlade behandling af en anses som uforsvarlig behandling af dyr, men vurdering af graden af uforsvarlighed må afhænge af en konkret vurdering af det enkelte dyr.

2.1.2.5 Halebid

De omstændigheder, der bevirker, at det enkelte fravænnings- eller slagtesvin udvikler halebidnings-adfærd, er relateret til dens aktuelle motivationelle tilstand, som igen er influeret af faktorer, der vedrører både det enkelte svin (såsom race, køn og alder), og faktorer der vedrører det omgivende miljø som f.eks. mangel på beskæftigelses- og rodemateriale, træk, temperatur, belægningsgrad m.m.

Er svinene opstaldet i et miljø, der ikke er optimalt, eksempelvis fordi svinene mangler mulighed for at udføre undersøgende adfærd eller regulere deres kropstemperatur, kan det enkelte svin opleve frustration og som følge deraf udvikle halebidningsadfærd. Ofte vil der være mere end én enkelt årsag til et udbrud af halebid, men hvis belastningen af en enkeltstående faktor er stor nok, kan den formentlig alene udløse halebidning. Således peger flere undersøgelser på, at mangel på beskæftigelses- og rodemateriale er en af de udslagsgivende faktorer i forbindelse med udvikling af halebidning.

VED UDBRUD AF HALEBID SKAL ÅRSAGEN FORSØGES FASTLAGT OG PROBLEMET ELLER PROBLEMERNE SKAL SØGES LØST HURTIGST MULIGT.

FØLGENDE BØR OVERVEJES AF BESÆTNINGSEJEREN I FORBINDELSE MED ET UDBRUD:

Er der træk i stien?

Er der fodringsfejl?

Belægningen i stien?

Har der været sygdom i stien?

Er der utilstrækkelig vandforsyning?

Mangler dyrene mulighed for temperaturregulering?

Mangler dyrene beskæftigelses- og rodemateriale?

Det skal endvidere overvejes af den besætningsansvarlige, om det beskæftigelsesmateriale, der er tildelt i stien, er tilstrækkeligt, eller om yderligere (eller andet) beskæftigelses- og rodemateriale kan afhjælpe problemet. Tildeling af nye typer af beskæftigelses- og rodemateriale kan med sin nyhedsværdi være med til at dæmme op for et udbrud af halebid, da fokus flyttes fra halerne. Vigtigst er det dog at reagere med det samme, så er der en større chance for succes.

Endelig skal den besætningsansvarlige sørge for at skille halebider og halebidte svin ad samt straks tage stilling til, hvorvidt det halebidte svin skal i behandling og / eller eventuelt flyttes til sygesti.

I en slagtesvinestald, hvor grisene er opstaldet med 10-14 dyr i hver sti, observeres i én af stierne 5 grise med alvorlige halebid: 2 haler er bidt helt af, og der ses friske blødninger på flere af halerne, som tegn på nylig bideaktivitet. Grisene går sammen med 5 ikke halebidte grise. De 5 halebidte grise er alle markeret med 3 streger på ryggen. Ejer oplyser, at de er behandlet i 3 dage med aquacyclin. Ingen af grisene er halte. Grisene er i normal foderstand.

Vurdering: Uforsvarlig til groft uforsvarlig behandling af dyr, afhængig af påvirkningen af almentilstanden hos dyrene. Tilstanden er smertefuld. Dyrene skulle have været isolerede.

Retningslinje for bedømmelse af alvor:

Væsentlig ulempe til uforsvarlig behandling: Det konstateres, at halebidte grise ikke er isoleret i sygesti og evt. ikke behandlet med antibiotika.

Groft uforsvarlig behandling: Det konstateres, at alment påvirkede grise med store halebid ikke er isoleret i sygesti og behandlet med antibiotika.

2.1.2.6 Andre lidelser hos svin

Benproblemer

Ledbetændelse, bylder, sår, klovproblemer, knuder (tumors), hofteledsudsukridning, lammelser, brækkede knogler m.v. ses hyppigt i svinebesætninger. Ledbetændelse skyldes næsten altid en infektion med bakterier, og ét eller flere led kan være afficerede. Tilstanden er smertefuld og medfører nedsat trivsel hos dyrene. Ledbetændelse skal behandles med antibiotika og smertestillende midler, og derudover skal dyret også opstaldes i aflastnings- eller sygesti.

So i sygesti med kronisk haseledsbetændelse.

Vurdering: Tilstanden er kronisk, soen kan ikke komme sig og bør aflives.

Brækkede knogler, hofteledsudskridning og lammelser skyldes ofte enten slåskampe mellem grisene eller udskridninger på glatte gulve i stierne. Ved disse tilstande er behandling udsigtsløs, og sådanne dyr skal aflives straks, når diagnosen er stillet.

Forvoksede klove og hjørnetænder

Forvoksede klove og hjørnetænder er i sig selv ikke en overtrædelse af krydsoverensstemmelseskrav, men hvis disse tilstande forvolder skade på dyret, er forholdet en overtrædelse af krav 3.2.

Klovproblemer ses hyppigst hos søer og kan skyldes flere ting. Ammoniakforbindelserne fra gødningen påvirker klovsundheden negativt, ligesom gulvtyperne i staldene er af stor betydning. For blødt underlag (plastriste og dybstrøelse) kan medføre for lange klove, idet den naturlige slitage af klovene ikke er tilstrækkelig. Modsat kan slidte og ru betongulve medføre ødelæggelser af den bageste del af klovene. Også bolte og møtrikker, der stikker op over gulvniveauet, og ødelagte spalter kan forårsage klovskader og afrivning af biklove. Den korrekte behandling afhænger af årsagen.

Undlades regelmæssig klovbeskæring, kan det medføre forvoksede klove, som ofte giver anledning til langvarigt gangbesvær og halthed dels på grund af unormale belastninger i dyrenes bevægeapparat og dels på grund af følgesygdomme i form af trykninger, senelidelser, betændelsestilstande m.v.

Der ses også jævnligt orner med for lange hjørnetænder, som i nogle tilfælde er vokset så meget, at de gror igennem huden og helt ind til knoglen.

Retningslinje for bedømmelse af alvor:

Væsentlig ulempe: Der konstateres, at hjørnetænderne rører huden, men disse er ikke vokset ind i hud eller øjenhule.

Uforsvarlig behandling: Det konstateres, at forvoksede klove har medført ømbenede dyr, som har vanskeligt ved at gå, eller dyr med flækkede klove eller klovsåler som medfører smerte og lidelse for dyret, eller dyr som har følgesygdomme forårsaget af forvoksede klove.

Uforsvarlig til groft uforsvarlig behandling: Det konstateres, at en forvokset hjørnetand har penetreret huden og påført dyrene smerte og lidelse. Også lemmelidelser kan være groft uforsvarligt. Graden af uforsvarlighed afhænger af en konkret vurdering af det enkelte dyr. Vurderingen foretages af en dyrlæge fra Landbrugsstyrelsen.

Sår og bylder

Sår og bylder på krop og i hovedet er lidelser, der hyppigt ses i svinebesætninger, og skyldes ofte slåskampe svinene imellem. Behandlingen afhænger af størrelsen på såret/bylden, og om hvorvidt svinet er alment påvirket. Behandling med antibiotika og eventuel opstaldning i aflastnings- eller sygesti vil ofte være korrekt behandling.

På billedet ses en mager so med byld på siden og tegn på slagsmål. Bidsårene er her et par dage gamle. Friske sår vil fremstå røde og hævede. Oftest sidder sår efter slagsmål på dyrenes ører, hoved, hals og skulder, idet grise kæmper hoved mod hoved. Når der er sår på den øvrige del af kroppen, er dette tegn på, at dyret har prøvet at flygte fra en angriber, men ikke har haft mulighed for at komme væk.

Utrivelighed

Utrivelighed (mager, afmagret, bleg, vommet) er et symptom på, at der er noget underliggende galt, og behandlingen afhænger af årsagen.

Hjernebetændelse/hjernehindebetændelse

Betændelsen skyldes ofte en bakteriel infektion, og som regel er det kun nogle få grise i en sti, der angribes. Symptomerne er nedsat ædelyst, nervøse øjenbevægelser, usikker gang og kramper. Eventuelt ligger grisen på siden med bagoverbøjede hoved. Akut hjernebetændelse behandles med antibiotika, og dyret skal opstaldes i sygesti. I fremskredne tilfælde er behandling udsigtsløs, og sådanne dyr skal aflives.

Mellemørebetændelse

Mellemørebetændelse forekommer hos alle aldersgrupper af ungdyr. De typiske symptomer er skæv hovedholdning og/eller cirkelbevægelser, men langt fra alle grise med mellemørebetændelse viser tydelige kliniske symptomer - andet end varierende grader af utrivelighed. Den egentlige årsag til mellemørebetændelse er ikke kendt, men det er sandsynligvis en infektion med forskellige bakterier. Grise med mellemørebetændelse behandles med antibiotika og opstaldes i aflastnings- eller sygesti, hvis der er skæv hovedholdning og cirkelbevægelser. Ses der ikke helbredelse indenfor 5 dage, skal grisen aflives, da helbredelse herefter ikke anses for realistisk.

Blødører

Blødører ses især hos fravænnede grise, ung- og slagtesvin. Der ses en pludselig hævelse af øret, som bliver spændt og væskefyldt. Hævelsen skyldes blod fra en sprængt blodåre inde i øret. Blødningen opstår formentlig som følge af en fysisk påvirkning, fx bid, slag eller tråd fra andre grise, klemning mod inventar eller stærk hovedrysten på grund af irritation i øregangen. Grisen vil ofte være generet af det tunge øre og have skæv hovedholdning. I løbet af nogle uger heler øret op igen, og der dannes arvæv, som giver øret et karakteristisk krøllet udseende (blomkålsøre). Grise med akut blødøre skal opstaldes i sygesti, idet tilstanden er meget

smertefuld. Smertebehandling bør overvejes. Hvis grisen ikke flyttes til en sygesti, kan den få svært ved at klare sig i konkurrencen om foder og vand. Endvidere vil fred og ro medføre, at blødningen i øret hurtigere standser, og at risikoen for infektion med bakterier bliver mindre. Ved tegn på infektion (rødme og ømhed i øret, sløvhed, nedsat ædelyst) bør grisen behandles med antibiotika efter dyrlægens anvisninger. Ved påvirket almentilstand i mere end tre dage, skal grisen aflives.

Elefantiasis

Elefantiasis skyldes en betændelsestilstand i lymfekarerne. Ørerne kan blive meget store, og tilstanden har en tendens til at forværres over tid. Der ses en voldsom fortykkelse af øret, som har en dejagtig konsistens. Dyrrets syn kan blive hæmmet, ligesom der kan opstå sår på indersiden af øret og på kinden pga. friktion og varme.

Indgroet øremærke:

Et indgroet øremærke er betegnelse for et øremærke, som er "begravet" i øret. Dette skyldes en vævsreaktion, hvor vævet vokser hen over øremærket. Øremærket skal straks fjernes. Tilstanden er meget smertefuld, og der kan udvikles en tumor (knude) omkring øremærket. Hvis øremærket ikke kan fjernes uden store smerter for dyret pga. vævsvækst på begge sider af øret, må en dyrlæge bedøve øret før fjernelse af mærket.

Urinætsning:

Ved mangelfuld rengøring af stalden kan der ses dyr, der lider fysisk overlast i form af urinætsninger på lemmer og bug samt udbredte lårkager. Gødningstilsølede dyr og udbredte lårkager kan i sig selv ikke afstedkomme en krydsoverensstemmelses-sanktion, men hvis disse tilstande har forårsaget en skade på dyret i form af rødme, irritation og ætsninger på huden eller dårlig klovsundhed, vil dette være en overtrædelse af krav 3.2.

Retningslinje for bedømmelse af alvor:

Vurdering af alvor og varighed kræver en dyrlægefaglig vurdering, hvorfor en dyrlæge fra Landbrugsstyrelsen kontaktes.

Uforsvarlig behandling af dyr: Der konstateres dyr med mindre lidelser, hvor dyrene ikke er sat i sygesti, og hvor der ikke er påvirket almentilstand.

Groft uforsvarlig behandling af dyr: Der konstateres dyr med svære haltheder, benbrud, store sår eller traumer, afmagrede dyr og dyr med hjernehindebetændelse, der går i almindelig sti samt dyr med længerevarende smertefulde lidelser eller smertefulde lidelser, hvor behandling er udsigtsløs.

2.1.3 Pelsdyrbesætninger

I vinter-, parrings- og drægtighedsperioden er der normalt få problemer med sundhed og velfærd i minkbesætninger. Perioden omkring fødselstidspunktet og de første uger efter fødslen er det tidspunkt, hvor de sundhedsmæssige problemer forventes at være størst.

I maj og juni (diegivningsperioden) er de typiske sundhedsproblemer yverbetændelse hos tæverne og ”fedtede hvalpe”. Fedtede hvalpe har diarre, en klistret udsøndring fra huden og meget høj dødelighed. Lidelsen regnes for forårsaget af et atrovirus.

Efter fravæning optræder de tabsvoldende sygdomme plasmacytose, hvalpesyge og virus enteritis. Der vaccineres ofte mod hvalpesyge og virus enteritis, mens der testes og saneres for plasmacytose, da der ikke findes en vaccine mod denne sygdom.

Almindeligt sete skader i minkbesætninger er bidskader efter slagsmål, der typisk opstår, når ungdyr går sammen. Da mink i naturen er solitære dyr, er det vanskeligt at undgå konflikter, når flere mink går sammen. I forbindelse med etablering af en hakkeorden og stadig forsvar ifm. placering i hakkeorden kan minkene reagere ved at bide hinanden. Dette kan resultere i sår, der bliver inficerede.

Hvis et eller flere pelsdyr i forbindelse med pelsdyravlerens daglige tilsyn viser tydelige tegn på sundheds- eller adfærdsmæssige afvigelser, skal den ansvarlige for dyrene omgående tage skridt til at få fastslået årsagen og sørge for en passende afhjælpning af problemet. Hvis afhjælpningen ikke virker, skal en praktiserende dyrlæge konsulteres hurtigst muligt, eller pelsdyret skal aflives straks.

Følgende kan som udgangspunkt anvendes som retningsgivende for, hvordan syge og tilskadekomne dyr bør håndteres:

1	Dyr med nedsat ædelyst eller forstyrret almenbefindende: <ul style="list-style-type: none">▪ Dyret isoleres i et bur, når dette er hensigtsmæssigt, f.eks. i et sygeafsnit. Buret skal være udstyret med redekasse og halm, som øvrige bure, og der skal føres nøje opsyn med det syge dyr.▪ Er der ingen bedring på tredjedagen, bør det overvejes at aflive dyret.
2	Lammede mink og mink med blotlagte knogler bør aflives straks.
3	Sår er meget individuelle, hvorfor en vurdering af behandling skal tage hensyn til dyrenes almenbefindende samt øvrige forhold på farmen. Behandlingsprocedure skal være aftalt med besætningsdyrlæge og beskrevet i besætningsdiagnoser af dyrlægen i forbindelse med de løbende rådgivningsbesøg. Hvis mink med sår er behandlet efter følgende retningslinjer kan vi anse det, som at dyrene er tilstrækkeligt behandlet: <ul style="list-style-type: none">▪ Overfladiske små sår: Sårspray minimum én gang dagligt indtil afheling▪ Større overfladiske sår (op til 5 krone stor): Sårspray, antibiotika-injektion og evt. smertestillende behandling dagligt indtil helbredelse.

- Store sår samt sår hvor øjet eller knogler er inddraget: Aflivning.
- Forurenede sår med pus soignereres (vaskes i sæbevand).

4 Dyr med kroniske og uhelbredelige lidelser samt dyr med blokering af fødselsveje eller urinveje bør aflives.

Når der i forbindelse med kontrollen konstateres syge eller tilskadekomne dyr, som kontrolløren umiddelbart vurderer ikke er behandlet forsvarligt, skal en dyrlæge fra Landbrugsstyrelsen kontaktes med henblik på en klinisk, veterinærfaglig vurdering.

Der skal altid tilkaldes en af dyrlægerne fra Landbrugsstyrelsen, hvis:

- Der findes dyr med skader, som ikke er under passende behandling.
- Der findes dyr, som burde være aflivet.

To eksempler på sår ved haleroden.

Kontakt til dyrlæge er altid nødvendigt.

Minkhvalp med stort bidsår. Bemærk, at dyrene ikke er isoleret.

Kontakt til dyrlæge er nødvendigt.

Mink med inficeret sår i halen. Knoglen er inddraget, og halestumpen er ikke dækket af intakt hud.

Kontakt til dyrlæge er nødvendigt.

Mink med sår ved øjet – det kan ikke umiddelbart vurderes om øjet er inddraget.

Kontakt til dyrlæge er nødvendigt.

Stort sår på ryggen. Minken bør være isoleret og i behandling efter den praktiserende dyrlæges anvisninger.

Kontakt til dyrlæge er nødvendigt.

Mink med inficeret bidsår. Minken skal isoleres og i behandling efter den praktiserende dyrlæges anvisninger. Hvis dette er tilfældet, er kontakt til dyrlæge ikke umiddelbart nødvendigt.

I tvivlstilfælde bør en dyrlæge dog konsulteres.

Afhelet sår. Dyret var i sygeafdeling og under behandling efter reglerne.

Dyrlægekontakt er ikke nødvendigt.

Mink med manglende forben. Benet er ikke afhelet.

Dyrlæge skal kontaktes.

Mink der mangler begge forben.

Kontakt til dyrlæge er nødvendigt

Samme mink efter aflivning

2.1.4 Fjerkræbesætninger

I fjerkræproduktionen anvendes sjældent sygeafsnit, dog evt. til kalkuner. Sygdomme behandles som flokproblem, og enkelt dyrs behandling ses ikke, dog evt. af kalkuner. Ved skader, f.eks. vinge- eller benbrud, hakkeskader, lammelser og haltheder aflives dyrene som regel. Fjerkræ op til 5kg må aflives ved dislokation af halsen, hvilket typisk anvendes i forbindelse med slagtekyllinger. Forudsætningen er, at dyret dør med det samme og ikke udsættes for lidelse. Afhugning af hovedet må kun anvendes på i forvejen bedøvede dyr.

Sygdomme, som ses i fjerkræproduktionen, vil oftest være ledsaget af nedgang i foder- og vand optagelse og øget dødelighed og kan medføre store økonomiske tab. Derfor vil der som regel tidligt blive tilkaldt en dyrlæge.

Den besætningsansvarlige skal tilse alle dyr dagligt, hvilket indebærer, at det skal være praktisk muligt at tilse alle de dele af stalden, hvor der er dyr. Ved vurdering af manglende tilsyn og passende behandling skal evt. mangler sættes i forhold til flokstørrelsen, idet selv 2 x dagligt tilsyn med fjerkræ huse med 50.000 kyllinger ikke kan sikre, at alle syge eller tilskadekomne dyr opdages.

2.2 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for bedømmelse af overtrædelsen:

ALVOR	<p>Hvor ofte tilses dyrene? Hvordan er belysningen? Er den mangelfuld, mangler fast og mobil lyskilde eller mangler fast, mobil og naturlig lyskilde?</p> <p>Er der syge eller tilskadekomne dyr, som ikke er isoleret i sygesti, og som burde have været det? Hvordan er dyrene i sygestien blevet behandlet for deres lidelse? Hvor længe har lidelsen stået på? Hvad er prognosen for dyret/dyrene?</p>
OMFANG	Hvor mange dyr er syge eller tilskadekomne ift. dyregruppen?
VARIGHED	Hvor lang tid kan det dokumenteres, at det har stået på?

3 BEDØMMELSE

Krav 3.2

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	<p>Delkrav 2: Der er utilstrækkelig belysning til at inspicere dyrene ordentligt.</p> <p>Delkrav 1 og 3: Ikke muligt</p>	<p>Delkrav 1: Dyr lider overlast, som følge af manglende tilsyn. Graden af overlast vurderes som væsentlig ulempe.</p> <p>Delkrav 2: Belysningen er meget mangelfuld</p> <p>Delkrav 3: Ingen/forkert håndtering af syge og tilskadekomne dyr, hvor graden af lidelse vurderes at være til væsentlig ulempe.</p> <p>Forsøgt behandling af dyr, ingen eller for sent dyrlægetilkald, da dyret ikke blev rask, hvor graden af lidelse vurderes til væsentlig ulempe</p>	<p>Delkrav 1: Dyr lider overlast som følge af manglende tilsyn. Graden af overlast vurderes som uforsvarlig behandling.</p> <p>Delkrav 2: Der mangler fast og mobil lyskilde</p> <p>Delkrav 3: Ingen/forkert håndtering af syge og tilskadekomne dyr, hvor graden af lidelse vurderes at være uforsvarlig behandling af dyr</p> <p>Forsøgt behandling af dyr, ingen eller for sent dyrlægetilkald da dyret ikke blev rask, hvor graden af lidelse vurderes at være uforsvarlig behandling af dyr.</p>	<p>Delkrav 1: Dyr lider overlast som følge af manglende tilsyn. Graden af overlast vurderes som groft uforsvarlig behandling.</p> <p>Delkrav 2: Der mangler fast, mobil og naturlig lyskilde, og der er ingen lys i stalden.</p> <p>Delkrav 3: Ingen/forkert håndtering af syge og tilskadekomne dyr, hvor graden af lidelse vurderes groft at være groft uforsvarlig behandling eller mishandling af dyr.</p> <p>Forsøgt behandling af dyr, ingen eller for sent dyrlægetilkald da dyret ikke blev rask, hvor graden af lidelse vurderes at være groft uforsvarlig behandling eller mishandling af dyr.</p>

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
OMFANG	<p>Delkrav 2: Der er givet 1 i alvor, og det berører op til 2 % af alle dyr i besætningen</p> <p>Delkrav 1 og 3: Ikke muligt</p>	<p>Delkrav 1: Op til ca. 10 % af dyrene er berørt</p> <p>Delkrav 2: Berører op til ca. 10 % af dyrene</p> <p>Delkrav 3: Besætning: Der er givet 2 i alvor, og det berører op til 10 % af dyrene. Der er givet 3 eller 4 i alvor, og det berører X antal dyr i en besætning, som er en vis størrelse: se tabel.</p>	<p>Delkrav 1 og 2: Mellem ca. 10 % og ca. 50 % af dyrene er berørt</p> <p>Delkrav 3: Besætning: Der er givet 2 i alvor, og det berører mellem 10 % og ca. 25 % af dyrene. Der er givet 3 eller 4 i alvor, og det berører X antal dyr i en besætning, som er en vis størrelse; se tabel.</p>	<p>Delkrav 1 og 2: Mere end ca. 50 % af dyrene er berørt</p> <p>Delkrav 3: Besætning: Der er givet 2 i alvor, og det berører mere end ca. 25 % af dyrene. Der er givet 3 eller 4 i alvor, og det berører X antal dyr i en besætning, som er en vis størrelse: se tabel.</p>
VARIGHED	<p>Delkrav 2: Varighed følger alvor.</p>	<p>Delkrav 1 og 2: Varighed følger alvor.</p> <p>Delkrav 3: Kortere end ca. 1 uge</p>	<p>Delkrav 1 og 2: Varighed følger alvor.</p> <p>Delkrav 3: Mellem 1-2 uger</p>	<p>Delkrav 1 og 2: Varighed følger alvor.</p> <p>Delkrav 3: Længere end 14 dage</p>

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Se under eksemplerne under afsnit 2.2.

3.1.1 Vurdering af omfang for delkrav 3

Tabel over omfangskarakter efter dyreart – besætningskontrol. Anvendes kun ved alvorsskarakteren 3 eller 4.

Besætningsstørrelse		2	3	4
Antal søer, gylte og orner	< 100	1 sygt dyr	2 syge dyr	≥ 3 syge dyr
Antal svin over 30 kg. undtagen søer, gylte og orner	< 900			
Antal smågrise mellem 7 og 30 kg.	< 900			
Antal malkekvæg**	< 50			
Antal kødkvæg**	< 15			
Antal mink, inkl. tæver, i hvalpe- og vækstsæsonen	< 7500			
Antal minktæver uden for hvalpe- og vækstsæsonen	< 1500			
Antal får	< 10			
Antal geder	< 10			
Antal søer, gylte og orner	100 - 650	Op til 2 syge dyr	3 syge dyr	≥ 4 syge dyr
Antal svin over 30 kg. undtagen søer, gylte og orner	900 - 3000			
Antal smågrise mellem 7 og 30 kg.	900 - 3000			
Antal malkekvæg**	50 - 250			
Antal kødkvæg**	15 - 150			
Antal mink, inkl. tæver, i hvalpe- og vækstsæsonen	7500-15.000			
Antal minktæver uden for hvalpe- og vækstsæsonen	1500 - 3000			
Antal får	10 - 100	Op til 3 syge dyr	4 syge dyr	≥ 5 syge dyr
Antal geder	10 - 50			
Antal fjerkræ (kyllinger, høns, kalkuner, gæs eller ænder*)	< 350			
Antal søer, gylte og orner	> 650			
Antal svin over 30 kg. undtagen søer, gylte og orner	> 3000			
Antal smågrise mellem 7 og 30 kg.	> 3000			
Antal malkekvæg*	> 250			
Antal kødkvæg**	> 150			
Antal mink, inkl. tæver, i hvalpe- og vækstsæsonen	> 15.000			
Antal minktæver uden for hvalpe- og vækstsæsonen	> 3000			
Antal får	> 100	Op til 6 syge dyr	7 syge dyr	≥ 8 syge dyr
Antal geder	> 50			
Antal fjerkræ (kyllinger, høns, kalkuner, gæs eller ænder*)	350 - 3000			
Antal fjerkræ (kyllinger, høns, kalkuner, gæs eller ænder*)	> 3000			

* Hvis der ved et tilsyn findes et antal dyr, der skal aflives eller behandles, afstedkommer det ikke i sig selv en sanktion, medmindre det fremgår, at dette allerede har været tilfældet ved sidste tilsyn. De anførte antal angår altså kun syge dyr, hvor det klart fremgår, at dyrene burde have været aflivet eller behandlet allerede ved sidste tilsyn.

** Kategorierne for kvæg i tabellen refererer til besætningens brugsart i CHR.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

3.3 ADVARSLER

Der er for kravet mulighed for at vurdere, at overtrædelsen er af ”mindre betydning” (bagatelovertredelse med en samlet karakter på højst 5).

Krav 3.3 Optegnelser over medicin og døde dyr

1 DELKRAV:

- 1 Enhver, der holder dyr, skal føre optegnelser over al medicinsk behandling og over antallet af døde dyr, som måtte være blevet konstateret i forbindelse med hvert enkelt tilsyn. Hvis disse oplysninger kræves optegnet i anden forbindelse, er en sådan optegnelse også tilstrækkelig til at opfylde kravet.
- 2 Optegnelserne skal opbevares i mindst 3 år og stilles til rådighed i forbindelse med en inspektion eller efter anmodning.

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Kravet indebærer, at den besætningsansvarlige skal føre optegnelser over medicinsk behandling og over antallet af døde dyr, som konstateres i forbindelse med det eller hvert af de daglige tilsyn.

Alle dyr, som konstateres døde, skal indgå i optegnelserne, herunder også nyfødte dyr.

Kravet opfyldes ikke ved fremvisning af DAKA-lister, idet det netop er hensigten at følge dødeligheden dagligt.

Både medicinoptegnelser og optegnelser over døde dyr skal opbevares i mindst 3 år.

1.2 KRAVETS RELEVANS

Kravet er relevant i alle besætninger med landbrugsdyr, dog med nogle forbehold.

1.3 KRAVETS FORMÅL

Formålet med kravet er at sikre, at den besætningsansvarlige bliver opmærksom på omfanget af og eventuel stigning i medicinforbruget og dødeligheden, som kan tyde på problemer med dyrenes sundhedstilstand og dermed også deres velfærd.

Obs: Manglende optegnelser over døde dyr indberettes under krav 3.3 for alle landbrugsdyr, men således, at hvis der i besætningsregisteret, jf. kravene 2.2 og 2.5 føres daglige optegnelser over døde dyr, kan dette opfylde krav 3.3.

Medicinoptegnelser for pelsdyr er omfattet af krav 3.3. For øvrige dyrearter er det krav 2.24, der gælder for medicinoptegnelser. For øvrige dyrearter gælder krav 3.3 delkrav 1 samt 2 således udelukkende for optegnelser over døde dyr, da medicinoptegnelser for disse dyr har fødevarer sikkerhed som formål.

2 KONTROLMETODE

2.1 INDHOLD I KONTROLLEN

Det skal kontrolleres, at landbruger fører løbende optegnelser over døde dyr i besætningen. Hvis der ingen døde dyr er, skal der ikke føres optegnelser. Det kontrolleres, at optegnelserne over medicin og døde dyr er opbevaret i mindst 3 år regnet tilbage fra kontroldatoen. Hvis der foretages kontrol den 1. maj 2017, er starten på optegnelsesperioden således 1. maj 2014.

3 BEDØMMELSE

Krav 3.3

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	<p>Delkrav 1: Registreringer for få eller enkelte dage mangler, men optegnelserne i øvrigt er tilfredsstillende.</p> <p>Delkrav 2: Optegnelserne kan fremvises 2 år eller mere tilbage fra kontroltidspunktet, men dog under 3 år tilbage.</p>	<p>Delkrav 1: Døde dyr fremgår ikke af CHR, og der føres antal, men ingen dato for døde dyr.</p> <p>Medicinsk behandling: Registreringer for få eller enkelte dage mangler, og optegnelserne som helhed er mindre tilfredsstillende.</p> <p>Delkrav 2: Optegnelser kan fremvises 1-2 år tilbage.</p>	<p>Delkrav 1: Døde dyr fremgår ikke af CHR, og der føres alene dato men ikke antal for døde dyr.</p> <p>Medicinsk behandling: Optegnelserne er generelt mangelfulde.</p> <p>Delkrav 2: Optegnelserne kan fremvises 1 år tilbage.</p>	<p>Delkrav 1: Døde dyr fremgår ikke af CHR og der er ikke ført optegnelser over døde dyr.</p> <p>Medicinsk behandling: Der føres ingen optegnelser.</p> <p>Delkrav 2: Der kan ikke vises optegnelser foretaget indenfor 1 år fra kontroldatoen.</p>
OMFANG	Følger alvorskarakteren.	Følger alvorskarakteren.	Følger alvorskarakteren.	Følger alvorskarakteren.
VARIGHED	<p>Delkrav 1: Følger alvorskarakteren.</p> <p>Delkrav 2: Under 1 år i starten af optegnelsesperioden på 3 år eller længere tilbage, men i de seneste 1½-2 år er optegnelserne ført tilfredsstillende.</p>	<p>Delkrav 1: Følger alvorskarakteren.</p> <p>Delkrav 2: Manglende eller mangelfulde optegnelser op til 1½ år tilbage, og optegnelserne som helhed er mindre tilfredsstillende.</p>	<p>Delkrav 1: Følger alvorskarakteren.</p> <p>Delkrav 2: Manglende eller mangelfulde registreringer op til 2 år tilbage, og optegnelserne som helhed er ikke tilfredsstillende.</p>	<p>Delkrav 1: Følger alvorskarakteren.</p> <p>Delkrav 2: Manglende eller meget mangelfulde optegnelser mere end 2 år tilbage og helheden helt utilfredsstillende. Forholdet er tilsyneladende af permanent karakter.</p>

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor Vurderes ud fra, om landbruger fører optegnelser (optegnelser = de samlede registreringer) eller ej. Føres der optegnelser, men er disse mangelfulde, vurderes alvoren ud fra, hvor store mangler der er i registreringerne (registrering = det enkelte daglige notat over antal døde dyr, eller behandlinger for pelsdyr).

Omfang Vurderes ud fra, hvor mange registreringer der mangler.

Varighed Vurderes ud fra, hvor længe de manglende/mangelfulde optegnelser har fundet sted.

Retningslinje for bedømmelse af alvor:

Hvis det under kontrolbesøget f.eks. konstateres, at der de sidste 24 måneder har været ført systematiske, fyldestgørende optegnelser, kan forholdet betragtes som en mindre betydelig overtrædelse. Hvis optegnelserne derimod er mindre tilfredsstillende, vil forholdet skulle vurderes til karakteren 2. Et eksempel på mindre tilfredsstillende optegnelser kunne f.eks. være en kort periode på nogle få dage, hvor der på grund af ferie eller travlhed med andet arbejde, har været undladt registrering, men hvor der i øvrigt har været ført systematiske og helt fyldestgørende optegnelser. I dette tilfælde vurderes alvoren til karakteren 1.

Optegnelser kan betragtes som en smule eller lettere mangelfulde, hvis der f.eks. er enkelte utilstrækkelige registreringer, eller der mangler få detaljer, hvor f.eks. dato eller identifikation af dyret ikke fremgår.

Mangelfulde eller meget mangelfulde optegnelser kan være manglende registreringer, meget sporadiske registreringer eller så udbredte mangler ved optegnelserne, at størstedelen ikke opfylder kravene og dermed ikke har nogen informationsværdi.

Hvis der mangler optegnelser, men disse kan "skaffes til veje", anses det ikke at være en overtrædelse af krav 3.3, hvis oplysningerne i øvrigt er tilfredsstillende. At optegnelserne "kan skaffes til veje" betyder ikke, at de skal kunne rekonstrueres, men derimod, at de midlertidigt ligger hos f.eks. revisoren, og at de kan rekvireres derfra.

3.2 ADVARSLER

Der er for kravet mulighed for at vurdere, at overtrædelsen er af "mindre betydning" (bagatelovertrædelse med en samlet karakter på højst 5).

Krav 3.4 Bevægelsesfrihed og vejr og vind, alle landbrugsdyr

1 DELKRAV

- 1 Den bevægelsesfrihed for et dyr, som er passende under hensyntagen til dets art og i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer, må ikke begrænses på en sådan måde, at dyret påføres unødigt lidelse eller skade.
Når et dyr til stadighed eller regelmæssigt holdes tøjret, lænket eller fastgjort, skal det gives så megen plads, som er passende for dets fysiologiske og etologiske behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer.
- 2 Dyr, der holdes udendørs, skal når det er nødvendigt og muligt, være beskyttet mod vejr og vind.

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

I delkrav 1 tænkes især på, at dyrene skal have den fornødne bevægelsesfrihed til at optage foder og drikke samt hvile.

Hvis det konstateres, at der i indhegninger med udegående dyr, opbevares markredskaber, traktorer, materiel af anden art osv., som dyrene potentielt kan komme til skade på, eller der konstateres et defekt hegn, som kan skade dyrene, indberettes dette under krav 3.5.

1.2 KRAVETS RELEVANS

Kravet er relevant for alle landbrugsdyr. I forhold til delkrav 1 er der særlige bestemmelser for kalve i krav 3.18 og for svin i krav 3.27.

1.3 FORMÅL MED KRAVET

Formålet med kravet er at sikre, at dyr beskyttes bedst muligt mod lidelse eller skade ved begrænsning af dyrets bevægelsesfrihed. Formålet er endvidere at sikre, at dyr, som til stadighed eller regelmæssigt tøjres, fastgøres eller lænkes uden besvær kan optage foder og vand, lægge sig, hvile og rejse sig samt udføre hudpleje. Formålet med kravet er endelig at sikre, at dyr, der holdes udendørs, beskyttes mod vejr og vind, hvis det er nødvendigt og muligt.

2 KONTROLMETODE

For udegående dyr gælder de samme krav som for dyr holdt inde i staldbygninger. I tillæg gælder, at alle udegående dyr skal være bedst muligt beskyttet mod vejr og vind i overensstemmelse med deres behov. At dyrene skal være sikret mod vejr og vind i overensstemmelse med deres behov betyder i praksis, at udegående dyr i vinterperioden og i perioder med vinterlignende vejr skal, når det er nødvendigt og muligt, have adgang til et tørt leje i læskur eller bygning – se dog punkt 2.1.1 vedrørende får. Vurderingen af, om det er nødvendigt for dyrene at have et læskur, skal vurderes i det konkrete tilfælde ud fra fællesudtalelsen fra Dyreværnsrådet og Det Veterinære Sundhedsråd.

Bestemmelsen i EU-retten er ikke enslydende med den nationale bestemmelse, KO-kravet er derfor lempeligere formuleret end bestemmelsen i den nationale bestemmelse, idet KO-kravet svarer til direktivteksten

og lyder: "Dyr, der holdes udendørs, skal når det er nødvendigt og muligt, være beskyttet mod vejr og vind.", mens den nationale bestemmelse lyder: "Dyr skal endvidere sikres mod vejr og vind i overensstemmelse med deres behov." Vurderingen af, om det er muligt, skal vurderes i hvert enkelt tilfælde. Der kan f.eks. være tale om naturplejearealer, hvor der ikke må bygges læskur eller lignende foranstaltninger. Om diverse tiltag, herunder eksempelvis opsætning af bigbatter, vil være tilstrækkeligt i forhold til KO-kravet, skal således vurderes i hvert enkelt tilfælde i forhold til omstændighederne. Vurderingen bygger på, om bygning af læskur eller en bygning vil være praktisk muligt. Forholdet kan således godt i særlige tilfælde være en overtrædelse af de nationale krav uden at være en KO-overtrædelse. I de tilfælde, hvor det ikke er praktisk muligt at bygge et læskur, er det vigtigt, at landbruger sikrer sig, at de pågældende dyr, der afgrænses arealerne, ikke har behov for læskur eller lign., jf. fællesudtalelsen.

Dyrene skal være forberedt på at gå ude i vinterperioden, hvilket i praksis betyder, at dyrene skal have udviklet et kraftigt og tæt hårlag, og de skal være ved godt huld. Dyrene skal i vinterperioden og i perioder med vinterlignende vejr tilføres supplerende foder, så det gode huld opretholdes. De arealer, som udegående dyr opholder sig på i vinterperioden og i perioder med vinterlignende vejr, skal i størrelsen være afpasset efter antallet af dyr samt være så store, at der altid er græsdækkede arealer, som dyrene ikke har trådt op. Det skal sikres, at foderpladser og vandingssteder er placeret i en sådan afstand fra dyrenes hvileområde, at arealet mellem disse kan holdes græsdækket.

Med hensyn til krav om adgang til læskur eller bygning skal det pointeres, at arealet skal være så stort, at alle dyr samtidigt kan hvile på et tørt leje. Kravet om læskur eller bygning kan dog fraviges under forudsætning af, at dyrene holdes på så store arealer, at de naturlige forhold er af en sådan beskaffenhed, at der kan ydes dyrene en beskyttelse, der i vidt omfang svarer til den beskyttelse, som et læskur eller en bygning vil kunne give. Med "naturlige forhold" forstås, at der er en passende tæthed af bevoksning, der sammenholdt med de øvrige landskabsforhold (hældninger, skråninger og niveauforskelle) samt jordbundsforhold på arealet kan sikre dyrene mod vejr og vind i overensstemmelse med deres behov. De naturlige forhold skal herunder samtidig kunne sikre, at alle dyr på samme tid kan hvile på et passende tørt leje.

Månederne december, januar og februar skal ifølge Fødevarestyrelsen altid betragtes som vinterperiode, og der er overordentligt hyppigt vinterlignende vejr i november måned, ligesom der i marts måned meget ofte konstateres vinterlignende vejr.

Om sommeren skal dyrene ligeledes beskyttes mod vejr og vind.

2.1 INDHOLD I KONTROLLEN

Det skal kontrolleres, at alle dyr har den fornødne bevægelsesfrihed til at optage foder og vand. Det skal også kontrolleres, at alle dyr har mulighed for at rejse eller lægge sig uden besvær, og for kalve er der endvidere krav om, at der skal være plads til at foretage hudpleje uden besvær, jf. krav 3.18.

Det skal kontrolleres, at alle udegående dyr i vinterperioden og i perioder med vinterlignende vejr, har adgang til tørt leje - i læskur eller bygning, hvis det er praktisk muligt, jf. ovenstående beskrivelse. Arealet af læskuret/bygningen skal i givet fald være så stort, at alle dyr kan være derinde på en gang. Det skal også vurderes, om dyrene er ved godt huld og har udviklet kraftigt og tæt hårlag, således at de er forberedt på at gå ude om vinteren. Der bør være opmærksomhed på besætninger med udegående kvier, og hvorvidt de udbindes for tidligt på året eller indbindes for sent på året, hvor næringsindholdet i græsset er begrænset, og dyrene taber huld, hvis de ikke tildeles supplerende foder. Opmærksomheden henledes også på, at dyrene til enhver til skal have adgang til frisk drikkevand, hvilket kan volde problemer idet vandet fryser til is. Konstateres manglende adgang til frisk drikkevand, indberettes dette under krav 3.8.

Om sommeren skal det ligeledes kontrolleres, at alle dyr har mulighed for at søge skygge ved meget varmt vejr.

2.1.1 Særligt om udegående får

Der har fra branchens side været stillet spørgsmål omkring om Det Veterinære Sundhedsråds og Dyreværnsrådets fælles udtalelse om udegående dyr i vinterperioden også gælder for får. Nærmere bestemt om det også er et krav, at får skal have et læskur eller en bygning til rådighed i vinterperioden og i vinterlignende vejr. For så vidt angår får, skal det særligt bemærkes, at det med baggrund i den nuværende viden er Dyreværnsrådets og Det Veterinære Sundhedsråds opfattelse, at får generelt er særligt hårdføre. Det er derfor rådernes opfattelse, at kravet om læskur eller bygning samt de ovenfor nævnte naturlige forhold ikke bør gælde for får, såfremt disse tilses dagligt, og dyrene i øvrigt er tilvænnet vejrforholdene. Fårene skal altså stadig være med godt huld og hårlag osv., men læskur eller bygning er ikke påkrævet.

Forhold vedrørende udegående får i vinterperioden vægtes således under hensyntagen til:

- Dyrene (lang uld, godt huld, højdrægtige, nyfødte).
- Stedlige forhold (indhegning, adgang til foder og vand, muligheder for læ og tørt leje mm.).
- Vejrliget (torden, storm, kraftig regn, oversvømmede arealer, snefygning mm.).
- Samt andre forhold af relevans.

2.1.2 Adoptionsbokse til får

Fiksering af får, der skal adoptere lam, sker typisk i bokse ved, at fårets hoved fastholdes i en åbning i boksen, der spærres delvis, så hovedet ikke kan føres tilbage. Boksens side kan være af tremmer eller beklædt med plader. Opbinding af får med reb i en boks kan også ses. Fikseringen medfører, at fårene ikke kan vende sig og eventuelt ikke kan klø sig i hovedet eller på bagkroppen.

Fødevarestyrelsen har bedt Det Veterinære Sundhedsråd om en udtalelse vedrørende anvendelse af adoptionsbokse eller tilsvarende fikseringsmåder med det formål, at overkomme et moderfårs modvilje mod at lade sig die af egne eller fremmede lam.

Sundhedsrådet finder ”at under forudsætning af, at en fiksering af amme får er så kortvarig som muligt (maksimalt 3-5 dage) og med en samtidig tilsikring af, at fåret frit kan lægge sig, indtage foder og vand, samt med en sufficient overvågning af både amme får og lam, vil de i udtalelsen beskrive metoder, uanset den derved påførte begrænsede grad af ulempe, være forsvarlige og omsorgsfulde overfor moder får og lam og være i overensstemmelse med anerkendte praktiske erfaringer i Danmark og i udlandet.”

To typer adoptionsbokse til får, der umiddelbart lever op til Det Veterinære Sundhedsråds udtalelse, idet fårene kan rejse og lægge sig, samt har adgang til foder og vand.

2.2 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for bedømmelse af overtrædelsen:

ALVOR Kan dyrene frit komme til at drikke og spise og til at lægge sig ned?
Er der træk?
Har dyrene mulighed for at søge ly mod vejr og vind, jf. kravene?

OMFANG Hvor mange dyr er omfattet af forholdet?

VARIGHED I hvor lang tid har det stået på?

2.3 EKSEMPLER

I denne kalvebesætning går kalvene i dybstrøelse. Flere af dyrene skal strække sig efter vand og foder og samtidig helt ned på knæ for at nå foderet og vandet (pga. et dybstrøelsesmåttens tykkelse).

Forholdet vurderes at være en overtrædelse af krav 3.4.

3 BEDØMMELSE

Krav 3.4

KA- RAK- TER	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FOR- MÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYD- NING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
AL- VOR	Væsentlig ulempe af mindre betydelig karakter. Delkrav 1: Dyrene oplever lille indskrænkning af bevægelsesfrihed. Væsentlig ulempe af mindre betydelig karakter. Delkrav 2: Perioden november og marts, dyr ved godt huld og med tilsvarende hårlag.	Væsentlig ulempe Delkrav 1: Indskrænkning af bevægelsesfrihed, hvorved dyrene skal ændre naturlig adfærd. Delkrav 2: Perioden december og februar, dyr ved godt huld og med tilsvarende hårlag.	Uforsvarlig behandling Delkrav 1: Indskrænkning af bevægelsesfrihed, hvorved dyrene påføres skader. Delkrav 2: Perioden november til marts, dyr med ringe huld, eller utilstrækkeligt hårlag. Hele året. Dyr med solskoldning, som følge af manglende skygge eller adfærdsforandring som følge af varme.	Visse typer af uforsvarlig behandling, Groft uforsvarlig behandling eller mishandling Delkrav 1: Indskrænkning af bevægelsesfrihed, hvorved dyrene påføres skader og angst. Delkrav 2: Perioden november til marts, dyr med ringe huld eller utilstrækkeligt hårlag. Dødsfald. Hele året, dyr som dør af varme, som følge af manglende skygge.
OM- FANG	Overtrædelse hvor der i alvor er givet 1 og som vedr. max. 2 % af alle dyrene i besætningen	Op til ca. 10 % af dyrene i besætningen	Mellem ca. 10 % og ca. 50 % af dyrene i besætningen	Mere end ca. 50 % af dyrene i besætningen
VA- RIG- HED	Overtrædelse hvor der i alvor er givet 1, og som har fundet sted i op til 3 dage. Forholdet rettes straks.	Op til ca. en måned	Mellem ca. en måned og ca. 6 måneder	Længere end ca. 6 måneder

2.4 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor Vurderes ud fra, i hvor høj grad dyrenes bevægelsesfrihed og velfærd er indskrænket eller påvirket.

Omfang Vurderes ud fra, hvor stor en del af besætningen, der er berørt.

Varighed Vurderes ud fra, hvor længe forholdet har stået på.

Retningslinje for bedømmelse af alvor

Væsentlig ulempe til uforsvarlig behandling: Overbelægning i en enkelt eller enkelte bokse, stier mv. (delkrav 1).

Det konstateres, at et enkelt eller enkelte dyr i en enkelt eller nogle få dage i en periode med vinterlignende vejr har været udegående uden adgang til tørt leje / læskur, og dyret eller dyrene i øvrigt er i god stand og ved godt huld (delkrav 2).

Uforsvarlig behandling: Generelt nedsat bevægelsesfrihed for dyrene i besætningen på grund af overbelægning, dog ikke i en grad der medfører, at ikke alle dyr kan finde hvile eller rejse eller lægge sig uden stort besvær (delkrav 1).

Det konstateres, at dyrene ikke har adgang til, at alle dyrene kan finde tørt leje, eller at arealet af det tørre leje ikke er tilstrækkeligt til, at alle dyrene kan ligge der. Eller det konstateres, at dyr om sommeren ikke har adgang til skygge eller bygning under hedebløge eller i perioder med meget varmt vejr, og dyrene udviser tegn på at være påvirket af varmen (delkrav 2).

Groft uforsvarlig behandling: Generelt nedsat bevægelsesfrihed for dyrene i besætningen på grund af overbelægning i boksene, stierne mv. eller på grund af u hensigtsmæssig udformning af bindsler, tøj og lignende situationer, hvor der generelt i besætningen eller i enkelte bokse, stier mv. ses så voldsom overbelægning, at dyrene ikke har den fornødne bevægelsesfrihed til at optage foder eller drikke, samt at det ikke er alle dyr, der kan finde plads til hvile, må som hovedregel betegnes som groft uforsvarlig behandling af dyr (delkrav 1).

2.5 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

2.6 ADVARSLER

Der er for kravet mulighed for at vurdere, at overtrædelsen er af ”mindre betydning” (bagatelovertredelse med en samlet karakter på højst 5).

Krav 3.5 Rum og bygninger samt belysning – alle landbrugsdyr

1 DELKRAV

1	De materialer, der anvendes til opførelse af rum, hvor dyr holdes, navnlig til konstruktion af bokse og udstyr, som dyrene kan komme i kontakt med, må ikke være skadelige for dyrene og skal kunne rengøres og desinficeres effektivt.
2	Rum og udstyr til fastgørelse af dyr skal konstrueres og vedligeholdes på en sådan måde, at der ikke er skarpe kanter eller fremspring, der kan påføre dyrene skade.
3	Luftcirkulation, støvindhold, temperatur, relativ luftfugtighed og koncentration af gasarter skal holdes på et niveau, som ikke er skadeligt for dyrene.
4	Dyr, der holdes indendørs, må hverken holdes i permanent mørke eller være udsat for kunstigt lys uden passende afbrydelser. Hvis der ikke er tilstrækkeligt naturligt lys til at opfylde dyrenes adfærdsmæssige og fysiologiske behov, skal der være en passende kunstig belysning.

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

De rum og bygninger, hvor dyr holdes, samt bokse og udstyr, dyrene kommer i kontakt med, skal være opført af materialer, som er uskadelige for dyrene, og de skal kunne rengøres og desinficeres effektivt. Desuden skal rum og udstyr til fastgørelse af dyr være konstrueret og vedligeholdt på en sådan måde, at der ikke er skarpe kanter eller fremspring, der kan påføre dyrene skade. Endelig skal luftcirkulation, støvindhold, temperatur, relativ luftfugtighed og koncentration af gasarter holdes på et niveau, som ikke er skadeligt for dyrene.

Dyr, der holdes indendørs, må hverken holdes i permanent lys eller permanent mørke. Hvis der ikke er tilstrækkeligt naturligt lys til at opfylde dyrenes adfærdsmæssige og fysiologiske behov, skal der være en passende kunstig belysning.

1.2 KRAVETS RELEVANS

Kravet er relevant for alle landbrugsdyr. For bestemmelser om belysning i delkrav 4 er der et særskilt krav gældende for kalve (krav 3.16) og for svin (krav 3.35).

1.3 FORMÅL MED KRAVET

Formålet med kravet er at sikre, at ingen dyr lider overlast ved forkert konstruktion af bokse og andre rum hvor dyr holdes samt udstyr, herunder udstyr til fastholdelse af dyr. Endvidere at der er mulighed for effektiv rengøring og desinfektion. Formålet er yderligere at sikre, at indeklimaet ikke er til skade for dyrene, samt at sikre, at alle dyr sikres lysforhold, der tilgodeser deres adfærdsmæssige og fysiologiske behov.

2 KONTROLMETODE

Ved gennemgang af besætningen kontrolleres det, at rum, stalde, bokse, bure, gulve etc. er velvedligeholdte, og at der ikke er skarpe kanter eller fremspring, som dyrene kan komme til skade på.

Delkrav 1 handler om de materialer, der anvendes til de rum, båse og udstyr, som dyrene kommer i kontakt med i stalden. De må ikke i deres konstruktion og materiale kunne påføre dyrene skade.

Delkrav 2 handler om vedligehold af de materialer og udstyr, som dyrene kommer i kontakt med, herunder også oprydning af materiale og maskiner, som dyrene kan komme til skade på.

Herunder beskrives særlige forhold for besætninger med hhv. svin, får og geder og for fjerkræ.

2.1.1 Særligt for svinebesætninger

Et klassisk eksempel på overtrædelse af ovenstående (delkrav 2) er defekt spaltegulv, gennemtæret jerninventar eller defekte / utilpassede farebøjler. Forhold, som opstår som følge af manglende vedligehold og oprydning.

Ved bedømmelsen lægges vægt på, hvorvidt der er sket skade på dyrene som følge af defekterne og manglende oprydning. Det kunne f.eks. være dyr, der har fået trykskader på nakke eller lemmer, eller dyr, der har fået mindre sår ved at gå på glatte gulve, ujævne gulve eller på spaltegulve med uhensigtsmæssig spaltebredde i forhold til dyrets størrelse. Der kunne også være tale om dyr, der har fået skader som følge af ødelagt inventar, der bør repareres. Et eksempel kunne være spaltegulve, hvor én eller flere spalter er gået i stykker.

2.1.2 Særligt for besætninger med får og geder

Det er ikke ualmindeligt, at der i indhegninger til får og geder ligger gammelt byggeaffald eller redskaber, der p.t. ikke er i brug.

Det skal vurderes, om dyrene har lidt skade, eller der er risiko for, at dyrene kan komme til skade ved at opholde sig i indhegningen. Hvis der konstateres skader på dyrene, er der som hovedregel tale om uforsvarlig behandling af dyr, og der skal tilkaldes en dyrlæge med henblik på en veterinærfaglig vurdering.

Det vurderes også, hvordan staldens indeklima er. Det bemærkes, om øjne og/eller luftveje irriteres på grund af høj støvmængde eller højt niveau af f.eks. ammoniak. Også staldens temperatur vurderes. Ved tvivl foretages der målinger.

2.1.3 Særligt for fjerkræbesætninger

I slagtekyllingeproduktionen vil temperaturen ofte være ca. 32-34 gr. ved indsættelse af kyllinger og gradvis reduceres til 18 gr. For kolde omgivelser vil vise sig ved, at fjerkræet klumper sammen. Ved konstateret dødsfald, der skyldes varme, og hvis der konstateres så kraftig en forekomst af gasarter (specielt ammoniak, NH₃), at ophold i fjerkræhuset ikke lader sig gøre, tilkaldes en dyrlæge.

Ved gennemgang af besætningen kontrolleres det endvidere, at dyrene ikke holdes i hverken permanent lys eller mørke. Hvis der ikke er tilstrækkeligt med vinduer til at opfylde kravet ved hjælp af naturligt lys, skal der være en passende kunstig belysning. Hvis kunstig belysning benyttes, spørges der ind til, hvornår dette lys tændes og slukkes, og om dette gøres manuelt eller ved hjælp af en timer.

I **æglæggerproduktionen** har man tidligere praktiseret "tvangsfældning" med henblik på at starte en ny ægproduktions periode op, og dette har i de senere år igen været praktiseret i nogle besætninger. Der kan anvendes forskellige metoder til tvangsfældning, men den traditionelle metode, hvor høns holdes i konstant mørke i 3 dage, og fratages foder og vand, er ikke tilladt og skal indberettes under krav 3.5, delkrav 4 (permanent mørke) og krav 3.8, delkrav 1 (manglende tildeling af foder og vand). Generelt kan der i ægproduktionen ses, at lysintensiteten holdes meget lavt af hensyn til at undgå kannibalisme. Dog skal der være så meget lys, at man kan læse overskriften på en avis. Som for slagtekyllinger gælder, at såfremt der konstateres så kraftig en forekomst af gasarter (specielt NH₃), at ophold i fjerkræhuset ikke lader sig gøre, tilkaldes en dyrlæge.

2.2 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for bedømmelse af overtrædelsen:

ALVOR	Er der perioder, hvori der mangler lys/mørke? Kan dyrene komme til skade på indretningen? Og er der dyr, der er kommet til skade? Kan dyrene eller dyrenes lemmer komme i klemme nogen steder? Hvordan er staldklimaet?
OMFANG	Hvor mange dyr er omfattet af forholdet.
VARIGHED	Hvor lang tid kan forholdet dokumenteres overtrådt:

2.3 EKSEMPLER

I en klimastald, der var ombygget fra en tidligere kvægstald, havde man bibeholdt det gamle spaltegulv og lagt fast gulv henover spalterne.

Ingen dyr var kommet til skade.

Samme sti.

Det vurderes at være en overtrædelse af krav 3.5 delkrav 2, idet spalterne er konstrueret på en sådan måde, at de kan påføre dyrene skade.

Krav 3.27 kan ikke anvendes, da dette krav kun handler om fuldspaltegulve i beton.

3 BEDØMMELSE

Krav 3.5

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Væsentlig ulempe af mindre betydelig karakter for dyrene. Delkrav 1, 2, 3 og 4: Mindre betydelig påvirkning af dyrs komfort. Ingen dyr er kommet til skade.	Væsentlig ulempe Delkrav 1 og 2: Påvirkning af dyrs komfort. Delkrav 3: Synlige tegn hos dyrene på overlast. Delkrav 4: Vedvarende lys, dog adgang for dyr til områder med lys under 40 lux. Permanent mørke, med naturlig lyskilde, der er utilstrækkelig.	Uforsvarlig behandling Delkrav 1 og 2: Skader hos dyr. Delkrav 3: Synlige tegn hos dyrene på overlast, fysiske skader eller ved manglende korrigerende handling. Delkrav 4: Vedvarende lys af høj intensitet. Permanent mørke med naturlig lyskilde der er utilstrækkelig, og der er tegn på, at dyr ikke har kunnet æde og drikke.	Visse typer af uforsvarlig behandling, groft uforsvarlig behandling eller mishandling Delkrav 1 og 2: Ved konstruktion der ikke følger praksis, og samtidig skader hos dyr. Delkrav 3: Synlige tegn hos dyrene på overlast, dødsfald eller ved manglende korrigerende handling. Delkrav 4: Permanent mørke, hvor der ikke findes naturligt lys, og der ikke er en fungerende kunstig lyskilde. Der er tegn på, at dyr ikke har kunnet æde og drikke.
OMFANG	Overtrædelse hvor der i alvor er givet 1, og som vedr. max. 2 % af alle dyr i besætningen	Op til ca. 10 % af alle dyr i besætningen	Mellem ca. 10 % og ca. 50 % af alle dyr i besætningen	Mere end ca. 50 % af alle dyr i besætningen
VARIGHED	Overtrædelse hvor der i alvor er givet 1, og som straks rettes	Varighed følger alvor.	Varighed følger alvor.	Varighed følger alvor.

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor Vurderes ud fra risikoen for, at dyrene kan komme til skade, og hvorvidt der er sket skade på dyrene - samt ud fra, i hvor høj grad dyrenes velfærd er påvirket.

Omfang Vurderes ud fra, hvor stor en del af besætningen, der er berørt.

Varighed Vurderes ud fra, hvor længe forholdet har stået på.

Retningslinje for bedømmelse af alvor

Væsentlig ulempe: Det konstateres, at der er risiko for, at ét eller flere dyr kan lide skade på grund af uhen-sigtsmæssig staldindretning, men der ses ingen skader på dyrene. Det konstateres, at dyrene holdes i kon-stant kunstig belysning uden passende afbrydelser (under ca. 6 timer om dagen).

Uforsvarlig behandling: Det konstateres, at der er risiko for, at ét eller flere dyr kan lide skade på grund af uhensigtsmæssig staldindretning, og der ses skader som følge af dette på dyrene. Omfanget og arten af skader kan dog være så alvorligt, at forholdet må karakteriseres som groft uforsvarlig.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

3.3 ADVARSLER

Der er for kravet mulighed for at vurdere, at overtrædelsen er af ”mindre betydning” (bagatelovertredelse med en samlet karakter på højst 5).

Krav 3.6 Beskyttelse mod rovdyr og smitterisici, alle udegående landbrugsdyr

1 DELKRAV

- 1 Dyr, der holdes udendørs, skal være bedst muligt beskyttet mod rovdyr og smitterisici.
-

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

For udegående dyr gælder, at de skal være bedst muligt beskyttet mod rovdyr og smitterisici. Der er specielle regler for indhegning af udegående svin mhp. smittebeskyttelse.

1.2 KRAVETS RELEVANS

Kravet gælder for alle udegående landbrugsdyr.

1.3 FORMÅL MED KRAVET

Formålet med kravet er, at landbruger sikrer bedst muligt, at dyr, der holdes udendørs, ikke lider overlast på grund af angreb fra rovdyr eller bliver syge af smitte, hvor dette kan undgås.

2 KONTROLMETODE

2.1 INDHOLD I KONTROLLEN

Det skal kontrolleres, at alle udegående dyr er beskyttet mod rovdyr og smitterisici, herunder om hegn er intakte.

Ved udendørs hold af svin skal indhegningen dels forhindre svinene i at slippe ud og dels forhindre uvedkommende - og dermed smitte - i at komme ind.

Hvis det konstateres, at der i indhegninger med udegående dyr, opbevares markredskaber, traktorer, materiel af anden art osv., som dyrene potentielt kan komme til skade på, eller der konstateres et defekt hegn, indberettes dette under krav 3.5.

2.2 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for bedømmelse af overtrædelsen:

ALVOR	Ses der skader efter rovdyr på dyrene? Er der tilstrækkeligt hegn omkring dyreholdet? Hvad er der gjort for at imødegå problemet?
OMFANG	Hvor mange dyr er omfattet af forholdet?
VARIGHED	Hvor lang tid har dyrene manglet beskyttelse?

3 BEDØMMELSE

Krav 3.6

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Risiko for angreb fra rovdyr. Konstateret påvirket sundhed hos dyr som følge af forhold som er udefrakommende.	Konstateret angreb fra rovdyr, korrigerende tiltag forsøgt.	Konstateret angreb fra rovdyr, uden flugt eller skjulemuligheder, og uden korrigerende tiltag.
OMFANG		Op til ca. 10 % af dyregruppen har været under risiko for angreb eller påvirket sundhed.	Mellem ca. 10 % og ca. 50 % af dyregruppen har været under risiko for angreb eller påvirket sundhed.	Mere end ca. 50 % af dyregruppen har været under risiko for angreb eller påvirket sundhed.
VARIGHED		Varighed følger alvor.	Varighed følger alvor.	Varighed følger alvor.

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor Vurderes ud fra, i hvor høj grad dyrenes velfærd er påvirket.

Omfang Vurderes ud fra, hvor stor en del af besætningen, der er berørt.

Varighed Vurderes ud fra, hvor længe forholdet har stået på.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Krav 3.7 Automatiseret og mekanisk udstyr

1 DELKRAV:

- 1 Alt automatiseret eller mekanisk udstyr, der er af betydning for dyrenes sundhed og velfærd, skal efterses mindst én gang om dagen. Eventuelle konstaterede fejl skal udbedres straks, og hvis dette ikke lader sig gøre, skal der træffes passende foranstaltninger til at beskytte dyrenes sundhed og velfærd.
- 2 Hvis dyrenes sundhed og velfærd afhænger af et mekanisk ventilationssystem, skal der være et passende reservesystem, der gør det muligt at sikre en udluftning, der er tilstrækkelig til at bevare dyrenes sundhed og velfærd, hvis systemet svigter. Der skal endvidere være et alarmsystem, som advarer om systemsvigt. Alarmsystemet skal testes regelmæssigt.

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Alt automatiseret og mekanisk udstyr, der er af betydning for dyrenes sundhed og velfærd, skal efterses én gang om dagen. Eventuelle konstaterede fejl skal udbedres straks, og hvis dette ikke lader sig gøre, skal der træffes passende foranstaltninger til at beskytte dyrenes sundhed og velfærd. Eksempelvis skal dyr fodres manuelt, hvis foderautomatikken går i stykker. Det samme gælder, hvis vandforsyningen via nipler, vandkopper eller lignende svigter. Hvis vandrør eller gyllesystem svigter, og skaden ikke umiddelbart kan udbedres, således at dyrenes areal oversvømmes eller staldklimaet kompromitteres, skal dyrene fjernes straks eller snarest afhængig af forholdene.

I besætninger, hvor dyrs sundhed og velfærd afhænger af et mekanisk ventilationssystem, skal der være et passende reservesystem (f.eks. vinduer der åbnes), der gør det muligt at sikre en udluftning, der er tilstrækkelig til at bevare dyrenes sundhed og velfærd, hvis systemet svigter. Der skal endvidere være et alarmsystem, som advarer om systemsvigt. Alarmsystemet skal afprøves regelmæssigt.

1.2 KRAVETS RELEVANS

Kravet er relevant for alle landbrugsdyr.

1.3 KRAVETS FORMÅL

Formålet med kravet er, at landbruger har sikret mod, at dyr lider overlast ved svigt i automatiske eller mekaniske installationer, når disse har en betydning for dyrenes sundhed og velfærd.

2 KONTROLMETODE

2.1 BEMÆRKNINGER

Ved konstatering af overtrædelser for kalve indberettes disse under krav 3.15.

2.2 INDHOLD I KONTROLLEN

Det skal kontrolleres, at landbruger efterser alt automatiseret og mekanisk udstyr dagligt. Dette gøres ved at spørge ind til, hvilke procedurer landbruger har for dette. Der spørges ind til, hvilket automatiseret og mekanisk udstyr der anvendes i besætningen. F.eks. om fodringen foregår manuelt eller ved hjælp af et mekanisk foderanlæg, og hvordan ventilationen og svigt heri håndteres, hvordan temperaturen styres, herunder i varme perioder. Der spørges ind til, hvordan og hvor ofte det sikres, at dette udstyr fungerer.

Nyere kvægstalde er i dag normalt uisolerede og med naturlig ventilation. Mekanisk ventilation anvendes primært i ældre isolerede stalde, eksempelvis i slagtekalvestalde, hvor tilvæksten og varmeproduktionen er stor, og i lavloftede stalde, hvor dyrene står bundet. Ved sådanne opstaldningsforhold spørges ind til, om der anvendes mekanisk ventilationssystem, og om der er et alarmsystem tilknyttet ventilationssystemet. Kontrolløren skal overvære en demonstration af alarmsystemet, som oftest er et opkald til en mobiltelefon.

2.3 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for vurdering af overtrædelsen:

ALVOR	Hvilket automatiseret og mekanisk udstyr anvender landbrugeren? Hvordan er landbrugers procedurer for tjek af udstyret? Har udstyret påført dyrene nogen skader, smerte, ubehag, sult eller tørst?
OMFANG	Hvor mange dyr er omfattet af forholdet?
VARIGHED	Hvor lang tid har manglen eller fejlen stået på?

3 BEDØMMELSE

Krav 3.7

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Delkrav 2: Manglende regelmæssig test af alarmsystem.	Delkrav 1: Konstateret svigt i elektriske/mechaniske installationer, ingen synlige forandringer hos dyr. Delkrav 2: Manglende alarmsystem til ventilation og ingen svigt i ventilationssystem.	Delkrav 1: Konstateret svigt i elektriske/mechaniske installationer, synlige forandringer hos dyr. Delkrav 2: Manglende alarmsystem til ventilation og konstateret svigt af ventilationssystem.	Delkrav 1 og 2: Konstateret svigt i elektriske installationer med dødsfald. Eller ingen forsøg på at korrigere svigt i elektriske/mechaniske installationer.
OMFANG	Delkrav 2: Gives 1 i alvor gives også 1 i omfang	Op til ca. 10 % af dyregruppen	Mellem ca. 10 % og ca. 50 % af dyregruppen	Mere end ca. 50 % af dyregruppen

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
VARIGHED	Delkrav 2: Gives 1 i alvor gives også 1 i varighed.	Varighed følger alvor.	Varighed følger alvor.	Varighed følger alvor.

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor Vurderes ud fra, hvor høj grad dyrenes velfærd og sundhed er påvirket.

Omfang Vurderes ud fra, hvor stor en del af besætningen, der er berørt.

Varighed Vurderes ud fra, hvor længe forholdet har stået på.

Retningslinje for bedømmelse af alvor:

Væsentlig ulempe: Det konstateres, at automatisk og mekanisk udstyr af betydning for dyrenes sundhed og velfærd ikke har fungeret optimalt, men der observeres ikke tegn på, at dyrene har lidt overlast.

Uforsvarlig og groft uforsvarlig behandling: Det konstateres, at automatiseret eller mekanisk udstyr af betydning for dyrenes sundhed og velfærd ikke efterses dagligt, og dette har medført, at dyrene har lidt overlast. Eks. manglende foder og vand og manglende ventilation på meget varme dage, hvor dette har medført lidelse hos dyrene (dehydrering og overophedning).

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

3.3 ADVARSLER

Der er for kravet mulighed for at vurdere, at overtrædelsen er af "mindre betydning" (bagatelovertrædelse med en samlet karakter på højst 5).

Krav 3.8 Foder og vand, alle landbrugsdyr

1 DELKRAV

1	Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de fodres og vandes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer.
2	Intet dyr må gives foder eller drikke på en måde, der kan påføre det lidelse eller skade. Foder og drikke må heller ikke indeholde stoffer, der kan forårsage lidelse eller skade.
3	Udstyr til fodring og vanding skal være udformet, fremstillet og installeret på en sådan måde, at der er mindst mulig risiko for forurening af foder og vand og for skadelige virkninger af en eventuel indbyrdes rivalisering mellem dyrene.
4	Et dyr må ikke indgives andre stoffer end de stoffer, der gives med tilladte terapeutiske eller forebyggende formål eller i tilladt zooteknisk behandlingsøjemed, som defineret i artikel 1, stk. 2, litra c), i direktiv 96/22/EF, medmindre det er blevet påvist ved videnskabelige studier af dyrs velfærd eller på grundlag af de erfaringer, der er gjort, at det pågældende stof ikke er skadeligt for dyrets sundhed eller velfærd.

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Der blev i december 2013 ved retten i Horsens afsagt en dom, hvor det blev vurderet, at KO-krav 3.8 kun giver hjemmel til at nedsætte landbrugsstøtten ved overtrædelser, der angår foder og vand. Der er således ikke hjemmel til at nedsætte landbrugsstøtten ved overtrædelser såsom overtatovering, gødningsforurenede dyr, indretning mv., som er overtrædelser, der tidligere er blevet indberettet under krav 3.8. Krav 3.8 dækker udelukkende overtrædelser forbundet med foder og vand.

1.2 KRAVETS RELEVANS

Kravet gælder for alle landbrugsdyr. Der gælder dog særlige bestemmelser for kalve (se krav 3.22 – 3.26) og for svin (krav 3.31, 3.32 og 3.39).

1.3 FORMÅL MED KRAVET

Formålet med kravet er at sikre, at ingen dyr fodres eller vandes på en måde, så dyret lider overlast.

2 KONTROLMETODE

2.1 INDHOLD I KONTROLLEN

Det skal kontrolleres, at alle dyrene fodres under hensyntagen til deres fysiologiske og sundhedsmæssige behov. Dette gøres i praksis ved at kontrollere, at alle dyr er i godt huld, og at ingen dyr er magre eller afmagrede. Det skal også kontrolleres, at hverken foder og vand er forurenede, f.eks. af gødning, og at der heller ikke er risiko for, at dette kan ske.

Der konstateres jævnligt problemer med, at udstyr til fodring og vanding er udformet eller installeret sådan, at der er risiko for forurening af foder og vand eller risiko for indbyrdes rivalisering, hvilket ikke er i overensstemmelse med velfærdsreglerne for får og geder. Der vil i reglen være tale om væsentlig ulempe.

Konstateres det imidlertid ved besøget, at nogle dyr grundet rivalisering, som følge af u hensigtsmæssig installation af udstyr til foder og vand, ikke har haft tilstrækkelig adgang til foder og vand, eller at dyrene har skader, kan der være tale om uforvarlig behandling af dyr. Ved skader på dyrene kontaktes én af Landbrugsstyrelsen's dyrlæger til vurdering af alvor og varighed.

Dyr skal fodres efter deres fysiologiske behov. Som udgangspunkt betyder det bl.a., at de skal tilføres en energimængde i deres foder som modsvarer det energibehov som de skal bruge til basalbehov, vækst, drægtighed, mælkeydelse og motion. Hvis det er koldt har dyrene også yderligere brug for energi for at holde varmen. Ligeledes kan et dyr der er sygt også have ekstra behov for energi. Hvis foderet ikke tilgodeser dyrenes energibehov, så vil man se at dyret taber sig. Det er normalt, at dyr kan komme i negativ energibalance i forbindelse med diegivning.

Man kan også se eksempler på, at dyr fodres med uegnede foderemner. Eksempel på dette kan være drøvtyggere, som fodres med bagerbrød og ikke får tilstrækkeligt grovfoder. Eller fedetyre, som får leverbylder pga. af manglende grovfoder og deraf syreætsninger.

Det skal forsøgt afklaret om dyr er afmagrede som følge af sygdom eller pga. manglende fodring. Ved manglende fodring vil flere af dyrene i besætningen som udgangspunkt være magre. Afmagring kan også skyldes indbyrdes rivalisering imellem dyrene. Så det er vigtig af afklare om alle dyr har tilstrækkelig adgang til foderpladser, specielt hvis der udfodres restriktivt. I malkekvægsbesætninger med højtydende køer kan man ofte se køer i ringe huld. Disse køer skal man altid vurdere på adfærd og almenbefindende, som kan være helt normalt hos disse dyr. Det kan også ses, at køer eller søer benyttes som ammer. Hvis dyrene pga. dette har vanskeligt ved at opretholde energibalancen, bør de diende dyr fravænnnes eller sættes til andre ammer.

Fordærvet foder er ikke egnet foder og kan udgøre en sundhedsmæssig risiko for dyrene. Derfor skal dyrene ikke have adgang til fordærvede foderemner.

2.1.1 Særligt vedr. pelsdyr

Man kan kontrollere, om dyrene får vand ved at trykke på ventilen ("drikkeniplen") gennem burets masker. Mink er ekstremt afhængige af frisk vand. Hvis vandforsyningen svigter, ses de første dødsfald efter 18-24 timer, så det er meget usædvanligt, at der mangler vand. Der kan ses problemer med vandforsyning i forbindelse med hård frost, derfor kan der spørges ind til, hvordan man imødegår tilfrysning af vandet i vandrørene i besætningen.

De fleste farme får daglig forsyning af fersk foder fra fodercentral. Fodercentralen sørger for, at foderet indeholder de næringsstoffer, det skal, men det er stadig ejerens ansvar, at hvert enkelt dyr fodres efter sit fysiologiske og sundhedsmæssige behov. Det bør kontrolleres, at der ikke findes gamle, mugne foderrester. Gamle foderrester skal fjernes/skrabes væk dagligt. Der må ikke fodres oveni gammelt foder.

2.1.2 Særligt vedr. fjerkræ

I fjerkræproduktionen ses lejlighedsvist rendefodring, der gennemløber fjerkræhuset enten på gulvet eller på slats (ophøjet gulvareal enten i træ eller plastic med gødningskumme underneden). Høns vil gerne sidde på en kant og ses også at sidde på kanten af rendefodringen. Siddepinde kan være placeret over renden til fodring, men ofte vil gødning fra siddende høns falde udenfor foderrenden.

Slagtekyllinger og æglæggere får vand enten fra nipler, hvor dråber opfanges ved, at kyllingerne strækker hals, eller fra trug med vandspejl. I slagtekyllingeproduktionen vil man hæve strenge med vandnipler i takt

med, at dyrene vokser. Ved stor spredning i størrelsen på kyllingerne vil der være risiko for, at små dyr ikke kan nå niplerne. Man ser hyppigt kyllinger (non-starters) som ikke kommer i gang efter indsættelsen og derfor kommer bagefter i vækst. Hvis disse kyllinger ikke fjernes/aflives, dør de af sult og tørst, når vand- og foderstrenge hæves. I slagtekyllingebesætninger med høj belægningsgrad (over 39 kg. pr. m²) får besætnings-ejerne en advarsel fra Fødevarestyrelsen, når der ses forhøjet dødelighed i forhold til en grænseværdi, der fremgår af slagtekyllingedirektivet. Der skeles i den forbindelse ikke til, om kyllingerne er selvdøde eller aflivet af dyrevelfærdsmæssige årsager. Dette kan medvirke til, at besætningsejerne ikke får aflivet kyllinger i tide, men i stedet lader disse være indtil indfangning, hvor de kan komme med på slagteriet.

I den konventionelle fjerkræproduktion fodres med færdigt varmebehandlet foder. Hos slagtekyllinger vil der i voksefoder være tilsat *Coccidiostatica*. Slutfoder skal tildeles sådan, at der ikke findes medicinrester i kyllingerne på slagtetidspunktet. Før slagtning stoppes fodring, således at kyllingerne kan nå at "tømme sig" af hensyn til slagtehygiejnen. Dette tidspunkt bestemmes af slagterierne ud fra slagtetidspunktet, og fodertildelingen stoppes, så foderstrenge kan nå at blive tømte, så det passer med dette tidspunkt. Vandtildeling stoppes først, når vandstrenge hæves umiddelbart inden indfangningen.

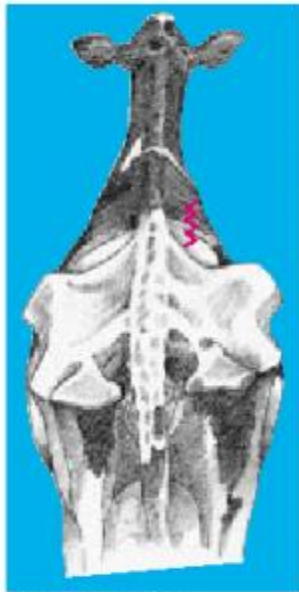
2.1.3 Af Dyreværnsrådets og Det Veterinære Sundhedsråds fælles udtalelse om udendørs hold af dyr i vinterperioden og i perioder med vinterlignende vejr fremgår det, at en af de betingelser, der skal være opfyldt for alle udegående husdyr i vinterperioder og i perioder med vinterlignende vejr, er, at "der skal være permanent adgang til frisk drikkevand". Betingelserne for udendørs hold af får, der i vinterperioden ikke har adgang til vand eller kun har adgang til at spise sne for at dække deres vandbehov, er således ikke opfyldt.

2.2 HULDVURDERINGER

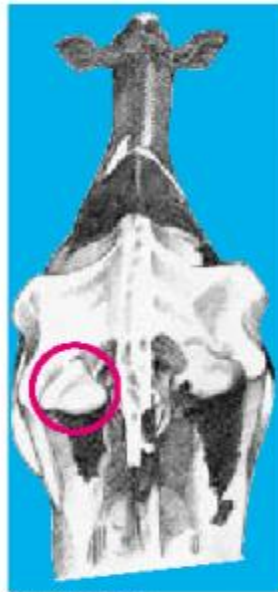
Herunder er der værktøjer til brug ved huldvurderinger af kvæg og får.

2.2.1 Huldvurdering kvæg

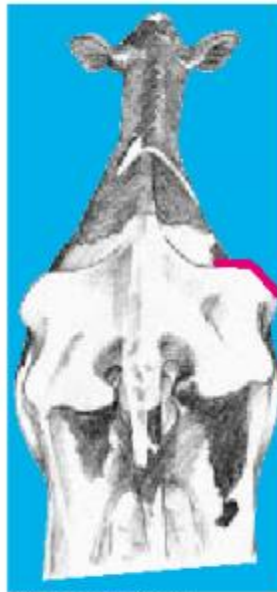
Følgende er et huldvurderingssystem for kvæg, som er udviklet af James Ferguson, Pennsylvania State University:

Tværtappe synlige:
 1/2 synlige: 2,25
 3/4 synlige: 2,0
 Savtakket spinal-
 tappe: < 2,0

Vinklet sædeben
 Huld < 2,75
 Mærkbar fedt: 2,5
 - mærkbar fedt < 2,5

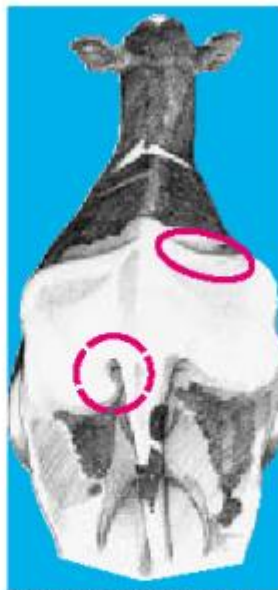
Vinklet hoftehjørne
 Huld ≤ 2,75

Rundt hoftehjørne
 Huld = 3

Bækkenbåndsligament
 Synligt og halerodsliga-
 ment synligt
 Huld = 3,25

Bækkenbåndsligament
 synligt og halerodsliga-
 ment utydelig
 Huld = 3,5

Bækkenbåndsligament
 utydeligt og halerods-
 ligament "væk"
 Huld = 3,75
 Begge ligamenter "væk"
 Huld ≥ 4

Herunder er en række billeder af kreaturer, der er vurderet ud fra Fergusons huldvurderingssystem:

Lakterende ko: Huld karakter: 1,75. Koen går ude.

Vurdering:

Hvis det er vinter: Koen er meget mager, og der er ikke taget hånd om den ved f.eks. at sætte den på stald og/eller fodre den op. Desuden har den en kalv, der stadig dier. Forholdet vurderes groft uforsvarligt

Hvis det er sommer: Uforsvarlig behandling.

Kalv til ko 1. Kalven dier stadig hos koen. Kalven er mager og utrivelig.

Ko med kalv. Huld karakter: 2,5 – 2,75. Koen går ude.

Vurdering:

Hvis det er vinter: Forholdet vurderes som uforsvarlig behandling.

Hvis det er sommer: Ingen overtrædelse.

Samme ko som ovenfor.

Malkekvæg med huldkarakter 2,0.

Vurdering: Kræver en vurdering af, om foder er utilstrækkeligt, og om der er et besætningsproblem.

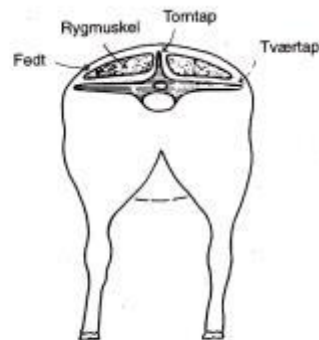
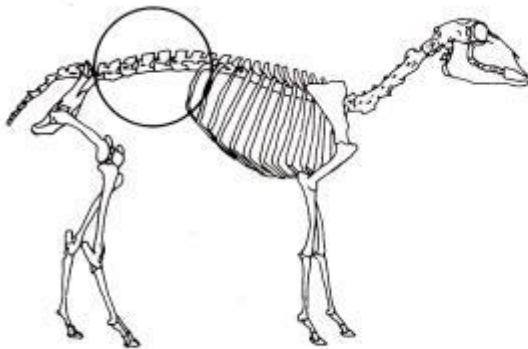
Tyr på 16 mdr.
Huldkarakter 1,0-1,25

Vurdering: Baggrunden for afmagring undersøges. Og har landbruger gjort noget for at imødegå problemet. Dyret er blevet behandlet groft uforsvarligt, hvis det ikke har haft adgang til tilstrækkeligt foder i længere tid.

2.2.2 Huldvurdering får

Huld karakter:

<p>Huld 0 Ekstrem mager og tæt på at dø. Det er umuligt at finde muskel eller fedtvæv mellem hud og knogler.</p>		
<p>Huld 1 Fåret er meget magert. Torn- og tværtappe fremtræder skarpe. Du kan uden besvær føre fingrene ind under tværtappene. Rygmusklerne er tynde og uden fedtlag.</p>		
<p>Huld 2 Torntappene er fremtrædende, men afrundede. Med et lille pres er det muligt at få fingrene ind under tværtappene. Rygmusklen er dækket af et tyndt lag fedt.</p>		
<p>Huld 3 Torntappene mærkes som små forhøjninger, der er afrundede og bløde. De enkelte knogler kan kun føles ved at presse. Tværtappene er godt dækket og kan kun føles ved et fast pres.</p>		
<p>Huld 4 Torntappene kan lige føles som en fast linje mellem de fedtdækkede rygmuskler. Enderne af tværtappene kan ikke føles.</p>		
<p>Huld 5 Torn- og tværtappe kan ikke føles selv med et fast tryk. Rygmusklerne er dækket med et meget tykt fedtlag, der danner en rende over torntappene. Desuden kan der være store fedtaflejringer ved kryds, halerod og bag forbenene.</p>		

2.3 EKSEMPLER

Vandkarret ligger med bunden i vejret, så kalvene mangler adgang til vand. Kalvene kan under kontrolb søget tildeles vand, og deres adfærd ved tildelingen kan bidrage til vurderingen af, om kalvene er tørstige og dermed har manglet adgang til vand.

2.4 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for vurdering af overtrædelsen:

ALVOR	Er der tilgængelig foder og vand til dyrene? Bliver dyrene fodret tilstrækkeligt? Er der magre eller afmagrede dyr? Får dyrene tilstrækkeligt at drikke? Er dyrene dehydrerede? Er der risiko for, at dyrene kan komme til skade på udstyret til fodring og vanding? Er der risiko for forurening af vand og foder?
OMFANG	Hvor mange dyr er omfattet af forholdet?
VARIGHED	Hvor lang tid har manglen eller fejlen stået på?

3 BEDØMMELSE

Krav 3.8

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		<p>Væsentlig ulempe</p> <p>Delkrav 1-3: Tildeling af foder og vand på en måde, hvor dyrene ændrer adfærd eller påføres lidelse.</p> <p>Delkrav 4: Tildeling af stoffer som ikke er godkendt uden dokumentation for at pågældende stof ikke er skadeligt for dyrenes sundhed eller velfærd. Ingen forandringer hos dyr.</p>	<p>Uforsvarlig behandling af dyr</p> <p>Delkrav 1-3: Tildeling af foder og vand på en måde, hvor ved konsekvensen er tydelig på dyret.</p> <p>Delkrav 4: Tildeling af stoffer som ikke er godkendt uden dokumentation for at pågældende stof ikke er skadeligt for dyrenes velfærd. Synlige forandringer hos dyr.</p>	<p>Visse typer af uforsvarlig behandling, groft uforsvarlig behandling eller mishandling af dyr.</p> <p>Delkrav 1-2: Ingen tildeling af foder og vand.</p> <p>Delkrav 3: Udstyr er udformet eller placeret sådan, at dyrene lider alvorlig overlast.</p> <p>Delkrav 4: Tildeling af stoffer som ikke er godkendt uden dokumentation for at pågældende stof ikke er skadeligt for dyrenes sundhed eller velfærd. Dødsfald.</p>
OMFANG		Op til ca. 10 % af dyregruppen	Mellem ca. 10 % og ca. 50 % af dyregruppen	Mere end ca. 50 % af dyregruppen
VARIGHED		Varighed følger alvor.	Varighed følger alvor.	Varighed følger alvor.

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor Vurderes ud fra, hvor høj grad dyrenes velfærd er påvirket.

Omfang Vurderes ud fra, hvor stor en del af besætningen, der er berørt.

Varighed Vurderes ud fra, hvor længe forholdet har stået på.

Retningslinje for bedømmelse af alvor:

Uforsvarlig behandling: Det konstateres, at der i besætningen er flere magre dyr (dog ingen afmagrede dyr), som mangler adgang til foder, der passer til deres alder, vægt, adfærdsmæssige og fysiologiske behov, og/eller det vurderes, at dyrenes muligheder for at få dækket deres behov for vand er utilstrækkelig (uden at der ses tegn på dyr med dehydrering).

Groft uforsvarlig behandling: Det konstateres, at tildelingen af foder og vand er meget mangelfuld med flere afmagrede eller generelt magre dyr i besætningen, eller flere dyr viser tegn på dehydrering.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Krav 3.9 Avlsmetoder

1 DELKRAV

- 1 Der må ikke anvendes naturlig eller kunstig avl eller avlsmetoder, der påfører eller kan påføre de berørte dyr lidelse eller skade. Dette gælder dog ikke ved anvendelse af metoder, der kan medføre minimale eller kortvarige lidelser eller sår, eller som kan nødvendiggøre indgreb, som ikke medfører vedvarende skade, hvis disse metoder er tilladt i henhold til anden lovgivning.
- 2 Der må ikke holdes dyr til landbrugsformål, hvis der ikke ud fra dyrets genotype eller fænotype med rimelighed kan forventes, at det kan ske uden at skade dyrets sundhed eller velfærd.

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Kravet gælder ikke ved anvendelse af metoder, der kan medføre minimale eller kortvarige lidelser eller sår, eller som kan nødvendiggøre indgreb, som ikke medfører vedvarende skade, hvis disse metoder er tilladt i henhold til anden lovgivning.

1.2 KRAVETS RELEVANS

Kravet har relevans for alle landbrugsdyr.

2 KONTROLMETODE

Det skal kontrolleres, at der i besætningen ikke anvendes avlsmetoder, der kan påføre dyrene skade.

Der spørges ind til hvilke avlsmetoder, der anvendes, og i svinebesætninger kontrolleres det i løbeafdelingen, at der ikke er tegn på, at dyrene har lidt overlast i forbindelse med løbning.

2.1 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for vurdering af overtrædelser:

ALVOR	Oplyses det, eller kan der ses avlsmetoder som kan påføre dyr smerte, skade, lidelse, angst, varige mén eller væsentlig ulempe? Hvilke avlsmetoder anvender landbrugeren? Har landbruger oplevet, at der i besætningen fødes dyr, som har medfødte invaliderende skavanker, og som ikke kan begå sig på normal vis?
OMFANG	Hvor mange dyr er omfattet af forholdet?
VARIGHED	Hvor lang tid har manglen eller fejlen stået på?

3 BEDØMMELSE

Krav 3.9

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Væsentlig ulempe	Uforsvarlig behandling	Visse typer af uforsvarlig behandling, groft uforsvarlig behandling eller mishandling
OMFANG		Op til ca. 10 % af dyregruppen	Mellem ca. 10 % og ca. 50 % af dyregruppen	Mere end ca. 50 % af dyregruppen
VARIGHED		Op til ca. en måned	Mellem ca. en måned og ca. 6 måneder	Længere end ca. 6 måneder

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor Vurderes ud fra, i hvor høj grad dyrenes velfærd er påvirket.

Omfang Vurderes ud fra, hvor stor en del af besætningen, der har været berørt af avlsmetoden.

Varighed Vurderes ud fra, hvor længe landbruger har anvendt avlsmetoden.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Krav 3.10 Operative indgreb

1 DELKRAV

1 Operative indgreb, der kan påføre dyret lidelse bortset fra uvæsentlig smerte af forbigående beskaffenhed, må kun foretages af en dyrlæge, medmindre indgrebet er uopsætteligt. Lidelse og smerte skal begrænses i videst muligt omfang.

2 Operative og lignende indgreb, som har til formål at ændre et dyrs udseende, må ikke foretages.

Særlige bestemmelser om halekupering og kastration af dyr:

3 Dyr må kun halekuperes, hvis det konkret er påkrævet af veterinære hensyn. Dyret skal bedøves, inden kuperingen foretages.

4 Lam må – på trods af punkt 3 – halekuperes ved anvendelse af elastrator, hvis det sker inde for dyrets 2. – 7. levedøgn. Den tilbageværende halestump skal kunne dække anus og vulva. Halekuperingen kan foretages af producenten uden forudgående bedøvelse af lammet.

5 Halekupering af dyr skal altid foretages af en dyrlæge, med mindre andet følger af punkt 4.

6 Dyr må kun kastreres, hvis dyret er bedøvet, inden kastrationen foretages.

7 Kastration af lam og gedekid kan foretages af producenten ved anvendelse af klemning og elastrator i kombination, hvis det sker inden for dyrets første 4 leveuger, og en dyrlæge forinden kastrationen har lagt en lokalbedøvelse på dyret.

8 Kalve kan kastreres ved anvendelse af en burdizzotang, hvis det sker inden for dyrets første 4 leveuger, hvis dyrlægen forinden kastrationen har lagt en lokalbedøvelse på dyret, og dyret gives længerevarende smertebehandling.

9 Foretages kastration efter kalvens første 4 leveuger, skal det ske kirurgisk, og dyret skal gives længerevarende smertebehandling.

10 Kastration af dyr skal altid foretages af en dyrlæge, med mindre andet følger af punkt 7.

Særlige bestemmelser om afhorning af dyr:

11 Afhorning af dyr må kun foretages af en dyrlæge under anvendelse af bedøvelse.

12 Afhorning af kalve, som er under 3 måneder gamle, kan foretages af producenten, såfremt bedøvelse af den enkelte kalv er foretaget af en dyrlæge umiddelbart forud for afhorningen.

13 Ved afhorning af kalve under 3 måneder skal følgende regler iagttages:

- a. Der må ved indgrebet kun anvendes el- eller gasopvarmede brændjern. Brændjernene skal kunne opvarmes til mindst 600 grader C og skal kunne holde denne temperatur under hele afhorningsprocessen. El-opvarmede brændjern skal opfylde de sikkerhedskrav, der er fastsat i stærkstrømslovgivningen.
- b. Hårene omkring hornanlægget afklippes før brændingen, og såfremt hornanlægget er længere end ca. 1 cm, afskæres dette med en kniv umiddelbart før brændingen.
- c. Dyret skal fastholdes således, at hovedet ikke kan bevæges under brændingen.

- d. Brændingen skal foretages på ét hornanlæg ad gangen og skal gennemføres uden afbrydelser så hurtigt som muligt og være tilendebragt inden for ca. 20 sekunder pr. hornanlæg. Der må ikke brændes flere gange på hvert hornanlæg.
- e. Mellem brænding af hvert hornanlæg renses brændjernet for slagger ved hjælp af en stålborste.
- f. Den, der betjener et elektrisk brændjern, skal være bekendt med bestemmelserne i lovgivningen om anvendelse og kontrol af elektrisk håndværktøj og kravene til beskyttelse mod indirekte berøring fx ved anvendelse af fejlstrømsafbryder eller lignende.

14 Afhorning af dyr ved anvendelse af ætsende stoffer, gummibånd, elastratorer og lignende er forbudt.

Særlige bestemmelser for hold af slagtekyllinger og rugeægsproduktion:

15 Trimning af næb på kyllinger, der skal indgå i slagtekyllingeproduktionen er forbudt. Trimning af næb på kyllinger, der skal indgå i rugeægsproduktionen, er også som udgangspunkt forbudt, men kan dog foretages i særlige tilfælde inden 10 dage efter udrugning, hvis andre tiltag iværksat i forhold til en tidligere flok i samme hus med henblik på at reducere problemerne har vist sig ikke at have tilstrækkelig effekt, og det er nødvendigt for at imødegå alvorlig fjerpilning eller kannibalisme eller for at hindre skade på høner under parring. Når kyllinger, der skal indgå i rugeægsproduktionen, næbtrimmes, skal det ske under iagttagelse af de bestemmelser, der er beskrevet i punkt 16 – 18.

16 Der må maksimalt trimmes en tredjedel af kyllingens næb målt fra næseborets yderste del til næbspidsen. Trimning må kun foretages af en person, som har modtaget kyndig vejledning heri.

17 Amputation af tæer, kam og sporer er forbudt. Amputation på en flok hanekyllinger kan dog undtagesvist ske inden 72 timer efter udrugning, hvis det i det enkelte tilfælde skønnes nødvendigt af hensyn til dyrenes velfærd. Ved amputation af tæer må kun det yderste led af den bagudrettede tå fjernes.

18 Anvendelse af fjerpilningshæmmende midler, der hæftes på høns for at reducere deres synsfelt ("briller") eller sættes på hønsenes øjeæble for at ændre deres farvesyn (farvede "kontaktlinser"), er forbudt.

Særlige bestemmelser for hold af æglæggende høner, konsumægsproduktion og rugeægsproduktion til konsumproduktionen:

19 Der må ikke foretages næbtrimning, jf. dog punkt 20-22.

20 Næbtrimning må foretages på kyllinger, som er under 10 dage gamle og skal anvendes til æglægning.

21 Der må maksimalt trimmes en tredjedel af kyllingens næb målt fra næseborets yderste del til næbspidsen.

22 Næbtrimning må kun foretages af en person, som har modtaget kyndig vejledning heri.

23 Anvendelse af fjerpilningshæmmende midler, der hæftes på høner for at reducere deres synsfelt ("briller") eller sættes på hønernes øjeæble for at ændre deres farvesyn (farvede "kontaktlinser"), er forbudt.

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Operative indgreb, der kan påføre dyret lidelse bortset fra uvæsentlig smerte af forbigående beskaffenhed, må kun foretages af en dyrlæge, medmindre indgrebet er uopsætteligt. Lidelse og smerte skal begrænses i

videst muligt omfang. Endvidere er det forbudt at foretage operative og lignende indgreb, der har til formål at ændre et dyrs udseende.

1.2 KRAVETS RELEVANS

Kravet er relevant for alle landbrugsdyr med undtagelse af svin.

2 KONTROLMETODE

2.1 OPERATIVE INDGREB PÅ KREATURER

2.1.1 Patteamputation

Det Veterinære Sundhedsråd har konstateret, at der er ved at udbrede sig en praksis, hvor landmænd i stigende grad selv foretager amputation af køernes patter, når de vurderer, at behandling af dyret ikke tjener et formål eller ikke er rentabelt. Efter sigende er det især de økologiske landmænd, der i stigende grad foretrækker at amputere patter på køer med yverbetændelse i stedet for at anvende en anden behandling som f.eks. antibiotikabehandling.

Det Veterinære Sundhedsråd har den 2. april 2007 udtalt sig om patteamputation af køer. Rådet udtaler bl.a., at "Rådet finder, at amputation af pattespidsen hos køer er et operativt indgreb, der udført uden sedation eller bedøvelse altid vil påføre køerne en høj grad af smerte, lidelse, angst og væsentlig ulempe. Rådet finder derfor, at en sådan operation altid skal foretages af en dyrlæge, der inden operationen skal sedere og smertebehandle koen, hvorved pattespidsen kan amputeres med emaskulator eller saks uden at påføre koen unødigt smerte, lidelse, angst og væsentlig ulempe."

Groft uforsvarlig behandling: Det konstateres, at en landmand selv foretager patteamputation på køer.

2.1.2 Halekupering

Halekupering af kreaturer skal altid foretages af en dyrlæge, og dyret skal være bedøvet, før indgrebet foretages. Halekupering må udelukkende foretages, hvis det konkret er påkrævet af veterinære hensyn.

2.1.3 Kastration

Kalve kan kastreres med burdizzotang, hvis det sker inden for dyrets første 4 leveuger, hvis dyrlægen inden kastrationen har lagt lokalbedøvelse på dyret, og dyret efterfølgende gives længerevarende smertebehandling. Kastration af kalve over 4 uger skal foretages kirurgisk.

Groft uforsvarlig behandling: Det konstateres, at landmanden selv foretager kastration af kalve. Det er kun tilladt for en dyrlæge at foretage kastration af kalve.

2.1.4 Afhorning

Afhorning af kreaturer må kun foretages af en dyrlæge, og dyret skal bedøves inden indgrebet. Dog kan kalve under 3 måneder afhornes af landmanden selv, hvis en dyrlæge umiddelbart inden har bedøvet kalven⁷¹.

Afhorning ved brug af ætsende stoffer, gummibånd, elastratorer og lignende er forbudt.

Det skal kontrolleres, at landmanden ikke foretager afhorning af kalve uden anvendelse af bedøvelse. Det skal også kontrolleres, at landmanden ikke selv foretager afhorning af kalve, som er ældre end 3 måneder, efter at dyrlægen har foretaget bedøvelse af kalven. Dette gøres ved at sammenholde oplysningerne om kalvenes fødselsdato i CHR registret med dyrlægens tilbageholdelsessedler for udført bedøvelse af kalvene. Sådanne situationer kan potentielt opstå, fordi landmanden ønsker at "samle så mange kalve sammen, som muligt", før dyrlægen tilkaldes. Det er dyrlægens ansvar, at kalve over 3 måneder ikke afhornes af landmanden efter dyrlægens anlæggelse af bedøvelse. Dyrlægen skal altså sikre sig alderen på de kalve landmanden foretager afhorning på. Det er også dyrlægens ansvar at sikre, at den af ham anlagte bedøvelse er effektiv. Der er set eksempler på dyrlæger, der som bedøvelse forud for afhorning af kalve anvender midlet Rompun Vet. Det er opfattelsen, at anvendelse af Rompun Vet. alene som bedøvelse før afhorning af kalve ikke er tilstrækkeligt. Det fremgår af produktresuméet for Rompun Vet., at stoffet kan anvendes til mindre operative indgreb og skal kombineres med et lokalt eller universelt lokalbedøvende middel eller bedøvelsesmiddel. Dyreværnsrådet har i 1996 udtalt, at undersøgelser har vist, at for kalve op til 6 måneder er en lokalanalgesi (lokalbedøvelse) på nervus cornualis (nerven, der ligger ved hornanlæggene) tilstrækkelig til at gøre indgrebet smertefrit for dyret. Lidokain er navnet på et anvendt lokalbedøvelsesmiddel.

Uforsvarlig behandling: Det konstateres, at landbruger selv afhorner kalve over 3 måneder efter, at dyrlægen har bedøvet kalvene.

Groft uforsvarlig behandling: Det konstateres, at kalve, uanset alder, afhornes uden bedøvelse.

2.2 OPERATIVE INDGREB PÅ SVIN

Se krav 3.41

2.3 OPERATIVE INDGREB PÅ FÅR OG GEDER

2.3.1 Halekupering

Dyr må kun halekuperes, hvis det konkret er påkrævet af veterinære hensyn. Dyret skal som udgangspunkt bedøves, inden halekupering foretages. Producenten må dog foretage halekupering af lam ved anvendelse af elastrator inden for lammets 2. – 7. levedøgn, uden at lammet er bedøvet. Den tilbageværende halestump skal kunne dække anus og vulva.

⁷¹ Ved afhorning af kalve under 3 måneder skal det sikres, at der benyttes et el- eller gasopvarmet brændjern, som kan opvarmes til minimum 600° C, og som kan holde denne temperatur under hele afhorningsprocessen. Derudover skal hårene omkring hornanlægget klippes, ligesom hornanlæg længere end 1 cm nedskæres med kniv inden brændingen. Kalvens hoved skal fastholdes under afhorningen, og brændingen skal foretages på et hornanlæg ad gangen uden afbrydelser og skal være afsluttet indenfor 20 sekunder pr. hornanlæg. Mellem brænding af hvert hornanlæg skal brændjernet renses med en stålborste for at fjerne slagget. Bruges et elektrisk brændjern, skal den, som betjener dette, være bekendt med bestemmelserne i lovgivningen samt kravene til beskyttelse mod indirekte berøring.

2.3.2 Kastration

Dyr må i henhold til bekendtgørelsen om halekupering og kastration af dyr kun kastreres, hvis dyret er bedøvet, inden kastrationen foretages. Lam og kid kan kastreres af producenten under anvendelse af klemning og elastrator i kombination, hvis det sker inden for dyrets første 4 leveuger, og dyrlægen inden kastrationen har lagt lokalbedøvelse på dyret.

Kastration af lam, der ikke forinden er lokalbedøvet af dyrlægen, er som hovedregel groft uforsvarlig behandling af dyr.

2.3.3 Afhorning

Afhorning af dyr må som udgangspunkt kun foretages af en dyrlæge under anvendelse af bedøvelse. Afhorning af dyr ved brug af ætsende stoffer, gummibånd, elastratorer og lignende er forbudt.

2.4 OPERATIVE INDGREB PÅ FJERKRÆ

Næbtrimning af fjerkræ foretages for at reducere omfanget af fjerpilning og kannibalisme, når hønerne hakker hinanden. Alternative metoder til at sikre, at høner ikke hakker hinanden, kan være at påføre dem ”briller”, som er en farvet plade sat fast med en tværpind trykket gennem næbet. Dette er forbudt.

I **slagtekyllingeproduktionen** er næbtrimning forbudt. Når det gælder rugeæggsproduktionen til slagtekyllingeproduktionen tillades næbtrimning på de anførte betingelser, da de voksne høner i rugeæggsproduktionen kan udvise hakkeadfærd med fjerpilning og kannibalisme til følge. Det er forbudt at foretage amputation af sporer (den 5. tå) hos hanekyllinger.

I **ægproduktionen** er branchen (Danske Æg) frivilligt ophørt med at næbtrimme kyllinger, der skal indgå i konsumæggsproduktionen (produktion i berigede bure, skrabeæggsproduktion og produktion af frilandsæg). Næbtrimning af kyllinger, der skal indgå i rugeæggsproduktionen, foretages stadig. Næbtrimning er forbudt inden for den økologiske produktion.

2.5 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for vurdering af overtrædelsen:

ALVOR	Er dyrets almentilstand påvirket? Hvilken metode har været anvendt – og er metoden lovlig? Er indgrebet foretaget af en dyrlæge? Har der været anvendt bedøvelse? Fremgår bedøvelsen af medicinoptegnelserne?
OMFANG	Hvor mange dyr er omfattet af forholdet?
VARIGHED	Hvor lang tid kan det dokumenteres, at forholdet har stået på?

3 BEDØMMELSE

Krav 3.10

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Væsentlig ulempe	Uforsvarlig behandling	Visse typer af uforsvarlig behandling, groft uforsvarlig behandling eller mishandling
OMFANG		Op til ca. 10 % af dyregruppen	Mellem ca. 10 % og ca. 50 % af dyregruppen	Mere end ca. 50 % af dyregruppen
VARIGHED		Op til ca. en måned	Mellem ca. en måned og ca. 6 måneder	Længere end ca. 6 måneder

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor Vurderes ud fra, i hvor høj grad dyrenes velfærd er påvirket.

Omfang Vurderes ud fra, hvor stor en del af dyrene der er berørte.

Varighed Vurderes ud fra, hvor længe forholdet har stået på.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelsesskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelsesskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelsesskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Krav 3.11 Arealkrav og enkeltbokse, kalve

1 DELKRAV

- 1 Kalve over otte uger må ikke holdes i enkeltbokse, medmindre en dyrlæge har attesteret, at deres helbred eller adfærd kræver, at de holdes isoleret for at blive behandlet.
- 2 Når kalve opstaldes flokvis, skal hver kalv have et frit areal på mindst 1,5 m² for kalve med en levende vægt på under 150 kg, men på mindst 1,7 m² for hver kalv med en levende vægt på over 150 kg, men på under 220 kg, og på mindst 1,8 m² for hver kalv med en levende vægt på over 220 kg.
- 3 En enkeltboks til en kalv skal være mindst lige så bred som den stående kalvs højde over skulderkammen, og den skal være mindst lige så lang som kalvens kropslængde målt fra mulens forkant til den bageste del af Tuber ischii (sædebensknuden) multipliceret med 1,1.
- 4 Enkeltbokse til kalve må ikke være forsynet med massive vægge, men skal være forsynet med skillevægge med åbninger, der giver kalvene mulighed for at se og røre andre kalve. Dette gælder dog ikke enkeltbokse, der benyttes til isolering af syge eller tilskadekomne dyr.

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

For kalve over otte uger gælder, at de ikke må opstaldes enkeltvis, medmindre en dyrlæge har attesteret, at deres helbred eller adfærd kræver, at de holdes isoleret for at blive behandlet. Ved flokvis opstaldning af kalve er der krav om, at hver kalv skal have et frit areal på mindst 1,5 m² for hver kalv med en levende vægt på under 150 kg, men på mindst 1,7 m² for hver kalv med en levende vægt på over 150 kg, men på under 220 kg, og på mindst 1,8 m² for hver kalv med en levende vægt på over 220 kg.

Bemærk at delkrav 3 finder anvendelse på alle kalve både over og under 8 uger.

Arealkravene angiver det frit tilgængelige gulvareal, der mindst skal være til rådighed for hver kalv i forskellige vægtklasser. Der skal også være tilstrækkelig med plads til, at kalvene uhindret kan lægge sig og vende sig. Ved beregning af det frit tilgængelige gulvareal måles indvendigt i boksen i gulvniveau. Fodertrug og andet inventar skal ikke regnes med i gulvarealet.

1.2 KRAVETS RELEVANS

Kravet gælder kun for kalve.

Bestemmelserne i delkrav 1-4 finder ikke anvendelse på bedrifter med mindre end seks kalve og på ammekalve, der holdes hos moderen.

Dyregruppen referer til kalve over 8 uger for delkrav 1 og til **alle kalve** for delkrav 2, 3 og 4.

2 KONTROLMETODE

Manglende mulighed for berøringskontakt er blandt de forhold, der hyppigst er konstateret ved velfærdskontrollen i kvægbesætninger i de senere år.

Der findes mange forskellige enkeltbokse og hytter til kalve under 8 uger, og vurderingen af, om kalvene i enkeltbokse kan se og røre andre kalve, må foretages i hvert enkelt tilfælde ud fra de retningslinjer, der er beskrevet via fotos på de næste sider, og kan bl.a. afhænge af kalvenes størrelse (alder) på kontroltidspunktet. Til støtte for vurderingen er der indsat fotos på forskellige typer bokse og hytter, og kreative løsninger under beskrivelserne.

2.1 BEMÆRKNINGER

Det bemærkes, at opmåling af boksene skal foretages indvendigt i gulvniveau over strøelsen. Arealet af eventuelle krybber, stolper og andet inventar i boksen skal trækkes fra, idet arealkravet er minimumskrav, der altid skal opfyldes.

2.2 INDHOLD I KONTROLLEN

Ved gennemgang i besætningen skal det kontrolleres, at kalve over otte uger ikke holdes i enkeltbokse, og det skal kontrolleres, at arealkravene er overholdt for flokopstaldede kalve. Det skal kontrolleres, at alle kalve under otte uger opstaldet i enkeltboks har mulighed for at se og røre andre kalve. Samtidig skal det kontrolleres, at arealkravene er overholdt. Ved tvivl foretages der opmåling.

2.2.1 Enkeltbokse og se-og-røre kravet

For kalve under otte uger er der ikke krav om, at de ikke må opstaldes enkeltvis. Der er dog krav om, at ved opstaldning i enkeltbokse må disse bokse ikke være forsynet med massive vægge, men skal derimod være forsynet med skillevægge med åbninger, der giver kalvene mulighed for at se og røre andre kalve. Skillevæggen er adskillelsen imellem to enkeltbokse og må ikke forveksles med forværket, der er forsiden af boksen. Denne bestemmelse har været genstand for megen opmærksomhed fra kvægproducenternes side, blandt andet fordi mange har investeret i helstøbte plastik kalvehytter, der har massive sider (skillevægge) af sygdomsforebyggende hensyn. Man kan opfylde regelkravet ved at opsætte en forgård til kalvehytten, med eksempelvis tremmer, der støder op til nabohyttens forgård. Hytte og forgård tilsammen kan dermed anses for boksen.

Størrelse af enkeltbokse

Ifølge de nationale bestemmelser er der ifølge bekendtgørelse om beskyttelse af kalve (bek. nr. 35 af 11. januar 2016) krav om, at enkeltbokse til en kalv under 8 uger skal være mindst 100 cm bred og 120 cm lang for kalve op til 60 kg og mindst 100 cm bred og 140 cm lang for kalve over 60 kg. Ift. KO gælder delkrav 3 både for kalve over og under 8 uger. De nationale bestemmelser for kalve under 8 uger finder derfor ikke anvendelse i relation til KO.

Skillevægge

For at kunne vurdere, om en skillevæg er massiv eller ikke-massiv, skal man have formålet med bestemmelsen i tankerne, som er at give kalvene mulighed for at se andre kalve og at udføre social berøringskontakt. Skillevæggen bør være så ikke-massiv, at kalven som minimum kan udføre berøringskontakt med én anden kalv ved berøring med mulen, samtidig med at kalvene har mulighed for visuel kontakt. Skillevæggen bør også være så ikke-massiv, at kalven kan få fornemmelsen af, at der er en kalv på den anden side af væggen, og dermed, at den er en del af en flok. Alternativt kan skillevæggen være massiv og så lav, at kalvene kan udføre berøringskontakt hen over væggen.

2.2.2 Flok-opstaldning

En anden mulighed for at opfylde kravet om adgang til social berøringskontakt for kalve under 8 uger kan være at anbringe kalvene sammen to og to i hver hytte/boks, under hensyntagen til arealkravene til flokopstaldning. Opmærksomheden skal henledes på, at arealkravet i denne situation skal være opfyldt af hytten alene. Eksempelvis skal arealet i en hytte til 2 kalve på 65 kg være minimum 3 m².

Eksempler på opstaldning af kalve:

To kalvehytter med løbegård, der støder op til hinanden, så kalvene kan se og røre.

Kalvebokse, hvor skillevæggen er ikke-massiv og så lav, at kalvene kan udføre social berøringskontakt hen over skillevæggen. Væggen er massiv på det nederste stykke.

Kravet om social berøringskontakt er opfyldt, når to kalve er anbragt i hver hytte/boks under hensyntagen til arealkravene til flokopstaldning.

Opmærksomheden skal henledes på, at arealkravet i denne situation skal være opfyldt af hytten alene.

En fin løsning, der opfylder kravet om social berøringskontakt. Kalven kan få hele hovedet igennem til naboen.

En fin løsning, der opfylder kravet om social berøringskontakt. Kalven kan få hele hovedet igennem til naboen.

Mulighed for at røre en anden kalv er opfyldt.

Mulighed for at røre en anden kalv er opfyldt.

Kravet om, at kalve skal kunne røre andre kalve, vurderes ikke opfyldt. Væggen er massiv og for høj til, at kalvene kan nå hinanden.

Kan ikke se og røre.

Kalven kan ikke røre andre kalve og har kun mulighed for at se artsfæller, hvis der er en række kalvehytter overfor med forværket vendt mod denne række.

Kalveboks i plastik med ca. 120cm høje "massive" skillevægge. Boksen opfylder ikke kravet til enkeltbokse med ikke-massive vægge, da hullerne skal være så store, at mulen kan stikkes igennem.

Boksen kan med fordel bruges til isolation af syge kalve, da den er nem at rengøre og desinficere.

Kravet om mulighed for social berøringskontakt er opfyldt, såfremt kalven, når den står op ved hullet, kan nå kalven på den anden side.

Kravet om, at kalve skal kunne se og røre hinanden, er ikke opfyldt, når de ikke kan nå over skillevæggen. Må vurderes i hvert enkelt tilfælde.

Kravet om social berøringskontakt til kalve under 8 uger er ikke opfyldt. Kalvene kan kun se andre kalve.

Kravet om social berøringskontakt er kun opfyldt, hvis løbegårdene står helt op ad hinanden, så kalvene kan udføre berøringskontakt gennem tremmerne.

Disse kalvebokse opfylder reglen om, at skillevægge ikke må være massive og skal være med åbninger, der gør det muligt for kalvene at røre hinanden.

2.2.3 Syge kalve kan isoleres

Kravet om, at kalve i enkeltbokse skal kunne se og røre andre kalve, gælder ikke kalve i enkeltboks, der er isoleret grundet sygdom eller tilskadekomst.

3 BEDØMMELSE

Krav 3.11

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Delkrav 1-3: Arealkravet er kun meget begrænset overtrådt, kalve er kun få dage for gamle til at stå i enkeltboks. Væsentlig ulempe af mindre betydelig karakter for kalvene. Delkrav 4: Ikke muligt	Væsentlig ulempe	Uforsvarlig behandling	Visse typer af uforsvarlig behandling, Groft uforsvarlig behandling eller mishandling
OMFANG	Delkrav 1-3: Op til 2 % af den relevante dyregruppe Delkrav 4: Ikke muligt	Delkrav 1-3: Ca. 2-10 % af den relevante dyregruppe Delkrav 4: Op til ca. 10 % af dyregruppen	Mellem ca. 10 % og ca. 50 % af den relevante dyregruppe	Mere end ca. 50 % af den relevante dyregruppe

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
VARIGHED	Overtrædelse hvor der i alvor er givet 1 og som har fundet sted i op til 3 dage	Op til ca. en måned	Mellem ca. en måned og ca. 6 måneder	Længere end ca. 6 måneder

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor Vurderes ud fra, i hvor høj grad arealkravet er overtrådt, eller hvor mange dage ældre end de tilladte 8 uger kalve er, der er opstaldet i enkeltboks.

Omfang Vurderes ud fra det konkrete antal kalve i dyregruppen, der på kontroltidspunktet er opstaldet i strid med reglerne.

Varighed Vurderes ud fra den samlede varighed af den ulovlige opstaldning i besætningen og ikke ud fra varigheden af det enkelte dyrs ulovlige opstaldning.

Dyregruppen referer til kalve over 8 uger for delkrav 1 og til alle kalve for delkrav 2, 3 og 4.

3.2 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for vurdering af overtrædelsen:

ALVOR	Kan kalvene reelt komme til at se og røre hinanden? I hvor høj grad er arealkravet overtrådt? Hvor mange dage ældre end de tilladte 8 uger er kalvene, der er opstaldet i enkeltboks?
OMFANG	Hvor mange dyr er omfattet af forholdet?
VARIGHED	Hvor lang tid har stalden været indrettet på en måde, så kravet ikke opfyldes? Kan landbruger dokumentere, hvor lang tid forholdet har stået på?

Retningslinje for bedømmelse af alvor

Uforsvarlig behandling: Det konstateres, at kalve over 8 uger konsekvent holdes i enkeltbokse, eksempelvis på grund af, at der ikke er et tilstrækkeligt antal fællesbokse til rådighed i besætningen til opstaldning af kalve over 8 uger.

3.3 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering.

Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelsesskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

3.4 ADVARSLER

Der er for kravet mulighed for at vurdere, at overtrædelsen er af ”mindre betydning” (bagatelovertredelse med en samlet karakter på højst 5).

Krav 3.12 Indretning af stalden, kalve

1 DELKRAV.

- 1** De materialer, der anvendes til stalde, navnlig bokse og inventar, som kalvene kan komme i kontakt med, må ikke være skadelige for kalvene og skal kunne rengøres og desinficeres effektivt.
-

1.1 DEFINITIONER

En kalv er et kreatur på under 6 måneder.

1.2 GENERELLE BEMÆRKNINGER

For kalve er der krav om, at de materialer, der anvendes til stalde, navnlig bokse og inventar, som kalvene kan komme i kontakt med, ikke må være skadelige for kalvene. Endvidere skal de kunne rengøres og desinficeres effektivt.

1.3 KRAVETS RELEVANS

Kravet gælder kun for kalve.

2 KONTROLMETODE.

Det skal kontrolleres, at boksene, som kalvene er opstaldet i, kan rengøres og desinficeres effektivt. Det skal ligeledes kontrolleres, at bokse og andet inventar ikke kan være skadeligt for kalvene.

2.1 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for vurdering af overtrædelsen:

ALVOR	Ses der skader på kalvene? Er der materialer i stalden og boksene, som kalvene kan komme til skade på? Er overfladerne på indretningen og boksene af en sådan beskaffenhed, at de kan rengøres og desinficeres?
OMFANG	Hvor stor en del af kalvene er omfattet af forholdet?
VARIGHED	Hvor lang tid har forholdet stået på?

3 BEDØMMELSE

Krav 3.12

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Væsentlig ulempe	Uforsvarlig behandling	Visse typer af uforsvarlig behandling, groft uforsvarlig behandling eller mishandling
OMFANG		Op til ca. 10 % af dyregruppen	Mellem ca. 10 % og ca. 50 % af dyregruppen	Mere end ca. 50 % af dyregruppen
VARIGHED		Op til ca. en måned	Mellem ca. en måned og ca. 6 måneder	Længere end ca. 6 måneder

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor Vurderes ud fra, i hvor høj grad de anvendte materialer er skadelige for kalvene, og om de kan rengøres og desinficeres effektivt.

Omfang Vurderes ud fra, hvor stor en del af kalvene der er berørt.

Varighed Vurderes ud fra hvor længe forholdet har stået på.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelsesskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelsesskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelsesskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Krav 3.13 Elektriske installationer, kalve

1 DELKRAV

- 1** Indtil der er indført fællesskabsbestemmelser på området, skal de elektriske installationer være anbragt i overensstemmelse med gældende nationale bestemmelser for at undgå, at kalvene får elektriske stød.

1.1 DEFINITIONER

En kalv er et kreatur på under 6 måneder.

1.2 GENERELLE BEMÆRKNINGER

For kalve er der specifikt krav om, at elektriske installationer skal være anbragt således, at det undgås, at kalvene får stød.

1.3 KRAVETS RELEVANS

Kravet gælder kun for kalve.

2 KONTROLMETODE

Det skal kontrolleres, at elektriske installationer i kalveafsnittene er anbragt således, at kalvene ikke kan få stød.

2.1 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for vurdering af overtrædelsen:

ALVOR	Er kalvene kommet til skade på elektriske installationer? Kan kalvene risikere at få stød på de elektriske installationer? Er der elektriske installationer, der er anbragt på en måde, så kalvene kan komme til skade på dem? Hvor stor er risikoen for, at kalvene kan komme til skade på installationerne?
OMFANG	Hvor stor en del af kalvene er omfattet af forholdet?
VARIGHED	Hvor lang tid har forholdet stået på?

3 BEDØMMELSE

Krav 3.13

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Installationerne overholder ikke nationale bestemmelser, men udgør ikke en risiko for dyrene. Væsentlig ulempe af mindre betydelig karakter for dyrene.	Væsentlig ulempe	Uforsvarlig behandling	Visse typer af uforsvarlig behandling, groft uforsvarlig behandling eller mishandling
OMFANG	Hvis der for alvor gives karakteren 1, gives også karakteren 1 for omfang	Op til ca. 10 % af dyregruppen	Mellem ca. 10 % og ca. 50 % af dyregruppen	Mere end ca. 50 % af dyregruppen
VARIGHED	Hvis der for alvor gives karakteren 1, gives også karakteren 1 for varighed	Op til ca. en måned	Mellem ca. en måned og ca. 6 måneder	Længere end ca. 6 måneder

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor	Vurderes ud fra risikoen for, at de elektriske installationer kan påføre kalvene skade, samt om der ses skader på kalvene grundet dette.
Omfang	Vurderes ud fra hvor stor en del af kalvene der er berørt.
Varighed	Vurderes ud fra hvor længe installationerne har udgjort en risiko for, at kalve har kunne få stød af dem.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

3.3 ADVARSLER

Der er for kravet mulighed for at vurdere, at overtrædelsen er af "mindre betydning" (bagatelovertrædelse med en samlet karakter på højst 5).

Krav 3.14 Isolering, opvarmning og ventilation, kalve

1 DELKRAV.

- 1 Bygningens isolering, opvarmning og ventilation skal sikre, at luftcirkulation, støvindhold, temperatur, relativ luftfugtighed og koncentrationer af luftarter holdes på et niveau, som ikke er skadeligt for kalvene.

1.1 DEFINITIONER

En kalv er et kreatur på under 6 måneder.

1.2 GENERELLE BEMÆRKNINGER

For kalve er der specifikt krav om, at luftcirkulationen, støvindholdet, temperaturen, den relative luftfugtighed og koncentrationen af luftarter skal holdes på et niveau, der ikke er skadeligt for kalvene.

1.3 KRAVETS RELEVANS

Kravet gælder kun for kalve. Mht. mekanisk luftcirkulation henvises til krav 3.15, delkrav 2.

2 KONTROLMETODE

Ved gennemgang af kalveafsnittene skal det kontrolleres, at luftcirkulationen, støvindholdet, temperaturen, den relative luftfugtighed samt koncentrationen af luftarter er på et niveau, der ikke er skadeligt for kalvene. Temperaturen samt eventuelt træk vurderes. Hvis der vurderes at være et højt støvindhold, eller at der er skadelige luftarter (f.eks. ammoniak), bemærkes det, om øjne og luftveje irriteres ved ophold i kalveafsnittet som tegn på dette. Kalvene observeres for tegn på respirationsvejsproblemer. Det bemærkes, om kalvene hoster og har flåd fra næse og øjne.

Den hyppigste årsag til hoste blandt kalve er den såkaldte enzootiske pneumoni, der forårsages af virus og bakterielle luftvejsinfektioner. Enzootisk pneumoni kan opstå til trods for en ellers god ventilation, især i vinterperioden, men risikoen for, at smitten breder sig i kalveholdet, er afhængig af ventilationen.

2.1 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for vurdering af overtrædelsen:

ALVOR	Er kalvens almentilstand påvirket? Hvordan er luften og lugten i stalden? Hvordan er temperaturen, og er der træk? Viser kalvene tegn på problemer med vejtrækningen? Hoster de og har de flåd fra næse og øjne?
OMFANG	Hvor stor en del af kalvene er omfattet af forholdet?
VARIGHED	Hvor lang tid har forholdet stået på?

3 BEDØMMELSE

Krav 3.14

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Væsentlig ulempe	Uforsvarlig behandling	Visse typer af uforsvarlig behandling, groft uforsvarlig behandling eller mishandling
OMFANG		Op til ca. 10 % af dyregruppen	Mellem ca. 10 % og ca. 50 % af dyregruppen	Mere end ca. 50 % af dyregruppen
VARIGHED		Op til ca. en måned	Mellem ca. en måned og ca. 6 måneder	Længere end ca. 6 måneder

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor	Vurderes ud fra, i hvor høj grad kalvene lider overlast på grund af manglende isolering, opvarmning eller ventilation.
Omfang	Vurderes ud fra hvor stor en del af kalvene der er berørt.
Varighed	Vurderes ud fra hvor længe isoleringen, opvarmningen og ventilationen har påvirket kalve i stalden negativt.

Retningslinje for bedømmelse af alvor

Uforsvarlig behandling: Det konstateres, at kalvene generelt lider overlast på grund af mangel på ventilation, der medfører et dårligt staldklima med en høj koncentration af skadelige gasser (f.eks. ammoniak) i luften, som påvirker vejrtrækningen (hoste) og svier i øjnene.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelsesskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelsesskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelsesskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Krav 3.15 Automatiseret eller mekanisk udstyr, kalve

1 DELKRAV:

- 1 Alt automatiseret eller mekanisk udstyr, der kan indvirke på kalvenes sundhed og velfærd, skal kontrolleres mindst én gang daglig. Hvis der opdages defekter, skal disse straks udbedres, og hvis det ikke lader sig gøre, skal der træffes passende foranstaltninger til at sikre kalvenes sundhed og velfærd, indtil defekten er udbedret.
- 2 Anvendes der et mekanisk ventilationssystem, skal der forefindes et egnet reservesystem, således at der kan ske tilstrækkelig luftfornyelse til at beskytte kalvenes sundhed og velfærd, hvis systemet svigter. Der skal endvidere være installeret et alarmsystem til at advare den ansvarlige for dyreholdet om svigtet. Alarmsystemet skal afprøves jævnligt.

1.1 DEFINITIONER

En kalv er et kreatur på under 6 måneder.

1.2 KRAVETS RELEVANS

Kravet gælder kun for kalve.

2 KONTROLMETODE:

2.1 BEMÆRKNINGER

Passende foranstaltninger til at sikre kalvenes sundhed og velfærd, imens en defekt i udstyret udbedres, kan bl.a. bestå af alternative metoder til fodring og bevarelse af et tilfredsstillende miljø.

Se krav 3.7, som gælder for alle landbrugsdyr.

2.2 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for vurdering af overtrædelsen:

ALVOR	Hvilket automatiseret og mekanisk udstyr anvender landbrugeren? Hvordan er landbrugersens procedurer for tjek af udstyret? Har manglende kontrol med udstyret påført kalvene nogen skader, smerte, ubehag, sult eller tørst?
OMFANG	Hvor mange dyr er omfattet af forholdet?
VARIGHED	Hvor lang tid har manglen eller fejlen stået på?

3 BEDØMMELSE

Krav 3.15

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Væsentlig ulempe	Uforsvarlig behandling	Visse typer af uforsvarlig behandling, groft uforsvarlig behandling eller mishandling
OMFANG		Op til ca. 10 % af dyregruppen	Mellem ca. 10 % og ca. 50 % af dyregruppen	Mere end ca. 50 % af dyregruppen
VARIGHED		Op til ca. en måned	Mellem ca. en måned og ca. 6 måneder	Længere end ca. 6 måneder

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

For udfyldelse af bedømmelsesskema samt retningslinje for bedømmelse af alvor henvises til krav 3.7.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelsesskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelsesskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Krav 3.16 Belysning, kalve

1 DELKRAV

- 1 Kalvene må ikke til stadighed holdes i mørke. For at imødekomme kalvenes adfærdsmæssige og fysiologiske behov skal der forefindes en passende naturlig eller kunstig belysning. Den kunstige belysning skal svare til varigheden af den naturlige belysning mellem kl. 9 og kl. 17.
- 2 Der skal derudover være en passende (fast eller mobil) lyskilde af tilstrækkelig styrke til, at kalvene til enhver tid kan tilses.

1.1 DEFINITIONER

En kalv er et kreatur på under 6 måneder.

1.2 KRAVETS RELEVANS

Kravet er kun relevant for kalve.

2 KONTROLMETODE

Ved gennemgang af besætningen kontrolleres lysforholdene i besætningen.

2.1 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for bedømmelse af overtrædelsen:

ALVOR	Hvilke belysningskilder anvendes? Er der lys i perioden fra kl. 9 - 17? Hvilke procedurer har landbrugeren til sikring af lys i denne periode hele året rundt?
OMFANG	Hvor mange dyr er omfattet af forholdet.
VARIGHED	Hvor lang tid kan forholdet dokumenteres overtrådt?

3 BEDØMMELSE

Krav 3.16

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Væsentlig ulempe	Uforsvarlig behandling	Visse typer af uforsvarlig behandling, groft uforsvarlig behandling eller mishandling
OMFANG		Op til ca. 10 % af dyregruppen	Mellem ca. 10 % og ca. 50 % af dyregruppen	Mere end ca. 50 % af dyregruppen
VARIGHED		Op til ca. en måned	Mellem ca. en måned og ca. 6 måneder	Længere end ca. 6 måneder

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor Vurderes ud fra, hvor mange timers afvigelse fra de pligtige 8 timer, der konstateres.

Omfang Vurderes ud fra, hvor stor en del af kalvene, der er berørt.

Varighed Vurderes ud fra, hvor længe forholdet har stået på.

Retningslinje for bedømmelse af alvor

Væsentlig ulempe til uforsvarlig behandling: Det konstateres, at der ikke er passende naturlig eller kunstig belysning i de pligtige 8 timer, men kalvene holdes ikke i konstant mørke.

Groft uforsvarlig behandling: Det konstateres, at kalve i hele staldafsnit holdes i konstant eller næsten konstant mørke.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Krav 3.17 Tilsyn, pasning og pleje, kalve

1 DELKRAV

- 1 Opstaldede kalve skal tilses mindst to gange dagligt af den ansvarlige for dyreholdet, og kalve, der holdes udendørs, mindst en gang dagligt.
 - 2 Syge eller tilskadekomne kalve skal omgående behandles og skal om nødvendigt kunne isoleres i egnede rum med tør og bekvem strøelse.
 - 3 En dyrlæge skal konsulteres hurtigst muligt, hvis kalven ikke viser tegn på bedring ved den i pkt. 2 nævnte pleje.
-

1.1 DEFINITIONER

En kalv er et kreatur på under 6 måneder.

1.2 KRAVETS RELEVANS

Kravet er kun relevant for kalve.

2 KONTROLMETODE

Se under punkt 3.2, som gælder for alle landbrugsdyr.

2.1 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for bedømmelse af overtrædelsen:

ALVOR	Hvor ofte tilses kalvene? Er der syge eller tilskadekomne kalve, som ikke er isoleret i sygeboks, og som burde have været det? Hvordan er syge eller tilskadekomne kalve blevet behandlet for deres lidelse? Hvor længe har lidelsen stået på? Hvad er prognosen for kalven / kalvene?
OMFANG	Hvor mange kalve er syge eller tilskadekomne ift. dyregruppen?
VARIGHED	Hvor lang tid kan det dokumenteres, at det har stået på?

3 BEDØMMELSE

Krav 3.17

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Væsentlig ulempe	Uforsvarlig behandling	Visse typer af uforsvarlig behandling, groft uforsvarlig behandling eller mishandling
OMFANG		Op til ca. 10 % af dyregruppen	Mellem ca. 10 % og ca. 50 % af dyregruppen	Mere end ca. 50 % af dyregruppen
VARIGHED		Op til ca. en måned	Mellem ca. en måned og ca. 6 måneder	Længere end ca. 6 måneder

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor Vurderes ud fra, i hvor høj grad kalvenes velfærd er påvirket.

Omfang Vurderes ud fra, hvor stor en del af kalvene, der er berørt.

Varighed Vurderes ud fra, hvor længe forholdet har stået på.

Retningslinje for bedømmelse af alvor:

Væsentlig ulempe til uforsvarlig behandling: Det konstateres, at kalve, der holdes udendørs, ikke tilses dagligt. Hvis der er sket kalven noget som følge af manglende tilsyn, er det uforsvarlig behandling af dyrene.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Krav 3.18 Bevægelsesfrihed, kalve

1 DELKRAV:

1	Staldene skal være indrettet således, at hver kalv kan lægge sig, hvile, rejse sig og holde sig selv ren uden besvær.

1.1 DEFINITIONER

En kalv er et kreatur på under 6 måneder.

1.2 KRAVETS RELEVANS

Kravet er kun relevant for kalve.

2 KONTROLMETODE

Se også krav 3.4, som gælder for alle landbrugsdyr.

Det skal kontrolleres, at alle kalvene har den fornødne bevægelsesfrihed til at kunne rejse sig og lægge sig uden besvær, og om de kan få hvile og holde sig selv rene.

2.1 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for bedømmelse af overtrædelsen:

ALVOR	Kan kalvene frit komme til at drikke og spise? Rejser og lægger kalvene sig – og finder det ubesværet sted? I hvor høj grad er bevægelsesfriheden indskrænket?
OMFANG	Hvor mange dyr er omfattet af forholdet?
VARIGHED	I hvor lang tid har det stået på?

3 BEDØMMELSE

Krav 3.18

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Få dyr oplever nedsat bevægelsesfrihed. Væsentlig ulempe af mindre betydelig karakter	Væsentlig ulempe	Uforsvarlig behandling	Visse typer af uforsvarlig behandling, groft uforsvarlig behandling eller mishandling
OMFANG	Overtrædelse hvor der i alvor er givet 1, og som vedr. max. 2 % af dyrene	Op til ca. 10 % af dyregruppen	Mellem ca. 10 % og ca. 50 % af dyregruppen	Mere end ca. 50 % af dyregruppen
VARIGHED	Overtrædelse hvor der i alvor er givet 1, og som har fundet sted i op til 3 dage	Op til ca. en måned	Mellem ca. en måned og ca. 6 måneder	Længere end ca. 6 måneder

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor Vurderes ud fra, i hvor høj grad kalvenes bevægelsesfrihed er indskrænket.

Omfang Vurderes ud fra, hvor stor en del af kalvene, der er berørt.

Varighed Vurderes ud fra, hvor længe forholdet har stået på.

Retningslinje for bedømmelse af alvor

Væsentlig ulempe til uforsvarlig behandling: Overbelægning i en enkelt eller enkelte bokse

Uforsvarlig behandling: Generelt nedsat bevægelsesfrihed for dyrene i besætningen på grund af overbelægning, dog ikke i en grad der medfører, at ikke alle kalve kan finde hvile eller rejse eller lægge sig uden stort besvær.

Groft uforsvarlig behandling: Generelt nedsat bevægelsesfrihed for kalvene i besætningen på grund af overbelægning i boksene eller på grund af uhensigtsmæssig udformning af bindsler, tøjlr og lignende, dog ikke i en grad, der medfører, at ikke alle dyr kan finde hvile eller rejse eller lægge sig uden stort besvær. Situationer, hvor der generelt i besætningen eller i enkelte bokse ses så voldsom overbelægning, at dyrene ikke har den fornødne bevægelsesfrihed til at optage foder eller drikke, samt at det ikke er alle dyr, der kan finde plads til hvile, må som hovedregel betegnes som groft uforsvarlig behandling af dyr.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelsesskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelsesskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering.

Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelsesskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

3.1 ADVARSLER

Der er for kravet mulighed for at vurdere, at overtrædelsen er af ”mindre betydning” (bagatelovertredelse med en samlet karakter på højst 5).

Krav 3.19 Opbinding, kalve

1 DELKRAV.

- 1 Kalve må ikke bindes. Flokvist opstaldede kalve kan dog bindes i perioder på højst en time på det tidspunkt, hvor de fodres med mælk eller mælkeerstatning.
- 2 Hvis der benyttes bindsler, må disse ikke skade kalvene, og de skal kontrolleres regelmæssigt og om fornødent tilpasses for at sikre, at de sidder bekvemt. Bindslet skal være udformet således, at enhver risiko for, at kalven kan blive kvalt eller komme til skade, undgås, og således at kalven kan bevæge sig i overensstemmelse med krav 3.18.

1.1 DEFINITIONER

En kalv er et kreatur på under 6 måneder.

1.2 KRAVETS RELEVANS

Kravet er kun relevant for besætninger med kalve.

2 KONTROLMETODE

Det skal kontrolleres, at der ikke forefindes opbundne kalve i besætningen. Forbuddet mod opbinding af kalve har været gældende siden 1998. Alligevel konstateres det stadig, at nogle besætninger har opbundne kalve.

2.1 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for bedømmelse af overtrædelsen:

ALVOR	Er der opbundne kalve i besætningen? Finder evt. opbinding sted ifm. fodring med mælk? I hvor lang tid har kalvene evt. været opbundet? Hvordan sidder bindslet? I hvor høj grad er bevægelsesfriheden indskrænket?
OMFANG	Hvor mange dyr er omfattet af forholdet?
VARIGHED	I hvor lang tid har det stået på?

3 BEDØMMELSE

Krav 3.19

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Væsentlig ulempe	Uforsvarlig behandling	Visse typer af uforsvarlig behandling, groft uforsvarlig behandling eller mishandling
OMFANG		Op til ca. 10 % af dyregruppen	Mellem ca. 10 % og ca. 50 % af dyregruppen	Mere end ca. 50 % af dyregruppen
VARIGHED		Op til ca. en måned	Mellem ca. en måned og ca. 6 måneder	Længere end ca. 6 måneder

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor	Vurderes ud fra, om der forefindes opbundne kalve. Hvis der benyttes bindsler, vurderes alvoren ud fra graden af nedsat bevægelsesfrihed pga. uhensigtsmæssig udformning af bindsler.
Omfang	Vurderes ud fra hvor stor en del af kalvene der er berørt.
Varighed	Vurderes ud fra hvor længe forholdet har stået på.

Retningslinje for bedømmelse af alvor.

Uforsvarlig behandling: Det konstateres, at de bindsler, der anvendes til kalvene i forbindelse med fodringen, medfører generelt nedsat bevægelsesfrihed på grund af uhensigtsmæssig udformning.

Groft uforsvarlig behandling: Det konstateres, at der er opbundne kalve i besætningen, og dyrene har lidt overlast af den grund.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Krav 3.20 Rengøring og desinfektion, kalve

1 DELKRAV

1	Stalde, båse, inventar og redskaber til kalve skal rengøres og desinficeres på passende måde for at forebygge udvikling af sygdomsfremkaldende organismer.
2	Ekskrementer, urin og uspist foder eller spildfoder skal fjernes så ofte som nødvendigt for at forhindre lugt, og for ikke at tiltrække fluer eller rotter og mus.

1.1 DEFINITIONER

En kalv er et kreatur på under 6 måneder.

1.2 KRAVETS RELEVANS

Kravet er kun relevant for besætninger med kalve.

2 KONTROLMETODE:

Det kontrolleres, om stalde, stier, inventar mv. er rene. Der spørges ind til procedurerne for rengøring og desinfektion. Endvidere spørges der ind til sygdomsforekomsten blandt kalvene, og det kontrolleres, om kalvene har diarré.

2.1 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for bedømmelse af overtrædelsen:

ALVOR	Er der beskidt i stalden? Er der tegn på skadedyr? Lider kalvene fysisk overlast pga. ætsninger, lårkager mv.? Har kalvene diarré?
OMFANG	Hvor mange dyr er omfattet af forholdet?
VARIGHED	I hvor lang tid har det stået på?

3 BEDØMMELSE

Krav 3.20

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Få steder er ikke rengjort tilstrækkeligt. Væsentlig ulempe af mindre betydelig karakter	Væsentlig ulempe	Uforsvarlig behandling	Visse typer af uforsvarlig behandling, groft uforsvarlig behandling eller mishandling
OMFANG	Overtrædelse hvor der er givet 1 i alvor, og som berører op til 2 % af kalvene	Op til ca. 10 % af dyregruppen	Mellem ca. 10 % og ca. 50 % af dyregruppen	Mere end ca. 50 % af dyregruppen
VARIGHED	Overtrædelse hvor der i alvor er givet 1 og som har fundet sted i op til 3 dage	Op til ca. en måned	Mellem ca. en måned og ca. 6 måneder	Længere end ca. 6 måneder

3.1 RETNINGSLINJE FOR BEDØMMELSE

Alvor Vurderes ud fra, hvor stor risikoen for udvikling af sygdomsfremkaldende organismer er.

Omfang Vurderes ud fra, hvor stor en del af kalvene, der er berørt.

Varighed Vurderes ud fra, hvor længe forholdet har stået på.

Retningslinje for bedømmelse af alvor:

Væsentlig ulempe: Konstateres dårlig staldhygiejne med mangelfuld udmugning i enkeltbokse og fællesbokse til kalve, især i sommerhalvåret, således at kalvene generes af mange fluer (massiv flueplage), vurderes forholdet som væsentlig ulempe.

Uforsvarlig behandling: Hvis det konstateres, at en del af dyrene på grund af manglende rengøring og desinfektion af stalden lider fysisk overlast såsom urinætsninger på lemmer og bug samt udbredte lårkager, vurderes forholdet som uforsvarlig behandling. En dyrlæge fra Landbrugsstyrelsen kontaktes for at få en vurdering af overtrædelsen.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

3.3 ADVARSLER

Der er for kravet mulighed for at vurdere, at overtrædelsen er af ”mindre betydning” (bagatelovertredelse med en samlet karakter på højst 5).

Krav 3.21 Gulve og lejearealer, kalve

1 DELKRAV

1	Gulvene må hverken være glatte eller ujævne, så der er risiko for, at kalvene kommer til skade, og de skal være konstrueret således, at kalve, der står eller ligger på dem, ikke kommer til skade eller udsættes for lidelse. De skal være tilpasset kalvenes størrelse og vægt og danne en hård, jævn og stabil overflade.
2	Lejearealet skal være bekvemt, rent og passende drænet og må ikke kunne skade kalvene. Der skal i passende omfang udlægges strøelse til kalve under to uger.

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

For kalve er der krav om, at gulvene ikke må være glatte eller ujævne, så der er risiko for, at kalvene kommer til skade. Gulvene skal være konstrueret således, at kalve, der står og ligger på dem, ikke kommer til skade eller udsættes for lidelse. Endelig skal gulvene danne en hård, jævn og stabil overflade og være tilpasset kalvenes størrelse og vægt. Derudover er der krav om, at kalve skal have adgang til rent, passende drænet og bekvemt lejeareal, der ikke må kunne skade dem. Der skal i passende omfang udlægges strøelse til kalve under to uger.

1.2 DEFINITIONER

En kalv er et kreatur på under 6 måneder.

1.3 KRAVETS RELEVANS

Kravet er kun relevant for besætninger med kalve.

2 KONTROLMETODE

Det skal kontrolleres, at ingen gulve, som kalvene kommer i kontakt med, er glatte eller ujævne eller konstrueret således, at kalvene kan komme til skade. En gummibelægning vurderes at være en hård, jævn og stabil overflade, hvis den er intakt og ikke glat.

Derudover skal det kontrolleres, at alle kalve har mulighed for at ligge tørt og rent, og at der for kalve under to uger er udlagt strøelse.

Ifølge kravteksten skal lejearealet til kalve være bekvemt, rent og passende drænet. Det bemærkes, at lejearealet i henhold til dansk lovgivning skal være bekvemt, rent, **tørt og blødt**. Der har været stillet spørgsmål om, hvorvidt kalve på spalter kan siges at have et bekvemt leje, hvis der ikke er strøet. Som reglerne er formuleret, må det vurderes, om lejearealet er tørt og rent, altså om spalterne overvejende er tørre og fri for gødning. Man kan også se på dyrene, om de er rene og tørre. Man kan ikke kræve, at der skal udlægges strøelse til kalve over 2 uger, selv om spalter eller et fast beton gulv måske ikke generelt opfattes som bekvemme. Landmanden skal påse, at lejearealet til alle kalve er bekvemt, rent og tørt og ikke skader kalvene, hvilket i praksis vil sige, at gulve eller spalter skal være rene og tørre og uden huller.

2.1 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for bedømmelse af overtrædelsen:

ALVOR	Hvordan er gulvet indrettet? Hvordan påvirker det dyret? Anvendes der strøelse? Tilstrækkeligt? Er dyrene rene? Eller gødningstilsmudset? Er der ætsninger på kalvene?
OMFANG	Hvor mange dyr er omfattet af forholdet?
VARIGHED	I hvor lang tid har det stået på?

3 BEDØMMELSE

Krav 3.21

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Delkrav 1: Få dyr oplever risiko for skader. Ingen dyr har skader. Væsentlig ulempe af mindre betydelig karakter for dyrene. Delkrav 2: Få steder uden tilstrækkelig strøelse. Væsentlig ulempe af mindre betydelig karakter for dyrene.	Væsentlig ulempe	Uforsvarlig behandling	Visse typer af uforsvarlig behandling, groft uforsvarlig behandling eller mishandling
OMFANG	Overtrædelse hvor der er givet 1 i alvor, og som berører op til 2 % af kalvene.	Op til ca. 10 % af dyregruppen er berørt	Mellem ca. 10 % og ca. 50 % af dyregruppen er berørt	Mere end ca. 50 % af dyregruppen er berørt
VARIGHED	Overtrædelse hvor der i alvor er givet 1, og som har fundet sted i op til 3 dage.	Op til ca. en måned	Mellem ca. en måned og ca. 6 måneder	Længere end ca. 6 måneder

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor Vurderes ud fra, hvor stor risikoen er for, at kalvene kan komme til skade, alvoren i mulige skader samt ud fra, om der ses skader på kalvene, der kan relateres til gulvene og alvoren i skaderne (delkrav 1). Vurderes ud fra muligheden for kalvene for at finde rent og tørt leje (delkrav 2).

Omfang Vurderes ud fra, hvor stor en del af kalvene, der er berørt.

Varighed Vurderes ud fra, hvor længe forholdet har stået på.

Retningslinje for bedømmelse af alvor:

Væsentlig ulempe: Det konstateres, at der er risiko for, at en eller flere kalve kan lide skade på grund af glatte eller ujævne gulve, men der ses ingen skader på kalvene.

Uforsvarlig behandling: Det konstateres, at der er risiko for, at en eller flere kalve kan lide skade på grund af glatte eller ujævne gulve, og der ses skader som følge af dette på dyrene. Omfanget og arten af skader kan dog være så alvorligt, at forholdet må karakteriseres som groft uforsvarlig. Eller det konstateres, at gulvene er beskidte og fugtige i alle dele af boksen, eller der eventuelt står gylle op under (op til) spalterne i dele af boksen, så kalvene ikke har mulighed for at finde et rent og tørt leje.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

3.3 ADVARSLER

Der er for kravet mulighed for at vurdere, at overtrædelsen er af "mindre betydning" (bagatelovertredelse med en samlet karakter på højst 5).

Krav 3.22 Foder, kalve

1 DELKRAV:

1	Alle kalve skal have adgang til foder, der passer til deres alder, vægt, adfærdsmæssige og fysiologiske behov af hensyn til deres velfærd og sundhed.
2	For at sikre kalvenes velfærd, sundhed og vækst, samt for at opfylde deres adfærdsmæssige behov, skal foderet have et tilstrækkeligt indhold af jern til at sikre en gennemsnitlig hæmoglobinkoncentration i blodet på mindst 4,5 mmol/l.
3	Der skal gives en minimumsration af fiberholdigt foderstof hver dag for alle kalve, der er over to uger gamle, idet mængden øges fra 50 g til 250 g om dagen for kalve, der er fra otte til 20 uger gamle.
4	Kalvene må ikke forsynes med mundkurv.

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

For kalve er der specifikke bestemmelser omkring foder, der skal være opfyldt. Alle kalve have adgang til foder, der passer til deres alder, vægt, adfærdsmæssige og fysiologiske behov, ligesom der er krav om et vist jern- og fiberindhold i foderet.

1.2 DEFINITIONER

En kalv er et kreatur på under 6 måneder.

1.3 KRAVETS RELEVANS

Kravet er kun relevant for besætninger med kalve.

2 KONTROLMETODE

Det skal kontrolleres, at alle kalvene fodres i overensstemmelse med deres alder, vægt, adfærdsmæssige og fysiologiske behov. Dette gøres i praksis ved at vurdere kalvenes ernæringstilstand og sikre sig, at ingen kalve er magre eller decideret udmagrede.

Hvis der konstateres tynd, lys afføring eller nedstemthed hos kalvene kan det være forårsaget af manglende tilførsel af fiber og jern og bør give anledning til, at der spørges ind til fodringen.

Endvidere skal det kontrolleres, at ingen kalve har mundkurv på.

2.1 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for bedømmelse af overtrædelsen:

ALVOR	Hvordan vurderes kalvenes ernærings tilstand? Hvad bliver kalvene fodret med? Hvordan er fodersammensætningen? Hvordan sikrer landbrugeren den rette fodersammensætning? Er der kalve, der bærer mundkurv?
OMFANG	Hvor mange dyr er omfattet af forholdet?
VARIGHED	I hvor lang tid har det stået på?

3 BEDØMMELSE

Krav 3.22

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Væsentlig ulempe	Uforsvarlig behandling	Visse typer af uforsvarlig behandling, groft uforsvarlig behandling eller mishandling
OMFANG		Op til ca. 10 % af dyregruppen	Mellem ca. 10 % og ca. 50 % af dyregruppen	Mere end ca. 50 % af dyregruppen
VARIGHED		Op til ca. en måned	Mellem ca. en måned og ca. 6 måneder	Længere end ca. 6 måneder

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor Vurderes ud fra, i hvor høj grad kalvenes velfærd er påvirket.

Omfang Vurderes ud fra, hvor stor en del af kalvene, der er berørt.

Varighed Vurderes ud fra, hvor længe forholdet har stået på.

Retningslinje for bedømmelse af alvor:

Uforsvarlig behandling: Det konstateres, at der i besætningen er flere magre kalve (dog ingen afmagrede kalve), som mangler adgang til foder, der passer til deres alder, vægt, adfærdsmæssige og fysiologiske behov. Eller det konstateres, at foderet til kalvene ikke overholder kravene til indhold af fiber og jern.

Groft uforsvarlig behandling: Det konstateres, at tildelingen af foder og/eller mælk er meget mangelfuld med flere afmagrede eller generelt magre kalve i besætningen. Eller det konstateres, at der er kalve med mundkurv i besætningen.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Krav 3.23 Fodring, kalve

1 DELKRAV:

- 1 Alle kalve skal fodres mindst to gange dagligt. Hvis kalvene opdrættes flokvis og ikke fodres efter ædelyst eller ved hjælp af automatisk fodringssystem, skal hvert dyr have adgang til foder på samme tid som de andre i flokken.

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

For kalve er der specifikke bestemmelser omkring fodring, der skal være opfyldt. Alle kalve skal fodres minimum to gange dagligt, og hvis kalvene opdrættes i flok, skal det sikres, at hver kalv har adgang til foder på samme tid som de andre i flokken, hvis ikke der fodres efter ædelyst eller ved hjælp af automatisk fodringssystem.

1.2 DEFINITIONER

En kalv er et kreatur på under 6 måneder.

1.3 KRAVETS RELEVANS

Kravet er kun relevant for besætninger med kalve.

2 KONTROLMETODE

Det skal kontrolleres, at alle kalve fodres minimum to gange dagligt. Dette gøres ved at spørge ind til landbrugers procedurer for dette.

2.1 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for bedømmelse af overtrædelsen:

ALVOR	Hvor ofte bliver kalvene fodret? Har alle kalve adgang til foder samtidigt? Er der kalve med dårlig ernæringstilstand?
OMFANG	Hvor mange dyr er omfattet af forholdet?
VARIGHED	I hvor lang tid har det stået på?

3 BEDØMMELSE

Krav 3.23

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Væsentlig ulempe	Uforsvarlig behandling	Visse typer af uforsvarlig behandling, groft uforsvarlig behandling eller mishandling
OMFANG		Op til ca. 10 % af dyregruppen	Mellem ca. 10 % og ca. 50 % af dyregruppen	Mere end ca. 50 % af dyregruppen
VARIGHED		Op til ca. en måned	Mellem ca. en måned og ca. 6 måneder	Længere end ca. 6 måneder

3.1 RETNINGSLINJE FOR BEDØMMELSE

Alvor Vurderes ud fra, i hvor høj grad kalvenes velfærd er påvirket.

Omfang Vurderes ud fra, hvor stor en del af kalvene, der er berørt.

Varighed Vurderes ud fra, hvor længe forholdet har stået på.

Retningslinje for bedømmelse af alvor:

Se krav 3.8.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Krav 3.24 Vand, kalve

1 DELKRAV

- 1 Kalve på over to uger skal have adgang til frisk vand i tilstrækkelig mængde eller kunne stille deres væskebehov ved at drikke andre drikke. I meget varmt vejr eller for syge kalve skal der dog være frisk drikkevand til rådighed til enhver tid.

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Alle kalve over 2 uger skal have adgang til frisk drikkevand i tilstrækkelig mængde. Alternativt skal kalvenes væskebehov opfyldes ved tildeling af andre drikke. I meget varmt vejr eller for syge kalve gælder det dog, at der altid skal være frisk drikkevand til rådighed.

Det bemærkes, at der er forskel mellem dansk lovgivning og EU-lovgivningen. Kravet i dansk lovgivning er, at "Kalve på over to uger skal *til enhver tid* have adgang til frisk vand i tilstrækkelig mængde". Ifølge EU-lovgivningen skal de have adgang til frisk vand i tilstrækkelig mængde.

1.2 DEFINITIONER

En kalv er et kreatur på under 6 måneder.

1.3 KRAVETS RELEVANS

Kravet er kun relevant for besætninger med kalve mellem 2 uger og 6 måneder.

2 KONTROLMETODE

Kalve over to uger skal have permanent adgang til vand. Mangelfuld tildeling af vand til kalve over to uger er et udbredt problem, og forholdet er én af de hyppigst konstaterede overtrædelser. Tildeling af vand er således et væsentligt kontrolpunkt, der imidlertid ikke altid er helt let at kontrollere. Hvis der ved gennemgang i kalveafsnittet konstateres helt tørre vandskåle, tilbydes kalvene vand og deres drikkelyst observeres. Hvis kalvene drikker villigt, tolkes dette som et tegn på, at kalvene ikke har haft adgang til vand i tilstrækkelig mængde.

2.1 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for bedømmelse af overtrædelser:

ALVOR	Er der vand til rådighed hos kalvene? Hvis ikke, virker de tørstige? Hvordan er landbrugers procedurer for vanding af kalvene? Virker kalvene dehydrerede?
OMFANG	Hvor mange dyr er omfattet af forholdet?
VARIGHED	I hvor lang tid har det stået på?

3 BEDØMMELSE

Krav 3.24

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Væsentlig ulempe	Uforsvarlig behandling	Visse typer af uforsvarlig behandling, groft uforsvarlig behandling eller mishandling.
OMFANG		Op til ca. 10 % af dyregruppen	Mellem ca. 10 % og ca. 50 % af dyregruppen	Mere end ca. 50 % af dyregruppen
VARIGHED		Op til ca. en måned	Mellem ca. en måned og ca. 6 måneder	Længere end ca. 6 måneder

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor Vurderes ud fra, i hvor høj grad kalvenes velfærd er påvirket.

Omfang Vurderes ud fra, hvor stor en del af kalvene over 2 uger, der er berørte.

Varighed Vurderes ud fra, hvor længe forholdet har stået på.

Retningslinje for bedømmelse af alvor:

Væsentlig ulempe: Det konstateres, at enkelte kalve over 2 uger ikke har adgang til vand ved kontrolbesøget. Kalvene udviser tørst.

Uforsvarlig behandling: Det konstateres, at enkelte kalve over 2 uger ikke har adgang til vand ved kontrolbesøget. Kalvene viser tydelig tørst.

Groft uforsvarlig behandling: Det konstateres, at kalve ikke har fået vand. Kalvene er tørstige, og der ses tydelige tegn på dehydrering (huden bliver stående lidt, hvis man løfter i den). Det er groft uforsvarlig behandling af dyr, hvis ikke landmanden kan dokumentere eller på anden måde sandsynliggøre, at dyrene er væskebehandlet (sonde, drop) i forbindelse med sygdom. Denne situation kan f.eks. forekomme i besætninger, hvor kalvene ikke tildes vand og er syge med diarré eller lungebetændelse og feber.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Krav 3.25 Udstyr til fodring og vand, kalve

1 DELKRAV

- 1 Udstyr til fodring og vanding skal være udformet, fremstillet, placeret og vedligeholdt på en sådan måde, at der er mindst mulig risiko for forurening af kalvenes foder og vand.

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

For kalve er der en række specifikke bestemmelser omkring udstyr til fodring og vanding, der skal være opfyldt. Det skal være udformet, fremstillet, placeret og vedligeholdt på en sådan måde, at der er mindst mulig risiko for forurening af kalvenes foder og vand.

1.2 DEFINITIONER

En kalv er et kreatur på under 6 måneder.

1.3 KRAVETS RELEVANS

Kravet er kun relevant for besætninger med kalve.

2 KONTROLMETODE

Det skal kontrolleres, at udstyr til fodring og vanding er udformet, fremstillet, placeret og vedligeholdt således, at der er mindst mulig risiko for forurening af kalvenes foder og vand.

2.1 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for bedømmelse af overtrædelsen:

ALVOR	Er kalvenes foder og vand forurenede? Hvordan tildeles foder og vand? Hvordan er udstyr til fodring og vanding placeret i stierne ift. mulige forureningskilder?
OMFANG	Hvor mange dyr er omfattet af forholdet?
VARIGHED	I hvor lang tid har det stået på?

3 BEDØMMELSE

Krav 3.25

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Væsentlig ulempe	Uforsvarlig behandling	Visse typer af uforsvarlig behandling, groft uforsvarlig behandling eller mishandling
OMFANG		Op til ca. 10 % af dyregruppen	Mellem ca. 10 % og ca. 50 % af dyregruppen	Mere end ca. 50 % af dyregruppen
VARIGHED		Op til ca. en måned	Mellem ca. en måned og ca. 6 måneder	Længere end ca. 6 måneder

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor Vurderes ud fra, i hvor høj grad kalvenes velfærd er påvirket.

Omfang Vurderes ud fra, hvor stor en del af kalvene, der er berørt.

Varighed Vurderes ud fra, hvor længe forholdet har stået på.

Retningslinje for bedømmelse af alvor:

Væsentlig ulempe: Det konstateres, at der er sket forurening af kalvenes foder og/eller vand. Kalvene er ikke påvirkede af forureningen.

Uforsvarlig behandling til groft uforsvarlig behandling: Det konstateres, at der er gødningsforurening af kalvenes foder og/eller vand pga. dårligt udformet, fremstillet, placeret eller vedligeholdt fodrings/vandings udstyr. Hvis der kan påvises en sammenhæng med dyrets ernæringstilstand som følge af, at de ikke vil æde eller drikke på grund af forurening, anses forholdet som groft uforsvarligt.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Krav 3.26 Råmælk, kalve

1 DELKRAV

- 1 Kalve skal have råmælk snarest muligt efter fødslen og i hvert fald inden for de første seks levetimer.

1.1 DEFINITIONER

En kalv er et kreatur på under 6 måneder.

1.2 KRAVETS RELEVANS

Kravet er kun relevant for besætninger med kalve.

2 KONTROLMETODE

Det skal kontrolleres, at kalvene tildes råmælk senest 6 timer efter fødslen. Dette kontrolleres ved at besigtige kalvene og spørge ind til landbrugersens tildeling af råmælk. Kalvene skal som tommelfingerregel tildes en dagsration af råmælk, der svarer til 10 % af deres kropsvægt. Dvs. at en kalv på 40 kg skal tildes 4 l. råmælk. Råmælk er primært relevant inden for første levedøgn.

2.1 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for bedømmelse af overtrædelsen:

ALVOR	Får nyfødte kalve tildelt råmælk? Hvad er landbrugers procedurer for tildeling af råmælk til nyfødte kalve?
OMFANG	Hvor mange dyr er omfattet af forholdet?
VARIGHED	I hvor lang tid har det stået på?

3 BEDØMMELSE

Krav 3.26

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Væsentlig ulempe	Uforsvarlig behandling	Visse typer af uforsvarlig behandling, groft uforsvarlig behandling eller mishandling
OMFANG		Op til ca. 10 % af dyregruppen	Mellem ca. 10 % og ca. 50 % af dyregruppen	Mere end ca. 50 % af dyregruppen

KARAKTER	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
KRITERIUM				
VARIGHED		6-10 timer efter kælvning	Mere end 10 timer efter kælvning	Kalvene tildeles ikke råmælk

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor Vurderes ud fra, i hvor høj grad kalvenes velfærd er påvirket.

Omfang Vurderes ud fra, hvor stor en del af kalvene, der er berørt.

Varighed Vurderes ud fra, hvor længe forholdet har stået på.

Retningslinje for bedømmelse af alvor:

Uforsvarlig behandling: Det konstateres, at kalve ikke tildeles råmælk inden for de første 10 levetimer.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Krav 3.27 Arealkrav, svin

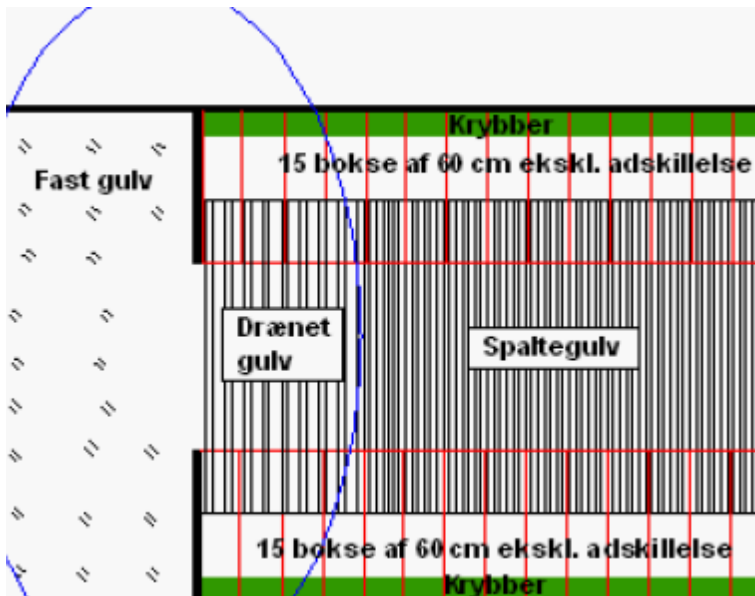
1 DELKRAV

- 1 Der skal være frit gulvareal til hver fravænnet gris eller hvert avls- og slagtesvin, der opdrættes i flok, på mindst:
 - a. 0,15 m² til svin med en gennemsnitsvægt på 10 kg eller derunder
 - b. 0,20 m² til svin med en gennemsnitsvægt på mellem 10 kg og 20 kg
 - c. 0,30 m² til svin med en gennemsnitsvægt på mellem 20 kg og 30 kg
 - d. 0,40 m² til svin med en gennemsnitsvægt på mellem 30 kg og 50 kg
 - e. 0,55 m² til svin med en gennemsnitsvægt på mellem 50 kg og 85 kg
 - f. 0,65 m² til svin med en gennemsnitsvægt på mellem 85 kg og 110 kg
 - g. 1,00 m² til svin med en gennemsnitsvægt på over 110 kg
- 2 Det samlede frie gulvareal, som er til rådighed for hver gylt efter løbning og hver søer, når gylte og/eller søer holdes i flok, skal henholdsvis være på mindst 1,64 m² og 2,25 m². Når disse dyr holdes i flokke på færre end seks dyr, bør det frie gulvareal øges med 10 %. Når disse dyr holdes i flokke på 40 eller flere dyr, kan det frie gulvareal nedsættes med 10 %.
- 3 For gylte efter løbning og drægtige søer gælder endvidere følgende om gulvareal: En del af det areal, der kræves efter pkt. 2, og som skal svare til mindst 0,95 m² pr. gylt og mindst 1,3 m² pr. søer, skal være et sammenhængende areal med fast gulv, hvoraf højst 15 % består af åbninger til dræning.
- 4 Når der anvendes fuldspaltegulve af beton til svin i flok, må bredden af spalteåbningen ikke være over:
 - a. 11 mm for pattegrise
 - b. 14 mm for fravænnede grise
 - c. 18 mm for avls- og slagtesvin
 - d. 20 mm for gylte efter løbning og søer
- 5 Når der anvendes fuldspaltegulv af beton til svin i flok, skal bjælkebredden mindst være:
 - a. 50 mm for pattegrise og fravænnede grise og
 - b. 80 mm for avls- og slagtesvin, gylte efter løbning og søer

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Der er krav om, at hvert enkelt svin skal have et frit minimums gulvareal til rådighed. Størrelsen af dette areal afhænger for fravænnede grise samt avls- og slagtesvin af svinenes gennemsnitsvægt. For drægtige gylte og søer samt for orner er dette areal fastsat til henholdsvis minimum 1,64 m², 2,25 m² og 6 m² pr. dyr. For gylte, søer og orner afhænger det samlede frie gulvareal dog tillige af antallet af dyr i flokken. For orner er der krav om øget frit gulvareal, hvis stien anvendes til naturlig bedækning.

For drægtige søer og gylte gælder endvidere, at en del af gulvarealet skal være et sammenhængende areal med fast gulv med højst 15 % åbninger til dræning. Formålet med kravet om et fast eller drænet gulv er at give dyrene et liggeareal, der er mere behageligt end et spaltegulv. Det faste/drænede gulv skal derfor have en udformning og størrelse, så dyrene kan ligge på det. I nedenstående figur er angivet den del af det faste/drænede gulv, der efter styrelsens vurdering kan regnes som sammenhængende angivet med en cirkel.

Hvis der i ædeboksene er fast eller drænet gulv i hele boksens længde sådan, at det kan udgøre et liggeareal for dyrene, kan det regnes med i det sammenhængende areal, men det indebærer samtidig, at der skal strøs i boksene. Kravet om sammenhængende fast / drænet gulv udelukker ikke, at der i systemer til større flokke af drægtige søer og gylte er et areal med spalter mellem to sammenhængende arealer med fast / drænet gulv.

For pattegrise er der krav om, at alle pattegrise skal kunne hvile samtidig på fast gulv, en måtte eller et strøet leje. Der er endvidere krav om, at pattegrisene skal have tilstrækkelig plads til at die uden vanskelighed ved anvendelse af fareboks. Endelig er der krav om, at pattegrise ikke må vænnes fra soen, før de er mindst 28 dage gamle, medmindre det ellers ville gå ud over moderdyrets eller pattegrisenes velfærd eller sundhed. Dog kan pattegrisene fravænnest indtil 7 dage tidligere, hvis de flyttes til specialiserede stalde, der tømmes og renses og desinficeres grundigt inden anbringelsen af en ny gruppe, og som er adskilte fra stalde, hvor der holdes søer, for at minimere overførelsen af sygdomme til pattegrisene.

1.2 DEFINITIONER

Begreb	Definition
Svin	Ved svin forstås et svin i enhver alder, uanset om det opdrættes til avl eller opfodning
Pattegris	En gris fra fødsel til fravæning
Fravænnet gris	En gris fra fravæning og indtil den er 10 uger gammel
Avls- og slagtesvin	En gris fra den er 10 uger gammel og indtil avlsbrug, indsættelse i løbeafdeling eller indtil slagting
Polt	Gris fra alderen 6-10 uger frem til 6-8 mdr. (kønsmodenhed). I moderne svineproduktion mest unge hundyr, der senere skal indgå som avlsdyr. Sådanne sopolte opdrættes på en speciel foderplan.
So	Hundyr efter første faring
Gylt	Hundyr efter kønsmodning og inden faring. Kønsmodenhed hos hundyr indtræder, når dyret er fra 5½ til 7(8) måneder gammelt afhængigt af race og miljøpåvirkninger (f.eks. tilstedeværelse af orne)
Drægtig so	En so mellem fravæning og faring
Gylt efter løbning	I daglig tale er en gylt en hungris, efter den er løbet første gang og indtil faring

1.3 KRAVETS RELEVANS

Kravet gælder kun for besætninger med svin.

2 KONTROLMETODE:

Det skal kontrolleres, at arealkravene for de forskellige grupper af svin er opfyldt. Ved angivelse af arealkrav refereres der til frit tilgængeligt areal. Dette betyder, at når stiers areal opmåles, skal inventaret i stien derfor ikke medindregnes i det samlede areal. F.eks. skal krybber, fodertrug, inventar og lignende, herunder arealet under en ophængt krybbe fratrækkes dyrenes rådighedsareal.

Ved gennemgang af besætningen foretages en vurdering af, om arealkravene umiddelbart er opfyldt. Der foretages ikke opmålinger af samtlige stier, men ved tvivl eller hvis det vurderes, at arealkravet i en eller flere stier ikke er opfyldt, opmåles stien, og antal dyr samt estimeret vægtgruppe (for fravænnede grise samt avls- og slagtesvin) noteres. Der foretages beregning for at undersøge, hvorvidt arealkravet er opfyldt.

Derudover skal det kontrolleres, at spalteåbningen og bjælkebredde overholder de angivne krav ved anvendelse af fuldspaltegulv. Der kigges også efter, om der er skader på dyrene, især lemme- og klovskafer, som følge af en u hensigtsmæssig spalteåbning. Ved tvivl foretages opmåling.

Hvis besætningen har én eller flere orner, kontrolleres det, at arealkravet for den enkelte orne er opfyldt. Det kontrolleres endvidere, at ornestien er placeret og konstrueret således, at ornen kan vende sig, høre, lugte og se andre svin.

Ved gennemgang af farestalden kontrolleres det, at alle pattegrise har mulighed for at hvile samtidig på enten fast gulv, en måtte, et strøet leje eller lignende. Hvis der anvendes fareboks kontrolleres det, at alle pattegrisene har tilstrækkelig plads til at die uden vanskelighed. Der spørges ind til ved hvilken alder, pattegrisene normalt fravænnenes. Hvis fravænningsalderen er mellem 21 og 28 dage, spørges der ind til, hvilke procedurer der følges (om alt-ind-alt-ud princippet anvendes), og det vurderes, om de anvendte procedurer er tilstrækkelige til at respektere alt-ind-alt-ud princippet. Det er vurderingen, at princippet er respekteret, når indsættelse sker over en periode på op til to uger.

Overbelægningen pr. sti beregnes ved antallet af svin i den opmålte sti i forhold til det antal svin, der ifølge kravet maksimalt kan være i den pågældende sti. Den samlede overbelægning beregnes som antallet af stier med overbelægning i forhold til det samlede antal stier i stalden.

2.1 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for bedømmelse af overtrædelsen:

ALVOR	Går dyrene tæt?
	Kan alle svin lægge sig samtidigt?
	Er der problemer med aggression, bid mv.?
	Er dyrenes almentilstand i øvrigt påvirket?
	Hvor gamle er dyrene, og er de kønsmodne?
OMFANG	Hvor mange dyr er omfattet af forholdet?
VARIGHED	I hvor lang tid har det stået på?

2.2 EKSEMPLER

Regneeksempel krav 3.27 delkrav 2

Arealkrav: 2,25 m² pr. so

Antal dyr (søer) på kontroltidspunkt: 27

Opmålt areal på kontroltidspunkt: 6 * 7,85 m² = 47,1 m²

Dyremetoden

47,1 m² / 2,25 m² = 20,93 dyr ↔

27 dyr – 20,93 dyr = 6,07 dyr ↔

(6,07 dyr / 20,93 dyr) * 100 = **29% overbelægning**

Arealmetoden

27 dyr * 2,25 m² = 60,75 m² arealkrav ↔

60,75 m² – 47,1 m² = 13,65 m² ↔

(13,65 m² / 47,1 m²) * 100 = **28,98% overbelægning**

I en slagtesvinebesætning går dyrene på et fuldspaltegulv i jern. Stalden er ny-etableret.

Sektionen er inddelt i 2 midt i. Billedet viser kun den ene side. I den anden side er der et stykke fast gulv.

Der er ikke overtrådt noget KO-krav, da krav 3.27 kun handler om fuldspaltegulve i beton.

Fuldspaltegulve til svin er ifølge national lovgivning ikke tilladt efter juli 2015, men udløser ikke af den grund en KO-sanktion.

3 BEDØMMELSE

Krav 3.27

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Arealkravet er kun meget begrænset overtrådt. Væsentlig ulempe af mindre betydelig karakter	Væsentlig ulempe	Uforsvarlig behandling	Visse typer af uforsvarlig behandling, groft uforsvarlig behandling eller mishandling
OMFANG	Maksimalt 2 % samlet overbelægning eller maksimalt 10 % på stiniveau	Samlet overbelægning for dyregruppen mellem ca. 2-10% eller 3 eller flere stier med over 10% overbelægning	Samlet overbelægning for dyregruppen mellem ca. 10% og ca. 50%	Samlet overbelægning for dyregruppen mere end ca. 50%
VARIGHED	Overtrædelse, hvor der i alvor er givet 1, og som har fundet sted i op til 3 dage	Op til ca. en måned	Mellem ca. en måned og ca. 6 måneder	Længere end ca. 6 måneder

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor	Vurderes ud fra hvor høj grad dyrenes velfærd er påvirket.
Omfang	Vurderes ud fra hvor stor en del af besætningen der er berørt.
Varighed	Vurderes ud fra hvor længe forholdet har stået på.

2 procent samlet overbelægning er dækket af mindre betydelige overtrædelser. Der må dog samtidig maksimalt være 10 % overbelægning i den enkelte sti. Hvis der er mere end 10 % overbelægning på stiniveau, vurderes dette altid som henholdsvis 2, 3 eller 4 i omfang afhængig af graden af overbelægning, uanset at der for hele dyregruppen kun er tale om 2 % overbelægning.

Retningslinje for bedømmelse af alvor:

Uforsvarlig behandling: Høj overbelægning.

Groft uforsvarlig behandling og politianmeldelse: Så høj overbelægning, at det må anses for umuligt for det enkelte dyr at bevæge sig uhindret omkring samt lægge sig og hvile uhindret.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

3.3 ADVARSLER

Der er for kravet mulighed for at vurdere, at overtrædelsen er af "mindre betydning" (bagatelovertrædelse med en samlet karakter på højst 5).

Krav 3.28 Opbinding, svin

1 DELKRAV

1 Opbinding af søer og gylte er forbudt.

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Det har siden 1. januar 2006 været forbudt at opbinde søer og gylte i EU.

Bemærk, at det ifølge de nationale bestemmelser er forbudt at opbinde alle slags svin. KO-kravet gælder dog kun ift. opbinding af søer og gylte.

1.2 DEFINITIONER

Begreb	Definition
Svin	Ved svin forstås et svin i enhver alder, uanset om det opdrættes til avl eller opfedning
Pattegris	En gris fra fødsel til fravænning
Fravænnet gris	En gris fra fravænning og indtil den er 10 uger gammel
Avls- og slagte-svin	En gris fra den er 10 uger gammel og indtil avlsbrug, indsættelse i løbeafdeling eller indtil slagting
Polt	Gris fra alderen 6-10 uger frem til 6-8 mdr. (kønsmodenhed). I moderne svineproduktion mest unge hundyr, der senere skal indgå som avlsdyr. Sådanne sopolte opdrættes på en speciel foderplan.
So	Hundyr efter første faring
Gylt	Hundyr efter kønsmodning og inden faring. Kønsmodenhed hos hundyr indtræder, når dyret er fra 5½ til 7(8) måneder gammelt afhængigt af alder, race og miljøpåvirkninger (f.eks. tilstedeværelse af orne)
Drægtig so	En so inden faring
Gylt efter løbning	I daglig tale er en gylt en hungris efter den er løbet første gang og indtil faring

1.3 KRAVETS RELEVANS

Kravet gælder for alle besætninger med svin.

2 KONTROLMETODE:

Ved gennemgang af besætningen kontrolleres det, at der ikke forefindes opbundne svin.

2.1 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for bedømmelse af overtrædelsen:

ALVOR	Findes der søer eller gylte i besætningen, som er opbundne? Er der skader på svinene?
OMFANG	Hvor mange dyr er omfattet af forholdet?
VARIGHED	I hvor lang tid har det stået på?

3 BEDØMMELSE

4 KRAV 3.28

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Væsentlig ulempe	Uforsvarlig behandling	Visse typer af uforsvarlig behandling, groft uforsvarlig behandling eller mishandling
OMFANG		Op til ca. 10 % af dyregruppen	Mellem ca. 10 % og ca. 50 % af dyregruppen	Mere end ca. 50 % af dyregruppen
VARIGHED		Op til ca. en måned	Mellem ca. en måned og ca. 6 måneder	Længere end ca. 6 måneder

4.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor	Vurderes ud fra, i hvor høj grad dyrenes velfærd er påvirket, samt om opbindingen har forårsaget skade på dyrene.
Omfang	Vurderes ud fra, hvor stor en del af besætningen der er berørt.
Varighed	Vurderes ud fra, hvor længe forholdet har stået på.

Retningslinje for bedømmelse af alvor:

Væsentlig ulempe: Der konstateres enkelt dyr opbundet kortvarigt med en god begrundelse.

Uforsvarlig behandling: Det konstateres, at søer og gylte holdes opbundne i en besætning, men der kan ikke konstateres skader på dyrene.

Groft uforsvarlig behandling: Det konstateres, at søer og gylte holdes opbundne i besætningen, og der kan konstateres skader på dyrene som følge af opbindingen.

4.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelsesskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelsesskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelsesskema, så skal grundlaget for afgivelsen beskrives i kontrolrapporten.

Krav 3.29 Drægtige Søer og gylte i flok, svin

1 DELKRAV

- 1 Søer og gylte skal senest 4 uger efter løbning og indtil 7 dage før forventet faring være løsgående i løsdriftssystemer i større eller mindre grupper.⁷²
- 2 Den sti, hvor flokken holdes, skal have sider, hvis længde er over 2,8 m. Når disse dyr holdes i flokke på færre end seks dyr, skal den sti, hvor flokke holdes, have sider, hvis længde er over 2,4 m.

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Kommissionen har tolket direktivets krav om, at stien skal være mindst 2,8 m (2,4 m, hvis der er færre end 6 dyr) således, at det er stiens bredde fra væg til væg, der skal være mindst 2,8 m. Det er denne tolkning, der lægges til grund i forbindelse med krydsoverensstemmelse.

1.2 DEFINITIONER

Begreb	Definition
So	Hundyr efter første faring
Gylt	Hundyr efter kønsmodning og inden faring. Kønsmodenhed hos hundyr indtræder, når dyret er fra 5½ til 7(8) måneder gammelt afhængigt af alder, race og miljøpåvirkninger (f.eks. tilstedeværelse af orne)
Drægtig so	En so mellem fravænning og faring
Gylt efter løbning	I daglig tale er en gylt en hungris efter den er løbet første gang og indtil faring

1.3 KRAVETS RELEVANS

Kravet gælder kun for bedrifter med søer og gylte.

2 KONTROLMETODE

Der er krav om, at drægtige søer og gylte senest 4 uger efter løbning og indtil 7 dage før forventet faring skal være løsgående i løsdriftssystemer i større eller mindre grupper. Kravet om flokopstaldning kan midlertidigt fraviges for særlig aggressive svin, svin der er blevet angrebet af andre svin eller for syge eller tilskadekomne svin. Således er det tilladt at opstalde disse svin midlertidigt i individuelle stier (se krav 3.33).

Derudover er der krav til sidernes længde i den sti, hvor de drægtige søer og gylte holdes. Hvis flokken består af færre end 6 dyr, skal siderne i stien være over 2,4 m, og hvis flokken består af flere end 6 dyr, skal siderne være over 2,8 m.

Det skal kontrolleres, at drægtige søer og gylte er løsgående senest 4 uger efter løbning og indtil 7 dage før forventet faring. Oplysninger om dato for løbning samt forventet terminsdato fremgår af sokortet for de

⁷² På bedrifter med under 10 søer, må søer og gylte holdes enkeltvis i den periode der er nævnt i delkrav 1, såfremt de let kan vende sig i stien.

enkelte dyr. Konstateres der isolerede svin, skal det undersøges, om dette skyldes, at svinet er særligt aggressivt, er blevet angrebet af andre svin eller er sygt eller tilskadekommet.

Derudover skal det kontrolleres, at den sti, flokken holdes i, overholder kravet om en minimumsbredde på 2,4 eller 2,8 m.

2.1 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for bedømmelse af overtrædelsen:

ALVOR	Hvor langt er søerne og gyltene i deres drægtighed? Hvordan er de opstaldede – løsgående eller isoleret? Er der en veterinærfaglig grund til isolation? Ved isolation, kan dyrene vende sig? Hvor store er stierne? Er dyrenes almentilstand påvirket af isolationen eller pladsforholdene?
OMFANG	Hvor mange dyr er omfattet af forholdet?
VARIGHED	I hvor lang tid har det stået på?

3 BEDØMMELSE

Krav 3.29

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Delkrav 1: Søer og gylte har fra den seneste løbning været fikseret op til 3 dage ud over de tilladte 4 uger. Delkrav 2: Sidelængder/-bredder i stierne er marginalt for korte. Væsentlig ulempe af mindre betydelig karakter.	Delkrav 1: Søer og gylte har fra den seneste løbning været fikseret i mere end 3 dage og op til 7 dage ud over de tilladte 4 uger. Delkrav 2: Sidernes bredde eller længde er < 10 % for korte, men der er ingen tegn på aggression.	Delkrav 1: Søer og gylte har fra den seneste løbning været fikseret i mere end 7 dage ud over de tilladte 4 uger. Delkrav 2: Sidernes bredde eller længde er < 10 % for korte, og dyrene udviser aggression, eller sidernes bredde eller længde er mellem 10 og 30 % for korte, men der er ingen tegn på aggression.	Delkrav 1: Der kan ikke gives karakteren 4 for delkrav 1. Delkrav 2: Sidernes bredde eller længde er > 30 % for korte eller sidernes bredde eller længde er 10-30 % for kort og dyrene udviser aggression heraf.
OMFANG	Delkrav 1: Op til ca. 5 % af dyregruppen Delkrav 2: Hvis der for alvor gives karakteren 1, gives også karakteren 1 i omfang.	Delkrav 1: Mellem ca. 5 % og ca. 10 % af dyregruppen, hvis der er givet andet end 1 i alvor. Delkrav 2: Op til 10 % af dyregruppen, hvis der er givet andet end 1 i alvor.	Delkrav 1+2: Mellem ca. 10 % og ca. 50 % af dyregruppen	Delkrav 1+2: Mere end ca. 50 % af dyregruppen

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
VARIGHED	Delkrav 1+2: Hvis der for alvor gives karakteren 1, gives også karakteren 1 for varighed	Delkrav 1+2: < 3 måneder	Delkrav 1+2: 3-4 måneder	Delkrav 1+2: Ikke muligt.

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor	Vurderes ud fra, hvor mange dage dyret har været fikseret ud over det tilladte (delkrav 1), eller hvor stor afvigelse der er på stiens sider i forhold til det anførte, samt hvorvidt der er tegn på aggression hos dyrene (delkrav 2).
Omfang	Vurderes ud fra hvor stor en procentdel af søer og gyltene der er berørt.
Varighed	Vurderes ud fra hvor længe forholdet har stået på.

Retningslinje for bedømmelse af alvor

Væsentlig ulempe: Det konstateres at søer/gylte ikke holdes i løsdriftssystem 4 uger efter løbning og indtil 7 dage før forventet faring. Vurderingen beror på den lange overgangsperiode, der har været, og at løsdrift anses for en væsentlig forbedring af dyrenes velfærd, idet løsdrift i højere grad tilgodeser dyrenes adfærdsmæssige behov.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

3.3 ADVARSLER

Der er for kravet mulighed for at vurdere, at overtrædelsen er af "mindre betydning" (bagatelovertrædelse med en samlet karakter på højst 5).

Krav 3.30 Beskæftigelsesmaterialer, søer og gylte

1 DELKRAV

1 Søer og gylte skal have permanent adgang til en tilstrækkelig mængde halm eller andet manipulerbart materiale, der kan opfylde deres behov for beskæftigelsesmateriale.

2 Udgået.

1.1 DEFINITIONER

Begreb	Definition
So	Hundyr efter første faring
Gylt	Hundyr efter kønsmodning og inden faring. Kønsmodenhed hos hundyr indtræder, når dyret er fra 5½ til 7(8) måneder gammelt afhængigt af alder, race og miljøpåvirkninger (f.eks. tilstedeværelse af orne)
Drægtig so	En so mellem fravænning og faring
Gylt efter løbning	I daglig tale er en gylt en hungris efter den er løbet første gang og indtil faring

1.2 KRAVETS RELEVANS

Kravet gælder for alle besætninger med søer og gylte, både drægtige og ikke-drægtige.

2 KONTROLMETODE

Der er krav om, at alle svin skal have permanent adgang til en tilstrækkelig mængde halm eller andet manipulerbart materiale, der kan opfylde deres behov for beskæftigelsesmateriale. Mht. beskrivelser af beskæftigelsesmateriale og kontrolmetode, se krav 3.37.

3 BEDØMMELSE

Krav 3.30

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Let begrænset adgang til beskæftigelsesmateriale i henhold til Fødevarerstyrelsens "Vejledning om beskæftigelses- og rodemateriale", fx som følge af u hensigtsmæssig placering af materiale eller let tilsølning	Mangelfuldt eller tilsølet beskæftigelsesmateriale og / eller der anvendes træ, der er for hårdt, som beskæftigelsesmateriale, eller der suppleres ikke i tilstrækkelig grad	Beskæftigelsesmateriale tildeles ikke, men der er ingen umiddelbare tegn på aggression hos dyrene	Beskæftigelsesmateriale tildeles ikke, og der er tegn på aggression
OMFANG	Der er givet 1 i alvor og op til 2 % af dyregruppen er berørt	Der er givet 1 eller mere i alvor og mellem ca. 2 % og ca. 10 % af dyregruppen er berørt	Mellem ca. 10 % og ca. 50 % af dyregruppen er berørt	Mere end ca. 50 % af dyregruppen er berørt
VARIGHED	Der er givet 1 i alvor, og det har stået på op til ca. en uge	Op til ca. en måned	Mellem ca. en måned og ca. 6 måneder	Længere end ca. 6 måneder

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor	Vurderes ud fra hvorvidt der er tildelt egnet beskæftigelsesmateriale eller ej samt om der er tegn på aggression hos svinene.
Omfang	Vurderes ud fra hvor stor en del af dyregruppen (alle søer, gylte og pattegrise) der er berørt.
Varighed	Vurderes ud fra, hvor længe forholdet har stået på.

Retningslinje for bedømmelse af alvor:

Væsentlig ulempe til uforvarlig behandling: Der vil som hovedregel være tale om væsentlig ulempe til uforvarlig behandling afhængig af dyrenes almenbefindende og tegn på mangel på beskæftigelse, f.eks. halebid.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

3.3 ADVARSLER

Der er for kravet mulighed for at vurdere, at overtrædelsen er af "mindre betydning" (bagatelovertrædelse med en samlet karakter på højst 5).

Krav 3.31 Fodersystem til søer og gylte i flok

1 DELKRAV

- 1 Søer og gylte, der holdes i flokke, skal fodres ved hjælp af et system, der sikrer, at hvert dyr kan få tilstrækkeligt foder, også når der er konkurrenter til foderet til stede.

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Når søer og gylte opdrættes flokvis og ikke fodres efter ædelyst eller ved hjælp af automatisk fodringssystem, der fodrer dyrene individuelt, skal hvert dyr have adgang til foder på samme tid som de andre i flokken. Når der er meget konkurrence omkring fodringen, hindrer de dominerende svin de svagere svins adgang til foderet. Det skal sikres, at alle dyr - også de lavest rangerende - får tilstrækkeligt med foder.

1.2 DEFINITIONER

Begreb	Definition
So	Hundyr efter første faring
Gylt	Hundyr efter kønsmodning og inden faring. Kønsmodenhed hos hundyr indtræder, når dyret er fra 5½ til 7(8) måneder gammelt afhængigt af alder, race og miljøpåvirkninger (f.eks. tilstedeværelse af orne)
Drægtig so	En so mellem fravænning og faring
Gylt efter løbning	I daglig tale er en gylt en hungrig efter den er løbet første gang og indtil faring

2 KONTROLMETODE

Kontrollen foregår ved at spørge ind til fodringen og ved at observere søerne og gyltene.

2.1 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for bedømmelse af overtrædelsen:

ALVOR	Hvordan foregår fodringen?
	Hvordan fungerer fodringssystemet?
	Fodres søerne og gyltene individuelt eller samtidigt?
	Hvor ofte fodres de?
	Har dyrene adgang til anden strukturholdigt foder?
OMFANG	Hvordan er dyrenes huld? Er der magre dyr?
	Er der tegn på et højt aggressionsniveau blandt dyrene? Sår, rifter og bidskader.
OMFANG	Hvor mange dyr er omfattet af forholdet?
VARIGHED	I hvor lang tid har det stået på?

3 BEDØMMELSE

Krav 3.31

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Væsentlig ulempe	Uforsvarlig behandling	Visse typer af uforsvarlig behandling, groft uforsvarlig behandling eller mishandling
OMFANG		Op til ca. 10 % af dyregruppen	Mellem ca. 10 % og ca. 50 % af dyregruppen	Mere end ca. 50 % af dyregruppen
VARIGHED		Op til ca. en måned	Mellem ca. en måned og ca. 6 måneder	Længere end ca. 6 måneder

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor Vurderes ud fra hvor i hvor høj grad svinenes velfærd er påvirket.

Omfang Vurderes ud fra hvor stor en del af alle søerne og gyltene der er berørt.

Varighed Vurderes ud fra, hvor længe forholdet har stået på.

Retningslinje for bedømmelse af alvor:

Væsentlig ulempe: Det konstateres, at der er kamp om foderet, og lavest rangerende gylte og søer har svært ved at komme til truget. De fremstår imidlertid ikke magre.

Uforsvarlig behandling: Det konstateres, at lavere rangerende gylte eller søer fremstår magre.

Groft uforsvarlig behandling: Det konstateres, at lavest rangerende dyr er afmagrede og evt. døde.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afgivelsen beskrives i kontrolrapporten.

Krav 3.32 Foder, søer og gylte

1 DELKRAV

- 1 Søer og gylte skal have adgang til en tilstrækkelig mængde halm, fyldigt foder eller foder med højt fiberindhold, der kan give mæthedsfølelse og opfylde deres behov for at tygge, samt foder med højt energiindhold.

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

For søer og gylte er der krav om adgang til foder, der passer til deres adfærdsmæssige behov. Ifølge bestemmelserne skal søer og gylte have adgang til en tilstrækkelig mængde halm, fyldigt foder eller foder med højt fiberindhold, der kan give mæthedsfølelse og opfylde deres behov for at tygge. Under produktionsforhold fodres drægtige søer og gylte oftest kun én til to gange dagligt med strukturfattigt og begrænset fyldende foder, hvilket gør, at søerne og gyltene kun opnår en kortvarig mæthedsfølelse. Dette medfører, at dyrene det meste af tiden har en udpræget sultfølelse og dermed øget aggressionsniveau, hvilket kan være et problem, der især bliver synligt for dyr i løsdriftssystemer.

1.2 DEFINITIONER

Begreb	Definition
So	Hundyr efter første faring
Gylt	Hundyr efter kønsmodning og inden faring. Kønsmodenhed hos hundyr indtræder, når dyret er fra 5½ til 7(8) måneder gammelt afhængigt af alder, race og miljøpåvirkninger (f.eks. tilstedeværelse af orne)
Drægtig so	En so mellem fravænning og faring
Gylt efter løbning	I daglig tale er en gylt en hungrig efter den er løbet første gang og indtil faring

2 KONTROLMETODE

Det bemærkes, om der er tegn på et højt aggressionsniveau hos dyrene. Dette ses ofte som bidskader i skeden og rifter/sår på andre dele af kroppen hos søer og gylte. Det skal også kontrolleres, at søer og gylte har adgang til en tilstrækkelig mængde halm, fyldigt foder eller foder med højt fiberindhold, der kan give mæthedsfølelse og opfylde deres behov for at tygge. Hvis ikke det er tydeligt, at kravet er opfyldt ved tildeling af halm, høg eller lignede, skal det afklares hvordan kravet så opfyldes.

2.1 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for bedømmelse af overtrædelsen:

ALVOR	Hvilket foder tildeles dyrene? Er foderet fyldigt? Spørg evt. ind til formalingsgraden. Er der tegn på stereotyper, f.eks. tomgangstyngning? Er der tegn på et højt aggressionsniveau blandt dyrene? Sår, rifter og bidskader.
OMFANG	Hvor mange dyr er omfattet af forholdet?
VARIGHED	I hvor lang tid har det stået på?

3 BEDØMMELSE

Krav 3.32

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Væsentlig ulempe	Uforsvarlig behandling	Visse typer af uforsvarlig behandling, uforsvarlig behandling eller mishandling
OMFANG		Op til ca. 10 % af dyregruppen	Mellem ca. 10 % og ca. 50 % af dyregruppen	Mere end ca. 50 % af dyregruppen
VARIGHED		Op til ca. en måned	Mellem ca. en måned og ca. 6 måneder	Længere end ca. 6 måneder

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor	Vurderes ud fra i hvor høj grad svinenes velfærd er påvirket.
Omfang	Vurderes ud fra hvor stor en del af alle søerne og gyltene der er berørt.
Varighed	Vurderes ud fra hvor længe forholdet har stået på.

Retningslinje for bedømmelse af alvor:

Væsentlig ulempe: Det konstateres, at der kun fodres én gang dagligt med strukturfattigt og begrænset fyldende foder uden anden tildeling af strukturfoder.

Uforsvarlig behandling: Det konstateres, at søer og gylte ikke har adgang til en tilstrækkelig mængde halm, fyldigt foder eller foder med højt fiberindhold, der kan give mæthedfølelse og opfylde deres behov for at tygge. Der konstateres samtidigt adfærdsmæssige uhensigtsmæssigheder.

Groft uforsvarlig behandling: Som uforsvarlig behandling, dog i særlig udtalt grad – både i forhold til foder og adfærd.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Krav 3.33 Isolation, svin

1 DELKRAV

- 1 Svin, som skal holdes i flok, og som er særlig aggressive, er blevet angrebet af andre svin eller er syge eller skadede, kan dog opstaldes midlertidigt i individuelle stier.
- 2 I så fald skal de pågældende stier være så store, at dyrene let kan vende sig, hvis dette ikke er i modstrid med specifik veterinærrådgivning.

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Kravet om flokopstaldning af svin kan fraviges for særligt aggressive svin, svin der er blevet angrebet af andre svin, eller for syge eller tilskadekomne svin. Således er det tilladt at opstalde disse svin midlertidigt i individuelle stier. Det er dog et krav, at de individuelle stier er så store, at svinene let kan vende sig (Ikke blot fra højre til venstre side, når de ligger ned, men 180 grader om egen længdeakse, når de står op), hvis ikke dette er i modstrid med specifik veterinærrådgivning. Det vil sige, at en dyrlæge ud fra en klar og konkret veterinærfaglig begrundelse for det enkelte dyrs vedkommende skal have rådgivet om, at dyret ikke skal kunne vende sig.

1.2 DEFINITIONER

Begreb	Definition
Svin	Ved svin forstås et svin i enhver alder, uanset om det opdrættes til avl eller opfodning
Pattegris	En gris fra fødsel til fravænning
Fravænnet gris	En gris fra fravænning og indtil den er 10 uger gammel
Avls- og slagtesvin	En gris fra den er 10 uger gammel og indtil avlsbrug, indsættelse i løbeafdeling eller indtil slagting
Polt	Gris fra alderen 6-10 uger frem til 6-8 mdr. (kønsmodenhed). I moderne svineproduktion mest unge hunde, der senere skal indgå som avlsdyr. Sådanne sopolte opdrættes på en speciel foderplan.
So	Hundyr efter første faring
Gylt	Hundyr efter kønsmodning og inden faring. Kønsmodenhed hos hundyr indtræder, når dyret er fra 5½ til 7(8) måneder gammelt afhængigt af alder, race og miljøpåvirkninger (f.eks. tilstedeværelse af orne)
Drægtig so	En so mellem fravænning og faring
Gylt efter løbning	I daglig tale er en gylt en hungris efter den er løbet første gang og indtil faring

2 KONTROLMETODE

Konstateres der isolerede svin, skal det undersøges, om dette skyldes, at svinet er særligt aggressivt, er blevet angrebet af andre svin eller er sygt eller tilskadekommet. Det skal også kontrolleres, at individuelle stier er store nok til, at svinene let kan vende sig.

2.1 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for bedømmelse af overtrædelsen:

ALVOR	Hvis der er isolerede dyr: Hvad skyldes isolationen? Kan dyrene vende sig? Har en dyrlæge anvist isolationen?
OMFANG	Hvor mange dyr er omfattet af forholdet?
VARIGHED	I hvor lang tid har det stået på?

3 BEDØMMELSE

Krav 3.33

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Væsentlig ulempe	Uforsvarlig behandling	Visse typer af uforsvarlig behandling, groft uforsvarlig behandling eller mishandling.
OMFANG		Op til ca. 10 % af dyregruppen	Mellem ca. 10 % og ca. 50 % af dyregruppen	Mere end ca. 50 % af dyregruppen
VARIGHED		Op til ca. en måned	Mellem ca. en måned og ca. 6 måneder	Længere end ca. 6 måneder

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor Vurderes ud fra i hvor høj grad svinenes velfærd er påvirket.

Omfang Vurderes ud fra hvor stor en del af besætningen der er berørt.

Varighed Vurderes ud fra hvor længe forholdet har stået på.

Vurdering af alvor:

Væsentlig ulempe: Dyr er opstaldet isoleret uden mulighed for at vende sig. Der er ingen anden forandring. Dyr er isoleret i et forsøg på at afhjælpe et andet velfærdsproblem.

Uforsvarlig behandling: Dyr er opstaldet isoleret uden mulighed for at vende sig, dyret udviser stereotypier som tomgangstygning. Dyr er isoleret, fordi der ikke er tilstrækkelig plads til at opstalde dem flokvis.

Groft uforsvarlig behandling: Dyr er opstaldet isoleret, fordi der ikke er etableret mulighed for flokvis opstaldning. Dyret udviser en høj grad af stereotypier.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Krav 3.34 Støjniveau, svin

1 DELKRAV

- 1 I den del af bygningen, hvor der holdes svin, skal følgende undgås:
 - a. Vedvarende støjniveauer så høje som 85 decibel.
 - b. Konstant eller pludselig støj.

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Der stilles krav til, at høj og vedvarende, konstant eller pludselig støj skal undgås.

1.2 DEFINITIONER

Begreb	Definition
Svin	Ved svin forstås et svin i enhver alder, uanset om det opdrættes til avl eller opfedning
Pattegris	En gris fra fødsel til fravænning
Fravænnet gris	En gris fra fravænning og indtil den er 10 uger gammel
Avls- og slagte-svin	En gris fra den er 10 uger gammel og indtil avlsbrug, indsættelse i løbeafdeling eller indtil slagting
Polt	Gris fra alderen 6-10 uger frem til 6-8 mdr. (kønsmodenhed). I moderne svineproduktion mest unge hundyr, der senere skal indgå som avlsdyr. Sådanne sopolte opdrættes på en speciel foderplan.
So	Hundyr efter første faring
Gylt	Hundyr efter kønsmodning og inden faring. Kønsmodenhed hos hundyr indtræder, når dyret er fra 5½ til 7(8) måneder gammelt afhængigt af alder, race og miljøpåvirkninger (f.eks. tilstedeværelse af orne)
Drægtig so	En so mellem fravænning og faring
Gylt efter løbning	I daglig tale er en gylt en hungris efter den er løbet første gang og indtil faring

2 KONTROLMETODE

Ved konstateret højt støjniveau i stalden måles niveauet med en støjmåler.

2.1 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for bedømmelse af overtrædelsen:

- ALVOR** Opleves dyrene at have ændret adfærd pga. den høje lyd / det høje støjniveau? Hvorledes oplever du selv den høje lyd?
- OMFANG** Hvor mange dyr er omfattet af forholdet?
- VARIGHED** I hvor lang tid har det stået på?

3 BEDØMMELSE

Krav 3.34

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Støjniveauet overstiger grænseværdien med op til 2 decibel. Væsentlig ulempe af mindre betydelig karakter	Væsentlig ulempe	Uforsvarlig behandling	Visse typer af uforsvarlig behandling, groft uforsvarlig behandling eller mishandling
OMFANG	Overtrædelse, hvor der i alvor er givet 1, og berører 1 staldafsnit	Hvor der er givet andet end 1 i alvor: 1-2 staldafsnit er berørt, eller der er givet 1 i alvor og 2 staldafsnit er berørt	3 staldafsnit er berørt.	Mere end 3 staldafsnit er berørt.
VARIGHED	Overtrædelse, hvor der i alvor er givet 1, og som har fundet sted i op til 3 dage	Op til ca. en måned	Mellem ca. en måned og ca. 6 måneder	Længere end ca. 6 måneder

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor Vurderes ud fra i hvor høj grad dyrenes velfærd er påvirket.

Omfang Vurderes ud fra hvor mange staldafsnit der er berørt.

Varighed Vurderes ud fra hvor længe forholdet har stået på.

Retningslinjer for bedømmelse af alvor:

Væsentlig ulempe: Ved for højt støjniveau er der som hovedregel tale om væsentlig ulempe.

Uforsvarlig behandling: Vedvarende høj støjniveau, hvor der konstateres samtidig adfærdændringer hos dyr.

Groft uforsvarlig behandling: Som uforsvarlig behandling, dog uden mulighed for straks at bringe støj til ophør.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afgivelsen beskrives i kontrolrapporten.

3.3 ADVARSLER

Der er for kravet mulighed for at vurdere, at overtrædelsen er af "mindre betydning" (bagatelovertrædelse med en samlet karakter på højst 5).

Krav 3.35 Belysning, svin

1 DELKRAV

- 1 Svin skal holdes i lys med en lysintensitet på mindst 40 lux i en periode på mindst 8 timer pr. dag

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Svin må hverken holdes i permanent lys eller permanent mørke. Det er krav om, at svin skal holdes i en belysning, der følger en 24-timers rytme og har mindst 8 timer pr. dag med lys. Lyset skal endvidere have en lysintensitet på mindst 40 lux.

1.2 DEFINITIONER

Begreb	Definition
Svin	Ved svin forstås et svin i enhver alder, uanset om det opdrættes til avl eller opfødning
Pattegris	En gris fra fødsel til fravænning
Fravænnet gris	En gris fra fravænning og indtil den er 10 uger gammel
Avls- og slagtesvin	En gris fra den er 10 uger gammel og indtil avlsbrug, indsættelse i løbeafdeling eller indtil slagting
So	Hundyr efter første faring
Gylt	Hundyr efter kønsmodning og inden faring. Kønsmodenhed hos hundyr indtræder, når dyret er fra 5½ til 7(8) måneder gammelt afhængigt af alder, race og miljøpåvirkninger (f.eks. tilstedeværelse af orne)
Drægtig so	En so mellem fravænning og faring
Gylt efter løbning	I daglig tale er en gylt en hungris efter den er løbet første gang og indtil faring

1.3 KRAVETS RELEVANS

Kravet gælder kun for besætninger med svin.

Det er tilladt at have en lavere lysintensitet end de 40 lux under overdækkede områder til smågrise og slagtesvin samt i pattegrisehuler.

2 KONTROLMETODE

Ved gennemgang i besætningen kontrolleres det, at svinene ikke holdes i hverken permanent lys eller mørke. Hvis der er lys i stalden, vurderes det, om dette er tilstrækkeligt til at opfylde kravet om mindst 40 lux. 40 lux svarer i praksis til, at en sort skrift på hvidt papir netop kan læses. I tvivlstilfælde kan det være nødvendigt at måle lysintensiteten. Det skal bemærkes, at lysintensiteten skal måles i svinenes niveau i stierne. I nogle besætninger med elektronisk sofodring, vil der være dyr, der æder i aften og nattetimerne. Der vil derfor også i mørkeperioderne være behov for lys, så dyrene kan finde frem til foderstationerne. I sådanne tilfælde er det Fødevarerstyrelsens vurdering, at der som udgangspunkt max må være 25 lux i de områder, hvor dyrene færdes og 5 lux i liggeområdet.

Staldafsnit kan også være indrettet med så få vinduer, at dette især i vinterperioden medfører, at dyr holdes i konstant mørke, medmindre der er kunstig belysning. Tilslutning af en timer kan afhjælpe problemet.

2.1 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for bedømmelse af overtrædelsen:

ALVOR	Er der naturligt lys, eller er det udelukkende kunstigt? Ved kunstig belysning: Hvordan styres lyset i stalden? Er der timer til at styre den elektriske lyskilde? Virker den kunstige belysning? Hvor mange timer er det lyst i stalden Kan dyr inspiceres tilstrækkeligt ved det tilgængelige lys?
OMFANG	Hvor mange dyr er omfattet af forholdet?
VARIGHED	I hvor lang tid har det stået på?

3 BEDØMMELSE

Krav 3.35

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Afvigelse inden for 2 % af lysintensitet og/eller lysperiodens længde. Væsentlig ulempe af mindre betydelig karakter	Væsentlig ulempe	Uforsvarlig behandling	Visse typer af uforsvarlig behandling, groft uforsvarlig behandling eller mishandling
OMFANG	Overtrædelse, hvor der i alvor er givet 1, og som vedr. max. 10 % af dyrene	Hvor der er givet andet end 1 i alvor: Op til ca. 10 % af dyregruppen	Mellem ca. 10 % og ca. 50 % af dyregruppen	Mere end ca. 50 % af dyregruppen
VARIGHED	Overtrædelse, hvor der i alvor er givet 1, og som har fundet sted i op til 3 dage	Op til ca. en måned	Mellem ca. en måned og ca. 6 måneder	Længere end ca. 6 måneder

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor	Vurderes ud fra i hvor høj grad dyrenes velfærd er påvirket.
Omfang	Vurderes ud fra hvor stor en del af besætningen der er berørt.
Varighed	Vurderes ud fra hvor længe forholdet har stået på.

Retningslinje for bedømmelse af alvor:

Væsentlig ulempe: Lys vurderes at være utilstrækkeligt i for få timer. Kan ændres ved ændret arbejdsprocedure eller timerfunktion.

Uforsvarlig behandling: Det konstateres, at der i stalden er under 8 timers belysning med en lysintensitet på mindst 40 lux. F.eks. manglende elektrisk lyskilde og begrænset adgang til naturlig lyskilde.

Groft uforsvarlig behandling: Som uforsvarlig behandling, dog uden adgang til naturlig lyskilde.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

3.3 ADVARSLER

Der er for kravet mulighed for at vurdere, at overtrædelsen er af "mindre betydning" (bagatelovertredelse med en samlet karakter på højst 5).

Krav 3.36 Indretning af stalden, svin

1 DELKRAV

- 1 Svinestaldene skal være indrettet således, at hvert svin kan lægge sig samt hvile og rejse sig uden besvær.
- 2 Svin skal have adgang til et fysisk og temperaturmæssigt behageligt lejeareal, der er tilstrækkeligt drænet og rent, og som gør det muligt for alle dyr at ligge ned samtidig.
- 3 Ethvert svin skal kunne se andre svin med undtagelse af svin, der holdes isoleret på grund af sygdom eller tilskadekomst
- 4 Udgået.

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Alle svin skal kunne lægge sig samt hvile og rejse sig uden besvær, og de skal have adgang til et tørt, rent og behageligt leje. Det skal være muligt for alle dyr at ligge ned samtidig.

Svin er meget sociale dyr, og der er krav om, at ethvert svin skal kunne se andre svin med undtagelse af svin, der holdes isoleret på grund af sygdom eller tilskadekomst. Desuden kan drægtige søer og gylte, uanset delkrav 3, holdes uden for synsvidde af artsfæller i ugen før forventet faretidspunkt og under faring.

1.2 DEFINITIONER

Begreb	Definition
Svin	Ved svin forstås et svin i enhver alder, uanset om det opdrættes til avl eller opfedning
Pattegris	En gris fra fødsel til fravænning
Fravænnet gris	En gris fra fravænning og indtil den er 10 uger gammel
Avls- og slagtesvin	En gris fra den er 10 uger gammel og indtil avlsbrug, indsættelse i løbeafdeling eller indtil slagting
So	Hundyr efter første faring
Gylt	Hundyr efter kønsmodning og inden faring. Kønsmodenhed hos hundyr indtræder, når dyret er fra 5½ til 7(8) måneder gammelt afhængigt af alder, race og miljøpåvirkninger (f.eks. tilstedeværelse af orne)
Drægtig so	En so mellem fravænning og faring
Gylt efter løbning	I daglig tale er en gylt en hungris efter den er løbet første gang og indtil faring

1.3 KRAVETS RELEVANS

Kravet gælder for alle besætninger med svin.

2 KONTROLMETODE

Ved gennemgang af besætningen kontrolleres det, om alle svin har plads til at rejse sig og lægge sig. Dette er især relevant i farestald, i løbeafdeling, og hvor gylte og søer holdes i bokse i de første fire uger efter løbning. Søer er gennem årene blevet større (ca. 10 % længere og bredere og næsten 30 % tungere). Dette har medført pladsproblemer især i nogle af de ældre stalde med enkeltbokssystemer. Søerne "tager boksen på", de klemmes af inventaret og må ofte ligge med hovedet oppe i krybben. Såfremt søerne er længere end selve boksen er det efter Fødevarestyrelsens vurdering ikke muligt for dyrene at lægge sig, samt hvile og rejse sig uden besvær. Det kan således indgå som en del af vurderingen, at opmåle om søerne er længere end selve boksen. De for små bokse kan medføre trykninger på ryg, ved skeden under halen og på lemmerne. Svinene skal kæmpe for at komme op og stå, eller når de vil lægge sig. Deres normale lægge-rejse sig mønster kan ikke finde sted. Hvis dette problem observeres, er det meget vigtigt at undersøge dyrene for eventuelle skader som følge af dette.

Det skal også kontrolleres, om alle svin har adgang til et fysisk og temperaturmæssigt behageligt lejeareal, der er tilstrækkeligt drænet og rent, og som gør det muligt for alle dyr at ligge ned samtidig. Det kontrolleres, om svinene fremstår rene, eller om de er tilsølede. Hvis der observeres tilsølede dyr, er dette et tegn på, at noget er galt med klimaet og/eller pasningen. Hvis temperaturen i stien er for høj, kan svin finde på at søle sig i gylle eller ved træk i stien "vende denne om" således, at de gøder på det faste gulv med deraf følgende svineri. Hvis gyllen står for højt i gyllesystemet, kan denne flyde over og ud på gulvet. Ved observation af tilsølede dyr skal årsagen til dette fastslås.

Det kontrolleres, at alle svin har mulighed for at se andre svin. Kun svin isoleret på grund af sygdom eller tilskadekomst eller søer og gylte i ugen før forventet faring kan undtages dette krav. Det kan ses, at f.eks. orner er begrænset i at se andre svin, når de ikke anvendes i forbindelse med løbning.

2.1 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for bedømmelse af overtrædelsen:

ALVOR	Kan alle dyrene ligge ned samtidig?
	Kan dyrene rejse sig og lægge sig ubesværet?
	Hvordan er lejet? Tørt, drænet, rent?
	Har dyrene mulighed for at lægge sig et tørt sted?
	Er dyrene snavsede eller rene?
	Er der dyr, der holdes isolerede?
	Er der skader på dyrene?
OMFANG	Er dyrenes almentilstand påvirket?
	Hvor mange dyr er omfattet af forholdet?
VARIGHED	I hvor lang tid har det stået på?

3 BEDØMMELSE

Krav 3.36

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	<p>Delkrav 1: Dyr oplever meget lav grad af nedsat bevægelsesfrihed. Væsentlig ulempe af mindre betydelig karakter.</p> <p>Delkrav 2: Enkelte stier med delvist tilsvinet leje.</p> <p>Delkrav 3: Dyr kan i begrænset omfang se andre svin.</p>	Væsentlig ulempe	Uforsvarlig behandling	Visse typer af uforsvarlig behandling, groft uforsvarlig behandling eller mishandling
OMFANG	Delkrav 1-3: Overtrædelse hvor der i alvor er givet 1 og som berører op til 2 % af dyregruppen.	Op til 10 % af dyregruppen	Mellem ca. 10 % og ca. 50 % af dyregruppen	Mere end ca. 50 % af dyregruppen
VARIGHED	Overtrædelser i op til 3 dage	Op til ca. en måned	Mellem ca. en måned og ca. 6 måneder	Længere end ca. 6 måneder

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor	Vurderes ud fra i hvor høj grad svinenes bevægelsesfrihed er påvirket (delkrav 1) eller muligheden for at finde tørt leje (delkrav 2). Vurderes ud fra i hvor høj grad dyrenes velfærd er påvirket (delkrav 3 og 4).
Omfang	Vurderes ud fra hvor stor en del af besætningen (delkrav 1, 2 og 3) eller dyregruppen (drægtige søer og gylte) (delkrav 4), der er berørt.
Varighed	Vurderes ud fra, hvor længe overtrædelsen har stået på.

Retningslinje for bedømmelse af alvor:

Væsentlig ulempe til uforsvarlig behandling:

Delkrav 1: Få dyr er for store i forhold til boksen. Der er ingen synlige skader på dyrene, men inventaraftryk kan ses, når søerne rejser sig. Søerne har noget besvær med at rejse og lægge sig.

Delkrav 2: Det konstateres, at der er enkelte stier, hvor dyrene er tvunget til at ligge i gylle uden mulighed for at finde tørt leje. Flere stier med tilsvinet leje, men hvor spaltegulvet vurderes tilstrækkeligt til, at alle dyr kan ligge samtidig.

Delkrav 3 og 4: Når der er tendens til, at dyr systematisk og jævnlige isoleres uden grund. Dyr kan ikke se, men høre andre svin.

Uforsvarlig behandling:

Delkrav 1: Som væsentlig ulempe, men hvor der tillige er synlige tegn på dyrene, som følge af begrænset bevægelsesfrihed.

Delkrav 2: Flere stier med tilsvinet leje, hvor spaltegulvet vurderes utilstrækkeligt til, at alle dyr kan ligge samtidig. Ingen skader på dyr.

Delkrav 3: Dyr kan hverken se eller høre andre svin.

Groft uforsvarlig behandling:

Delkrav 1: Flere søer er klemmt inde i for små bokse evt. med skader. Søerne er tvunget til at ligge med hovederne i krybben, og endepartiet er presset op ad inventaret. Dyrene har udpræget besvær med at rejse og lægge sig.

Delkrav 2: Hvis dyrene i mange stier er tvunget til at ligge i gylle, og der ingen andre muligheder er for dem for at finde tørt leje, er der som hovedregel tale om uforsvarlig behandling grænsende til grovere uforsvarlig behandling.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

3.3 ADVARSLER

Der er for kravet mulighed for at vurdere, at overtrædelsen er af ”mindre betydning” (bagatelovertredelse med en samlet karakter på højst 5).

Krav 3.37 Beskæftigelsesmaterialer, svin

1 DELKRAV

1	Svin skal have permanent adgang til en tilstrækkelig mængde materiale, som de på rette vis kan undersøge og rode i, såsom halm, hø, træ, savsmuld, svampekompost, tørv eller en blanding heraf, som ikke bringer dyrenes sundhed i fare.

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Der er krav om, at alle svin skal have permanent adgang til en tilstrækkelig mængde halm eller andet manipulerbart materiale, der kan opfylde deres behov for beskæftigelsesmateriale. Opmærksomheden henledes på, at kravet kun omhandler beskæftigelsesmateriale. De bestemmelser, der er fastsat i EU, omhandler kun beskæftigelsesmateriale, idet der ikke er fastsat EU-bestemmelser om rodemateriale.

Bemærk, at der i den danske version af direktivet bruges ordet "rode." Fødevarestyrelsen har vurderet, at det må bero på en oversættelsesfejl, idet der i den engelske version tales om "investigation and manipulation activities" altså "undersøgelse" og "manipulation", det der er omfattet af begrebet "beskæftigelse."

Beskæftigelsesmaterialer er materialer, der tilgodeser svinenes behov for at beskæftige sig, dvs. undersøge deres omgivelser (både vertikalt og horisontalt). Svin undersøger deres omgivelser ved at udføre rode-, snuse-, bide- og tyggebevægelser. For at opnå værdi som beskæftigelsesmateriale skal materialet være manipulerbart og deformbart, men materialet skal ikke nødvendigvis tildes på gulvet.

Følgende materialer anses ikke for værende egnet som beskæftigelsesmateriale - uanset hvordan og i hvilken mængde de tildes:

- Metalkæder, plastbolde, plastredskaber, kunstige gummigrisehaler, bildæk og lignende
- Materiale, der er så tilsølet, at det er uinteressant for svinene
- Materialer der størrelsesmæssigt ikke passer til svinene, f.eks. store trækævler til smågrise, da dyrene ikke på tilstrækkelig vis er i stand til at bide/tygge i det
- Materialer som kan bringe dyrenes sundhed i fare eller være til fare for fødevarer sikkerheden. Dette medfører, at f.eks. aviser og imprægneret eller på anden måde behandlet træ ikke kan anvendes som beskæftigelsesmateriale
- Tørfoder i automat

Materialer som ifølge Fødevarestyrelsen kan betragtes som beskæftigelsesmaterialer:

- Halm
- Hø
- Træ
- Savsmuld
- Svampekompost
- Tørv
- En blanding af ovenstående
- Reb (sisal og hamp)
- Naturmaterialer som f.eks. muld, kompost og pektinaffald

Vurderingen af, om kravet er opfyldt, beror altid på et konkret fagligt skøn, og den endelige afgørelse af, om kravet konkret er opfyldt, henhører under domstolene. Det er imidlertid vurderingen, at kravet som udgangspunkt må anses som opfyldt i nedenstående situationer, der er skrevet med henvisning til Fødevarerstyrelsens vejledning på området:

<https://www.foedevarestyrelsen.dk/SiteCollectionDocuments/Dyrevelfaerd%20og%20veteriLandbrugsstyrelsenmedicin/Dyrevelf%C3%A6rd/Svin/Vejledning%20om%20besk%C3%A6ftigelses-%20og%20rodemateriale.pdf>

Dybstrøelse

Dybstrøelse vil som udgangspunkt altid opfylde kravet om beskæftigelsesmateriale. Strøelsen må dog ikke være så tilsølet, at svinene ikke har interesse for at rode i det.

Halmhæk

Ved en halmhæk forstås i denne instruks en indretning til tildeling af halm, hvor svinene kan trække halm ud, og hvor den del af halmen, som svinene ikke umiddelbart æder, falder direkte på gulvet eller ned i foderkrybben i gulvniveau.

Der skal altid være halm i hækken. Halmhækken er konstrueret/indstillet, så der kan trækkes så meget halm ud, at en passende andel af svinene kan være beskæftiget med det samtidig.

Halmautomat

Ved en halmautomat forstås i denne instruks en indretning til tildeling af halm, hvor svinene kan trække halmen ud, og hvor den del af halmen, som svinene ikke umiddelbart æder, falder ned i bunden af automaten. For at en passende andel af svinene har adgang til halmautomaten, bør automaten som udgangspunkt være mindst 60 cm bred. Der skal altid være halm i halmautomaten, og den skal være indstillet, så svinene kan trække halmen ud. Hvis automaten er placeret i et hjørne eller i nærheden af andet inventar, som kan forhindre adgang til automaten fra 3 sider, bør den som udgangspunkt være mindst 80 cm bred.

Dispenser til snittet halm, halm-, træpiller e.l.

Ved en dispenser forstås i denne instruks en indretning til tildeling af snittet halm, halmpiller, træpiller el. Dispenseren er udstyret med en lille "udløser" som, når den bliver manipuleret, doserer tilstrækkelige portioner af materiale ud.

Tildeling på gulvet af løst materiale i form af f.eks. halm, spåner, spagnum, savsmuld, muld, kompost, træflis eller pektinaffald

Materialet må ikke være så tilsølet, at svinene ikke er interesserede i at rode i det.

Halm, spagnum, savsmuld eller lignende i sammenpressede blokke, fritliggende træ eller grene, herunder fx "Spanske ryttere" eller lignende tildelt på gulvet

Materialet må ikke være så tilsølet, at svinene ikke har interesse for at rode med det. Materialet skal være tilpasset dyrenes størrelse, og hvis der anvendes træ, skal det være blødt træ (f.eks. gran, birk, fyr, poppel). Træsarter som f.eks. eg, bøg, ask og eksotiske træsorter anses ikke som værende bløde.

Træklods eller gren i kæde eller i vippeanordning mellem to stier samt træklodser fastgjort på inventar

Klodserne skal være af blødt træ (f.eks. gran, birk, fyr, poppel). Træet må ikke være så tilsølet, at svinene ikke har interesse for det. Materialet skal være tilpasset dyrenes størrelse. Klodser, som er fastgjort på inventaret, har mindre bevægelighed ift. løsliggende klodser. Derfor, bør klodserne have en bevægelighed, udformning og en størrelse, så svinene kan få fat på klodsen og deformere den ved at tygge i den.

Lodret holder med tildeling af halm, spagnum eller andet i sammenpressede blokke eller trælægter/trærafter

Materialet skal være tilpasset dyrenes størrelse, og hvis der anvendes træ, skal det være blødt (f.eks. gran, birk, fyr, poppel). Holderens underside bør som udgangspunkt være placeret mindst 25 cm over gulvniveau - uanset om der benyttes spiraler, rør, jernholdere eller andet. Afstanden mellem to lodrette holdere bør være således, at to grupper dyr kan beskæftiges samtidig, uden at der opstår konflikter om adgang til ressourcerne. Dette indebærer efter Fødevestyrelsens vurdering, at der som udgangspunkt mindst bør være 40 cm mellem to holdere. Der skal altid være blokke eller rimelige rester (vurderet ud fra tildelingstidspunktet) heraf i holderen. Materialet skal være tilpasset dyrenes størrelse.

Reb

Reb kan være ophængt eller ligge på gulvet. Rebene må dog ikke være så tilsølede, at svinene ikke har interesse for at rode med dem. Rebets levetid kan evt. forlænges ved at binde knuder på det.

Foder på gulv

Fødevestyrelsen vurderer, at alene ved pattegrise, og som udgangspunkt kun frem til fravæning, kan foder på gulvet anses som beskæftigelsesmateriale. Dette skyldes, at svinene på dette stadie endnu ikke har fuldt udviklet fødesøgnings- og undersøgelsesadfærd. Undersøgelser har vist, at pattegrise allerede fra første leveuge er motiverede for at udføre rodeadfærd, og at denne motivation stiger over de følgende leveuger. Dermed stiger også kravet til beskæftigelses- og rodematerialets kompleksitet, idet svinene ikke alene undersøger omgivelserne for at finde føde, men også for at indhente oplysninger om deres omgivende miljø og lære dette at kende.

Mængde

Der skal være så meget beskæftigelsesmateriale, at en passende andel af svinene kan rode i det og beskæftige sig med det samtidigt. Dette skyldes, at de svin, der befinder sig i umiddelbar nærhed af et svin, der eksempelvis roder på grund af social facilitering, vil blive motiveret til at udføre den samme adfærd. Der er efter Fødevestyrelsens vurdering ikke krav om, at der til enhver tid skal være tilstrækkeligt materiale til, at samtlige svin i stier med flere dyr kan rode m.v. på én gang. Dyr, som opstaldes enkeltvis, skal ligeledes tildeles materiale, således at det enkelte dyr permanent har adgang til det. Nedenfor er angivet, hvilken mængde beskæftigelsesmateriale der bør gives for at leve op til kravet:

- I en typisk sti med 18 dyr anses eksempelvis to stykker træ, to grene, to blokke af sammenpresset materiale (f.eks. halm, savsmuld eller spagnum), to lodrette holdere, to reb eller to Spanske ryttere tildelt på gulvet for at være tilstrækkeligt beskæftigelsesmateriale.
- I en sti med færre end 18 dyr kan der efter Fødevestyrelsens vurdering, under hensyntagen til stitudformningen og ved en vurdering af adfærd, herunder aggression og halebidning i stien, i mindre grad fraviges fra angivne mængder, således at der som udgangspunkt kan anvendes eksempelvis et stykke træ, én gren, ét reb eller én Spansk rytter til 9 svin.
- Ved flere end 18 svin i stien tilpasses mængden af materiale i stien under hensyntagen til stitudformningen og ved en vurdering af adfærd, herunder aggression og halebidning i stien.
- Afstanden mellem materialerne (eksempelvis to træklodser eller lodrette holdere til træ) bør være således, at to grupper dyr kan beskæftiges samtidig, uden at der opstår konflikter om adgang til ressourcerne. Dette indebærer efter Fødevestyrelsens vurdering, at der som udgangspunkt mindst bør være 40 cm mellem to stykker materiale.

1.2 DEFINITIONER

Begreb	Definition
Svin	Ved svin forstås et svin i enhver alder, uanset om det opdrættes til avl eller opfedning
Pattegris	En gris fra fødsel til fravænning
Fravænnet gris	En gris fra fravænning og indtil den er 10 uger gammel
Avls- og slagtesvin	En gris fra den er 10 uger gammel og indtil avlsbrug, indsættelse i løbeafdeling eller indtil slagting
So	Hundyr efter første faring
Gylt	Hundyr efter kønsmodning og inden faring. Kønsmodenhed hos hundyr indtræder, når dyret er fra 5½ til 7(8) måneder gammelt afhængigt af alder, race og miljøpåvirkninger (f.eks. tilstedeværelse af orne)
Drægtig so	En so mellem fravænning og faring
Gylt efter løbning	I daglig tale er en gylt en hungris efter den er løbet første gang og indtil faring

1.3 KRAVETS RELEVANS

Kravet gælder i alle besætninger med svin.

2 KONTROLMETODE:

Manglende beskæftigelsesmateriale forekommer, når der ikke er beskæftigelsesmateriale tilstede, mens det er mangelfuldt anvendt, når der er behov for at supplere med beskæftigelsesmateriale.

2.1 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for bedømmelse af overtrædelsen:

ALVOR	Er der tildelt beskæftigelsesmateriale? Er der nok af det? Er beskæftigelsesmaterialet rent eller tilsølet? Er materialet placeret hensigtsmæssigt, så dyrene har let adgang til det? Er der anvendt en træsort, som er hård? Er der tegn på aggression blandt dyrene? Bid, rifter og sår?
OMFANG	Hvor mange dyr er omfattet af forholdet?
VARIGHED	I hvor lang tid har det stået på?

2.2 EKSEMPLER

I en klimastald er der hængt bildæk op som beskæftigelsesmateriale i tre stier.

Bildæk er ikke manipulerbare. Det vurderes at være en overtrædelse af krav 3.37.

I en slagtesvinestald mangler der helt beskæftigelsesmateriale.

Det er en overtrædelse af krav 3.37.

3 BEDØMMELSE

Krav 3.37

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Let begrænset adgang til beskæftigelsesmateriale i henhold til Fødevestyrelsens "Vejledning om beskæftigelses- og rodemateriale", fx som følge af u hensigtsmæssig placering af materiale eller let tilsøling	Mangelfuldt eller tilføjet beskæftigelsesmateriale og / eller der er anvendt træ, der er for hårdt som beskæftigelsesmateriale, eller der suppleres ikke i tilstrækkelig grad	Beskæftigelsesmateriale tildes ikke, men der er ingen umiddelbare tegn på aggression hos dyrene	Beskæftigelsesmateriale tildes ikke og der er tegn på aggression
OMFANG	Der er givet 1 i alvor, og op til 2 % af dyregruppen er berørt	Der er givet 1 eller mere i alvor og mellem ca. 2 % og ca. 10 % af dyregruppen er berørt, eller der er givet mere end 1 i alvor og op til ca. 10 % af dyregruppen er berørt	Mellem ca. 10 % og ca. 50 % af dyregruppen er berørt	Mere end ca. 50 % af dyregruppen er berørt
VARIGHED	Der er givet 1 i alvor, og det har stået på i op til ca. en uge	Op til ca. en måned	Mellem ca. en måned og ca. 6 måneder	Længere end ca. 6 måneder

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor	Vurderes ud fra hvorvidt der er tildelt egnet beskæftigelsesmateriale eller ej, samt om der er tegn på aggression hos svinene.
Omfang	Vurderes ud fra hvor stor en del af dyregruppen (alle smågrise, avls- og slagtesvin) der er berørt.
Varighed	Vurderes ud fra, hvor længe forholdet har stået på.

Retningslinje for bedømmelse af alvor:

Væsentlig ulempe til uforsvarlig behandling: Der vil som hovedregel være tale om væsentlig ulempe til uforsvarlig behandling afhængig af dyrenes almenbefindende og tegn på mangel på beskæftigelse, f.eks. halebid.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

3.3 ADVARSLER

Der er for kravet mulighed for at vurdere, at overtrædelsen er af ”mindre betydning” (bagatelovertrædelse med en samlet karakter på højst 5).

Krav 3.38 Gulvflader, svin

1 DELKRAV

- 1 Gulvene må hverken være glatte eller ujævne, så der er risiko for, at svinene kommer til skade, og de skal være udformet, konstrueret og vedligeholdt således, at svin, der står eller ligger på dem, ikke kommer til skade eller udsættes for lidelse. De skal være tilpasset svinenes størrelse og vægt og danne en hård, jævn og stabil overflade.

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Gulvene i svinestalden skal være udformet, konstrueret og vedligeholdt således, at svin der står eller ligger på dem, ikke kommer til skade eller udsættes for lidelse.

Ujævne gulve (uhensigtsmæssige niveauforskelle, sprækker og ujævnheder) kan påføre skader på svinene, typisk ved at klove eller biklove hænger fast i gulvet. Glatte gulve kan forårsage udskridninger og fald hos dyrene, som kan medføre alvorlige skader såsom benbrud og hoftelidsskred.

Nogle typer af farestalde er forsynet med et antal "huller" bag soen for at lette fjernelse af gødning og dermed tilgodese hygiejnen i stien. Det er vurderingen, at den pågældende konstruktion som udgangspunkt ikke kan siges at være i strid med gældende lovgivning. Det er dog en forudsætning, at der ikke konstateres skader på pattegrisene, der kan henføres til "hullerne". Det er endvidere en forudsætning, at "hullerne" er dækket under og umiddelbart efter faring, enten ved propper eller ved, at baglågen er skubbet ind over.

1.2 DEFINITIONER

Begreb	Definition
Svin	Ved svin forstås et svin i enhver alder, uanset om det opdrættes til avl eller opfodning
Pattegris	En gris fra fødsel til fravænning
Fravænnet gris	En gris fra fravænning og indtil den er 10 uger gammel
Avls- og slagtesvin	En gris fra den er 10 uger gammel og indtil avlsbrug, indsættelse i løbeafdeling eller indtil slagting
So	Hundyr efter første faring
Gylt	Hundyr efter kønsmodning og inden faring. Kønsmodenhed hos hundyr indtræder, når dyret er fra 5½ til 7(8) måneder gammelt afhængigt af alder, race og miljøpåvirkninger (f.eks. tilstedeværelse af orne)
Drægtig so	En so mellem fravænning og faring
Gylt efter løbning	I daglig tale er en gylt en hungris efter den er løbet første gang og indtil faring

1.3 KRAVETS RELEVANS

Kravet er relevant for alle besætninger med svin.

2 KONTROLMETODE:

Ved gennemgang af besætningen skal det kontrolleres, at gulvene i samtlige stier fremstår jævne og uden huller, sprækker eller uhensigtsmæssige niveauforskelle. Det skal kontrolleres, at svinene ikke har skader,

der kan henføres til ujævne eller glatte gulve, såsom afrevne biklove, benbrud, hoftedsskred samt sår og trykninger på lemmerne.

2.1 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for bedømmelse af overtrædelsen:

ALVOR	Er der uhensigtsmæssigheder i stiernes indretning og vedligehold, således at dyrene kan komme til skade? Er gulvene jævne? Er gulvene glatte? Ses der skader på dyrene, som kan være forårsaget af inventarets indretning?
OMFANG	Hvor mange dyr er omfattet af forholdet?
VARIGHED	I hvor lang tid har det stået på?

3 BEDØMMELSE

Krav 3.38

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Få dyr oplever risiko for skader. Ingen dyr har skader. Væsentlig ulempe af mindre betydelig karakter.	Væsentlig ulempe	Uforsvarlig behandling	Visse typer af uforsvarlig behandling, groft uforsvarlig behandling eller mishandling
OMFANG	Overtrædelse hvor der er givet 1 i alvor og som berører op til højst 2 % af alle besætningens dyr.	Der er givet 1 i alvor og 2-10 % af dyregruppen er berørt, eller der er givet mere end 1 i alvor og op til 10 % af dyregruppen er berørt	Mellem ca. 10 % og ca. 50 % af dyregruppen er berørt.	Mere end ca. 50 % af dyregruppen er berørt.
VARIGHED	Overtrædelse hvor der i alvor er givet 1 og som har fundet sted i op til 3 dage.	Op til ca. en måned	Mellem ca. en måned og ca. 6 måneder	Længere end ca. 6 måneder

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor	Vurderes ud fra hvor stor risikoen er for, at gulvene kan forårsage skade på dyrene, samt hvorvidt der er sket skade på dyrene.
Omfang	Vurderes ud fra hvor stor en del af besætningen der er berørt.
Varighed	Vurderes ud fra hvor længe forholdet har stået på.

Retningslinje for bedømmelse af alvor:

Uforsvarlig behandling: Det konstateres, at mange pattegrise i farestalden har forknæsår pga. ujævnt og slidt gulv. Det konstateres at der er glatte og/eller ujævne gulve, men der ses ikke skader på dyrene, som følge af dette.

Groft uforsvarlig behandling: Det konstateres, at der er glatte og/eller ujævne gulve, og der konstateres skader på dyrene som følge af dette, f.eks. brækkede ben og afrevne klove.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

3.3 ADVARSLER

Der er for kravet mulighed for at vurdere, at overtrædelsen er af ”mindre betydning” (bagatelovertredelse med en samlet karakter på højst 5).

Krav 3.39 Fodring, svin

1 DELKRAV

- 1 Alle svin skal fodres mindst én gang dagligt. Hvis svinene opdrættes flokvis og ikke fodres efter ædelyst eller ved hjælp af automatisk fodringssystem, der fodrer dyrene individuelt, skal hvert dyr have adgang til foder på samme tid som de andre i flokken.

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Alle svin skal fodres mindst én gang dagligt. Hvis svinene opdrættes flokvis og ikke fodres efter ædelyst eller ved hjælp af automatisk fodringssystem, der fodrer dyrene individuelt, skal hvert dyr have adgang til foder på samme tid som de andre i flokken. Når der er meget konkurrence omkring fodringen, hindrer de dominerende svin de svagere svin adgang til foderet. Det skal sikres, at alle dyr, også de lavest rangerende, får tilstrækkeligt med foder.

1.2 KRAVETS RELEVANS

Kravet er relevant for alle besætninger med svin.

2 KONTROLMETODE

Det skal kontrolleres, at alle svinene bliver fodret mindst én gang dagligt. Der spørges ind til procedureerne for fodringen. Hvordan foregår fodringen, anvendes der et fodringssystem, hvor svinene fodres individuelt, eller fodres alle svinene i én sti samtidig. Hvor ofte fodres der etc.. Det bemærkes også, om der er magre dyr, som indikation på, at de lavest rangerende dyr ikke får tilstrækkeligt foder, idet de bortjages af de dominerende svin. Det bemærkes også, om der er tegn på et højt aggressionsniveau hos dyrene. Dette ses ofte som bidskader i skeden og rifter/sår på andre dele af kroppen hos søer og gylte, eller ørebid, halebid, sår og rifter hos fravænnede svin og slagtesvin.

FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for bedømmelse af overtrædelsen:

ALVOR	Bliver dyrene fodret hver dag? Er der magre dyr i flokken?
OMFANG	Hvor mange dyr er omfattet af forholdet?
VARIGHED	I hvor lang tid har det stået på?

3 BEDØMMELSE

Krav 3.39

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Væsentlig ulempe	Uforsvarlig behandling	Visse typer af uforsvarlig behandling, groft uforsvarlig behandling eller mishandling
OMFANG		Op til ca. 10 % af dyregruppen	Mellem ca. 10 % og ca. 50 % af dyregruppen	Mere end ca. 50 % af dyregruppen
VARIGHED		Op til ca. en måned	Mellem ca. en måned og ca. 6 måneder	Længere end ca. 6 måneder

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor Vurderes ud fra i hvor høj grad dyrenes velfærd er påvirket.

Omfang Vurderes ud fra, hvor stor en del af besætningen, der er berørt.

Varighed Vurderes ud fra, hvor længe forholdet har stået på.

Retningslinje for bedømmelse af alvor:

Væsentlig ulempe: Det konstateres, at dyrene har begrænset adgang til foder, men uden synlige tegn.

Uforsvarlig behandling: Det konstateres, at dyrene ikke fodres dagligt, eller det vurderes, at de ikke fodres efter alder, vægt, fysiologiske og adfærdsmæssige behov. Der suppleres ikke med halm eller lign. Der er begrænset adgang til foder, og der ses ernæringsmæssige tegn på mangel hos dyr.

Groft uforsvarlig behandling: Det konstateres, at dyrene ikke har været fodret over et stykke tid, og dyrene fremstår som sygeligt afmagrede med tydelig ryggrad og kan evt. virke apatiske.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Krav 3.40 Vand, svin

1 DELKRAV

- 1 Svin på over 2 uger skal have permanent adgang til frisk vand i tilstrækkelig mængde.

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Svin over to uger gamle skal have permanent adgang til frisk vand i tilstrækkelig mængde.

Tilsætningsstoffer til brug i dyrenes drikkevand godkendes på EU-niveau, og det er ikke tilladt at sætte tilsætningsstofferne til drikkevand, før de er blevet godkendt til det. De tilladte tilsætningsstoffer må kun anvendes ifølge dyreværnslovgivningen, såfremt det ikke har en væsentlig negativ påvirkning af dyrenes drikkelyst.

1.2 DEFINITIONER

Begreb	Definition
Svin	Ved svin forstås et svin i enhver alder, uanset om det opdrættes til avl eller opfodning
Pattegris	En gris fra fødsel til fravænning
Fravænnet gris	En gris fra fravænning og indtil den er 10 uger gammel
Avls- og slagte-svin	En gris fra den er 10 uger gammel og indtil avlsbrug, indsættelse i løbeafdeling eller indtil slagting
So	Hundyr efter første faring
Gylt	Hundyr efter kønsmodning og inden faring. Kønsmodenhed hos hundyr indtræder, når dyret er fra 5½ til 7(8) måneder gammelt afhængigt af alder, race og miljøpåvirkninger (f.eks. tilstedeværelse af orne)
Drægtig so	En so mellem fravænning og faring
Gylt efter løbning	I daglig tale er en gylt en hungris efter den er løbet første gang og indtil faring

1.3 KRAVETS RELEVANS

Kravet gælder for alle besætninger med svin over 2 uger.

2 KONTROLMETODE

Oftest benyttes automatiske drikkesystemer i form af nipler eller ventiler, men i enkelte ældre stalde benyttes manuel vanding. Hvis der ikke er vand i krybben på kontroltidspunktet, anmodes besætningsejer eller dennes repræsentant om at tildele dyrene vand. Dyrene iagttages under denne tildeling, og hvis dyr drikker ivrigt, kan dette tolkes som tegn på tørst, hvorfor kravet om permanent vand ikke er opfyldt.

Opmærksomheden henledes også på udegående dyr i vinterperioden, hvor kravet om permanent vand ikke er opfyldt, hvis det konstateres, at vandet er frossent. Dog kan det i perioder med frostvejr imidlertid være en udfordring at opretholde permanent vandforsyning til dyrene om natten. Det er Fødevarerstyrelsens vurdering, at det vil kunne accepteres, at svin, der holdes udendørs, i perioder med frostvejr eventuelt ikke har permanent adgang til vand om natten forudsat, at dette ikke udgør et dyrevelfærdsmæssigt problem for

dyrene. Det er Fødevarestyrelsens vurdering, at dyrene om natten i perioder med frostvejr som udgangspunkt højst bør være uden adgang til frostfrit vand i 6 timer, men at det dog altid vil bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfælde, om dette vil være tilstrækkeligt til at dække dyrenes behov.

Tegn på væskemangel kan være nedsat foderoptag, nedsat mælkeydelse hos søerne samt ændret adfærd såsom halebid og urindriking. Ved længerevarende væskemangel bliver svinene sløve, får indsunkne øjne, og i værste fald dør de. Til hjælp til vurderingen af, om svin er dehydrerede, tildeles dyrene vand, og deres drikkelyst observeres.

2.1 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for bedømmelse af overtrædelsen:

ALVOR	Har alle dyrene adgang til vand? Er der tilstrækkeligt vand? – evt. opmåling af vandflow. Hvis ikke, hvor lang tid har de ikke haft adgang til vand? Er dyrenes almentilstand påvirket? Er der tegn på dehydrering?
OMFANG	Hvor mange dyr er omfattet af forholdet?
VARIGHED	I hvor lang tid har det stået på?

3 BEDØMMELSE

Krav 3.40

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Væsentlig ulempe	Uforsvarlig behandling	Visse typer af uforsvarlig behandling, groft uforsvarlig behandling eller mishandling
OMFANG		Op til ca. 10 % af dyregruppen	Mellem ca. 10 % og ca. 50 % af dyregruppen	Mere end ca. 50 % af dyregruppen
VARIGHED		Op til ca. en måned	Mellem ca. en måned og ca. 6 måneder	Længere end ca. 6 måneder

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor Vurderes ud fra hvor høj grad svinenes velfærd er påvirket.

Omfang Vurderes ud fra, hvor stor en del af besætningen, der er berørt.

Varighed Vurderes ud fra, hvor længe forholdet har stået på.

Retningslinje for bedømmelse af alvor:

Væsentlig ulempe: Ingen adgang til vand, men væsketildeling sker f.eks. gennem foder. Ingen tegn på dehydrering.

Uforsvarlig behandling: Vand har manglet gennem en kortere periode, og der er ikke tegn på dehydrering.

Groft uforsvarlig behandling: Vand har manglet gennem en længere periode, og der er tydelige tegn på dehydrering. Evt. dyr, der er døde af tørst.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Krav 3.41 Operative indgreb, svin

1 DELKRAV

- 1 Alle procedurer, der har til formål at foretage indgreb med andre end terapeutiske eller diagnostiske formål eller til identificering af svin og som resulterer i beskadigelse eller tab af en følsom del af kroppen eller ændring af knoglestrukturen, forbydes med følgende undtagelser:
 - a. En ensartet formindskelse af pattegrises hjørnetænder ved slibning eller klipning senest på syvendedagen efter fødslen således, at der bliver en intakt, glat flade tilbage. Orners hjørnetænder kan om nødvendigt formindskes i længden for at undgå beskadigelse af andre dyr eller af sikkerhedsgrunde.
 - b. Afklipning af en del af halen.
 - c. Kastrering af hansvin ved andre metoder end overrivning af væv.
 - d. Næseringning, dog kun når dyrene holdes i udendørs opdrætssystemer og i overensstemmelse med den nationale lovgivning.
- 2 Hverken haleklipning eller formindskelse af hjørnetænder må foretages rutinemæssigt, men kun hvis der er vidnesbyrd om, at der er forårsaget skader på sopatter eller andre svins ører eller haler. Inden udførelsen af disse procedurer skal der træffes andre foranstaltninger til at forhindre halebidning og andre uvaner under hensyntagen til miljøet og belægningsgraden. Utilstrækkelige miljøforhold eller driftsledelsessystemer skal derfor ændres.
- 3 De i delkrav 1 og 2 tilladte procedurer må kun udføres af en dyrlæge eller en person, der er uddannet heri, og som har erfaring i udførelsen af de anvendte teknikker med passende midler og under hygiejniske forhold.⁷³
- 4 Hvis der foretages kastration eller haleklipning senere end på syvendedagen efter fødslen, skal den altid foretages af en dyrlæge og under bedøvelse og yderligere længerevarende analgesi.

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Alle procedurer, der har til formål at foretage indgreb med andre end terapeutiske eller diagnostiske formål eller til identificering af svin, og som resulterer i beskadigelse eller tab af en følsom del af kroppen eller ændring af knoglestrukturen, er forbudt. Dog er formindskelse af hjørnetænder hos pattegrise og orner, halekupering, kastration af hangrise samt næseringning af udegående svin undtagelser herfra.

Formindskelse af pattegrises hjørnetænder, halekupering samt kastration af hangrise skal foregå senest på syvendedagen efter fødslen og skal udføres af en dyrlæge eller en person, der er uddannet i disse procedurer, og som har erfaring i udførelsen af de anvendte teknikker med passende midler og under hygiejniske forhold. Kastration og halekupering senere end på syvendedagen efter fødslen skal altid foretages af en dyrlæge, og grisen skal være under bedøvelse og modtage længerevarende smertebehandling. Hverken halekupering eller formindskelse af hjørnetænder må foretages rutinemæssigt, men kun hvis der er vidnesbyrd om, at der er forårsaget skader på sopatter eller andre grises ører eller haler. Inden udførelsen af disse procedurer skal der træffes andre foranstaltninger til at forhindre halebidning og andre uvaner under hensyntagen til miljøet og belægningsgraden.

⁷³ Bekendtgørelse nr. 1324 af 29. november 2017 om halekupering og kastration af dyr. Læs yderligere information i afsnittet vedr. kastration side 282.

1.2 DEFINITIONER

Begreb	Definition
Svin	Ved svin forstås et svin i enhver alder, uanset om det opdrættes til avl eller opfødning
Pattegris	En gris fra fødsel til fravænning
Fravænnet gris	En gris fra fravænning og indtil den er 10 uger gammel
Avls- og slagte-svin	En gris fra den er 10 uger gammel og indtil avlsbrug, indsættelse i løbeafdeling eller indtil slagting
So	Hundyr efter første faring
Gylt	Hundyr efter kønsmodning og inden faring. Kønsmodenhed hos hundyr indtræder, når dyret er fra 5½ til 7(8) måneder gammelt afhængigt af alder, race og miljøpåvirkninger (f.eks. tilstedeværelse af orne)
Drægtig so	En so mellem fravænning og faring
Gylt efter løbning	I daglig tale er en gylt en hungris efter den er løbet første gang og indtil faring

1.3 KRAVETS RELEVANS

Kravet er relevant i alle besætninger med svin.

2 KONTROLMETODE

2.1.1 Halekupering

Ved gennemgang af besætningen bemærkes det, om svinene er halekuperede. Hvis dette er tilfældet spørges ind til landbrugers procedurer for dette. Der spørges ind til, hvem der foretager halekuperingerne, og hvornår dette gøres. Deres spørges ind til, hvorfor landbruger halekuperer pattegrisene, og i hvilket omfang dette sker. Sker det f.eks. rutinemæssigt. Er der forsøgt andre foranstaltninger til at forhindre halebid, f.eks. tilde-ling af nyt beskæftigelsesmateriale, nedsættelse af belægningsgrad osv.

Halekupering foretages for at forebygge halebidning, der er en unormal adfærd hos svin. Halebid er tegn på, at "noget er galt" i produktionen (plads, klima, træk, fodring, manglende/mangelfuldt rode- og beskæftigelsesmateriale). Når et stykke af halen klippes af, er en teori, at der opstår hypersensitivitet i stumpen, så grisen hurtigere flytter sig, hvis en anden gris forsøger at bide i stumpen. Derudover er det sværere at få fat og bide i halen efter kuperingen. Ifølge bekendtgørelse nr. 1462, § 4, må pattegrise ikke halekuperes rutinemæssigt. Hvis der er dokumentation for, at kupering er nødvendig, herunder at der er forsøgt foranstaltninger for at forhindre halebidning under hensyntagen til miljøet og belægningsgraden, kan halekupering dog foretages inden for dyrets 7. levedøgn (Ifølge dansk lovgivning skal halekupering foretages inden for dyrets 2. – 4. levedøgn). Det vurderes, at det er tilstrækkeligt, at den besætningsansvarlige giver en fyldestgørende mundtlig dokumentation af behovet for halekupering. Ifølge dansk lovgivning skal halen kuperes mindst muligt, og der må højst kuperes op til halvdelen af den. Dette vil i praksis sige, at halen skal kunne danne en næsten fuld cirkel.

En stor andel af danske grise halekuperes (økologiske grise må ikke halekuperes).

2.1.2 Formindskelse af pattegrises hjørnetænder

Hjørnetænder formindskes (slibes eller klippes) på pattegrise for at undgå, at grisene sårer soens yver eller hinanden under kampen for mælk. Når tænderne slibes, undgås det, at tanden flækker med deraf følgende risiko for infektion og smerte (dette er der risiko for ved tandklipping).

Formindskelse af pattegrises hjørnetænder må ikke foretages rutinemæssigt. Hvis det er nødvendigt med formindskelse af hjørnetænderne, kan dette foretages inden for dyrets første 7. levedøgn (Inden for dyrets

første 4. levedøgn ifølge dansk lovgivning). Ifølge dansk lovgivning må hjørnetænderne kun slibes, ikke klippes, men ifølge EU-lovgivningen er det ikke forbudt at klippe hjørnetænderne. Antallet af grise, der får slebet tænder, er faldende. Det vurderes, at det er tilstrækkeligt, at den besætningsansvarlige giver en fyldestgørende mundtlig dokumentation for behovet for tandslibning.

Formindskelsen af hjørnetænderne må kun foretages af en dyrlæge eller en person, der er uddannet dertil, og som har erfaring med dette. Der er ikke specifikt taget stilling til hvilken uddannelse, der kræves. Indtil dette evt. specificeres, er det vurderingen, at en grundig instruktion fra en dyrlæge kan accepteres, dog forudsat formindskelsen er udført korrekt.

Der spørges ind til, om der foretages formindskelse af pattegrisens hjørnetænder i besætningen. Hvis dette er tilfældet spørges ind til landbrugers procedurer for dette, og der spørges ind til, om tænderne slibes eller klippes. Der spørges ind til, hvem der foretager procedurene, og hvor gamle pattegrisene er, når formindskelsen foretages. Der spørges også ind til uddannelsen af den/de personer, der forestår procedurene, og hvordan det sikres, at disse personer foretager procedurene korrekt. Endelig spørges der ind til, hvorfor landbruger formindsker pattegrisens hjørnetænder, og i hvilket omfang dette sker. Sker det rutinemæssigt? Er der problemer hos grisene som følge af slibningen/klipningen, f.eks. infektioner, som tegn på, at procedurene ikke er foretaget korrekt? Der kan foretages inspektion af tænderne på pattegrise, der for nyligt har fået foretaget slibning/klipning for at vurdere, om procedurene er foretaget korrekt.

2.1.3 Formindskelse af orners hjørnetænder

Orners hjørnetænder kan om nødvendigt formindskes i længden for at undgå beskadigelse af andre dyr eller af sikkerhedsgrunde.

Ifølge dansk lovgivning må orners hjørnetænder ikke klippes, men kan om nødvendigt slibes. Ifølge EU-lovgivningen er det ikke forbudt at klippe hjørnetænderne.

Formindskelsen af hjørnetænderne må kun foretages af en dyrlæge eller en person, der er uddannet dertil, og som har erfaring med dette. Der er ikke specifikt taget stilling til hvilken uddannelse, der kræves. Indtil dette evt. specificeres, er det vurderingen, at en grundig instruktion fra en dyrlæge kan accepteres, dog forudsat formindskelsen er udført korrekt.

Hvis landbruger har en eller flere orner i besætningen, spørges der ind til, om der foretages formindskelse af denne/disses hjørnetænder. Hvis dette er tilfældet spørges ind til landbrugers procedurer for dette, og der spørges ind til om tænderne slibes eller klippes. Der spørges ind til hvem der foretager procedurene og hvilken uddannelsen den/de personer har. Der spørges ind til hvordan det sikres, at disse personer foretager procedurene korrekt. Endelig spørges der ind til hvorfor landbruger formindsker ornens/ornernes hjørnetænder, og i hvilket omfang dette sker. Er der problemer hos ornen/ornerne som følge af slibningen/klipningen f.eks. infektioner som tegn på, at procedurene ikke er foretaget korrekt.

2.1.4 Kastration

Pattegrise kan kastreres uden forudgående bedøvelse, hvis det sker inden for dyrets 7. levedøgn. Ifølge dansk lovgivning, men ikke EU-lovgivning, skal pattegrisen gives smertebehandling. Kastration ved overrivning af væv (sædstrengen) må ikke foretages, da dette er meget smertefuldt. I 2018 ændres de nationale regler, så det på forsøgsordning vil være muligt for landmænd, at lokalbedøve pattegrise inden kastration. Dette specificeres i bekendtgørelse nr. 1324 af 29. november 2017 om halekupering og kastration af dyr. §7, stk. 2, 1. pkt., der er KO-belagt, har følgende ordlyd: *“Kastration af pattegrise med forudgående lokalbedøvelse inden*

for dyrets 2.–7. levedøgn kan foretages af en person, der er uddannet heri, og som har erfaring med at kastrere pattegrise med passende midler og under hygiejniske forhold.” Kastration må kun foretages af en dyrlæge eller en person, der, jf. ovenstående, er uddannet dertil, og som har erfaring med dette. Der er ikke specifikt taget stilling til hvilken uddannelse, der kræves. Indtil dette evt. specificeres, er det vurderingen, at en grundig instruktion fra en dyrlæge kan accepteres, dog forudsat kastrationen er udført korrekt.

Hvis kastration foretages efter grisens 7. levedøgn, skal indgrebet foretages af en dyrlæge, og dyret skal bedøves samt gives længerevarende smertebehandling.

Ved gennemgang af besætningen spørges der ind til, om landbruger kastrerer sine pattegrise. Hvis dette er tilfældet, spørges ind til landbrugers procedurer for dette, der spørges også ind til, hvem der foretager kastrationerne, og hvilken uddannelsen den/de personer har. Der spørges ind til, hvordan det sikres, at disse personer foretager procedurerne korrekt. Der spørges ind til, hvor gamle pattegrisene er, når de kastreres, og det kontrolleres, at der i besætningen ikke er ukastrerede hangrise ældre end 7 dage. Hvis der er tilfældet, kan det tyde på, at landbruger kastrerer pattegrisene senere end det tilladte. Der spørges ind til, om der er problemer med infektioner som følge af kastrationerne i besætningen.

2.2 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for bedømmelse af overtrædelsen:

ALVOR	Se ovenfor under beskrivelserne af kontrolmetode.
OMFANG	Hvor mange dyr er omfattet af forholdet?
VARIGHED	I hvor lang tid har det stået på?

3 BEDØMMELSE

Krav 3.41

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Væsentlig ulempe	Uforsvarlig behandling	Visse typer af uforsvarlig behandling, groft uforsvarlig behandling eller mishandling
OMFANG		Op til ca. 10 % af dyregruppen	Mellem ca. 10 % og ca. 50 % af dyregruppen	Mere end ca. 50 % af dyregruppen
VARIGHED		Op til ca. en måned	Mellem ca. en måned og ca. 6 måneder	Længere end ca. 6 måneder

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Retningslinjerne er beskrevet i forhold til, hvilke indgreb det drejer sig om.

3.1.1 Retningslinjer for bedømmelse af halekupering

Alvor Vurderes ud fra hvor mange dage ældre end 7 dage grisen/grisene er ved halekupering.

Omfang Vurderes ud fra hvor stor en del af besætningen der er berørt.

Varighed Vurderes ud fra hvor længe forholdet har stået på.

Retningslinje for bedømmelse af alvor:

Væsentlig ulempe til uforsvarlig behandling: Hvis grisene halekuperes efter 7. levedøgn, men inden for de første 10 levedøgn.

Groft uforsvarlig behandling: Hvis halekupering foretages af landmanden selv væsentligt senere end grisenes 7. levedøgn. Et eksempel kunne være en landmand, der selv halekuperer en flok grise efter udbrud af halebid.

3.1.2 Retningslinjer for bedømmelse af formindskelse af hjørnetænder

Alvor Vurderes ud fra, hvor mange dage ældre end 7 dage grisen/grisene er ved formindskelsen af hjørnetænderne, samt hvorvidt indgrebet har forårsaget skade på dyret.
For formindskelse af orners hjørnetænder: Vurderes ud fra, i hvor høj grad indgrebet har forårsaget skade på dyret.

Omfang Vurderes ud fra, hvor stor en del af smågrisene eller ornerne, der er berørt.

Varighed Vurderes ud fra, hvor længe forholdet har stået på.

Retningslinje for bedømmelse af alvor:

Væsentlig ulempe til uforsvarlig behandling: Hvis tænder formindskes efter 7. levedøgn, men dog tæt på det 7. levedøgn.

Groft uforsvarlig behandling: Hvis tænder er formindsket betydeligt efter 7. levedøgn og/eller med tydelige tegn på, at dyret har været udsat for smerte, lidelse, mén og væsentlig ulempe, f.eks. hvis der er åben pulpahule, tegn på infektion eller lign.

Hvis orners tænder er klippet med tydelige tegn på, at dyret har været udsat for smerte, lidelse, mén og væsentlig ulempe, f.eks. hvis der er åben pulpahule, tegn på infektion eller lign.

3.1.3 Retningslinjer for bedømmelse af kastration

Alvor Vurderes ud fra, hvor mange dage ældre end det tilladte grisen/grisene er ved kastration.

Omfang Vurderes ud fra, hvor stor en del af hangrisene der er berørt.

Varighed Vurderes ud fra hvor længe forholdet har stået på.

Retningslinje for bedømmelse af alvor:

Uforsvarlig behandling: Ved kastration af grisene mellem 7. og 10. levedøgn.

Groft uforsvarlig behandling: Ved kastration af grise foretaget af lægmand uden bedøvelse væsentligt senere end 7. levedøgn. Et eksempel kan være en landbruger, der kastrerer smågrise ved fravæning eller "glemte" hangrise.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Krav 3.42 Særlige bestemmelser for orner

1 DELKRAV

- 1 Ornestier skal være placeret og konstrueret således, at ornen kan vende sig, høre, lugte og se andre svin.
- 2 Stien til en voksen orne skal have et frit gulvareal på mindst 6 m². Hvis stien også anvendes til naturlig bedækning, skal det frie gulvareal for en voksen orne være på mindst 10 m², og der må ikke være nogen hindringer i stien.

1.1 DEFINITIONER

Kønsmodenhed hos orner indtræder i 6-7 måneders alderen med en vis individuel variation. Her spiller miljøpåvirkninger også ind (f.eks. sinker opvækst sammen med sopolte puberteten, mens opvækst med andre orner inducerer puberteten). Arealkravene for orner træder i kraft, når ornen er kønsmoden og bestemt til avl.

1.2 KRAVETS RELEVANS

Kravet er relevant for besætninger, som har orner.

2 KONTROLMETODE

Arealkravet for en voksen orne er et frit gulvareal på mindst 6 m². Hvis stien anvendes til naturlig bedækning, skal det frie gulvareal være på mindst 10 m².

I gældende lovgivning er der ikke specifikt taget højde for en situation, hvor flere orner holdes i samme sti. Arealkrav til søer, som huses sammen, udgøres af et minimumsareal for de første 4 søer, hvorefter der skal tillægges et minimumsareal per efterfølgende so. Det har ikke været muligt at indhente relevante oplysninger i forbindelse med udregning af et tilsvarende tillægsareal pr. efterfølgende orne, hvis flere orner huses sammen. På den baggrund er det vurderingen, at arealkravet på 6 m² gælder pr. orne. Således gælder det, at hvis 2 orner holdes i samme sti, skal stiens frie gulvareal være minimum $6 \text{ m}^2 + 6 \text{ m}^2 = 12 \text{ m}^2$ for at opfylde ornernes pladsbehov.

I nogle besætninger anvendes en ornestimuleringsvogn eller – sti, der indebærer, at en orne holdes på et begrænset område i forbindelse med brunstkontrol eller for stimulering af søer i forbindelse med inseminering. Det er vurderingen, at ovennævnte arealkrav ikke finder anvendelse i disse situationer, forudsat ornens ophold i vognen/stien er så kort, at det ikke får karakter af opstaldning.

2.1 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for bedømmelse af overtrædelsen:

ALVOR	Hvor gammel er ornen? Er flere orner opstaldet sammen? Hvor stor er stien?
OMFANG	Hvor mange dyr er omfattet af forholdet?
VARIGHED	I hvor lang tid har det stået på?

3 BEDØMMELSE

Krav 3.42

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Afvigelse indenfor 10 % af den enkelte sti. Væsentlig ulempe af mindre betydelig karakter	Væsentlig ulempe	Uforsvarlig behandling	Visse typer af uforsvarlig behandling, groft uforsvarlig behandling eller mishandling.
OMFANG	1 ornesti er for lille	Op til ca. 10 % af dyregruppen	Mellem ca. 10 % og ca. 50 % af dyregruppen	Mere end ca. 50 % af dyregruppen
VARIGHED	Overtrædelse hvor der i alvor er givet 1 og som har fundet sted i op til 3 dage	Op til ca. en måned	Mellem ca. en måned og ca. 6 måneder	Længere end ca. 6 måneder

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor Vurderes ud fra i hvor høj grad det har påvirket ornens/ornernes velfærd.

Omfang Vurderes ud fra hvor stor en procentdel af ornerne der er berørt.

Varighed Vurderes ud fra hvor længe forholdet har stået på.

Retningslinje for bedømmelse af alvor:

Forholdet vil under normale forhold som hovedregel være til væsentlig ulempe for ornen/ornerne, hvis der er mindre end 6 m² pr. orne. Hvis pladsforholdene har forårsaget skader på ornen, er det uforsvarlig til groft uforsvarlig behandling af dyr.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

3.3 ADVARSLER

Der er for kravet mulighed for at vurdere, at overtrædelsen er af ”mindre betydning” (bagatelovertredelse med en samlet karakter på højst 5).

Krav 3.43 Særlige bestemmelser for søer og gylte

1 DELKRAV

1	Der skal træffes foranstaltninger til at minimere aggression i flokke.
2	Drægtige søer og gylte skal om nødvendigt behandles mod eksterne og interne parasitter. Drægtige søer og gylte skal gøres rene, når de anbringes i farestien.
3	I ugen før det forventede faretidspunkt skal søer og gylte have passende redebygningsmateriale i tilstrækkelig mængde, medmindre dette teknisk ikke kan lade sig gøre med det gyllesystem, der anvendes på bedriften.
4	Der skal være et frit areal bag ved soen eller gylten for at lette naturlig faring eller faring, hvortil der kræves hjælp.
5	Farestier, hvor søer holdes løse, skal være forsynet med en beskyttelsesanordning til pattegrisene, som fx farebøjler.

1.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Det kræves, at der for alle flokopstaldede svin skal træffes foranstaltninger til at forhindre slagsmål, der går ud over normal adfærd hos flokopstaldede dyr. Det kræves tillige, at der træffes foranstaltninger til at minimere aggression hos flokopstaldede søer og gylte.

Der er endvidere krav om, at søer og gylte skal gøres rene ved indsættelse i farestien, og hvis nødvendigt skal de behandles mod parasitter. Derudover skal søer og gylte i ugen før forventet faretidspunkt have passende redebygningsmateriale i tilstrækkelig mængde, medmindre dette teknisk ikke kan lade sig gøre med det gyllesystem, der anvendes på bedriften. Der er også krav om, at der skal være et frit areal bag ved soen eller gylten for at lette naturlig faring eller faring, hvortil der kræves hjælp. Endelig er der krav om, at farestier, hvor søer holdes løse, skal være forsynet med en beskyttelsesanordning til pattegrisene, dette kan fx være en skrå væg hvor pattegrisene kan slippe væk "bagom" soen eller en farebøjle.

1.2 DEFINITIONER

Begreb	Definition
So	Hundyr efter første faring
Gylt	Hundyr efter kønsmodning og inden faring. Kønsmodenhed hos hundyr indtræder, når dyret er fra 5½ til 7(8) måneder gammelt afhængigt af alder, race og miljøpåvirkninger (f.eks. tilstedeværelse af orne)
Drægtig so	En so mellem fravænning og faring

1.3 KRAVETS RELEVANS

Kravet gælder for alle besætninger med søer og gylte.

2 KONTROLMETODE:

Foranstaltninger til at hindre slagsmål kan f.eks. være halmballer eller mobile skillevægge sat op strategiske steder i stien, permanente skjul, adgang til to stier, plads nok til at svage dyr kan flytte sig fra stærke dyr, gulvfodring ved sammenblanding og ekstra tildeling af halm eller andet rodemateriale. Svin, der udviser vedholdende aggressivitet over for andre dyr, eller som er ofre for denne aggressivitet, skal midlertidigt isoleres eller holdes på afstand af flokken.

Det skal også kontrolleres, at søer og gylte i ugen før forventet faringstidspunkt har passende redebygningsmateriale i tilstrækkelig mængde. Opmærksomheden skal dog henledes på, at landbrugeren kan undlade at tildele redebygningsmateriale i ugen før forventet faring, hvis det teknisk set ikke kan lade sig gøre med det gyllesystem, der anvendes på bedriften. Der skal altså tungtvejende overvejelser til, før der sanktioneres for denne bestemmelse. Grunden er, at det kan være meget vanskeligt at bevise, at gyllesystemet på den pågældende bedrift kan håndtere redebygningsmaterialet. Dog skal det gøres klart, at ud fra dyreværns-mæssige hensyn anbefales det, at give redebygningsmateriale i ugen før forventet faring for at tilgodese de drægtige søer og gyltes stærke motivation for at udføre redebygning.

I farestalden kontrolleres det, at der er et frit areal til rådighed bag ved gylten/soen i forbindelse med faringen. Det kontrolleres også, at der er en anordning til beskyttelse af pattegrisene til stede, f.eks. farebøjler.

2.1 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for bedømmelse af overtrædelsen:

	Ses der slagsmål og tegn på aggressivitet blandt søerne og gyltene? Er der lavet foranstaltninger for at undgå slagsmål?
ALVOR	Er der tildelt redebygningsmateriale til søerne og gyltene? Er der frit areal til rådighed bag soen / gylten i forbindelse med faringen?
OMFANG	Hvor mange dyr er omfattet af forholdet?
VARIGHED	I hvor lang tid har det stået på?

3 BEDØMMELSE

Krav 3.43

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FOR- MÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYD- NING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRA- VET	4 MEGET STOR BE- TYDNING I FOR- HOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR	Delkrav 1: Der er ikke flugtmuligheder eller indført andre foranstaltninger for at minimere aggression i flokken. Få dyr har mindre skader. Væsentlig ulempe af mindre betydelig karakter Delkrav 3: Mangelfuldt materiale til re-debygning, enten mængde-mæssigt eller tidsmæssigt Delkrav 2, 4 og 5: Ikke muligt	Væsentlig ulempe	Uforsvarlig behand- ling	Visse typer af ufor- svarlig behandling, groft uforsvarlig be- handling eller mis- handling
OMFANG	Op til 2 % af dyregruppen er berørt af overtrædelsen Delkrav 2, 4 og 5: Ikke muligt	Delkrav 1 og 3: Ca. 2-10 % af dyre- gruppen Delkrav 2, 4 og 5: Op til ca. 10 % af dyre- gruppen	Mellem ca. 10 % og ca. 50 % af dyregrup- pen	Mere end ca. 50 % af dyregruppen
VARIGHED	Overtrædelse, hvor der i al- vor er givet 1, og som har fundet sted i op til 3 dage Delkrav 2, 4 og 5: Ikke muligt	Op til ca. en måned	Mellem ca. en måned og ca. 6 måneder	Længere end ca. 6 måneder

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor Vurderes ud fra, om der er etableret flugtmuligheder eller indført andre foranstaltninger for at minimere aggression i flokken, samt om der er skader på dyrene pga. aggression (delkrav 1). Vurderes ud fra i hvor høj grad svinenes velfærd er påvirket (øvrige delkrav).

Omfang Vurderes ud fra hvor stor en procentdel af søerne og gyltene der er berørt.

Varighed Vurderes ud fra hvor længe forholdet har stået på

Retningslinje for bedømmelse af alvor:

Uforsvarlig behandling: Det konstateres, at der ikke er lavet foranstaltninger mod aggressivitet i løsdrift. Der ses søer og gylte i løsdrift med tydelige tegn på permanent højt aggressionsniveau, f.eks. bid i skeden og rifter/sår på andre dele af kroppen samt mange bortjagninger. Det konstateres, at der ikke anvendes friholderbøjler eller lignende til løse farende søer.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

3.3 ADVARSLER

Der er for kravet mulighed for at vurdere, at overtrædelsen er af ”mindre betydning” (bagatelovertredelse med en samlet karakter på højst 5).

Krav 3.44 Særlige bestemmelser for pattegrise

1 DELKRAV

1	En så stor del af det samlede gulvareal, at alle pattegrisene kan hvile på det samtidig, skal være fast gulv eller dækket med en måtte eller strøet med halm eller andet passende materiale.
2	Hvis der anvendes en fareboks, skal pattegrisene have tilstrækkelig plads til at die uden vanskelighed.
3	Pattegrise må ikke vænnes fra soen, før de er mindst 28 dage gamle, medmindre det ellers ville gå ud over moderdyrets eller pattegrisenes velfærd eller sundhed.
4	Pattegrisene kan dog fravænnnes indtil 7 dage tidligere, hvis de flyttes til specialiserede stalde, der tømmes og renses og desinficeres grundigt inden anbringelsen af en ny gruppe, og som er adskilte fra stalde, hvor der holdes søer, for at minimere overførelsen af sygdomme til pattegrisene.

1.1 DEFINITIONER

Begreb	Definition
Pattegris	En gris fra fødsel til fravænnning
Fravænnet gris	En gris fra fravænnning og indtil den er 10 uger gammel

1.2 KRAVETS RELEVANS

Kravet gælder for alle besætninger, der har pattegrise.

2 KONTROLMETODE

Alle pattegrise skal kunne hvile samtidig på fast gulv, på en måtte eller på et strøet leje. Kravet giver i nogle staldsystemer problemer, idet pattegrisekuldene efterhånden har en betragtelig størrelse samtidig med, at fravænningsvægten ofte kan ligge på 7 – 9 kg pr. gris. Pattegrise må ikke vænnes fra soen, før de er mindst 28 dage gamle, medmindre det ellers ville gå ud over moderdyrets eller pattegrisenes velfærd eller sundhed. Pattegrisene kan dog fravænnnes indtil 7 dage tidligere, hvis de flyttes til specialiserede stalde, der tømmes og renses og desinficeres grundigt og er adskilt fra stalde, hvor der holdes søer. Dvs. efter "alt-ind-alt-ud" princippet, hvor modtagerstald/-afsnit er tom og ren, når de fravænnede grise sættes ind. Det er vurderingen, at princippet er respekteret, når indsættelse sker over en periode af op til to uger. Dog bør det tages med i betragtningen, om der er tale om, at grise systematisk fravænnnes for tidligt.

2.1 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for bedømmelse af overtrædelsen:

ALVOR	Hvordan er forholdene for pattegrisene? Kan de alle ligge ned samtidigt på fast eller strøet areal? Er der strøet omkring dem? Hvordan er temperaturen for grisene? Hvordan er luften, hvor pattegrisene er? Støv, luftfugtighed. Hvornår fravænnenes grisene? Er der tegn på diarre blandt pattegrisene? Er dyrenes almentilstand i øvrigt påvirket?
OMFANG	Hvor mange dyr er omfattet af forholdet?
VARIGHED	I hvor lang tid har det stået på?

3 BEDØMMELSE

Krav 3.44

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
ALVOR		Væsentlig ulempe	Uforsvarlig behandling	Visse typer af uforsvarlig behandling, groft uforsvarlig behandling eller mishandling
OMFANG		Op til ca. 10 % af dyregruppen	Mellem ca. 10 % og ca. 50 % af dyregruppen	Mere end ca. 50 % af dyregruppen
VARIGHED		Op til ca. en måned	Mellem ca. en måned og ca. 6 måneder	Længere end ca. 6 måneder

3.1 RETNINGSLINJER FOR BEDØMMELSE

Alvor Vurderes ud fra, i hvor høj grad det har påvirket pattegrisenes velfærd.

Omfang Vurderes ud fra, hvor stor en procentdel af pattegrisene der er berørt.

Varighed Vurderes ud fra, hvor længe forholdet har stået på.

Retningslinje for bedømmelse af alvor:

Der er som hovedregel tale om **væsentlig ulempe til uforsvarlig behandling** afhængig af, om der kan ses tegn på, at pattegrisene har lidt overlast.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

Krav 3.45 Sammenblanding og aggressivitet, fravænnede grise og avls-/fedesvin

1 DELKRAV

1	Hvis svinene er opstaldet flokvis, skal der træffes foranstaltninger til at forhindre slagsmål, der går ud over normal adfærd.
2	Svinene skal holdes i stabile flokke og blandes så lidt som muligt.
3	Hvis svin, der ikke kender hinanden, skal blandes, skal det ske i så ung en alder som muligt, fortrinsvis inden eller indtil en uge efter fravænnning. Når svin blandes, skal de have tilstrækkelige muligheder for at flygte fra og skjule sig for andre svin.
4	Når der viser sig tegn på alvorlige kampe, skal årsagerne hertil straks undersøges, og der skal træffes passende foranstaltninger, fx ved om muligt at give dyrene rigeligt med halm eller andet rodemateriale.
5	Svin, der udviser vedholdende aggressivitet over for andre dyr, eller som er ofre for denne aggressivitet, skal midlertidigt isoleres eller holdes på afstand af flokken.
6	Anvendelse af beroligende medikamenter for at lette blandingen må kun ske i helt særlige situationer og kun efter konsultation af en dyrlæge.

1.1 DEFINITIONER

Begreb	Definition
Fravænnet gris	En gris fra fravænnning og indtil den er 10 uger gammel
Avls- og slagtesvin	En gris fra den er 10 uger gammel og indtil avlsbrug, indsættelse i løbeafdeling eller indtil slagting

1.2 KRAVETS RELEVANS

Kravet gælder for alle besætninger med fravænningsgrise og avls- og fedesvin.

2 KONTROLMETODE

Fravænnede grise, avls- og slagtesvin skal holdes i stabile flokke og blandes så lidt som muligt. Hvis de skal blandes, skal det ske i en så ung alder som muligt, fortrinsvis inden eller indtil en uge efter fravænnning. Det kan dog i produktionen ofte være nødvendigt at sammenblande svinene senere og evt. flere gange.

Når svin blandes, kan der opstå aggression i forbindelse med etablering af rangordenen og deraf risiko for skader. Når fravænnede grise, avls- og slagtesvin blandes, skal de have tilstrækkelige muligheder for at flygte fra og skjule sig for andre svin. Når der vises tegn på alvorlige kampe, skal årsagerne hertil straks undersøges,

og der skal træffes passende foranstaltninger. Det kræves, at der for alle flokopstaldede svin skal træffes foranstaltninger til at forhindre slagsmål, der går ud over normal adfærd hos flokopstaldede dyr. Foranstaltninger til at hindre slagsmål kan f.eks. være halmballer eller mobile skillevægge sat op strategiske steder i stien, permanente skjul, adgang til to stier, plads nok til at svage dyr kan flytte sig fra stærke dyr, gulvfodring ved sammenblanding og ekstra tildeling af halm eller andet rodemateriale. Svin, der udviser vedholdende aggressivitet over for andre dyr, eller som er ofre for denne aggressivitet, skal midlertidigt isoleres eller holdes på afstand af flokken.

Sammenblanding af svin bør ske under opsyn. Dette både af hensyn til at kunne minimere/forhindre slagsmål og af hensyn til at isolere patologisk aggressive dyr eller dyr, der er kommet til skade fra andre dyr.

2.1 FOKUSSPØRGSMÅL

Spørgsmål til brug for bedømmelse af overtrædelsen:

ALVOR	Hvordan er landbrugers procedurer i forbindelse med sammenblanding af svin? Hvor gamle er grisene, når de blandes? Hvad gøres der for at forhindre slagsmål og aggression? Findes der flugtmuligheder eller skjul for de svage grise, når de bliver angrebet? Er der tegn på slagsmål og aggression?
OMFANG	Hvor mange dyr er omfattet af forholdet?
VARIGHED	I hvor lang tid har det stået på?

3 BEDØMMELSE

Krav 3.45

KARAKTER KRITERIUM	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FOR- MÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYD- NING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYD- NING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRA- VET
ALVOR	Delkrav 1-4: Der er ved sammenblan- ding af grise efter fravæn- ning ikke flugtmuligheder eller indført andre foran- staltninger for at undgå aggression. Væsentlig ulempe af mindre betyde- lig karakter. Delkrav 5-6: Ikke muligt	Væsentlig ulempe	Uforsvarlig behand- ling	Visse typer af ufor- svarlig behandling, groft uforsvarlig be- handling eller mis- handling
OMFANG	Delkrav 1-4: Overtrædelse som berører op til 2 % af dyregruppen Delkrav 5-6: Ikke muligt	Delkrav 1-4: Ca. 2-10 % af dyre- gruppen Delkrav 5-6: Op til ca. 10 % af dy- regruppen	Mellem ca. 10 % og ca. 50 % af dyre- gruppen	Mere end ca. 50 % af dyregruppen

KARAKTER	1 MEGET LILLE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	2 MINDRE BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	3 VÆSENTLIG BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET	4 MEGET STOR BETYDNING I FORHOLD TIL FORMÅL MED KRAVET
KRITERIUM				
VARIGHED	Delkrav 1-4: Overtrædelse hvor der i alvor er givet 1 og som har fundet sted i op til 3 dage Delkrav 5-6: Ikke muligt	Op til ca. en måned	Mellem ca. en måned og ca. 6 måneder	Længere end ca. 6 måneder

3.1 RETNINGSLINJE FOR BEDØMMELSE

Alvor Vurderes ud fra om der er etableret flugtmuligheder eller indført andre foranstaltninger for at minimere aggression i flokken, samt om der er skader på dyrene pga. aggression.

Omfang Vurderes ud fra hvor stor en del af dyregruppen (fravænnede smågrise, avls- og slagtesvin) der er berørt.

Varighed Vurderes ud fra, hvor længe forholdet har stået på.

Retningslinje for bedømmelse af alvor:

Væsentlig ulempe: Det konstateres, at der foretages sammenblanding af svin, som ikke er strengt nødvendigt, men dyrene har ikke lidt synlig overlast.

Uforsvarlig behandling: Det konstateres, at der ikke er lavet foranstaltninger mod aggressivitet i flokken, og aggressive eller forfulgte dyr ikke isoleres. F.eks. kan nævnes fravænnede svin og slagtesvin med tydelige tegn på permanent højt aggressionsniveau, f.eks. ørebid, halebid, sår og rifter.

3.2 SKØN

Når du finder en overtrædelse af KO på en kontrol, skal du vurdere forholdet konkret og give det en karakter ud fra det relevante bedømmelseskema. Karaktertildeling skal som udgangspunkt følge bedømmelseskemaerne for at sikre en ensartet behandling af landbrugere, men du skal altid foretage en konkret vurdering. Hvis du finder, at det konkrete forhold afviger fra det relevante bedømmelseskema, så skal grundlaget for afvigelsen beskrives i kontrolrapporten.

3.3 ADVARSLER

Der er for kravet mulighed for at vurdere, at overtrædelsen er af "mindre betydning" (bagatelovertrædelse med en samlet karakter på højst 5).